

**A SZEGED-KUNDOMBI AVARKORI NÉPESÉG
CSONTVÁZANYAGÁNAK EMBERTANI
VIZSGÁLATA**

Doktori értekezés
B.-né, Marcsik Antónia
J.A.T.E. Embertani Intézet
1965

Diss. B 346

TARTALOMJEGYZÉK

oldal

I. BEVEZETÉS	
II. AZ AVAROKRÓL ÁLTALÁBAN	
1. Történelmük	2
2. Régészeti hagyatékok	3
3. Szokásaik, társadalmi életük	4
III. AZ AVAROK EMBERTANI KUTATÁSÁNAK RÖVID ÁTTEKINTÉSE	7
IV. A SZEGED-KUNDOMBI TEMETŐ JELLEMZÉSE	
1. Az ásatás körülményei és a régészeti hagyatékok	16
2. A feldolgozás módszerei és az embertani anyag kiértékelése	18
3. A Szeged-Kundombi avarok embertani adatai- nak összehasonlítása más avarkori temető adataival	30
V. ÖSSZEFOGLALÁS	41
VI. IRODALOM	48

I. BEVEZETÉS

A honfoglalás előtt a VI. században a Keletről érkező avar néphullám birodalmat alapított a Kárpát-medencében. Birodalmuk közel három évszázados fennállás után megsemmisült, de egyes csoportok megérték a honfoglalást, és nagyrészt beolvadtak népünkbe. Így a Kárpát-medence népeinek etnogenezisében igen lényeges szerepet játszottak. Tehát, "Az árpádkori magyarság - amelyből kinőtt népünk s közte a mi nemzedékünk is - két ágból fonódott össze: az egyik a honfoglaló magyarok Keletről jött népe, a másik az itt talált avar-szláv-bolgár őslakosság s a még régebbi népesség maradványa"²⁰.

Érthető, hogy amikor az avarokat kutatjuk, egyrészt hazánk régebbi korszakára, másrészt a magyar nép egyik ágának történetére derítünk fényt.

A népvándorlás kora, ezen belül az avarkor az antropológia legnehezebb kérdései közé tartozik, mivel egyrészt a feltárt temetők nagy százaléka nincs feldolgozva, másrészt az avarok rasszbelileg nagyon keverték voltak. Így az avarok etnikai hovatartozása nagyon bizonytalan még ma is, ezért helyesebb, ha avarkorról beszélünk, mint egyszerűen avarokról.

Dolgozatomban igyekeztem képet adni a Szeged-Kundombi avarkori népesség antropológiájáról. Egy komplett embertani vizsgálathoz hozzátartozik a teljes taxonómiai analízis, - aminek segítségével közelebb jutunk az etnogenezis kérdéséhez - ebben a dolgozatban azonban csak a nagyrasszokat /subspeciest/ állapítottam meg. /A rasszok teljesebb diagnózisa további kutatást igényel./

II. AZ AVAROKRÓL ÁLTALÁBAN

1. Történelmük

Az avarok Belső-Ázsiából származnak, a történelmi források alapján egyrészt a "zsuan-zsuan"-kal azonosították, a mai felfogás szerint inkább a fehér hunokkal, a heftalitákkal lennének azonosak, amelyek egy része Európa felé vándorolt. Ez utóbbi felfogás látszik valószínűbbnek, annál is inkább, mert Theohylaktos Simiokatta szerint Perzsia északi határán élt két törzs, a var és a hunni vette fel az avar nevet. E két törzs pedig a régi fehér hunok, a heftaliták leszármazottja²⁰.

Az avar honfoglalás dátuma 568. Kezdetben birodalmuk a Bécsi medencétől a Donig terjedt. Ettől az időponttól kb. 670-ig tartott uralmuk első periódusa. Jellemzője e kornak a birodalom virágzása. Uralkodójuk Baján kagán, a törzsszövetség vezetője, aki korlátlan hatalomra törekedett "égi származása" révén. Jelentőségét Attilához lehetne hasonlítani. Addig, míg az avarok uralmukat meg nem szilárdították, fenntartották keleti bázisukat is. A birodalom legnagyobb ellenségének Bizáncot tekintették, így többször indítottak ellen háborút. A döntő fordulat 626-ban történik. Támadást indítanak Konstantinápoly ellen, ami avar vereséggel végződött. Azonban a belső válság, a kagán halála, trónviszályok, szlávok és bolgárok kiválása sem tudta államszervezetüket megbuktatni. Az avar uralom második periódusa 679-től kezdődik. Ekkor - egyes kutatók szerint - valószínű egy új avar hullám megérkezése. Államszervezetüket a VIII. és IX. század fordulójáig tudták fenntartani. Ekkor építették ki a nyugati határszélen a gyepürendszert, és így védekeztek a frank birodalommal szemben. A

frankok 791-ben támadást indítanak az avarok ellen, de csak súlyos harcok árán tudták megsemmisíteni a nomád birodalmat¹⁴.

2. Régészeti hagyatékuk

A régészeti kutatások eredményeként 1200 avarkori lelőhely és kb. 10 000 sír anyaga áll a kutatók rendelkezésére. Gyakoriak a 600-800 síros temetők¹⁴. Uralmuk két periodusa közt régészetileg is különbséget lehet tenni; az első időszakot a préselt övgarnitúra, a másodikat pedig a griffes-indás bronzöntéssel készült övveretek jellemzik. A múzeumokba került avar régészeti leletek száma több tízezer. Ezek nagyon változatosak, a férfiaké gazdagabb, mint a nőké. A csüngők száma, övveretek jelölik az illető rangját, hovatartozását. A férfiak az övükön hordták vaskésüket, fegyverzetüket. /Ugyanis a nyilazás megkövetelte a váll szabad mozgását/. Csontveretes tegezeik voltak. Fegyverzetük a hunokhoz, magyarokhoz hasonló, visszacsapó íj. Formája "C" alakú, két végét és markolatát csontlemezekkel merevitették. Készítése nagy ügyességet és hosszú időt kívánt. Az íj két szárnyát ellenkező irányban húzták át, így hatalmas lököerőt fejtett ki. Lószerszámaik nagyon változatosak. A nomád élettel kapcsolatosan valószínű, hogy az avar nők is megülték a lovat, de a női sírokban nem találtak eddig lószerszámot.

A női sírokból többnyire kárperec és gyöngysor került elő. A bőrv ritka, valószínű, hogy kendővel fogták össze derekukon a ruhát. Elég gyakran előfordul még a faragott tűtartó és az orsó, ami kétféle: lapos orsókarika és kupos agyagorsógombok. Az előbbi függőlegesen tartották, az utóbbit vízszintesen. A fejedelmi sírok jellemző leletei: a gyűrű, fémveretes pártá, kék vagy zöld üvegcsüngős fülbevaló, aranyból készült nyakperec.

Mivel csak a női sírokra jellemző a tojással való temetkezés, ezért valószínű, hogy nem mint utravaló, hanem a termékenységnek, az ujjászülető életnek a jelképe.

Az avar sírokban néha találtak baltát vagy sarlót olyan helyzetben, ami arra utal, hogy nem termelőeszközként, hanem varázslat elhárítása céljából tették a sirba. Az előkerült edények nagy változatosságot mutatnak. A rabszolga sírok melléklet nélküliek²⁰.

3. Szokásaik, társadalmi életük

"Ugyanabban az időben, 550-ben érkezett Bizáncba az avarnak nevezett különös nép, és az egész város összefutott látásukra, mert még sohasem láttak ilyen népet. Ugyanis a hajukat hátul hosszan szalagokkal ugyancsak összekötözve és összefonva viselték, egyébként pedig viseletük hasonló volt a többi hunokéhoz" - Malales krónikája¹⁸. Mi jellemzi tehát e különös nép életmódját?

Az avar földművelés eszközei közül jelentős a sarló. A halászat emlékét néhány szegedkörnyéki sirban talált halcsont őrzi csupán. Az állataikat ridegen tartották, a takarmányozást nem valószínű, hogy ismerték. Fazekasaik jól értettek az agyag kiválasztásához, iszapolásához, korongjaikon változatos formájú edényeket készítettek. A rengeteg vastárgyból következtethetünk, hogy országszerte sok kovácsműhely dolgozhatott¹⁹. A közel három évszázadig tartó uralmuk alatt a középső-Duna-medencében élénk ipari tevékenység virágzott. Keletről elhozott művészetük egyesül a nyugati állatornamentika u.n. II. stilusával. Ennek egyik ága a fogazási ornamentika alföldi specialitás lett. Emellett a bizánci stilus is nagy szerepet játszik. Szarvas, vadkan és oroszántípusok kombinálódva már jelentkeznek a szkita művészetben is¹⁵.

A nők legfőbb foglalkozása a szövés-fonás. A talált sok tüntető mutatja, hogy a varrásban is nagyon ügyesek voltak. Értettek a hímestojás rajzoláshoz is¹⁹.

Temetkezéseik igen változatosak. Nagyjából három csoportot különböztethetünk meg:

- a/ magános fejedelmi sir
- b/ fejedelmi jellegű családi temetkezések
- c/ temető.

A halottakat nagyrészt nyújtott testtartásban, a test mellett kinyújtott karral találjuk. Előfordul, hogy a kezeket a mendence fölé hajlitották be. A tájolás a különböző vidékeken más, leggyakoribb az ÉK-DNy, de vannak K-Ny és É-D irányúak is. Sok esetben ácsolt és kapcsokkal összefogott koporsót figyelhetünk meg, néha a testet hamuba temetik, máskor a fejét levágják⁸. A halottakat is megvendégelték, ennivalóval látták el. Előfordul, hogy számukra faházat építettek, nyilván életben is abban lakott. Ennek ellenére valószínű, hogy a keleti pusztákra jellemző "jurt"-szerű építményben laktak¹⁹. A nyugati frankok feljegyzéseiből tudjuk, hogy a frank hadjáratok után az avarok keresztyén hitre tértek, kagánjaik többször tettek látogatást az aacheni császári rezidencián. Néhány női sirban bizánci keresztet találtak. Különben az avar hitvilágról nem sokat tudunk. Valószínű, hogy megvolt náluk az állati ősbe vetett hit, ugyanis a szijvégeken található állatküzdelemábrázolás a totemizmusra emlékeztet¹².

Az avarok nyelvéről nagyon kevés maradt ránk. A bizánci és a nyugati krónikák néhány szava török nyelvünek tartja. Az avar rovásírás emlékei a nemzetségjelek, amelyeknek nincsen hangtani, szótani értelmük.

Igen élénk volt kereskedelmi életük. A birodalom fény-

korában önálló pénzrendszert akartak felállítani, de a birodalom elszigetelésével megszűnt a kísérletezés. Már a hun uralom alatt is igen jelentős mértékben fellendült a Magyarország területén keresztülmenő világkereskedelmi forgalom. Ugyanis az avarkor első felében bizánci pénzt használtak, a második felében a sirookban csak római pénzt találunk, rendszerint átlyukasztva¹⁸. Társadalmi életükre jellemző: a vezetőréteg a társadalom 10 %-át tette ki, ezek kizsákmányolták az alárendelt törzseket, de az avar szegényeket is. Az előkelők gazdagsága zsákmányból, bizánci "ajándékból" eredt. Hazánk területén a főkagán mellett az alkagán állt. A kagánokat és a vezetőréteget nem temették a köznép temetőibe, hanem elrejtették. A kagán uralkodói jelvénye a 12 állcsattal diszitett aranyöv, aranyivókürt, aranyveretes, tömött tegez, ij és szablya. A további rangsort a sirmellékletek jelzik: a részfejedelmek sirjában az aranykardok mellett 25 nyíl, a vezéreknél aranykard és 11 nyíl, a seregvezéreknél pedig ezüstkard¹².

László Gyula szerint²⁰ a társadalomtörténeti vizsgálatok azt mutatják, hogy a korai avarkori népesség erősen bomlott nemzetiségi társadalomban élt. Társadalmuk kevert volt, tehát nem vérségi-rokonsági és Baján kagán nem törzsi alapon szervezte meg az avar államot, hanem területi-katonai rendszert teremtett meg. Ehhez megvolt az előfeltétel, mert a népesség zöme földművelő lehetett. A késeiiek pedig még igen erősen őrizték a régi rendet. A társadalomban a vezető szerep a férfiaké volt.

III. AZ AVAROK EMBERTANI KUTATÁSÁNAK RÖVID ÁTTEKINTÉSE

Az avarkori népesség antropológiájával hazánkban több kutató foglalkozott, kik jelentős eredményeket értek el a népesség taxonómiai analizisében. A magyarországi avarkori anyagban a mongolid nagyraszsból jelentős számban fordul elő a bajkái, szinid, szélesarcú /tungid/, csekély arányban a belső-ázsiai, a délmongolid pedig egyáltalán nem található. Az europa-mongolid csoportból pedig a jenyiszeji és a turanid típus fordul elő, de ezek jelentősége már alárendeltebb²⁷. Az europid nagyraszsból egyrészt a magastermetű, keskenyarcú, dolichonorph, gracilis mediterrán, brachykran, a cromagnoid A és cromagnoid B típusok fordulnak elő általában. /Lipták Pál tanulmányai alapján/.

BARTUCZ LAJOS a legrégebb kutató, aki üttörő munkásságot végzett. Nagyon jelentősek azok a tanulmányok, amelyekben az avarkori népességről általános képet igyekszik adni. Szerinte az avar temetőben a férfiak és a nők aránya a következő: a nők száma átlagban 6-7 %-kal nagyobb, mint a férfiaké. Feltevése szerint ennek az az oka, hogy a férfiak nagy része harcokban, kalandozásokban pusztult el. Az átlagos életkoruk alacsonyabb volt mint a mai magyaroké. Általában a mérsékelt közepes termet jellemzi őket. A nők átlagban 11-13 cm-rel alacsonyabbak a férfiaknál. Az Alföld közepén alacsonytermetű, délre és nyugat felé, a Dunántulra haladva a magastermetű avar törzsek körvonalai bontakoznak ki, de ettől eltérően a mosonszentjánosi temetőben alacsonyabb termetű avárokat is találtak. A termet alacsonysága több temetőben pl. Mosonszentjános, Fehértó B erősen mongolid arcjelleggel, a magasabb termet pedig - Jutas, Fehértó A, Nemesvölgy - hosszú

koponyával és keskeny arccal párosult. Mivel az avarok nagy része a Bajkál vidék, Mongolia területéről jött, és a mongolid elem inkább csak a társadalmi vezetőrétegben fordul elő, lehetővé teszi annak feltételezését, hogy a vezetőréteg Magyarországtól Keletre levő területekről származhatott. A honfoglaló magyarságtól antropológiailag, rasszbeli összetételben lényegesen különböznek, mert az avaroknak kb. 20 %-a határozottan mongolid, míg ez a honfoglaló magyarságnál nem volt meg. Tehát a honfoglaló magyarokról mint az avarok közvetlen utódairól, vagy egyenes leszármazottjairól antropológiailag nem beszélhetünk. Mivel a temetők egy része a mongolid típus mellett europid elemet is tartalmaz, ez arra enged következtetni, hogy vagy a Kárpát-medence helybeli őslakosságával, vagy az utközben talált europid elemekkel keveredtek^{6,5,4}.

A fent említett szerző az avarok demográfiai viszonyainak kutatása mellett több avarkori temető embertani feldolgozását is elvégezte.

Mosonszentjános² az első, rendszeresen feltárt temető. A szerző csupán a koponyajelző és a termet eloszlását, valamint a középértéket adta meg. A nőknél brachykrania, a férfiaknál a mesokrania az uralkodó. Az anyag mongolid jellegű. Szerinte Mosonszentjános lakossága a népvándorláskorban a mongol rasszkarakterben két típusra differenciálódott. "A"-nak és "B"-nek nevezte el.

A típus: a hosszúság-szélességi jelző átlagai alapján mesokrania a jellemző. Norma verticalisban a férfiaknál ovoid, a nőknél pentagonoid a körvonal. A homlok rendkívül keskeny és alacsony, a járomivek oldalt erősen kiállnak.

A muchalis régió erősen fejlett, gyakran képez egy duzzanatot. Ezek a jellegegyüttesek a neandervölgyi embertípusra emlékeztetnek. Az arc szinte tulzottan mutatja a mongol jellegeket. A maxilla nagy, a járomcsont magas, széles és vastag.

B típus: az A típussal szemben rövidfejű. A homlok itt sem magas, de soknál széles. Az arc szintén széles. A férfiak magassága 160,86 cm, a nőké 152,7 cm. A két típus jellemzését koponyakörvonalakkal is szemlélteti.

Kőröladány¹: rövid közlés, amely négy koponya és egy váz részletes leírását tartalmazza. Az anyag mongolid jellegű.

Jutas és Öskü³: e két temető embertani anyagát összehasonlítja a mosonszentjánosival, főleg a jelzők százalékos megoszlása alapján. A nemek aránya nincs feltüntetve. Az összehasonlítást grafikonokkal is szemlélteti. E temetőkből megmentettek 37 koponyát és 9 vázat, ebből 21 koponya került feldolgozásra. A jutasi koponyáknak a koponya jelzője dolichokran, az ösküeknek brachykran általában. A többi jellegben megegyeznek /orthokrania, metriokran-tapeinokran, leptoprosop, lepten, mesokonch, mesorrrhin/.

Szentes-Kaján⁷: ezt a temetőt először 1955-ben Wenger Sándor dolgozta fel, majd Bartucz 1958-ban újra értékelte. Mig Wenger a tipológiai meghatározásra alkalmas koponyából 27-et dinárinak, 8-at dinári-északinak, 11-et északinak, 4-et protoeuropidnak, 1-et mediterránnak, 1-et mongolnak állapított meg, addig Bartucz 69 koponyából 4 dinaroid, 8 alpinoid-lapponoid, 13 turanoid, 10 keleteuropid, 7 nordoid 5 cromagnoid, 1 orientaloïd, 9 europa-szibiroïd és 3 tungoid típust állapított meg.

BÁTAI ERZSÉBET a váchartyáni¹⁰ avarkori temető csontvázleleteit dolgozta fel. A leletmentés során ugyan 64 sirt tártak fel, de ebből csak 35 sirt lehetett antropológiailag feldolgozni. Ebből férfi 13, nő 19, gyermek 19. Később azonban kiderült, hogy a szerző nem pontosan vette fel a méreteket, emiatt a dolgozatnak tulajdonképpen az egyes részei nem, vagy alig használhatók.

LIPTÁK PÁL dolgozta fel a hazai kutatók közül a legtöbb avarkori temetőt. Érdeme főleg abban mutatkozik, hogy munkáiban teljes taxonómiai analízist végez, részletesen leírja a leggyakoribb rasszokat, azok legfontosabb ismertetőjegyeit. Így munkássága nagy előrehaladást jelentett az antropológia területén.

Tanulmányaiban a következő temetőket dolgozta fel:

Áporkaiürbőpuszta²¹ 1935-ben 53 sirt tártak fel. A nemek aránya a következő: férfi 14, nő 1. Az esetek száma kicsi, így a középértékek nincsenek közölve. Leggyakoribb típus a brachykran és a turanid.

Kecel²²: nagy avarkori temető 91 sirral. Régészetiileg a griffes-indás csoportba sorolható.

Legfontosabb típusok:

Mediterrán: "A koponya meso- dolichokran, közép magas, vagy alacsony, az arc inkább keskeny, az orr tulnyomó részben mesorhin. Az abszolút méretek kicsinyek, a koponya gracilis alkotású, különösen nőknél".

Cromagnoid A: "A koponya meso- dolichokran, homlok széles, az arc széles és alacsony, csontos orr széles, a szemüreg alacsony, vagy közép magas és szögletes".

Cromagnoid B: "Elsősorban brachymorph jellege alapján különíthető el".

Brachykran europid: "A koponya brachykran, középmagas, az arc közepesen széles. A nőknél az arc formái lekerekítettek. Jóllehet néha a dinári és alpi rasszra emlékeztető jelleg-együttes állapítható meg".

A fenti típusokon kívül előfordul még a szinid és a paleoszibériai.

Üllő II.²³: 152 sirt tártak fel, ebből 106 sir embertani anyagát mentették meg, ezenkívül még 6 vázat és 6 koponyát, amelyekkel a feltárt sírok nem függnek össze. Összesen 58 sir volt alkalmas embertani mérésre. Ebből 27 férfi, 24 nő és 7 juvenilis.

Tipusok: gracilis mediterrán, cromagnoid B, dinári, északi, alpi, cromagnoid A és mongolid. Sok esetben előfordulnak ősi, protomorph jellegek.

Üllő I.²³: A feltárt 259 sírból 118 sir embertani anyagából 85 került részletes vizsgálatra. /43 férfi, 42 nő/. Ez a temető, hasonlóan az Üllő II. temetőhöz, heterogén. Az europid rasszelemek is hasonlóak az Üllő II. anyagához /gracilis mediterrán, cromagnoid A, cromagnoid B, dinári, északi, alpi, lappid/. A mongolid elem az anyag harmadát adja, két komponensre bomlik: meso-brachykran /szinid/, és egy határozott rövidfejű /tungid/. Feltűnő, hogy a férfiak és a nők típusai nagyon különböznek.

Honokmégy-Halom²⁴: A griffes-indás övgarnitúrák vannak tulsúlyban, emellett a préselt és a sima övgarnitúra is előfordul. A temető 167 sírját tárták fel. Ebből 77 csontvázlelet volt részletesebb elemzésre alkalmas. Férfi 37, nő 34, fiatalok 6.

Tipusok: magastermetű, keskenyarcú dolichomorph: "A férfiak

koponyája középhosszú, középszéles, mesokran, közép magas, ortho-chamaekran, tapeino-metriokran. A homlok keskeny-középszéles, steno-eurymetop. Az arc a közepesnél szélesebb, magas, lepto-mesoprosop, mesen, lepten. A nők koponyája aránylag valamivel hosszabb".

Brachykran csoport.

Gracilis mediterrán: "A koponya rövid és keskeny, mesokran, alacsony, leginkább leptoprosop, mesen-lepten."

A régészeti mellékletek alapján két társadalmi réteg különíthető el, amit a típusmegállapítás is alátámaszt. A gazdagabb sírokban teljesen hiányzik a mediterrán típus, a kisszámú mongolid elem pedig csaknem teljesen a gazdag sírokra korlátozódik.

Kiskőrös²⁵: Fettich N. és Horváth T. ásatása nyomán 1933-ban a Kiskőrös melletti Pohibuj-Mackó tanyán 28 sirt tártak fel. László Gyula szerint a temető VII.-VIII. századbeli. Antropológiailag 10 felnőtt és 2 juvenilis koponya került feldolgozásra. /7 férfi és 3 nő/.

Alattyán-Tulát²⁸: Wenger metrikus és morfológiai adataira támaszkodva Lipták Pál is elvégezte a rasszanalízist, és ő a következő típusokat állapította meg:

brachykran, cromagnoid /cr.A,B,C/, mediterrán /gracilis mediterrán és iráni/, magastermetű dolichomorph, protomorph europid, mongolid /bajkái és urali/.

Az europid típusanalízis mellett igen jelentősek a mongolid nagyraszson belül tett megállapításai²⁶.

Bajkái /paleoszibériai/: ez a típus Bartucz "A" típusával egyezik meg. Dolichokephal, a fej alacsony, a homlok hajlott, gyakori a lambdatáji lapultság és a kúpos nyakszirt. Az arc a közepesnél szélesebb, de magas, leptoprosop-lepten.

Az orr erősen kiálló, gerontomorph rassz. A termet alacsony. Altáj és a Bajkál vidéken fordul elő.

Szinid: mérsékelt hosszúfejség, mesokrania, az arc nem olyan széles, de magas. A termet a mongolid rassz között a legmagasabb, nagyközepes. A magyarországi anyagban előforduló szinid típus csak kis mértékben mutatja a felsorolt jellegeket. Valószínű, hogy a szinid és a tungid típusok közötti átmenetet képezi.

Szélesarcú mongolid /tungid, szajáni/: mérsékelt rövidfejség, alacsony koponya, nagy koponyakapacitás, nagyon széles, alacsony arc /europrosopia/. A nyakszirt rendszerint lekerített. A termet kisközepes. Elterjedésük területe ma a Szelenga medencéje és Kelet-Tuva. Hazánk területén a Kiskörös-Vágóhídi temető jellegzetes típusa.

Belsőázsiai /északmongolid/: brachykrania, igen magas, keskeny arc. A férfiak és a nők között igen nagy a különbség, a női koponyák sokkal gracilisebbek.

Jenyiszeji /amerikanoid/: ez a típus Bartucz "B" típusával egyezik meg. Brachykrania, arc széles, közép magas, erősen kiálló orr, erőteljes glabella és szemöldökív jellemző. A termet kisközepes. A Jenyiszej mellett élő ketekre, szamojed népekre, obi-ugor etnikai csoportokra jellemző.

Turanid /délszibériai/: brachykrania, a közepesen kiálló, egyes vagy hajlott orrhát jellemző, a nyakszirt domború, az arc magasság ingadozó, magas és alacsony is lehet. Ma Kazah és Kirgiz népeinél nagyon gyakori típus.

MALÁN MIHÁLY főleg antropológiai és etnikai vizsgálatokat végez, de jelentős az a paleoantropológiai tanulmánya, amelyben az ondódi²⁹ avarokat jellemzi.

A győri temető³¹ antropológiai feldolgozását NEMESKÉRI JÁNOS végezte el. 889 sirból csak 9 koponyát mentettek meg. Az anyag mongolid jellegű.

Kiskőrös-Vágóhíd³² temetőt is feldolgozta, 11 egyénből 8 férfi /a férfiakhoz még egy csepeli lelet is tartozik/ és 2 nő. Közli a részletes morfológiai táblázatot is, amelyből kitűnik, hogy uralkodó a brachykran elem. Sok esetben curvo-occipital és planoccipital koponyák fordulnak elő. E temetőt összehasonlítja más avarkori temetővel, és a legnagyobb hasonlóságot a Mór-Akasztódombi temető adja. Ezt a temetőt szintén Nemeskéri dolgozta fel 1955-ben.

TÓTH TIBOR a Szovjetunióban töltötte aspiráns éveit. Kandidátusi disszertációjában egy új, eddig a hazai irodalomban nem szereplő módszerrel foglalkozik. Legjelentősebb cikke: Magyarország régi és jelenkori lakossága arckoponyájának horizontális profilozottsága³³. A magyar nép etnogenezisében szerepet játszó mongolid elemek helyes megítélése szerint az arckoponya horizontális profilozottsága alapján dönthető el. /Ezt a módszert a Szojetunióban széleskörben alkalmazzák, Debec, Levin, Ginzburg, Jakimov, Trofimova/. Tóth munkássága alapján megállapította, hogy a mongolid komponens jelenléte a honfoglaló magyaroknál kisebb, mint ahogy azt régebben megállapították, sőt az avaroknál is csak a felső vezetőréteg és a lakosok kis létszámú csoportjának volt tiszta mongolid vonása.

WENGER SÁNDOR több nagylétszámú temetőt dolgozott fel. A tipológiai meghatározást is elvégezte, főleg euróidokon belül. A következő temetőket dolgozta fel:

Alattyán-Tulát³⁴ hazánk legnagyobb sirszámu temetője. Régészetiileg VII-VIII. századbeli. Embertani elemzésre

244 sir alkalmas, férfi 117, nő 108, fiatalok 8, gyermek 11, valamint 141 csontváz. Etnikumára a mérsékelt rövidfej, középszéles arcalak és általában a középtermet jellemző. Metrikus és morfológiai kiértékelések során három jól elhatárolható csoportot különböztetett meg. A következő típusokat állapította meg: turanid, mediterrán, cromagnoid A és cromagnoid B.

A szerző ezt a temetőt 1957-ben újból feldolgozta, táblázatokkal együtt a széria részletes metrikus elemzését adja³⁸. /Ennek a temetőnek paleoantropológiai értékelését Lipták Pál végezte el, erre vonatkozó megállapításait már előzőleg említettem/.

Jánoshida-Tótkérpuszt³⁵: VII.-VIII. századbeli avar temető, régészetileg és kronológiailag összefügg az Alattyán-Tuláti temetővel. 253 sirt tártak fel. Ebből 48 koponya és 18 csontvázat dolgozott fel. Szintén három csoportot különböztetett meg. Nemek aránya: 23 férfi, 15 nő és 8 gyermek. Típusok: északi, turanid, mediterrán, cromagnoid A, cromagnoid B.

Szentes-Kaján³⁶: a temető 459 sirjának embertani része 109 koponyából és 18 csontvázból áll. Ebből 67 férfi, 41 nő és 1 gyermek. Megállapított típusok: dinári, északi, dinári-északi, protoeuropid, mediterrán, mongol. /Ezt a temetőt Bartucz Lajos átértékelte és erre vonatkozó megállapításait is előzőleg említettem/.

Kunszentmárton³⁷: 1928-ban történt ásatás eredménye 10 sir, amely VII. századbeli. Antropológiai feldolgozásra csak 3 sir alkalmas, ezenkívül 1 férfi és 2 nő.

IV. SZEGED-KUNDOMBI TEMETŐ JELLEMZÉSE

1. Az ásatás körülményei és a régészeti hagyatékok

Szeged környéke a legjelentősebb avar szállásterületek egyike volt /Szeged-Fehértó, Szeged-Makkoserdő, Baktó, Kiszombor/. Az avar temetők zöme közvetlenül a víz mellett található, vagy domboldalban, de ilyenkor is víz van a közelben. Temetőik számára nagyrészt az agyagos talajt keresték, de megesik, hogy egy temetőn belül homokos és agyagos területet találunk. Ilyenkor a két talajra más-más nemzetség telepedett⁸. Szeged területén az öthalmi, bojárhalmi, ásott-halmi magaslatokon lelt régiségleletek igazolják, hogy a népvándorláskor népei a jelenleg várost övező, külkerületi dombokon, magaslatokon éltek. Egy részük a mostani felsőváros felé eső, egykor a Szillér-tó, Jánosér, Tisza-Maros kiöntése által hagyott dombos területeken, a másik része pedig a Matyér, Hattyas, Ballagító és kisebb-nagyobb tavak mellett találta meg otthonát¹⁷.

Kundomb, illetve Ballagító, Szeged D-DNy-i részén található. Ballagító az alsóvárosiak ősrégi, partos helyen elterülő kertföldje, közvetlenül a rendezőpálya szomszédságában. E terület ÉNy-i részének külön "Kundombja" a neve, ahol az avarkori temetőt tárták fel⁹.

Ásatása több ízben történt. 1926 májusától 1927-ig Cs. Sebestyén Károly és Móra Ferenc közösen, 1928-tól 1929-ig Móra Ferenc, 1935-ben Cs. Sebestyén, majd 1944-ben Csallány Dezső. Összesen 319 sirt tártak fel. Antropológiai vizsgálatra ebből 176 koponya és 43 csontváz került be. Régészeti-
leg egyelőre nincs feldolgozva. Ezt a közeljövőben Cs. Sebestyén Károly és Csallány Dezső végzik el. A temető térképe

nincs meg. Az antropológiai vizsgálatot megnehezíti, hogy zömmel csak a koponyákat mentették meg. A vázcsontok hiánya miatt, az elhalálozási kor és nem biztosabb meghatározása nehézségekbe ütközik. Ami a sírok régészeti mellékleteit illeti, ugyanazok ami általában az avarokra vonatkozik. E temetőnél is nagyon gyakoriak az állatcsontok: csirke-, disznóhalcsontok, néha kutyakoponya. A női sírokban tűtartó tűkkel, orsógomb, vaskarperec, gyöngyszemek, bronzfüggők találhatók. A férfi sírokban kés, vascsat a medencében, vasdarab, vaskarika került elő. Igen gyakori e temetőben is a tojásmaradvány.

Csallány Dezső leletkataszteri munkájában¹¹ a következőket írja Kundombról: "Kiterjedt temető, préselt övgarnitúrával, és a griffes-indás csoport tárgyaival".

Némelyeknél ruha- és bőrfoszlányokat, szövetmaradványokat is találtak. Ami a temetkezés módját illeti, jellemzőek a padkás sírok, több ízben fordul elő zsugorított helyzetű csontváz. Egy ilyen csontváz eltérőnek mutatkozott a szériától, ezt nem vettem be a feldolgozatndó anyagba, valószínű, hogy őskori. A többi csontváz nyújtott helyzetű. Temetkezési irányuk É-D-i, az 1944-ben feltártak ÉNy-DK irányuak voltak. Általában a sírokban egy egyén volt eltemetve, de néha a gyermekek anyjuk mellett feküdtek. Egy ízben fordult elő kettős sír: két női csontváz tartozott ide. A régészeti anyag a Szegedi Móra Ferenc Múzeumban található. Bartucz Lajos: Adatok a magyarországi avarok etnikai és demográfiai jelentőségéhez⁶ c. munkájában említést tesz Kundombról. A normális nagyságu avarkori temetők közé helyezi. Megállapítja, hogy 312 sírból 62 /19,87 %/ gyermeksír. A férfi és a nő százalékos megoszlásánál 309 sírt vesz, amelyből az

ásatási adatok alapján 39 férfi, 83 nő, a megmentett csontvázleletek alapján pedig 79 férfi és 67 nő.

2. A feldolgozás módszerei és az embertani anyag kiértékelése

A megmentett 176 embertani anyagból 13 töredékes és csak 163 volt részletes elemzésre alkalmas. /Valamennyi kitűnő megtartású koponyáról elkészítettem három nézetben a fényképét és a mediansagittalis koponyakörvonalat/. A temető sirjai legnagyobb részt rendesen sirszámmal és leltári számmal ellátottak, azonban vannak csak leltári számmal ellátottak. Ezeket bevettem a feldolgozandók közé, mert Móra Ferenc ásatta a megfelelő időben és a későbbi metrikus elemzés is bizonyította, hogy nem különböznek a többiektől. Azonban van két koponya, amelyek a városi muzeumból származnak, - a 879-es és a 880-as leltári számúak - bár eredetükre nem tudtam fényt deríteni, de a metrikus és a morfológiai elemzés során mégis feldolgoztam, sőt a 880-as leltári számúról koponyakörvonalat is készítettem.

Az elhalálozási életkor meghatározását az általánosan használt módszer szerint végeztem¹³. A 163 jó megtartású anyagból 133 felnőtt /62 férfi, 71 nő/, 30 fiataalkorú és gyermek /20 Inf. II., 10 juvenilis/. A nem és az életkor megoszlására és összefüggésére az 1. táblázat ad felvilágosítást. Ez az összefüggés alátámasztja Bartucz⁶ megállapításait, hogy az avar férfiak átlagban 40-60 éves korukban haltak meg, míg a nők előbb, 22-40 éves korukban. A 13 töredékes lelet részletes jellemzése a 9. táblázaton látható. Ezek közül csak három esetben lehetett a nemet meghatározni. /A nem meghatározása elég sok problémát okozott, mivel zömmel csak a koponyákat mentették meg. Bár van 43 vázcsont is,

1. táblázat

Szeged-Kundombi avarkori temető embertani anyaga

A n y a g j e l l e g e		Inf.II.	Juv.	Ad.	Mat.	Sen.	Összesen
Töredékes /nem mérhető/	Férfi	-	-	-	-	-	-
	Nő	-	-	1	1	1	3
	Meghatározatlan neműek	-	-	-	-	-	-
	Összesen:	-	-	1	1	1	3
Jó megtartású /mérhető/	Férfi	-	-	15	27	20	62/38 %/
	Nő	-	-	42	20	9	71/44 %/
	Meghatározatlan neműek	20	10	-	-	-	30/18 %/
	Összesen:	20	10	57	47	29	163
E g y ü t t v é v e :		20 /12 %/	10 /6 %/	58 /35 %/	48 /29 %/	30 /18 %/	166

de ezek nagy százaléka nem hiteles. Így van több koponya, melyek neme bizonytalan, és esetleg később, a teljes taxonómiai analízis során módosulni fog. Ezek a 231/861-es /46-os koponyakörvonal/, 232/862-es, 261/895-ös /54-es koponyakörvonal/, 879-es, 880-as /61-es koponyakörvonal/, 89/778-as /20-as koponyakörvonal/, 131/812-es és a 176/830-as koponyák.

A Szeged-Kundombi népesség általános metrikus és morfológiai elemzésénél Martin³⁰ előírásait, valamint a Hug¹⁶ által megadott abszolút kategóriát követtem. Mérészközként a tapintókörzöt, tolómércét, állószögmérőt, Mollison kraniophort a Black-féle rátéttel és vízszintező tűt használtam, a koponyakapacitást kb. 0,5 cm átmérőjű üveggyöngy és mérőhenger segítségével végeztem. A morfológiai elemzéshez Martin és a Broca-féle sémát használtam fel. A fényképezésnél a koponyát a Martin-féle kubus kraniophorba tettem, a koponyakörvonalak elkészítésénél pedig Klaatsch-féle tányérkraniophorra és a rjazolást a diagraph -al végeztem. A koponyakapacitás számításánál a Welcker I.³⁰ módszert használtam, a testmagasságot Manouvrier³⁰ szerint számítottam.

A széria általános elemzése a következő:

Férfiak: a koponya középhosszú, középszéles, a koponyajelző középértéke alapján mesokrania a jellemző. Az agykoponya alacsony, orthokran, tapeinokran. A felülnézeti koponyakörvonal leginkább ovoid és pentagonoid. A homlok keskeny, középszéles, metriometop. A glabella 3. és 4. fokozatú, de az 5. fokozat is előfordul. A koponyakapacitás tekintetében euenkephalok. A protuberantia occipitalis externa 2. és 3. fokú, nagyon ritkán a 4., de az 5. sehol sem fordul elő.

Nők: a koponya középhosszú, középszéles, a koponyajelző alapján brachykrania a jellemző. Az agykoponya közép magas, orthokran, tapeinokran. Felülnézeti koponyakörvonal ovoid és pentagonoid. A homlok keskeny, középszéles, metriometop. A glabella 1. és 2. fokozatú. A koponyakapacitás tekintetében euen- aristenkephalok. Protuberantia occipitalis externa 0. és 1. fokozatú.

Az arc mindkét nemben megegyezik: középszéles, közép magas, mesoprosop, illetve alacsony-közép magas, mesen. A fossa canina közepes vagy mély, ritkán kitöltött. A spina nasalis anterior valamennyi fokozata előfordul, de az 1. és az 5. nagyon kevés esetben. A szemüreg mesokonch, az orr mesorrhin, a szájpad mesostaphylin. Az arcprofil mindkét nemben mesognath. Alveolaris prognathia általában mérsékelt. /2., 3., 4. táblázatok/.

Bartucz Lajos: A magyarországi avarok termete⁵ című munkájában említést tesz a kundombiak testmagasságáról. Megállapítja, hogy a sirban mért termet a férfiaknál 2 cm-rel, a nőknél 2,29-2,95 cm-rel kisebb, mint a végtagcsontokból számított. Az átlagos termetet a férfiaknál 164,8 cm-re veszi, a nőknél pedig 153,03 cm-re. Szerinte a közepesnél alacsonyabb és a közepesnél magasabb közel egyforma gyakoriságú. A közepes és nagyközepes termetű emberanyag a turanid arc és agykoponya jelleggel kapcsolódik.

A megmentett 43 vázból csak 21 hiteles, ezekből pedig csak 11-nél lehetett termetet számítani /6 férfi és 5 nő esetében/. Mivel nagyon kicsi az esetszám, középertéket nem számítottam /5. táblázat/.

Az anyag részletes morfológiai leírását is elvégeztem /10. és 11. táblázatok/. A homlok a férfiaknál leginkább

2. táblázat

Szeged-Kundomb: Főbb metrikus jellegek eloszlása

J e l l e g e k		Férfiak	Nők	Együtt
Koponya- jelző 8:1	Hyperdolichokran	1/2,0 %/	-	1/0,9 %/
	Dolichokran	8/15,7 %/	4/ 6,9 %/	12/11,0 %/
	Mesokran	21/41,2 %/	12/20,7 %/	33/30,3 %/
	Brachykran	16/31,3 %/	31/53,4 %/	47/43,1 %/
	Hyperbrachykran	5/ 9,8 %/	10/17,3 %/	15/13,8 %/
	Ultrabrachykran	-	1/ 1,7 %/	1/ 0,9 %/
	Összesen:	51	58	109
Hosszúság- magassági jelző 17:1	Chamaekran	19/46,3 %/	11/21,6 %/	30/32,6 %/
	Orthokran	13/31,7 %/	33/64,7 %/	46/50,0 %/
	Hypsikran	9/22,0 %/	7/13,7 %/	16/17,4 %/
	Összesen:	41	51	92
Szélesség- magassági jelző 17:8	Tapeinokran	31/77,5 %/	45/86,5 %/	76/82,5 %/
	Metriokran	4/10,0 %/	6/11,6 %/	10/10,9 %/
	Akrokran	5/12,5 %/	1/ 1,9 %/	6/ 6,9 %/
	Összesen:	40	52	92
Transver.- frontopar. jelző 9:8	Stenometop	25/46,3 %/	22/36,1 %/	47/40,9 %/
	Metriometop	14/25,9 %/	23/37,7 %/	37/32,2 %/
	Eurimetop	15/27,8 %/	16/26,2 %/	31/26,9 %/
	Összesen:	54	61	115
Arcjelző 47:45	Hypereuryprosop	1/ 3,2 %/	1/ 3,1 %/	1/ 3,2 %/
	Euryprosop	9/29,0 %/	9/28,1 %/	18/28,5 %/
	Mesoprosop	13/41,9 %/	17/53,1 %/	30/47,6 %/
	Leptoprosop	6/19,4 %/	5/15,7 %/	11/17,5 %/
	Hyperleptoprosop	2/ 6,5 %/	-	2/ 3,2 %/
	Összesen:	31	32	63
Felsőarc jelző 48:45	Hypereuryen	1/ 2,2 %/	1/ 2,0 %/	2/ 2,1 %/
	Euryen	9/20,0 %/	12/24,5 %/	21/22,3 %/
	Mesen	30/66,7 %/	28/57,2 %/	58/61,7 %/
	Lepten	4/ 8,9 %/	8/16,3 %/	12/12,8 %/
	Hyperlepten	1/ 2,2 %/	-	1/ 1,1 %/
	Összesen:	45	49	94
Szemüreg jelző 52:51	Chamaekonch	17/28,8 %/	5/ 7,4 %/	22/17,3 %/
	Mesokonch	35/59,3 %/	39/57,3 %/	74/58,3 %/
	Hypsikonch	7/11,9 %/	24/35,2 %/	39/24,4 %/
	Összesen:	59	68	127
Orrjelző 54:55	Leptorrhin	15/26,8 %/	17/29,8 %/	32/28,3 %/
	Mesorrhin	21/37,5 %/	17/29,8 %/	38/33,6 %/
	Chamaerrhin	16/28,6 %/	20/35,1 %/	36/31,9 %/
	Hyperchamaerrhin	4/ 7,1 %/	3/ 5,3 %/	7/ 6,2 %/
	Összesen:	56	57	113
Szájpad jelző 63:62	Leptostaphylin	6/31,6 %/	13/41,9 %/	19/38,0 %/
	Mesostaphylin	6/31,6 %/	10/32,3 %/	16/32,0 %/
	Brachystaphylin	7/36,8 %/	8/25,8 %/	15/30,0 %/
	Összesen:	19	31	50
Számított koponya- kapacitás 38.	Oligenkephal	3/ 7,5 %/	10/35,0 %/	13/15,3 %/
	Euenkephal ... 1301-1450	24/61,5 %/	16/43,5 %/	40/47,1 %/
	Aristenkephal..1451-x	12/31,0 %/	20/21,5 %/	32/37,6 %/
	Összesen:	39	46	85
Arcprofil- szög 72.	Prognath	2/5,1 %/	5/10,4 %/	7/ 8,0 %/
	Mesognath	15/38,5 %/	18/37,5 %/	33/38,0 %/
	Orthognath	22/56,4 %/	25/52,1 %/	47/54,0 %/
	Összesen:	39	48	87

3. táblázat

Szeged-Kundomb: Főbb középértékek

/Méret- szám /Martin/	Méretek és jelzők	F é r f i a k			
		N	V	M	s
1.	Koponya legnagyobb hossza	54	167-195	182,6	6,8
8.	Koponya legnagyobb szélessége	54	129-160	145,0	5,7
9.	Legkisebb homlokszélesség	64	81-112	96,8	4,7
17.	Basion-bregma magasság	43	113-146	129,5	6,8
38.	Számított koponyakapacitás	39	1248-1686	1403,0	84,6
45.	Mért koponyakapacitás	24	1260-1630	1430,5	78,9
47.	Járomivszélesség	45	121-146	134,0	6,0
47.	Arcmagasság	40	109-128	117,2	5,6
48.	Felsőarcmagasság	59	58-79	68,9	4,3
72.	Arcprofilszög	39	74 ⁰ -90 ⁰	84,6 ⁰	3,3
8:1	Hosszuság-szélességi jelző	51	68,2-94,6	79,4	4,7
17:1	Hosszuság-magassági jelző	41	58,9-81,6	70,9	4,9
17:8	Szélesség-magassági jelző	40	75,8-100,0	88,7	5,9
9:8	Transversalis-frontoparietalis jelző	54	59,1-74,3	66,8	3,3
47:45	Arcjelző	31	77,5-100,8	87,3	5,0
48:45	Felsőarcjelző	45	44,6-60,5	51,9	2,8
52:51	Szemüregjelző	59	68,0-87,9	78,6	4,5
54:55	Orrjelző	56	38,0-65,9	50,2	5,0
63:62	Szájpadjelző	19	69,6-94,9	81,2	6,1

3. táblázat

Szeged-Kundomb: Főbb középértékek

Méret- szám /Martin/	Méretek és jelzők	N ő k			
		N	V	M	S
1.	Koponya legnagyobb hossza	61	161-186	172,6	5,9
8.	Koponya legnagyobb szélessége	64	131-154	140,7	5,4
9.	Legkisebb homlokszélesség	65	86-105	94,4	4,2
17.	Basion-bregma magasság	56	113-135	124,0	5,5
38.	Számított koponya kapacitás	46	1064-1512	1255,3	113,3
	Mért koponyakapacitás	38	1110-1550	1304,5	116,1
45.	Járomivszélesség	53	112-138	124,9	4,6
47.	Arcmagasság	37	94-118	108,4	5,9
48.	Felsőarcmagasság	62	52-75	65,1	5,0
72.	Arcprofilszög	48	75°-93°	84,6°	4,0
8:1	Hosszúság-szélességi jelző	58	73,8-90,3	81,4	3,6
17:1	Hosszúság-magassági jelző	51	62,3-80,1	72,1	3,2
17:8	Szélesség-magassági jelző	52	75,3-103,1	89,5	4,8
9:8	Transversalis-frontoparietalis jelző	61	61,0-72,5	67,2	2,7
47:45	Arcjelző	32	77,7-92,2	86,0	3,6
48:45	Felsőarcjelző	49	43,1-58,1	51,8	3,3
52:51	Szemüregjelző	68	71,4-92,1	82,2	5,7
54:55	Örrjelző	57	39,0-61,0	50,2	4,8
63:62	Szájpadjelző	31	69,0-92,9	80,0	6,0

4. táblázat

Szeged-Kundomb: Morfológiai jellegek eloszlása

J e l l e g e k		Férfiak	Nők	Együtt
		N / % /	N / % /	N / % /
Norma verticalis	Ovoid	27 / 45,0 /	35 / 52,2 /	62 / 48,8 /
	Pentagonoid	17 / 28,3 /	23 / 34,3 /	40 / 31,5 /
	Sphaeroid	5 / 8,3 /	6 / 9,0 /	11 / 8,7 /
	Sphenoid	7 / 11,7 /	1 / 1,5 /	8 / 6,3 /
	Ellipsoid	4 / 6,7 /	2 / 3,0 /	6 / 4,7 /
	Összesen:	60	67	127
Glabella	Broca 1.	3 / 4,9 /	40 / 58,0 /	43 / 33,0 /
	Broca 1-2.	1 / 1,6 /	-	1 / 0,8 /
	Broca 2.	13 / 21,4 /	24 / 34,8 /	37 / 28,5 /
	Broca 2-3.	3 / 4,9 /	-	3 / 2,3 /
	Broca 3.	24 / 39,3 /	5 / 7,2 /	29 / 22,3 /
	Broca 4.	13 / 21,4 /	-	13 / 10,0 /
	Broca 5.	4 / 6,5 /	-	4 / 3,1 /
	Összesen:	61	69	130
Fossa canina	1. Kitöltött	4 / 6,7 /	8 / 11,5 /	12 / 9,3 /
	1-2.	2 / 3,3 /	1 / 1,5 /	3 / 2,3 /
	2. Sekély	27 / 45,0 /	37 / 53,6 /	64 / 49,6 /
	2-3.	1 / 1,7 /	1 / 1,5 /	2 / 1,6 /
	3. Közepes	17 / 28,3 /	14 / 20,2 /	31 / 24,0 /
	3-4.	-	1 / 1,5 /	1 / 0,8 /
	4. Mély	9 / 15,0 /	6 / 8,7 /	15 / 11,6 /
	5. Nagyon mély	-	1 / 1,5 /	1 / 0,8 /
	Összesen:	60	69	129
Alveolaris prognathia	1. Hiányzik	43 / 74,1 /	37 / 56,0 /	80 / 64,5 /
	2. Mérsékelt	11 / 19,0 /	18 / 27,3 /	29 / 23,4 /
	2-3.	-	1 / 1,5 /	1 / 0,8 /
	3. Kifejezett	4 / 6,9 /	10 / 15,2 /	14 / 11,3 /
	Összesen:	58	66	124

5. táblázat

Szeged-Kundomb: Hosszúcsontok méretei

Sir- szám	Leltári szám	Femur		Tibia		Humerus		Radius		Ulna		Fibula		Termet
		jobb	bal	jobb	bal	jobb	bal	jobb	bal	jobb	bal	jobb	bal	

F é r f i a k

3.	1057	345	341	356	358	320	318	238	238	263	-	-	-	161
-	127	-	455	275	372	335	-	-	250	-	273	-	-	167
-	879	-	-	359	372	-	-	-	-	-	-	342	342	164
-	880	450	481	370	371	-	-	-	-	-	-	-	-	167
38.	765	-	461	382	-	-	-	-	-	-	-	-	-	167
102.	783	484	488	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	172

N ő k

2.	1056	472	471	380	385	352	345	255	260	-	-	-	-	168
-	364	359	360	306	310	263	265	-	-	-	-	293	296	143
15.	750	405	412	340	338	-	-	-	-	-	-	329	327	154
32.	761	403	405	329	328	-	-	-	-	-	-	321	-	152
40.	766	422	425	352	351	-	-	-	-	-	-	349	-	158

hajlott, azonban több esetben igen hajlott, alacsony /III. b. tábla, a 3-as és a 8-as koponyakörvonalak/. A norma occipitalis leginkább házalakú mindkét nemben, de a bomba- és a sátoralak is előfordul. A processus mastoideus a férfiaknál erőteljes és közepes, a nőknél kicsiny. A szemüreg alakja általában szögletes, ritkábban kerekded. Egy-két esetben előfordul, hogy a szemüreg tégalapalakúan szögletes /VI. b. tábla/, ellipszis /I. a. tábla/ és kerekded /II. a. tábla/. Az orr az esetek többségében kiálló /64-es és 17-es koponyakörvonal/, egyenesen /XVII. a. tábla és 23-as koponyakörvonal/, hajlottan /XII. a. tábla/, vagy homorúan /XVIII. a. tábla/, de előfordul a lapos orrhát is, /38-as és 40-es koponyakörvonal/, amely korrelációban van a lapos orrgyökkel /XII. b. tábla/, 34-es és 40-es koponyakörvonal/. Az 55. sorszámú koponyának pedig külön jellegzetessége az orr "felfujt" jellege. Bár az arcprofil mindkét nemben mesognath, de a prognathia és a kifejezett alveolaris prognathia is gyakori /XVI. a. tábla/. A magas és alacsony állkapocs egyaránt előfordul, néha erősen kiálló állcsuccsal párosul /IX. a és IV. a. táblák/. Az oldalra erősen kiálló goniontáj szintén sok esetben látható /III. a. tábla/. A fiatal életkoruktól eltekintve a fogak felülete nagyon kopott, és általában élharapást figyelhetünk meg. A 63. sorszámú koponyán M_3 erős redukciója és torus palatinus látható. A fogiv alakja rendkívül változatos. Hyperbola, parabola és az U alak mellett a V alak /178/827 koponya/, a nagyon széttartó állkapoccságak /61/798-as/, és mint feltűnő jelenség: az ausztralopithecusra emlékeztető fogiv is előfordul /35/763-as/. Vannak nagyon nehéz súlyú és különösen erős, markáns koponyák, /VII. b., IX. a. b. táblák és a 25., 27., 28. koponyakörvonalak/.

Lambdatáji lapultság is előfordul, de általában kismértékű /V.a. tábla és a 3., 29. és 61. koponyakörvonalak/. Planoccipitalis is észlelhető /I.b. tábla és az 58. koponyakörvonal/. Fossa praenasalis is több esetben fordul elő, pl. IX.b., VIII.b., XII.a. és XIII.b. táblák.

Bár a fiataalkorúak és gyermekek morfológiai táblázatát is elkészítettem /12. táblázat/, de kiértékelésétől eltekintek, mert az egyes jellegek még nincsenek kifejlődve. Bemutatásul 3 fényképet közlök /XIX.a.b. és XIV.b. táblák/.

A koponyákon sok esetben lehetett anatómiai variációkat, illetve rendellenességeket megállapítani: 62 férfi közül 20 esetben /32,2 %/, 74 nő közül 29 esetben /39,1 %/, 30 fiataalkorú és gyermek közül 14 esetben /46,6 %/ és egy koponya plagiokephal /912. nő/.

Rendellenességek közül az os incae, os apicis, lambdatáji varratcsontok /XI.b. és XII.b. táblák/, os epiptericum /XV.a. tábla/, processus frontalis ossis temporalis és sutura metopica /XIX.b., XIV.b. és VII.a. táblák/ előfordulásokat vettem figyelembe. Legnagyobb arányban a lambdatáji varratcsontok, os epiptericum, kevésbé az os incae és a sutura metopica fordult elő. Vannak olyan koponyák, melyeknél a jobb oldalon az os epiptericum, a bal oldalon a processus frontalis ossis temporalis található, vagy fordítva.

A taxonómiai meghatározáshoz csupán annyit említek meg, hogy a temető tulsúlyban europid jellegű. A nagyrasszok szétválasztásánál Lipták Pál²⁶ által meghatározott europid és mongolid differenciáldiagnozist vettem figyelembe. Tiszán mongolid jelleget mutató koponyák ugyan nincsenek, de europo-mongolid koponyák 9,72 %-ban szerepelnek. Ezeket a koponyákat három csoportra osztottam. /Részletes leírásuk

a 10. és 11. táblázatokon látható!/
1/ 50 %-nál több mongolid jelleget mutató koponyák a férfiak

közül: 253/892 /53. koponyakörvonal/, 172/925 /34. koponyakörvonal/, a nők közül pedig: 74/807 /V.b. tábla és 16. koponyakörvonal/.

2/ Kb. 50 %-os mongoloid férfi koponyák: 213/848, 204/843 /XII.b. tábla és 40. koponyakörvonal/, 114/791 /VIII.a. tábla, 26. koponyakörvonal/, 94/780 /21. koponyakörvonal/, 231/861 /46. koponyakörvonal/, női koponyák közül pedig a 9/1063 /2. koponyakörvonal/.

3/ Mérsékelten mongoloid koponyák /50 %-nál kisebb/ férfiak közül: 51/927, 920, 125/802 /IX.b. tábla és 28. koponyakörvonal/, a nők közül: 253/892 /53. koponyakörvonal/.

A 172/925-ös mongoloid koponya ugyan, dehogyan a mongolid jelek hány százalékban szerepelnek, nem lehet eldönteni, mivel a koponyán senilis felszívódásokat láthatunk.

Az europidokon belül két nagyobb csoportot lehet elkülöníteni.

1. Cromagnoid: alacsony, széles, szögletes arc, meso-brachyrania, egyenes, vagy hajlott orrhát /III.a. tábla és 62. koponyakörvonal/.

2. Brachykran: ebben a nagy csoportban a dinári, előázsiai, paniri és ezek keveredéséből származó típusokat foglalom össze /I.a. tábla és 59. koponyakörvonal/.

A szériában több esetben ősi jellegű, protomorph europid típusú koponyákat is lehetett találni. Ezeknél a homlok általában igen hajlott, alacsony és stenometop. A norma occipitalis általában házalakú. A szemüreg mesokonch és szögletes, glabella 3. és 5. fokozatú, az orr chamaerhin, az arc euryprosop /180/832, 266/900-56. koponyakörvonal, 55/795-13. koponyakörvonal/.

3. A Szeged-Kundombi avarok embertani adatainak összehasonlitása más avarkori temető adataival

A következő alföldi temetőkkel hasonlítom össze:

Kecel I. ²²	}	6. táblázat
Üllő II. ²³		
Üllő I. ²³		
Szentes-Kaján ³⁶		
Homokmégy-Halom ²⁴		
Alattyán-Tulát ²⁷		

A Hug által megadott abszolút kategóriákat figyelembe véve, a középértékek alapján a következőket állapithatjuk meg:

F É R F I A K :

a koponya a keceli temetőben középhosszú, középszéles, alacsony

Üllő II-i	"	"	"	"
Üllő I.-i	"	"	"	középmagas
Homokmégy-Halmi	"	"	"	"
Szentes-Kajáni	"	rövid	"	"
Alattyán-tuláti	"	középhosszú	"	"
Szeged-Kundombi	"	"	"	alacsony

a homlok a keceli temetőben középszéles

Üllő II-i	"	"
Üllő I.-i	"	keskeny
Homokmégy-Halmi	"	középszéles
Szentes-Kajáni	"	"
Alattyán-Tuláti	"	"
Szeged-Kundombi	"	keskeny

6. táblázat

Néhány avarkori lelet összehasonlítása

Lelőhely	Időszak	Szerző, közlés éve	Koponyajelző		x-70	Koponyajelző megoszlása			
			N	M		70-75	75-80	80-85	85-x
Kecel I. Határdülő	VIII- IX.	Lipták Pál 1954	♂: 24 ♀: 17	81,0 79,4	- -	4/17 %/ 1/56 %/	7/29 %/ 9/56 %/	10/42 %/ 5/31 %/	3/12 %/ 1/ 6 %/
Üllő II.	VIII.	Lipták Pál 1955	♂: 26 ♀: 34	79,6 79,8	- -	4/15 %/ 3/10 %/	11/42 %/ 13/42 %/	8/31 %/ 12/38 %/	3/12 %/ 3/10 %/
Üllő I.	VIII.	Lipták Pál 1955	♂: 45 ♀: 34	78,9 80,1	- -	7/16 %/ 2/ 6 %/	22/49 %/ 10/29 %/	14/31 %/ 22/65 %/	2/ 4 %/ 2/ 3 %/
Szentes- Kaján	-	Wenger Sándor 1955	♂: 34 ♀: 13	80,70 81,30	- -	5/14,70/ 1/ 7,69/	12/35,29/ 5/38,46/	12/35,29/ 4/30,76/	5/14,70/ 3/23,07/
Homokmégy- Halom	VIII.- IX.	Lipták Pál 1956	♂: 32 ♀: 31	80,0 79,8	- -	1/ 3 %/ 3/ 9 %/	14/47 %/ 13/41 %/	14/47 %/ 13/41 %/	1/ 3 %/ -
Alattyán- Tulát	VII.- VIII.	Wenger Sándor 1952, 1957	♂: 97 ♀: 83	79,78 81,89	1/1,03/ -	7/ 7,22/ 3/ 3,60/	35/36,08/ 28/33,74/	42/43,30/ 38/45,79/	12/12,37/ 14/16,87/
Szeged- Kundomb	-	-	♂: 51 ♀: 58	79,36 81,45	1/2 %/ -	8/16 %/ 4/ 7 %/	21/41 %/ 12/21 %/	16/31 %/ 31/53 %/	5/10 %/ 1/19 %/

Az arc mind a hét temetőben középszéles, közép magas.

N Ő K : a koponya minden esetben középhosszú, középszéles, közép magas. A homlok az Üllő I.-i temetőtől eltekintve - ahol keskeny - minden többi esetben középszéles.

Az arc mindenhol középszéles, közép magas, csak a Szentés-Kajáni temetőben magas /7. táblázat/.

A jelzők közéértékét figyelembe véve, a koponyajelző alapján a férfiaknál a Kecel, Homokmégy-Halom, Szentés-Kaján esetében brachykrania a jellemző, a többinél mesokrania. A nőknél az Üllő I.-i, Szeged-Kundombi, Alattyán-Tuláti temetőkben a brachykrania az uralkodó, a többinél mesokrania. A hosszúság-magassági jelző szerint valamennyi esetben az orthokrania, csupán a Szentés-Kajáni temetőben hypsikrania /férfi/ a jellemző. A szélesség-magassági jelző, valamint a transversalis-frontoparietalis jelző ugyancsak egységes képet mutat valamennyi temetőben: tapeinokran és metriometop, kivéve a Szentés-Kajáni temetőt, ahol a korábbi jelző alapján metriokran. Az arc általában mesoprosop, kivéve az Üllő I.-i temetőt, ahol leptoprosop /férfi/, és Szentés-Kajáni temetőt, ahol leptoprosop /nő/. A felsőarc jelző alapján mindenhol mesen az uralkodó. A szemüreg a férfiaknál általában mesokonch, a nőknél hypsikonch. A Szeged-Kundombi, valamint az Alattyán-Tuláti temetőkben mindkét nemben mesokonch, a Szentés-Kajáni temetőben pedig mindkét nemben hypsikonch. Az orr meserrhin mindkét nemben minden szériánál, kivéve az Üllő II.-i, ahol a nőknél chamaerrhin /8. táblázat/. Valamennyi temetőben az europidok tulsulya mutatható ki, kivéve az Üllő I.-i szériát, ahol a mongolidok nagyobb százalékban szerepelnek.

7. táblázat

Néhány avarkori temető fontosabb középértékeinek összehasonlítása

Férfiak

Lelőhely	1.	8.	9.	17.	38.	45.	47.	48.	72.	8:1	17:1	17:8	9:8	47:45	48:45	52:51	54:55
Kecel I.	181,1	145,4	98,2	129,6	1418,2	134,6	119,0	70,6	85,3°	81,0	71,5	90,4	67,3	88,1	52,8	81,9	49,7
Üllő II.	181,46	144,78	98,12	129,95	1388,1	134,22	118,26	69,87	85,7°	79,61	72,17	90,66	67,86	88,34	52,65	81,22	50,79
Üllő I.	181,83	143,77	95,40	130,30	1385,0	132,63	120,03	71,61	84,7°	78,97	71,89	89,75	66,90	90,02	54,34	82,55	49,16
Szentes-Kaján	178,24	143,24	97,56	136,19	1459,0	133,95	121,43	70,70	-	80,70	75,60	95,68	-	88,03	52,58	86,35	50,12
Homokmégy-Halom	181,9	145,2	97,4	133,2	1433,3	134,3	120,7	72,2	85,3°	80,0	72,3	90,5	67,0	89,0	53,4	82,5	48,7
Alattyán-Tulát	185,40	147,70	98,51	130,49	1465,0	136,35	120,06	69,41	83,50°	79,78	70,47	89,38	66,90	87,69	51,16	81,67	50,18
Szeged-Kundomb	182,64	145,02	96,84	129,50	1430,50	134,02	117,22	68,86	84,62°	79,36	70,91	88,75	66,82	87,29	51,87	78,59	50,23

Nők

Kecel I.	177,2	140,0	93,7	124,8	1308,3	125,6	109,0	66,4	84,2°	79,4	70,9	89,7	66,6	87,3	53,0	86,3	50,4
Üllő II.	174,85	138,90	94,46	126,15	1287,5	125,63	111,24	66,72	84,2°	79,76	71,50	90,64	68,50	89,34	52,70	85,72	52,64
Üllő I.	175,64	140,86	92,35	126,00	1290,0	126,65	112,23	68,27	84,0°	80,11	72,50	89,35	65,61	88,58	53,90	88,05	50,25
Szentes-Kaján	170,86	140,68	95,91	127,20	1375,0	124,60	115,90	68,17	-	81,30	73,89	92,67	-	91,83	54,80	90,66	49,75
Homokmégy-Halom	176,7	140,4	94,1	125,5	1318,8	124,6	110,8	65,9	84,6°	79,8	71,4	89,9	67,0	87,9	52,6	85,0	50,1
Alattyán-Tulát	175,38	143,95	94,94	124,75	1315,0	126,69	111,98	65,97	82,60	81,89	71,21	87,15	66,10	88,23	52,12	83,46	50,78
Szeged-Kundomb	172,6	140,70	94,44	124,00	1304,50	124,94	108,45	65,12	84,65	81,45	72,14	89,53	67,18	86,02	51,81	82,23	50,23

8. táblázat

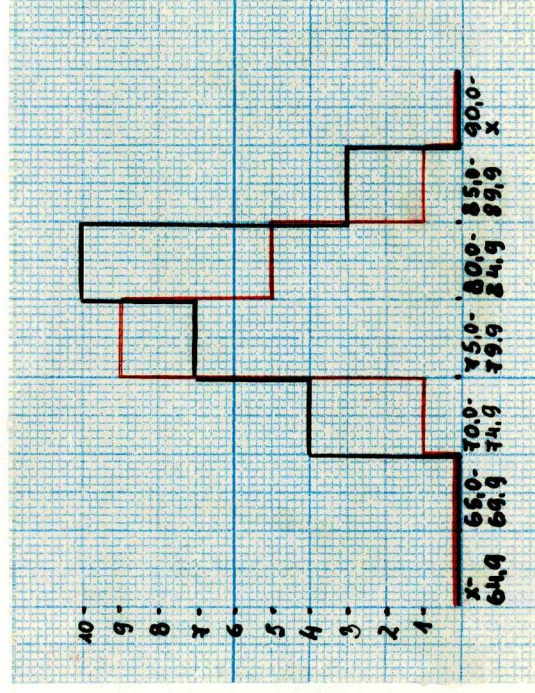
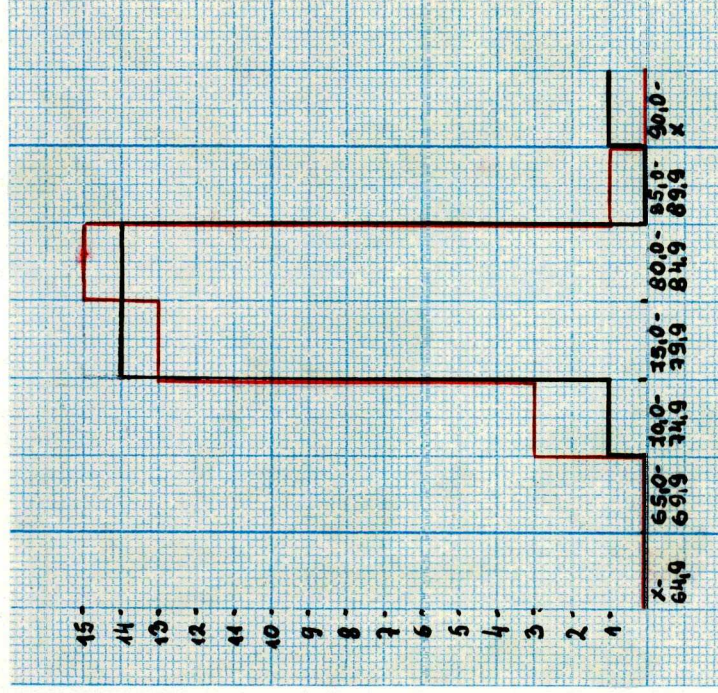
Néhány avarkori temető összehasonlítása jelzők középértékeinek alapján

Lelőhely	8:1 Hossz.szél.jelző	17:1 Hossz.-mag.jelző	17:8 Szél-mag.jelző	9:8 Transv.-front.par.	47:45 Arcjelző	48:45 Felsőarcjelző	52:51 Szemüregjelző	54:55 Orrjelző
Kecel I.	♂ brachykran ♀ mesokran	orthokran orthokran	tapeinokran tapeinokran	metriometop metriometop	mesoprosop mesoprosop	mesen mesen	mesokonch hysikonch	mesorrhin mesorrhin
Üllő II.	♂ mesokran ♀ mesokran	orthokran orthokran	tapeinokran tapeinokran	metriometop metriometop	mesoprosop mesoprosop	mesen mesen	mesokonch hysikonch	mesorrhin chamaerrhin
Üllő I.	♂ mesokran ♀ brachykran	orthokran orthokran	tapeinokran tapeinokran	metriometop stenometop	leptoprosop mesoprosop	mesen mesen	mesokonch hysikonch	mesorrhin mesorrhin
Szentes- Kaján	♂ brachykran ♀ brachykran	hysikran orthokran	metriokran metriokran	- -	mesoprosop leptoprosop	mesen mesen	hysikonch hysikonch	mesorrhin mesorrhin
Homokmégy- Halom	♂ brachykran ♀ mesokran	orthokran orthokran	tapeinokran tapeinokran	metriometop metriometop	mesoprosop mesoprosop	mesen mesen	mesokonch hysikonch	mesorrhin mesorrhin
Alattyán- Tulát	♂ mesokran ♀ brachykran	orthokran orthokran	tapeinokran tapeinokran	metriometop metriometop	mesoprosop mesoprosop	mesen mesen	mesokonch mesokonch	mesorrhin mesorrhin
Szeged- Kundomb	♂ mesokran ♀ brachykran	orthokran orthokran	tapeinokran tapeinokran	metriometop metriometop	mesoprosop mesoprosop	mesen mesen	mesokonch mesokonch	mesorrhin mesorrhin

Mindezeket egybevéve, a felsorolt hét temető nagy hasonlóságot mutat /1., 2., 3., 4. és 5. ábrák/.

Ha figyelembe vesszük a 7. táblázat azon adatait, amelyek az előbbi kiértékelés során szerepeltek, és azokat az adatokat is, amelyek az előbbi értékelés során nem szerepeltek a Szeged-Kundombi temető talán a keceli és a Homokméggy-Halmi temetőkkel mutatja a legközelebbi hasonlóságot.

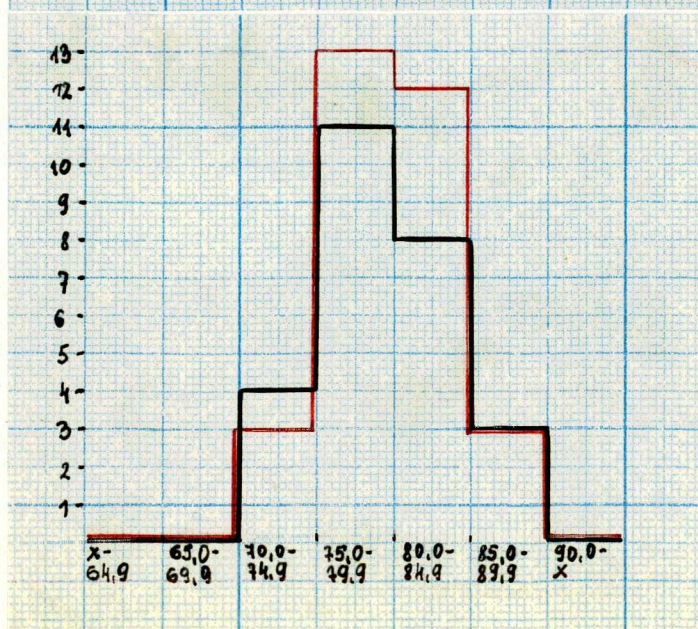
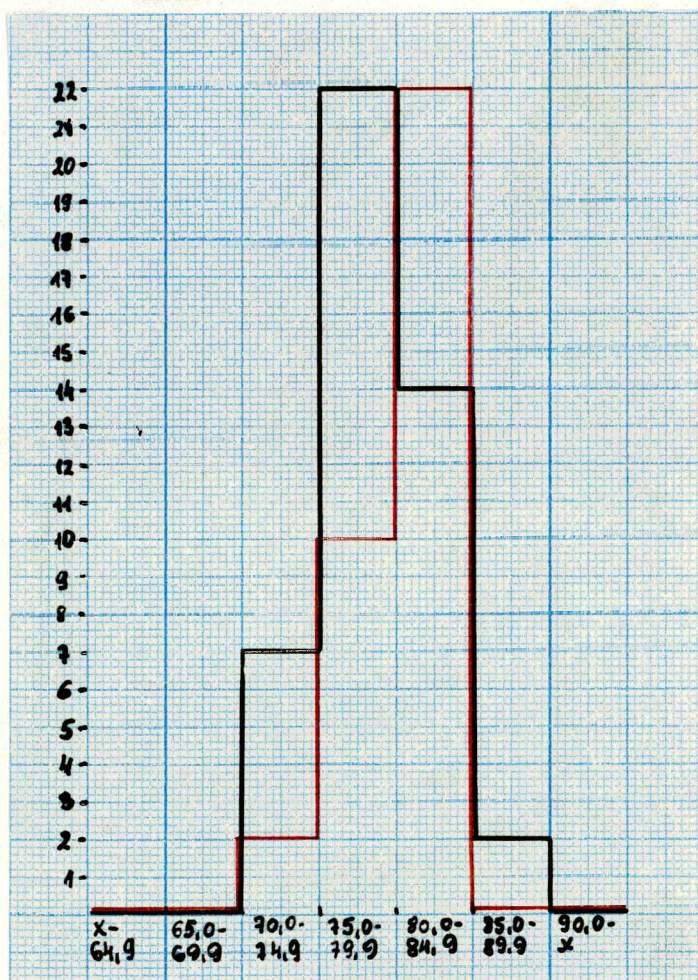
1. ábra
Homokmégy-Halom és Kecel: koponyajelző eloszlása
— férfiak
— nők

2. ábra

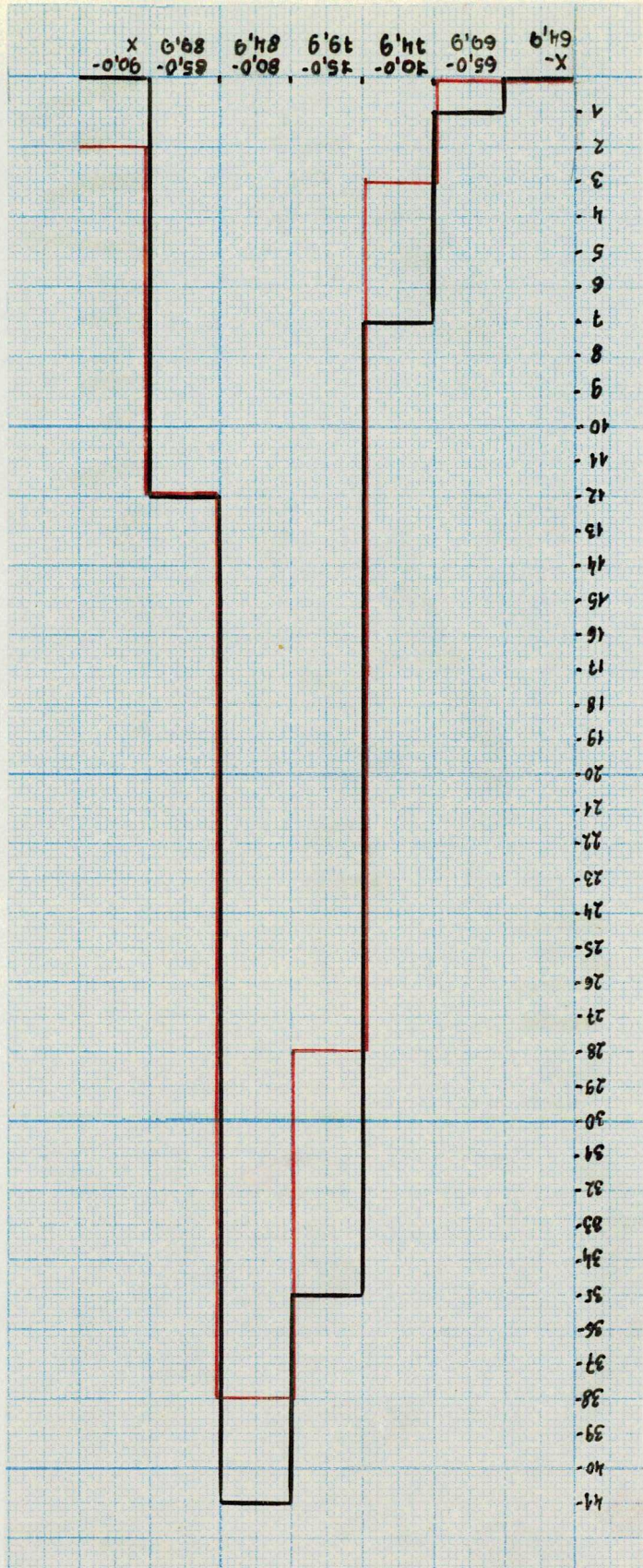
Üllő I. és Üllő II.: koponyajelző eloszlása

— férfiak
— nők

3. ábra
Alattyan-Tulát: koponyafejű eloszlása

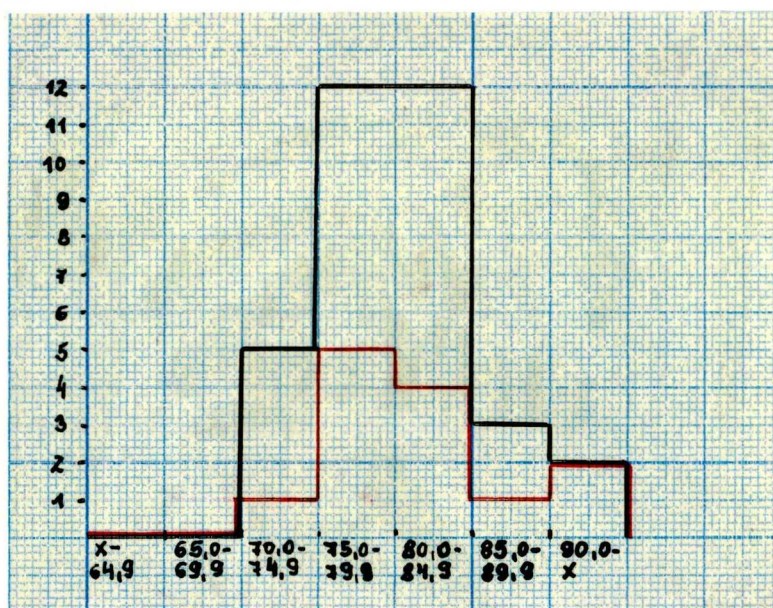
— Férfiak
— nők

4. ábra

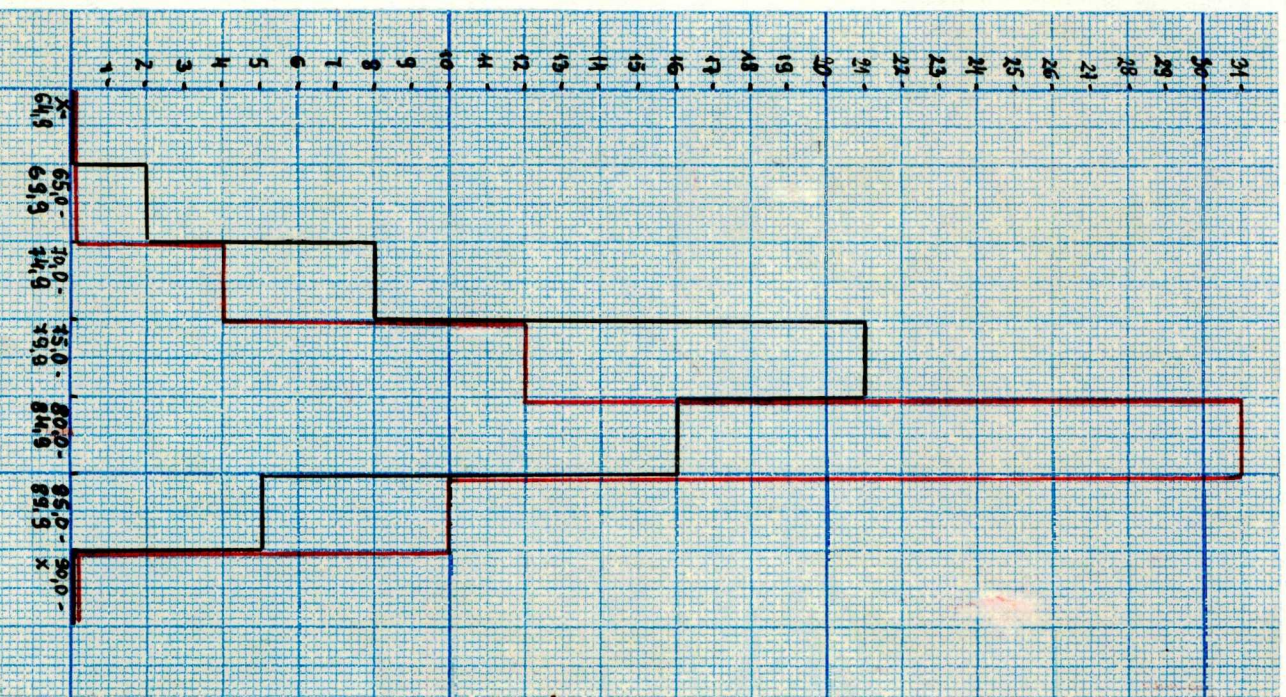
Szentes-Kaján: koponyajelző eloszlása

— férfiak
— nők

5. ábra
Szeged-Kundomb: koponyajelző eloszlása

— férfiak
— nők

V. ÖSSZEFOGLALÁS

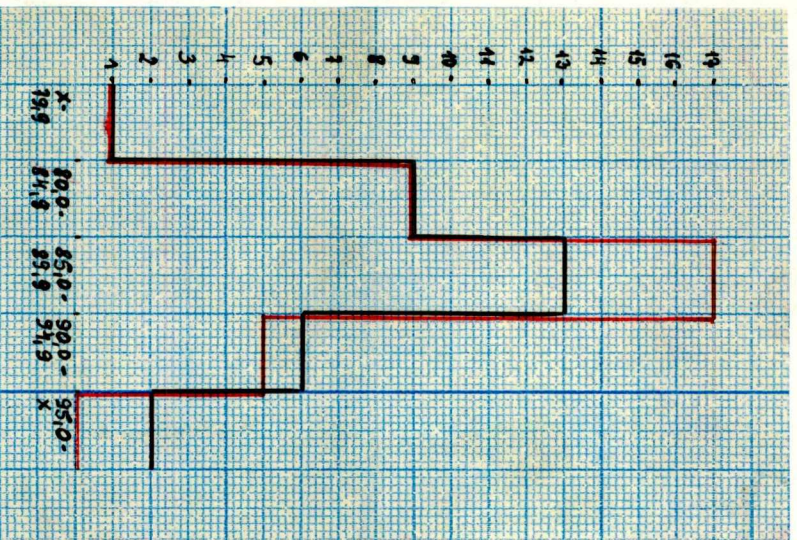
A Szeged-Kundombi temető analízisének eredményeit a következőkben foglalom össze:

- 1/ A régészeti mellékletek és Csallány Dezső¹¹ megállapításai szerint a területen korai és késői avarság is temetkezett.
- 2/ A szériában a nők túlsúlyban vannak a férfiakkal szemben.
- 3/ A metrikus elemzés során a férfiak agykoponyájára jellemző a mesokran, orthokran, tapeinokran, metriometop, euenkephal, arckoponyájukra a mesoprosop, mesen, mesokonch, mesorrhin, mesognath tendencia. A nők a metrikus jellemzésben megegyeznek a férfiakkal, de náluk a rövidfejűség dominál. /5., 6., 7. ábrák/.
- 4/ Néhány kombinációs összefüggés alapján a férfiakra jellemző mesokrania a chamaekrniával, illetve a mesoprosop, mesen arccal, a nőknél a rövidfejűség pedig az orthokraniával, illetve mesoprosopiával és mesen arccal párosul /8., 9., 10. ábrák/.
- 5/ A temető túlsúlyban europid jellegű, mongolid koponyák kb. 10 %-ban szerepelnek.
- 6/ A férfiaknál több esetben fordul elő a mongoloid jelleg mint a nőknél.
- 7/ A nem teljes taxonómiai analízis eredményeit felhasználva az europidokon belül főleg a cromagnoid és a brachykran vonások mutathatók ki.
- 8/ A 3. és 5. pontban levont következtetések alátámasztják Lipták Pál²³ megállapítását, mely szerint az inkább europid jellegű temetőkben a két nem összetétele megegyezik. Tehát valószínű, hogy az exogamia elsősorban mongolid ele-

6. ábra

Szeged-Kundomb: arcjelző eloszlása

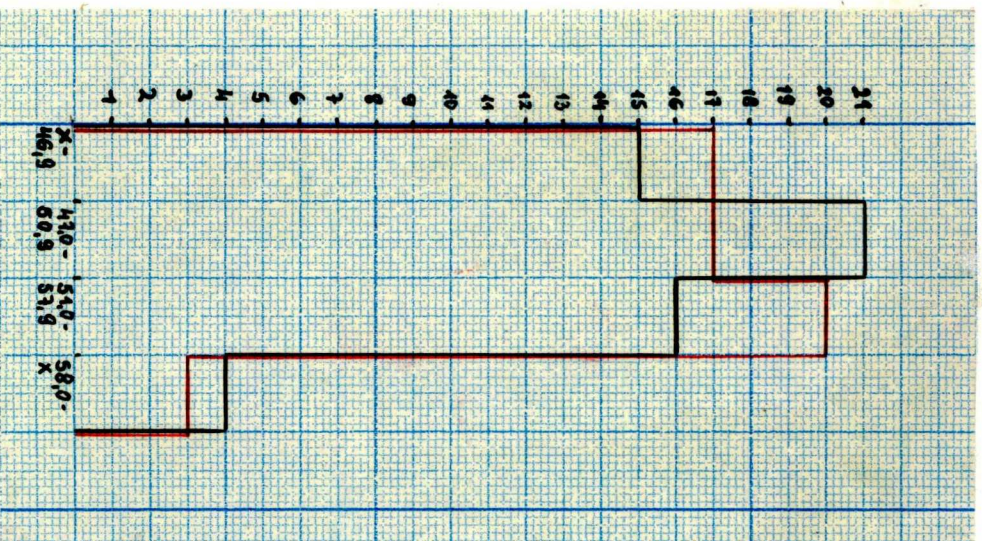
— férfiak
— nők

7. ábra

Szeged-Kundomb: orrjelző eloszlása

— férfiak
— nők

8. Abira

Szeged-Kundomb: kombinációs tábla

	chamaekran	orthokran	hypsikran
ultra-			
hyper-	••••• •••••	••••• •••••	••••• •••••
dolichokran	••••• •••••	••••• •••••	••••• •••••
mesokran	••••• •••••	••••• •••••	••••• •••••
brachykran	••••• •••••	••••• •••••	••••• •••••
ultra-	••••• •••••	••••• •••••	••••• •••••

Szeged-Kundomb: kombinációs tábla

ultra-
hyper-
dolichokran dolichokran
dolichokran dolichokran
mesokran brachykran
hyper-
ultra-
brachykran

hyper-
dysprosod

Szeged-Kundomb: kombinációs tábla

[illegible]

Feb 11 ak NOK

ultra-hyper-ultra-
dolichokran dolichokran mesokran brachykran brachykran

meket tartalmazó nemzetségeknél volt szokásban.

- 9/ Ha Bartucz felosztását elfogadjuk, akkor a Szeged-Kundombi temető az avarkori temetők első csoportjába tartozik.
- 10/ Más hazai alföldi, avarkori temetőkkel összehasonlítva leginkább a Kecel és a Homokmégy-Halmi temetőkkel mutat hasonlóságot.

VI. IRODALOM

1. L. Bartucz: Die Skelettreste von Körösladány.
Eurasia Sept. Antiqua V. 1929. pp.: 66-73.
2. L. Bartucz: Über die anthropologischen Ergebnisse der Ausgrabungen von Mosonszentjános, Ungarn.
Skythika, Prag, 1929, pp.: 83-96.
3. L. Bartucz: Die anthropologischen Ergebnisse der Ausgrabungen von Jutas und Öskü.
Skythika, Prag, 1931, pp.: 75-95.
4. Bartucz L.: Magyarországi avarok faji összetétele és etnikai jelentősége.
Ethnographia-Népélet, 45/1934/, pp.: 101-110.
5. Bartucz L.: Magyarországi avarok termete.
Alf. Tud. Gyűjt., 2/1946-47/, pp.: 312-328.
6. Bartucz L.: Adatok a magyarországi avarok etnikai és demographiai jelentőségéhez.
Acta Anthr., Acta Univ. Szeg. 1/1950/, pp.: 1-27.
7. Bartucz L.: A Szentcsanak-Kaján avarkori temető tipológiájához.
Anthr. Közl., 1/1957/, pp.: 27-41.
8. Banner J.-Méri I.-László Gy.-Radnóti A.: Régészeti kézikönyv I.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1954.
9. Bálint S.: Szegedi szótár.
Budapest, 1957.
10. Báti E.: A váchartyáni avar temető csontvázleleteinek embertani vizsgálata.
Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. S.N. 2/1952/, pp.: 213-224.

11. D. Csallány: Archeologische Denkmäler der Awarenzeit.
in Mitteleuropa.
Budapest, 1956.
12. Elekcs I.-Lederer E.-Székely Gy.: Magyarország története I.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1961.
13. Farkas Gy.: Embertani gyakorlatok
Egyetemi jegyzet, Budapest, 1963.
14. Ferenczy E.: A magyar föld népeinek története a honfoglalásig.
Budapest, 1958.
15. Fettich N.: Az avarokori műipar Magyarországon.
Budapest, 1926.
16. E. Hug: Die Schädel der frühmittelalterlichen Gräber
aus dem solothurnischen Aaregebiet.
Zeitschrift für Morphologie, XXXVIII. 1940,
pp.: 402-405.
17. Kovács J.: Szeged és népe. Szeged etnográfiaja.
Szeged, 1901.
18. Kovrig I.: A népvándorláskor népei.
Tört. Muz. Budapest, 1963.
19. László Gy.: A honfoglaló magyar nép élete.
Budapest, 1944.
20. László Gy.: Az avarok hazánkban.
Tört. Muz. Budapest, 1956.
21. P. Lipták: Étude anthropologique du cimetière avar
d'Áporokaiürbőpuszta.
Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. S.N.
1/1951/, pp.: 232-259.

22. Lipták P.: Kecel-környéki avarok.
Biol. Közl. 2/1954/, pp.: 159-180.
23. P. Lipták: Recherches anthropologiques sur les ossements avars des environs d'Üllő.
Acta Arch. Acad. Scient. Hung. 6/1955/,
pp.: 231-316.
24. Lipták P.: Homokmégy-Halom avarkori népessége.
Anthr. Közl. 4/1956/, pp.: 25-45.
25. P. Lipták: Contributions a l'anthropologie des temps avars de la région de Kiskörös.
Crania Hung. 1/1956/, pp.: 47-52.
26. P. Lipták: The "Avar period" Mongoloids in Hungary.
Acta Arch. Hung. 10/1959/, pp.: 251-280.
27. Lipták P.: Embertan és emberszármazás.
Egyetemi jegyzet, Budapest, 1962.
28. P. Lipták: Historisch anthropologische Auswertung der im awarenzeitlichen Gräberfeld von Alattyan erschlossenen Skelettreste /in I. Kovrig: Das awarenzeitliche Gräberfeld von Alattyan./
Arch. Hung. 40/1963/, pp.: 245-257.
29. Malán M.: Az ondódi avarok. /les avars d'Ondód/.
Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. S.N.
7/1955/, pp.: 491-506.
30. R. Martin: Lehrbuch der Anthropologie.
2. kiadás, II.kötet, Jéna, 1928. pp.: 580-695.
31. Nemeskéri J.: A győri avar temető koponyáinak antropológiai vizsgálata. /Recherches anthropologiques sur les ossements du cimetière avar de Győr./, dans N. Fettich-J. Nemeskéri: Győr története a népvándorláskorban.
Győr, 1943. pp.: 59-71.

32. J. Nemeskéri: Étude anthropologique des squelettes du clan princier avar découverts au cimetière de Kiskörös-Vágóhid. /in Gy. László: Études archéologiques sur l'histoire de la société des Avars./
Arch. Hung. S.N. 34/1955/, pp.: 189-210.
33. Tóth T.: Magyarország régi és jelenkori lakossága arckoponyájának horizontalis profilozottsága.
Anthr. Közl. 2/1959/, pp.: 87-92.
34. S. Wenger: Contributions à l'anthropologie des Avars en Hongrie /Le cimetière d'Alattyán-Tulát./
Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. S.N. 2/1952/, pp.: 205-212.
35. S. Wenger: L'anthropologie du cimetière de Jánoshida-Tótképuszta.
Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. S.N. 4/1953/, pp.: 231-241.
36. Wenger S.: Szentek-Kaján népvándorláskori népességének embertani típusai.
Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. S.N. 6/1955/, pp.: 395-410.
37. S. Wenger: Les déconvertes anthropologiques de Kunszentmárton provenant de la période avare.
Crania Hung. 1/1956/, pp.: 53-59.
38. S. Wenger: Données ostéométriques sur le matériel anthropologique du cimetière d'Alattyán-Tulát, provenant de l'époque avare.
Crania Hung. 2/1957/, pp.: 1-55.

9.-15. táblázatok
Medianszámítás képanyakérvonalak /64 db./
Képanyaképek /38 egyenlő/

F U G G G H L E K

9. táblázat

Szeged-Kundomb: Töredékes /nem mérhető/ embertani anyag

Sir- szám	Leltári- szám	Az anyag megtartása és morfológiai jellemzése	Életkor Nem	Koponya legn. hossza	Koponya legn. szélessége	Koponya- jelző
1.	1055	Cranium töredék, femur +/- és a többi vázcsontok /-/. ÉNY-DK, borjúcsontok. Glabella: 1, prot. occ. ext.: 0, alv. progn.: 3, fossa can.: 3, proc. mast.: kicsiny, a bal temporalis region és a bal ramus mandi- bulaen zöld szín.	Inf.II. -	-	-	-
3.	929	Gyermek calotte, É-D irányu, csirkecsontok. A koponyatető rendkívül összenyomva.	- -	-	-	-
4.	1058	Cranium töredék ÉNY-DK irányu, csirkecsontok, a sir egész környéke meg van bolygatva, szántás alkalmával került elő. Pr. occ. ext.: 3, nor. occ.: bombaalakú, pr. mast.: erőteljes. Mandibula jellegzetesen trapézalakú, fogak kopottak.	Ad. -	-	148	-
5.	1059	Craniumtöredék, töredékes vázcsont +/-. ÉNY-DK irányu. Pr. occ. ext.: 2, fossa can.: 2, alv. progn.: 1, pr. mast.: közepes. Alveolusok egy része felszivódott.	Ad. -	-	-	-
6.	1060	Rendkívül kevés cranium és váztöredék. ÉNY-DK irányu. Pr. mast.: erőteljes.	- -	-	-	-
15.	750	Jobb craniumrész, É-D irányu. Orsókarika, gyöngyszemek, fülkarika, vascsat, vaskés, Norm. occ.: pentagonoid, glabella: 2, pr. occ. ext.: 0, alv. progn.: 1, pr. mast.: közepes. Orr: homorú, erőteljesen kiálló, szem kerek, nagy. Állcsúcs: mérsékelten ki- álló, fogak felülete kopott.	Sen. ♀	177	-	-
42.	767	Calotte, mesokran. Szárnycsontok, orsókarika, gyöngyök. Glabella: 2, pr. occ. ext.: 2. Norm. vert.: ovoid, norm. occ.: házalaku, pr. mast.: közepes.	Mat. ♀	194	150	77,32
121.	794	Gyermek calotte, brachykran. Melléklet nincs. Norm. vert.: ovoid, glabella: 1, pr. occ. ext.: 0, norm. occ.: házalaku.	Inf.I. -	145	120	82,76
-	128	Cranium és váztöredék, két egyéné összeke- verve.	- -	-	-	-
-	912	Plagiokephal cranium, /hyperbrachykran/. Glabella: 1, pr. occ. ext.: 0, alv. progn.: 3, fossa can.: 3, pr. mast.: kicsiny, szem: szögletes. Fogai rendkívül épek. A parietalis région zöld szín.	Ad. ♀	163	143	87,73
-	914	Calotte, a bal occ. régió felől erősen meg- nyomva.	Ad. -	-	-	-
-	922	Calotte, a parietalis rész rendkívül szét- tartó. Norm. vert.: romboid, glabella: 3, pr. occ. ext.: 1, pr. mast.: közepes, mindkét temporalis region zöld szín.	Mat. -	-	161	-
-	1064	Calotte és váztöredék /-/. Pr. occ. ext.: 1. Norm. occ.: házalaku, pr. mast.: közepes.	Mat. -	-	-	-

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	10. 909	16. 751	20. 753	23. 755	25. 757	35. 763	38. 765
Koponya megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Sen.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Sen.	Közepese megtart. cranium Mat.
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Dolichokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran orthokran tapeinokran Oligenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Brachykran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Brachykran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	hypsikran - -	Brachykran - -
Homlok Glabella	Metriometop erősen hajlott 4	Eurymetop kissé hajlott 3	Eurymetop kissé hajlott 2	Stenometop erősen hajlott 3	Metriometop domború 4	- kissé hajlott 2	Eurymetop meredek 2
Norma occ. Proc.occ.ext. Proc.mastoides	Házalakú 2 Erőtéljes	Házalakú 1 Közepes	Házalakú 1 Erőtéljes	Házalakú 2 Erőtéljes	Házalakú 2 Kicsiny	Bombaalakú 3 Közepes	Sátoralakú 2 Igen erős
Arc felsőarc Fossa canina	Mesoprosop mesen 3	- euryen 2	- mesen 2	Mesoprosop mesen 2	- - 1-2	- - 2	Hypereuryprosop euryen 2
Szemüreg	Chamaekonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	- szögletes	Chamaekonch ellipszis	/Hypsikonch/ szögletes
Orr Orrtővis	Mesorrrhin homorú erősen kiálló 3	Mesorrrhin hajlott erősen kiálló 4	Chamaerrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló 5	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló 5	Mesorrrhin - -	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló 3	Chamaerrhin hajlott mérsékelten kiálló 4
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 2	Orthognath 1	Orthognath 1	Orthognath 2	- 1	Orthognath 1	Orthognath 2
Állkapocs	Magas, hat. állcsúcs	Közepes, hat. állcsúcs	Alv.-ok részben felszívódtak, közepes	Magas, hat. állcsúcs	Alacsony, erősen kifejezett áll- csúcs.	Magas, robustus állk.szöglet kissé kiálló	Magas, robustus kiálló gonion- táj
Megjegyzés	Fogak kopottak, koponya nagyon masszív.	Fogak hiányoznak Womf-féle csontok.	Nagyon kicsit lapult a lambda- táj és kúpos nyakszirt.	Koponya masszív.	Koponya arci része töredezett Womf-féle csontok.	Fogak erősen kopottak, kop- onya nagyon masszív.	Rossz megtartású koponya, robustus.

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	55. 795	58. 797	61. 798	63. 800	70. 805	75. 808	76. 809
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Mat.
Norma verticalis	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	- hypsikran -	Brachykran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	- - -	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Brachykran hypsikran tapeinokran Euenkephal	Mesokran - -	Hyperbrachykran - -
Homlok Glabella	- kissé hajlott 2-3	Stenometop hajlott 3	Stenometop hajlott 2-3	Stenometop hajlott 2	Metriometop meredek 3	Stenometop hajlott 4	Stenometop meredek 3
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 2 Közepes	Házalakú 2 Erőtéljes	Bombaalkú - -	Sátoralakú 2 Erőtéljes	Házalakú 1 Erőtéljes	Sátoralakú 2 Erőtéljes	Bombaalakú 3 Erőtéljes
Arc felsőarc Fossa canina	Euryprosop euryen 3	Mesoprosop mesen 3	- - 2	- - 2	- - 3	- - -	- - 4
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	/Mesokonch/ -	Mesokonch kissé kerekded	Chamaekonch szögletes	- -	Chamaekonch szögletes
Orr Orrtővis	Hyperchamaerrhin hajlott erősen kiálló 2	Leptorrhin hajlott erősen kiálló 3	- - 3	Mesorrhin - 2	Mesorrhin - -	- - -	Leptorrhin egyenes erősen kiálló -
Arcprofil Alv.Prognathia	Orthognath 1	Orthognath 1	- 1	Mesognath 2	Orthognath 1	- -	- 1
Állkapocs	Kissé magas, hat. állcsúcs	Magas, hat. állcsúcs	Töredékes, erős goniontáj	Magas, fogfelü- let kopott	Közepesen magas hat.állcsúcs és goniontáj	Magas, hat. állcsúcs	Nagyon magas
Megjegyzés	Proc.front. ossis temporalis.	Os epiptericum proc. front. ossis temporalis.	Nagyon töredékes.	Jobb oldali pr. mastoideuson zöld szín.	Lambdatáji la- pultság.		

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	83. 774	88. 777	89. 778	94. 780	99. 781	101. 782	102. 783
Koponya megtartása Életkor	jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Mat.
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Rhomboid	Pentagonoid	Sphaeroid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	- - -	Hyperbrachykran - -	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Brachykran - -	Mesokran orthokran tapeinokran Euenkephal	- - -
Homlok Glabella	Stenometop kissé hajlott 2	- hajlott 4	Stenometop kissé hajlott 2-3	Metriometop hajlott 4	Metriometop kissé hajlott 1-2	Stenometop hajlott 3	- hajlott -
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Bombaalakú 3 Erőtéljes	Sátoralakú 1 Erőtéljes	Bombaalakú 3 Erőtéljes	Bombaalkú 2 Közepes	Házalakú 3 Erőtéljes	Házalakú 1 Kicsiny	Házalakú 0 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	- - 3	Mesoprosop mesen 3	Leptoprosop mesen 4	- mesen 3	Mesoprosop mesen 2	Mesoprosop euryen 2	- - 3
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch kissé kerekded	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	- -
Orr Orrtővis	Leptorrhin egyenes erősen kiálló 3	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló 2	Mesorrhin hajlott közepesen kiálló 3	Mesorrhin hajlott mérsékelten kiálló -	Mesorrhin - - -	Chamaerrhin egyenes közepesen kiálló 2	- - -
Arcprofil Alv.prognathia	Orthognath 1	Orthognath 1	Mesognath 2	Mesognath 2	- 1	Mesognath 1	- -
Állkapocs	Magas, hat. állcsúcs	Magas, erősen kiálló gonion- táj	Közepesen magas,	Két különböző egyénhez tartozó ramus mandibulae	Közepesen magas erős goniontáj	Alacsony, hat. állcsúcs	Magas, hat. állcsúcs
Megjegyzés		Lambdatáji varratcsontok.					A koponya kissé összenyomott, valószínű post- mortalisan.

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	103. 784	110. 787	111. 788	113. 790	115. 792	124. 801	125. 802
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Petnagonoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Dolichokran - - -	Mesokran - - -	Brachykran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Dolichokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Aristecephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Aristenkephal
Homlok Glabella	Eurymetop hajlott 4	Eurymetop kissé hajlott 2	Stenometop meredek 2	Metriometop hajlott 3	Metriometop hajlott 4	Metriometop hajlott 3	Metriometop hajlott 5
Norma occ. Proc.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 2 Közepes	Házalakú 1 Közepes	Bombaalakú 1 Közepes	Házalakú 1 Kicsiny	Házalakú 1 Erőtéljes	Házalakú 2 Erőtéljes	Házalakú 2 Erőtéljes
Arc felsőarc Fossa canina	- mesen 4	- mesen 2	- - 4	Hyperleptoprosop mesen 4	Mesoprosop mesen 3	Mesoprosop mesen 3	Mesoprosop mesen 1-2
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch kerekded	Hypsikonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes
Orr Orrtővis	Chamaerrhin homorú erősen kiálló 3	Mesorrhin egyenes erősen kiálló 3	Chamaerrhin egyenes erősen kiálló 3	Leptorrhin kissé hajlott erősen kiálló -	Chamaerrhin hajlott - -	Mesorrhin kissé hajlott közepesen kiálló 2	Mesorrhin egyenes orrgyök lapos -
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 1	- 1	Orthognath 1	Mesognath 1	Mesognath 2	Orthognath 1	Mesognath 2
Állkapocs	Alacsony, hat. állcsúcs	Alacsony, alv.- ok felszívódtak	Magas, hat. goniontáj	Magas, hat. goniontáj	Magas	Közepesen magas	Nagyon magas erős goniontáj
Megjegyzés	Lambdatáji la- pultság.		Sutura metopica.		Os epiptericum	Temporalis region zöld szín.	Fossa prae- nasalis.

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	126. 803	130. 811	131. 812	165. 825	170. 827	174. 829	180. 832
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Sphaeroid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Sphaeroid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Dolichokran orthokran metriokran Euenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	Hyperbrachykran - - -	Dolichokran orthokran akrokran Aristenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal
Homlok Glabella	Stenometop hajlott 4	Eurymetop kissé hajlott 3	Eurymetop kissé hajlott 3	Stenometop hajlott 4	Stenometop hajlott 4	Eurymetop kissé hajlott 3	Stenometop hajlott 5
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 3 Közepes	Házalakú 1 Kicsiny	Ékalakú 0-1 Kicsiny	Házalakú 3 Erőteljes	Bombaalkú 2 Közepes	Sátoralakú - Közepes	Házalakú 3 Közepes
Arc felsőarc Fossa canina	Euryprosop euryen 3	Euryprosop mesen 1	- mesen 3	- - 2	- - 3	- - 2	Euryprosop mesen 2
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Chamaekonch szögletes
Orr	Leptorrhin homorú közepesen kiálló	Mesorrhin hajlott erősen kiálló	Leptorrhin - -	Leptorrhin homorú közepesen kiálló	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló	Mesorrhin - 2	Chamaerrhin - -
Orrtővis	-	3	-	-	3	-	-
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 3	Orthognath 1	- 1	Orthognath 1	- 1	- 3	- 1
Állkapocs	Magas	Közepesen magas	Alacsony	Alacsony, hat. goniontáj	Kissé magas erős goniontáj	Közepesen magas erős goniontáj	Magas, hat. állcsúcs
Megjegyzés			Lambdatáji la- pultság.	Kis mértékű batro- kephalia.	Az occ.regio jobb része megnyomott.	Lambdatáji la- pultság.	

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	185. 836	195. 840	202. 842	209. 846	214. 849	215. 850	231. 861
Koponya Megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran - - -	Dolichokran orthokran akrokran Euenkephal	Mesokran hypsikran akrokran Euenkephal	Mesokran hypsikran akrokran Euenkephal	Mesokran orthokran metriokran Euenkephal
Homlok Glabella	Stenometop hajlott 5	Metriometop hajlott 3	Eurymetop mëredék 3	Eurymetop hajlott 5	Eurymetop kissé hajlott 3	Metriometop hajlott 3	Eurymetop hajlott 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 3 Közepes	Házalakú 2 Erőteljes	Házalakú 4 Közepes	Sátroalakú 4 Erőteljes	Házalakú 3 Közepes	Sátoralakú 1 Erőteljes	Sátoralakú 0 Közepes
Arc felsőarc Fossa canina	Mesoprosop mesen 2	Mesoprosop mesen 1	- mesen 2	- mesen 4	Mesoprosop mesen 2	Euryprosop mesen 2	Hyperleptoprosop Hyperlepten 2
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Chamaekonch kerekded
Orr	Chamaerrhin -	Leptorrhin hajlott erősen kiálló 4	Chamaerrhin egyenes közepesen kiálló 2	Mesorrhin kissé hajlott erősen kiálló -	Chamaerrhin egyenes erősen kiálló 5	Leptorrhin kissé hajlott közepesen kiálló 4	Leptorrhin kissé homorú erősen kiálló 5
Orrtővis	4	4	2	-	5	4	5
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 2	Mesognath 2	- 3	Prognath 1	Orthognath 1	Prognath 1	Orthognath 1
Állkapocs	Magas, hat. goniontáj	Közepsen magas	Magas, erősen kiálló állcsúcs	Nagyon magas erős állcsúcs	Közepesen magas hat. goniontáj	Közepesen magas	Nagyon magas erősen kiálló állcsúcs
Megjegyzés	Kis mértékű lambdatáji la- pultság és sul- cus praenasalis.	Fossa praenasa- lis.				Sutura metopica, lambdatáji var- ratsontok.	

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	232. 862	248. 840	252. 891.	261. 895	266. 900	275. 904	278. 905
Koponya megtartása Életkor	Calvarium Ad.	Töredékes cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Sen.
Norma verticalis	Ovoid	-	Pentagonoid	Spenoid	Ovoid	Sphenoid	Sphaeroid
Koponya általános jellemzői	Brachykran hypsikran akrokran Oligenkephal	- - - -	Hyperbrachykran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	Mesokran - - -	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	- - - -	Hyperbrachykran hypsikran metriokran Aristenkephal
Homlok Glabella	Metriometop hajlott 2	- meredek 2	Stenometop hajlott 3	Stenometop meredek 1	Stenometop hajlott 3	- hajlott 3	Euryometop kissé hajlott 2
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Háزالakú 0 Erőtéljes	- - Közepes	Háزالakú 2 Közepes	Háزالakú 0 Közepes	Bombaalakú 4 Közepes	Bombaalakú - Erőtéljes	Háزالakú 3 Erőtéljes
Arc felsőarc Fossa canina	- euryen 4	Mesoprosop mesen 3	Euryprosop hypereuryen 1	- euryen 3	- - 2	- mesen 2	Leptoprosop mesen 1
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch kerek	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes
Orr Orrtővis	Hyperchamaerrhin - 2	- - -	Mesorrhin homorú 4	Mesorrhin egyenes 2	Mesorrhin homorú 2	- - -	Chamaerrhin hajlott -
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 1	- 1	Orthognath 1	- 1	Orthognath 1	- 1	- -
Állkapocs	-	Magas	Alacsony	Alacsony, alv.- ok felszivódtak	Magas, hat. állcsúcs	Magas	Magas, hat. goniontáj
Megjegyzés	Kis mértékű lambdatáji la- pultság.				A bal occ.region zöld szín.		Nagyon nehéz súlyú koponya.

10. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	3. 1057	- 127	- 879	- 880	- 853	- 857	- 913
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Sen.	Kitűnő megtart. cranium Sen.	Calvarium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Sen.	Kitűnő megtart. cranium Sen.
Norma verticalis	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Sphaeroid	Sphenoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	- - - -	Ultrabrachykran hypsikran tapeinokran Aristenkephal	Brachykran hypsikran metriokran Euenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	- - tapeinokran -	Brachykran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran orthokran tapeinokran Euenkephal
Homlok Glabella	Metriometop hajlott 3	Stenometop ³ kissé hajlott 2	- hajlott 2	Stenometop meredek 2	Stenometop hajlott 3	Stenometop hajlott 3	Metriometop hajlott 4
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.nastoides	Házalakú - Erőtéljes	Bombaalakú 1 Erőtéljes	Házalakú 0 Kicsiny	Házalakú 3 Közepes	Házalakú - Erőtéljes	Sátoralakú 0 Közepes	Házalakú 3 Közepes
Arc felsőarc Fossa canina	Leptoprosop lepten 2-3	Euryprosop mesen 2	- mesen 2	- - 2	Euryprosop euryen 2	- - -	Euryprosop euryen 4
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch kerekded	Hypsikonch kerekded	Mesokonch kerekded	Mesokonch -	Chamaekonch ellipszis
Orr Orrtővis	Leptorrhin egyenes mérsékelten kiálló -	Hyperchamaerrhin homorú erősen kiálló -	Leptorrhin egyenes mérsékelten kiálló 3	Leptorrhin egyenes mérsékelten kiálló 3	Mesorrhin kissé hajlott közepesen kiálló 5	- - - -	Mesorrhin hajlott közepesen kiálló 2
Arcprofil Alv.prognathia	- 1	Mesognath 1	Orthognath 1	Orthognath 1	Orthognath 2	- -	Orthognath 1
Állkapocs	Magas	Közepesen magas erős goniontáj	-	Közepesen magas hat. állcsúcs	Közepesen magas hat. állcsúcs	Töredezett	Magas, hat. állcsúcs
Megjegyzés		Lambdatáji varratcsontok.	Lambdatáji varratcsontok.	Kis mértékű lamb- datáji lapultság.	Os apicis.	A bal occ. regio benyomott.	Fogak nagyon kopottak.

10. táblázat

Szeged-Kunodmb: Férfiak morfológiai jellegei

Sorszám Leltári szám	917	918	920	921	923	924
Koponya megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Sen.	Töredékes cranium Mat.	Jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Sen.
Norma verticalis	Sphenoid	Pentagonoid	Sphenoid	Sphenoid	Sphenoid	-
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	- - - -	Dolichokran chamaekran tapeinokran Oligenkephal	Hyperdolichokran - - -	Dolichokran - - -	- - - -
Homlok	Stenometop hajlott	- hajlott	Eurymetop hajlott	Stenometop hajlott, alacsony	Eurymetop hajlott, alacsony	- hajlott
Glabella	3	3	1	4	4	3
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoides	Háزالakú 1 Közepes	- 0 Közepes	Háزالakú 1 Közepes	Háزالakú 1 Közepes	Sátoralakú 3 Erőtéljes	- - Erőtéljes
Arc felsőarc Fossa canina	Leptoprosop mesen 2	- - 4	Leptoprosop lepten 2	Leptoprosop mesen 3	- lepten 2	- lepten 3
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Chamaekonch ellipszis	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Mesokonch kerelked
Orr	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló	Hyperchamaerrhin - -	Leptorrhin benyomott lapos	Mesorrhin egyenes erősen kiálló	Mesorrhin egyenes erősen kiálló	Mesorrhin egyenes erősen kiálló
Orrtővis	4	-	2	1	4	3
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 1	- 3	- 2	- 1	- 1	- 1
Állkapocs	Magas, hat. állcsúcs	Alacsony	Magas	Magas	Magas	Magas
Megjegyzés				Jobb occ.regio benyomott.		

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	7. 930.	10. 910	13. 911	15. 750	21. 754	32. 761	36. 764
Koponya megtartása Életkor	Hiányos megtart. calvarium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Jobb cranium rész Sen.	Töredékes cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Sphaeroid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Dolichokran - - -	Brachykran orthokran tapeinokran Oligenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	- - - -	- - tapeinokran -	Brachykran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Oligenkephal
Homlok Glabella	Eurymetop kissé hajlott 2	Stenometop kissé meredek 2	Metriometop meredek 1	- kissé hajlott 1	Eurymetop meredek -	Stenometop meredek 1	Metriometop kissé hajlott 1-2
Norma occ. Proc.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 0 Közepes	Házalakú 1 Közepes	Házalakú 1 Közepes	- 0 Közepes	- 0 Közepes	Bombaalakú 1 Kicsiny	Házalakú 1 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	- euryen 2	- mesen 2	- mesen 2	- - -	- - -	- euryen 1	Hypereuryprosop mesen 3
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch nagy, lekerekített	- -	- -	Hypsikonch kerekded	Mesokonch szögletes
Orr	Chamaerrhin egyenes kiálló	Mesorrrhin hajlott, kissé kiálló	Leptorrrhin hajlott mérsékelten kiálló	- töredékes	- -	Leptorrrhin -	Mesorrrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló
Orrtővis	3	4	2	-	-	2	3
Arcprofil Alv.prognathia	Prognath 1	Orthognath 1	Orthognath 1	- -	- -	Orthognath 1	Mesognath 2
Állkapocs	-	Kicsi, gracilis kifejezett áll- csúcs	Alveolusok teljesen fel- szívódtak gracilis	Jobb oldali kicsi állkapocs	Magas, hat. állcsúcs	Alacsony gracilis, hat. állcsúcs	Alacsony gracilis, hat. állcsúcs
Megjegyzés		Gracilis koponya, lambdatáji lapultság, kúpos nyakszirt.	Gracilis koponya, sutura metopica.			Lambdatáji lapultság.	Os apicis, koponya könnyű súlyú, zöld szineződés az os temporalén.

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	40. 766	42. 767	44. 768	49. 769	50. 926	51. 927	52. 770
Koponya megtartása Életkor	Közepes megtart. cranium Mat.	Galotte Mat.	Kitünő megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid	Pentagonoid	Sphaeroid	Ovoid	Sphaeroid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	- - - -	Brachykran orthokran tapeinokran Oligenkephal	Brachykran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Ultrabrachykran hypsikran tapeinokran Aristenkephal	- - tapeinokran -	Hyperbrachykran - - -
Homlok Glabella	Eurymetop meredek 1	- meredek -	Stenometop kissé hajlott 1	Stenometop kissé hajlott 1	- meredek 1	Stenometop kissé hajlott -	Stenometop kissé hajlott 1
Noma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 1 Kicsiny	Bombaalkú 1 Közepes	Bombaalkú 1 Közepes	Bombaalkú 1 Kicsiny	Házalakú 1 Közepes	Sátoralakú 1 Kicsiny	Húzalakú 0-1 Közepes
Arc felsőarc Fossa canina	- - 2	- - -	Mesoprosop mesen 2-3	- euryen 2	- - -	- - 2	- - 2
Szemüreg	Mesokonch szögletes	- -	Mesokonch kerekded	Mesokonch kissé szögle- tes	Hypsikonch kerekded	Hypsikonch kerekded	Hypsikonch kerekded
Orr	Hyperchamaerrhin -	- -	Mesorrhin -	Chamaerrhin egyenes kiálló -	- - -	- - -	- - 3
Orrtővis	4	-	3	-	-	-	-
Arcprofil Alv.prognathia	Prognath 2	- -	Mesognath 3	Orthognath 1	- -	- 1	- 1
Állkapocs	Közepes, hat. állcsúcs	-	Alacsony gracilis	Alacsony gracilis, hat. állcsúcs	Alacsony gracilis, hat. állcsúcs	Kissé alacsony	Magas, hat. állcsúcs
Megjegyzés	Könnyű súlyú ko- ponya, a mandibu- lán zöld szín.		Gracilis kopon- ya. Zöld szín a temp.region. Os apicis, os epiptericum.	Gracilis koponya.	Könnyű súlyú ko- ponya.	Koponyafal vas- tag.	Temporalis és occipitalis region zöld vonal.

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	53. 771	53. 772	56. 796	62. 799	69. 804	74. 807	84. 775
Koponya megtartása Életkor	Közepes megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Ovoid	-	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	- - - -	Hyperbrachykran - - -	Mesokran orthokran tapeinokran -	Dolichokran chamaekran metriokran Oligenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Hyperbrachykran - - -
Homlok Glabella	Metriometop kissé hajlott 2	- meredek 1	Stenometop meredek 1	Metriometop kissé hajlott 1	Eurymetop kissé hajlott 2	Stenometop meredek 1	Stenometop hajlott 2
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Háزالakú 1 Közepes	Háزالakú 0 Kicsiny	Bombaalakú 0 Kicsiny	Háزالakú 0 Közepes	Háزالakú 1 Közepes	Bombaalakú 1 Közepes	Bombaalkú 0 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	- - 2	- mesen 2	Mesoprosop mesen 2	- - 2	Leptoprosop mesen 2	Leptoprosop lepten 1-2	Euryprosop euryen 3-4
Szemüreg	Mesokonch kerekded	Mesokonch kissé szög- letes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kissé kerekded	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kissé kerekded
Orr Orrtővis	Mesorrrhin - 3	Mesorrrhin hajlott közepesen kiálló 2	Mesorrrhin egyenes mérsékelten kiálló 1	- egyenes kissé kiálló 2	Leptorrrhin homorú közepesen kiálló 3	Leptorrrhin hajlott mérsékelten kiálló 2	Chamaerrhin hajlott közepesen kiálló 1
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 2	Mesognath 2-3	Orthognath 2	- 1	Mesognath 1	Orthognath 2	Orthognath 2
Állkapocs	Kissé magas	Közepes	Közepes, hat. állcsúcs	Igen alacsony alv. részben felszívódtak	Magas, hat. állcsúcs	Közepes	Alacsony
Megjegyzés			Gracilis kopo- nya.	Gracilis koponya.	Os apicis. Lambdatáji la- pultság és kú- pos nyakszirt.	Bal oldali proc. mastoideuson zöld szín.	Mandibulán és a jobb poriontájon zöld szín.

11. táblázat

Szegeď-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	87. 776	90. 779	105. 785	112. 789	114. 791	136. 814	141. 815
Koponya megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Sen.	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. calvarium Sen.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Pentagonoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Mesokran orthokran metriokran Oligenkephal	Brachykran - - -	Brachykran - - -	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Mesokran orthokran metriokran Euenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal
Homlok Glabella	Stenometop kissé hajlott 1	Stenometop hajlott 1	Metriometop hajlott 2	Metriometop kissé hajlott 2	Stenometop kissé hajlott 2	Eurymetop hajlott 1	Eurymetop kissé hajlott 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoidaeus	Házalakú 1 Kicsiny	Házalakú 1 Kicsiny	Házalakú 0 Kicsiny	Bombaalakú 1 Közepes	Házalakú 1 Közepes	Ékalakú 0 Közepes	Házalakú 0 Kicsi
Arc felsőarc Fossa canina	- - 1	- - 4	Mesoprosop - 3	- mesen 3	Euryprosop mesen 1	Mesoprosop mesen 2	- lepten 3
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch kissé kerek- ded	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kerekded	Mesokonch kerekded
Őrr Orrtövis	Mesorrrhin hajlott közepesen kiálló 1	- - - -	- homorú mérsékelten kiálló -	Mesorrrhin - - -	Chamaerrhin - - 2	Leptorrrhin hajlott közepesen kiálló 3	Leptorrrhin - - 2
Arcprofil Alv.prognathia	Orthognath 1	- 3	- -	Orthognath 1	Mesognath 1	Orthognath 1	- 2
Állkapocs	Alacsony gracilis, alv. felszívódtak.	Alacsony	Alacsony	-	Alacsony, hat. állcsúcs, gra- cilis	Alacsony gracilis	Alacsony
Megjegyzés	Könnyű súlyú koponya. Jobb ramus mandibulén zöld szín.			Os epiptericum, lambdavarratok, nyakszirt leke-rekített.		Os epiptericum, os apicis, lambdatáji lapultság, kúpos nyakszirt. Jobb ramus mand.-on zöld szín.	Sulcus prae-nasalis.

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	142. 816	149. 817	152. 818	154. 820	163. 824	169. 826	172. 925
Koponya Megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Töredékes cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Sen.
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	-	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Mesokran orthokran tapeinokran Aristenkephal	- orthokran - -	- - - -	Hyperbrachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	Hyperbrachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	- - - -	Mesokran orthokran tapeinokran Oligenkephal
Homlok Glabella	Stenometop kissé hajlott 2	- kissé hajlott 1	- kissé hajlott 2	Stenometop meredek 2	Stenometop hajlott 1	Eurymetop meredek 1	Metriometop hajlott 2
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 1-2 Közepes	- 0 Közepes	- - Közepes	Házalakú 1 Közepes	Bombaalkú 1 Közepes	Bombaalakú - Közepes	Házalakú 2 Közepes
Arc. felsőarc Fossa canina	- lepten 4	- - 2	- - 3	Mesoprosop mesen 3	Euryprosop euryen 2	- euryen 2	- hypereuryen 2
Szemüreg	Hypsikonch kerekded	Hypsikonch kerekded	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes
Orr Orrtővis	- hajlott közepesen kiálló -	Mesorrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló 1	Mesorrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló 4	Leptorrhin kissé hajlott közepesen kiálló 4	Chamaerrhin hajlott közepesen kiálló 3	Leptorrhin egyenes mérsékelten kiálló -	Hyperchamaerrhin lapos, benyo- mott 2
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 1	Mesognath 3	- 1	Orthognath 1	Orthognath 2	- 3	Orthognath 1
Állkapocs	Alacsony, hat. állcsúcs	Alacsony gracilis	Alacsony	Kissé magas	Alacsony erős gonion- táj	Alacsony erős goniontáj	Gracilis
Megjegyzés	Sulcus prae- nasalis, fossa canina nem egy- forma.	Jobb ramus man- dibulaen zöld szin.		Lambdatáji var- ratsontok.	Lambdatáji varratsontok, nyakszírt leke- rekitett.	Temporalis region zöld szín.	Könnyű súlyú koponya, lambda- táji lapultság.

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	173. 828	176. 830	177. 831	183. 834	184. 835	188. 837	189. 838
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Mat.	Kitűnő cranium Mat.	Jó megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Ovoid	Pentagonoid	-	Sphaeroid	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran - - -	Mesokran hypsikran metriokran Aristenkephal	- - tapeinokran -	Hyperbrachykran orthokran tapeinokran -	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Dolichokran hypsikran akrokran Euenkephal	Hyperbrachykran hypsikran metriokran Aristenkephal
Homlok Glabella	Metrimetop kissé hajlott 2	Metriometop kissé hajlott 2	Stenometop meredek 2	Metriometop kissé hajlott 1	Metriometop hajlott 3	Eurymetop meredek 1	- kissé hajlott 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 2 Kicsiny	Házalakú 3 Közepes	- - Közepes	Házalakú 0 Kicsiny	Házalakú 1 Kicsiny	Ékalakú 1 Közepes	Házalakú 0 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	Mesoprosop mesen 2	- mesen 3	Mesoprosop mesen 2	Euryprosop mesen 2	- - 2	- lepten 2	- mesen 3
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Hypsikonch kerek	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes
Orr Orrtővis	Chamaerrhin egyenes közepesen kiálló -	Chamaerrhin lapos kevésbé kiálló 3	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló 3	Leptorrhin hajlott mérsékelten kiálló 2	Leptorrhin hajlott közepesen kiálló 3	Mesorrhin - - -	Hyperchamaerrhin - - 3
Arcprofil Alv.prognathia	- 2	Orthognath 2	Mesognath 2	Mesognath 1	Orthognath 1	Mesognath 2	- 2
Állkapocs	Alacsony	Alacsony	Magas előre kiugró állásucs	Alacsony koponya könnyű súlyú	Alacsony fogak felülete rendkívül kopott	Alacsony	Alacsony
Megjegyzés				Lambdatáji varratcsontok		Os epiptericum	

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	199. 841	204. 843	205. 844	207. 845	213. 848	227. 855	228. 859
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Ad.
Norma verticalis	Pentagonoid	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid	-	Ovoid	Sphaeroid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Oligenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Aristenkephal	Hyperbrachykran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran chamaekran tapeinokran Euenkephal	- - - -	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Hyperbrachykran hypsikran tapeinokran Euenkephal
Homlok Glabella	Metriometop hajlott 2	Eurymetop hajlott 3	Stenometop hajlott 1	Metriometop hajlott 3	- hajlott 2	Eurymetop meredek 1	Metriometop kissé hajlott 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Ékalakú 1 Kicsiny	Háزالakú 0 Kicsiny	Háزالakú 1 Kicsiny	Háزالakú 2 Közepes	- - Közepes	Háزالakú 0 Kicsiny	Háزالakú 0 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	Mesoprosop euryen 1	Euryprosop mesen 2	Mesoprosop lepten 4	Leptoprosop lepten 2	Mesoprosop mesen 1	Mesoprosop mesen 2	Mesoprosop mesen 1
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Hypsikonch kissé kerekded	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kerekded	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kerekded
Orr	Leptorrhin -	Chamaerrhin lapos bénymott	Leptorrhin kissé hajlott	Leptorrhin egyenes méréskelten kiálló 3	Chamaerrhin lapos bénymott 1	Mesorrhin homorú kevésbé kiálló 3	Mesorrhin homorú méréskelten kiálló 4
Orrtővis	-	2	3	3	1	3	4
Arccprofil Alv.prognathia	- 2	Mesognath 1	Orthognath 3	Mesognath 1	- 1	Orthognath 2	Orthognath 2
Állkapocs	Alacsony	Közepes fogak rágófelü- lete nagyon ko- pott.	Kissé magas fogak rágófelü- lete nagyon ko- pott.	Közepes fogak rágófelü- lete nagyon ko- pott.	Közepes	Alacsony	Alacsony gracilis
Megjegyzés		Lambdatáji varratcsontok		Sulcus prae- nasalis.	Temporalis region és a mandibulán zöld szín.	Os epiptericum, mandibulán zöld szín.	Lambdatáji varratcsontok, mandibulán, tempo- ralis region zöld szín.

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	2. 1056.	233. 863	234. 864	236. 865	237. 866	240. 867	241.a. 868	241.b. 869	246. 889	253. 892
Koponya megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Sen.	Közepes megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Sen.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Sen.
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Rhomboid	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Mesokran orthokran tapeinokran Aristenkephal	Branchykran orthokran metriokran Oligenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	- - -	Brachykran orthokran tapeinokran Aristenkephal	- - orthokran - -	Mesokran orthokran tapeinokran Aristenkephal	Brachykran chamaekran tapeinokran Euenkephal	Mesokran orthokran tapeinokran Aristenkephal
Homlok Glabella	Eurymetop hajlott 3	Metriometop hajlott 3	Metriometop hajlott 1	Stenometop hajlott 1	Metriometop meredek 1	Metriometop meredek 2	- hajlott 1	Eurymetop hajlott 1	Stenometop hajlott 2	Metriometop hajlott 2
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoidaeus	Házalakú 2 Közepes	Házalakú 0 Kicsiny	Házalakú 0 Közepes	Házalakú 2 Közepes	- - -	Házalakú 1 Közepes	- 0 Közepes	Házalakú 1 Kicsiny	Házalakú 1 Kicsiny	Sátoralakú 1 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	- euryen 3	Euryprosop euryen 4	Mesoprosop euryen 4	- mesen 2	Mesoprosop mesen 2	Euryprosop euryen 2	- - 2	- euryen 2	Mesoprosop emesen 3	- - 1
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch szögletes	Mesokonch szögletes	Chamaekonch szögletes
Orr	Chamaerrhin homorú mérsékelten kiálló	Hyperchamaerrhin - -	Chamaerrhin egyenes mérsékelten kiálló	- - -	Mesorrhin egyenes mérsékelten kiálló 2	Chamaerrhin homorú közepesen kiálló 3	Leptorrhin homorú mérsékelten kiálló -	Leptorrhin - -	Mesorrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló 4	- lapos benyomott -
Orrtővis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arcprofil Alv.prognathia	Orthognath 1	Prognath 2	Prognath 3	Mesognath 2	- 1	Mesognath 1	Prognath 3	Orthognath 1	Orthognath 1	- -
Állkapocs	Alacsony gracilis alv.-ok fel- szívódtak	Alacsony állkapocs ágak	Magas	Alacsony gracilis	Alacsony	Közepesen magas	Magas hat. állcsúcs	Alacsony gracilis	Közepesen magas	Alacsony gracilis
Megjegyzés	Sutura metopica koponya nehéz súlyú.	Lambdatájon varratesontok.	Os epiptericum			Kis mértékű lambdatáji lapultság.			A proc.mastoi- deuson és a jobb gonionájón zöld szín.	Homokópa alakú orresontok.

11. táblázat

Szegeő-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	255. 893	262. 896	264. 898	267. 901	274. 903	281. 906	284. 908
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Jó megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.
Norma verticalis	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid	Pentagonoid	Sphaeroid	-	Sphenoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran - - -	Dolichokran orthokran metriokran Aristenkephal	- - - -	Brachykran orthokran tapeinokran Oligenkephal	Hyperbrachykran - - -	- - tapeinokran -	Brachykran chamaekran tapeinokran Aristenkephal
Homlok Glabella	Stenometop hajlott 2	Eurymetop kissé hajlott 1	- meredek 1	Eurymetop meredek 1	Metriometop meredek 1	- - -	Stenometop hajlott 1
Norma occ. Proc.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 0 Közepes	Házalakú 0 Kicsiny	Házalakú - Kicsiny	Házalakú 0 Közepes	Házalakú 2 Közepes	Házalakú 0 Közepes	Házalakú 0 Közepes
Arc felsőarc Fossa canina	Euryprosop mesen 2	Leptoprosop lepten 2	Euryprosop mesen 2	- - 2	- - 1	- - 3	Mesoprosop lepten 2
Szemüreg	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kerekded	Hypsikonch kerekded	- -	Chamaekonch szögletes
Orr Orrtövis	Chamaerrhin hajlott erősen kiálló 2	Leptorrhin egyenes erősen kiálló 1	Chamaerrhin hajlott közepesen kiálló -	Mesorrhin egyenes - 2	- egyenes mérsékelten kiálló -	- - - -	Chamaerrhin homorú közepesen kiálló 2
Arcprofil Alv.prognathia	- 1	Mesognath 1	- 1	Orthognath 3	- -	- 1	Orthognath 1
Állkapocs	Alacsony	Magas	Alacsony	Alacsony, könnyű	Magas, ramus mandibulae keskeny	Alacsony gracilis	Magas
Megjegyzés		Kúpos nyakszirt, bal ol.-on és a ramus mandibulae zöld színeződés.	Sutura metopica a bal és jobb temporalis regi- on, os uygomaticum zöld szín.	Zöld szín a bal proc.mast.-on és az occ.region, lambdatai v. csontok kis lambdataji lapultság.	A bal occ. regio kissé megnyomott.	Gracilis koponya a sutura corona- lison és a jobb parietalen zöld szín.	Kis mértékű lambdataji la- pultság, rendki- vül nehéz koponya.

11. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők morfológiai jellegei

Sírszám: Leltári szám	915	916	919	9. 1063	364	856	858
Koponya megtartása Életkor	Közepes megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Ad.	Közepes megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Közepes megtart. cranium Ad.	Kitűnő megtart. cranium Mat.	Jó megtart. cranium Mat.
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid
Koponya általános jellemzői	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Brachykran chamaekran tapeinokran Oligenkephal	- chamaekran - -	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Brachykran orthokran tapeinokran Euenkephal	Brachykran hypsikran tapeinokran Aristenkephal	Brachykran - - -
Homlok Glabella	Eurymetop domború 1	Metriometop hajlott 1	- hajlott 1	Metriometop hajlott 2	Eurymetop meredek 1	Stenometop hajlott 2	Eurymetop kissé hajlott 2
Norma occ. Prot. occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 0 Kicsiny	Bombaalakú 0 Közepes	Házalakú 1 Közepes	Bombaalakú 1 Közepes	Házalakú 2 Kicsiny	Házalakú 1 Közepes	Házalakú 0 Közepes
Arc felsőarc Fossa canina	- - 3	Leptoprosop mesen 2	- - 5	- mesen 3	- - 2	Mesoprosop mesen 3	- - 2
Szemüreg	Hypsikonch kerekded	Hypsikonch kerekded	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	- -	Mesokonch ellipszis	Chamaekonch ellipszis
Orr	- - - -	Mesorrhin hajlott mérsékelten kiálló 2	Mesorrhin egyenes mérsékelten kiálló 3	Chamaerrhin kissé hajlott közepesen kiálló 3	- - - 4	Chamaerrhin egyenes mérsékelten kiálló 3	Chamaerrhin - - - -
Orrtővis	-	-	-	-	-	-	-
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 1	Mesognath 3	- 1	Orthognath 1	- 1	Orthognath 3	- 1
Állkapocs	Alacsony	Alacsony, hat. állcsúcs	Közepesen magas fogak rágófelü- lete kopott.	Alacsony, gracilis fogak alveolusai felszívódott.	Alacsony	Közepesen magas	Magas
Megjegyzés	Sutura metopica			Nehéz koponya, kis lambdatáji lapult- ság, ramus mandi- bulaen zöld szín.	Bal poriontájon zöld szín.	Lambdatáji la- pultság. Wom- féle csontok a lambdatájon.	

12. táblázat

Szeged-Kundomb: Fiataalkorúak és gyermekek morfológiai jellegei

Sírszám: Leltári szám:	6. 928	14. 932	19. 752	24. 756	25. 758	26. 759	29. 760
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Inf.II./6-7év/	Közepes megtart. cranium Inf.II./12-14év/	Kitűnő megtart. cranium Inf.II./8-9év/	Kitűnő megtart. cranium Inf.II./7-9év/	Közepes megtart. cranium Inf.II./7-8év/	Kitűnő megtart. cranium Juv./18-20év/	Kitűnő megtart. cranium Juv./18-20év/
Norma verticalis	Ovoid	-	Ovoid	Pentagonoid	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Ultrabrachykran - -	- - -	Hyperbrachykran - -	Hyperbrachykran orthokran tapeinokran	Hyperbrachykran - -	Brachykran orthokran tapeinokran	Brachykran orthokran tapeinokran
Homlok Glabella	Stenometop domború 1	- meredek 1	Stenometop domború 1	Stenometop meredek 2	- domború 1	Metriometop meredek 2	Metriometop kissé hajlott 2
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Bombaalakú 0 Nagyon kicsiny	- - -	Bombaalakú 0 Nagyon kicsiny	Ékalakú 0 Nagyon kicsiny	Ékalakú 0 Nagyon kicsiny	Háزالakú 1 Kicsiny	Ékalakú 1 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	- - 3	- - 2	Euryprosop euryen 2	Euryprosop euryen 3	- - 3	Euryprosop euryen 3-4	Euryprosop euryen 2
Szemüreg	Mesokonch ellipszis alakú	Mesokonch kekerekded	Mesokonch kerek	Mesokonch kissé szögletes	Mesokonch kissé szögletes	Chamaekonch szögletes	Hypsikonch szögletes
Orr	Hyperchamaerrhin - - -	Leptorrhin hajlott közepesen kiálló	Chamaerrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló	Chamaerrhin - mérsékelten kiálló	Chamaerrhin - - -	Mesorrhin hajlott közepesen kiálló	- - -
Orrtővis	1	-	2	2	3	5	-
Arcprofil Alv.prognathia	Orthognath 1	Orthognath 2	Orthognath 1-2	Orthognath 1	- 1	Orthognath 2	Orthognath -
Állkapocs	Alacsony	Alacsony	Alacsony	Alacsony	Alacsony, hat. állcsúcs	Középmagas, hat. állcsúcs és goniontáj	Középmagas, hat. állcsúcs
Megjegyzés			Kis lambdatáji lapultság, Womf. féle csontok.	Corpus mandibu- laen zöld folt és a jobb tempo- ralis region.	Kis lambdatáji lapultság.	Womf.f.csontok jobb proc.mas- toideuson zöld szin	Os epiptericum, Womf-féle csontok

12. táblázat

Szeged-Kundomb: Fiatalkorúak és gyermekek morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	54. 773	73. 806	82. 810	108. 786	116. 793	135. 813	153. 819
Koponya megtartása Életkor	Jó megtart. cranium Inf.II./7-9év/	Közepes megtart. cranium Inf.II./8-10év/	Közepes megtart. cranium Inf.II./7 év/	Jó megtart. cranium Juv./18-20év/	Jó megtart. cranium Inf.II./7-9év/	Közepes megtart cranium Inf.II./7-10év/	Calvaria + mandibula Juv./18-20év/
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Hyperbrachykran -	Hyperbrachykran -	Mesokran -	- - tapeinokran	Hyperbrachykran chamaekran tapeinokran	Hyperbrachykran hypsikran tapeinokran	Brachykran hypsikran tapeinokran
Homlok Glabella	Stenometop kissé hajlott 2	Stenometop meredek 1	- meredek 1	Eurymetop kissé hajlott 2	- domború 1	Stenometop kissé hajlott 2	- meredek 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Ékalaku 0 Nagyon kicsiny	Bombaalkaku 0 Nagyon kicsiny	Ékalaku 0 Nagyon kicsiny	Bombaalkaku - Közepes	Bombaalkaku 0 Nagyon kicsiny	Háزالaku - Kicsiny	Háزالaku 0 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	Hypereuryprosop euryen 2	- - 2	- - 2	Mesoprosop mesen 3-4	- - 2	- - 2-3	- - -
Szemüreg	Hypsikonch kerek	Hypsikonch kerek	Hypsikonch kerek	Hypsikonch hatalmas, kerekded	Hypsikonch kerek	Hypsikonch kerek	- -
Orr	Chamaerrhin -	Chamaerrhin egyenes közepesen kiálló	Hyperchamaerrhin -	Leptorrhin egyenes közepesen kiálló	Mesorrhin -	- - -	- - -
Orrtővis	2	-	1	3	-	-	-
Arcprofil Alv.prognathia	Orthognath 1	- 1	- 1	Orthognath 1	Othognath 1	Orthognath 1	- -
Állkapocs	Alacsony, előre álló állcsúcs	Alacsony	Alacsony	Középmagas	Alacsony	Alacsony hat. állcsúcs	Alacsony
Megjegyzés	Lambdatáji lapult- ság, Womf-féle csontok.	Arci rész horizon- tálisan ferde, occ. regio bal fele erő- sen nyomott.	-	Zöld szín mind- két temporalis regioban és a mandibulaen.	Lambdatáji la- pultság, kúpos nyakszirt.	Nyakszirt lekere- kitett, zöld szín a bal temp.region és a bal corpus mandibulaen.	Kúpos nyakszirt, Womf-féle cson- tok.

12. táblázat

Szeged-Kundomb: Fiatalok és gyermekek morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	155. 821	156. 822	156. 823	182. 833	192. 839	216. 851	218. 852
Koponya megtartása Életkor	Közepes megtart. cranium Inf.II./8-10év/	Közepes megtart. cranium Inf.II./10-13év/	Közepes megtart. cranium Inf.II./10-14év/	Jó megtart. cranium Juv./18-20év/	Jó megtart. cranium Inf.II./12-14év/	Közepes megtart. cranium Juv./18-20év/	Jó megtart. cranium Inf.II./7-9év/
Norma verticalis	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	- chamaekran -	Mesokran orthokran tapeinokran	- - -	Mesokran - -	Brachykran orthokran tapeinokran	- hypsikran -	Brachykran orthokran tapeinokran
Homlok Glabella	- domború 1	Stenometop meredek 1	- kissé hajlott 2	Euryetop kissé hajlott 2	Metriometop meredek 1	- meredek 2	- domború 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Bombaalakú 0 Nagyon kicsiny	Házalakú 0 Kicsiny	- - Kicsiny	Házalakú 1 Kicsiny	Ékalakú 0 Nagyon kicsiny	Ékalakú - Kicsiny	Ékalakú 0 Nagyonkicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	- - 2	- euryen 2	- mesen 3	- euryen 5	- - 2	- - 2	Hyperuryprosop euryen 1-2
Szemüreg	Mesokonch ellipszis	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kerek	Chamaekonch szögletes	Hypsikonch kerek
Orr	Mesorrrhin -	Hyperchamaerrhin -	Chamaerrhin -	Chamaerrhin egyenes mérsékelten kiálló -	Chamaerrhin egyenes közepesen kiálló -	Chamaerrhin kissé hajlott közepesen kiálló 3	Hyperchamaerrhin egyenes közepesen kiálló 3
Orrtővis	-	-	2	-	-	3	3
Arctprofil Alv.prognathia	Mesognath 1	Orthognath 1	- 1	Mesognath 3	Orthognath 1	- 1	Mesognath 1
Állkapocs	Alacsony	Alacsony	Alacsony	Középmagas	Alacsony	Középmagas	Alacsony, hat. állcsúcs
Megjegyzés	-	Zöld szín a bal temporalis region és a ramus mandi- bulae.	-	Os epiptericum Worff-féle csontok.	Orrcsontok proximalis és distalis vége egyforma, kis lambdatáji lapult- ság, kúpos nyak- szirt.	-	Worff-féle csontok, lambdatáji lapult- ság.

12. táblázat

Szeged-Kundomb: Fiatalok és gyermekek morfológiai jellegei

Sírszám Leltári szám	225. 854	230. 860	244. 887	245. 888	256. 894	263. 897	265. 899	270. 902	283. 907
Koponya megtartása Életkor	Kitűnő megtart. cranium Inf.II./10-14év/	Kitűnő megtart. cranium Juv./21év/	Kitűnő megtart. cranium Inf.II./9-12év/	Kitűnő megtart. cranium Juv./11-13év/	Calvarium Juv./14-16év/	Jó megtart. cranium Inf.II./7-10év/	Jó megtart. cranium Inf.II./11-13év/	Kitűnő megtart. cranium Inf.II./7-9év/	Calvarium Juv./-/
Norma verticalis	Ovoid	Pentagonoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid	Ovoid
Koponya általános jellemzői	Hyperbrachykran orthokran tapeinokran	Mesokran orthokran tapeinokran	Dolichokran orthokran akrokran	Hyperdolichokran - -	Brachykran orthokran tapeinokran	Brachykran chamaekran tapeinokran	Hyperbrachykran chamaekran tapeinokran	Brachykran chamaekran tapeinokran	Hyperbrachykran chamaekran tapeinokran
Homlok Glabella	Metriometop meredek 1	Euryometop meredek 2	Euryometop meredek 2	Stenometop kissé hajlott 2	Stenometop kissé hajlott 2	Stenometop hajlott 2	Stenometop hajlott 1-2	Stenometop domború 1	Stenometop kissé hajlott 1
Norma occ. Prot.occ.ext. Proc.mastoideus	Házalakú 0 Nagyon kicsiny	Házalakú 2 Kicsiny	Ékalakú 0-1 Kicsiny	Bombaalakú 0 Kicsiny	Bombaalakú 0 Kicsiny	Bombaalakú 0 Nagyon kicsiny	Bombaalakú 0 Nagyon kicsiny	Ékalakú 0 Nagyon kicsiny	Bombaalakú 0 Kicsiny
Arc felsőarc Fossa canina	Mesoprosop mesen 2	Mesoprosop mesen 3	Mesoprosop mesen 2	Leptoprosop mesen 2	- lepten 2-3	Hypereuryprosop euryen 4	- euryen 3	- - 2	- - 1-2
Szemüreg	Mesokonch kerekded	Mesokonch szögletes	Mesokonch szögletes	Hypsikonch kerekded	Mesokonch kerek	Mesokonch kerekded	Hypsikonch kerekded	Hypsikonch kerekded	Mesokonch kerekded
Orr Orrtővis	Chamaerrhin egyenes közepesen kiálló 3	Chamaerrhin kissé hajlott közepesen kiálló 3	Hyperchamaerrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló 3	Chamaerrhin kissé hajlott közepesen kiálló 2	Mesorrhin egyenes közepesen kiálló 2	Hyperchamaerrhin kissé hajlott közepesen kiálló 2	Hyperchamaerrhin kissé hajlott közepesen kiálló 3	Chamaerrhin kissé hajlott mérsékelten kiálló 2	Mesorrhin egyenes mérsékelten kiálló -
Arcprofil Alv.prognathia	Mesognath 3	Orthognath 1-2	Orthognath 1	Mesognath 2	Mesognath 3	Orthognath 1	Orthognath 1	Orthognath 1	Orthognath 1
Állkapocs	Középmagas, hat. állcsúcs	Magas, hat. állcsúcs	Alacsony	Középmagas, hat. állcsúcs	-	Alacsony	Alacsony	Alacsony, hat. állcsúcs	-
Megjegyzés	Sutura metopica Womf-féle cson- tok.	Sutura metopica Womf-féle cson- tok, lambdatáji lapultság, kupos nyakszirt	Kúpos nyakszirt Womf-féle cson- tok.	Kúpos nyakszirt Womf-féle cson- tok.	Womf-féle csontok.	A bal occ.region kiemelkedés.	A jobb szem kerek- ded, a bal szem egészen ovalis, zöld szín a parie- talén. Az egész koponya oldalról öszényomott.	Erős zöld szín a corpus mandibulén és a parietalis és temporalis region csikban, kissé kú- pos a nyakszirt.	Womf-féle csontok.

13. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	Méreték és jelzők	10.sir 909 Sen.	16.sir 751 Mat.	20.sir 753 Sen.	23.sir 755 Sen.	25.sir 757 Mat.	35.sir 763 Sen.	38.sir 765 Mat.	55.sir 795 Ad.	58.sir 797 Mat.	61.sir 798 Sen.	63.sir 800 Mat.
1.	Koponya legnagyobb hossza	191	177	184	181	185	178	/180/	189	186	-	190
1c.	Koponya hossza a metopiontól	179	173	181	170	181	175	/185/	184	180	-	185
5.	Koponyaalap hossza	106	95	105	97	102	101	-	106	102	-	101
8.	Koponya legnagyobb szélessége	144	140	143	150	149	-	145	-	150	/151/	144
9.	Legkisebb homlokszélesség	95	97	100	95	101	100	106	96	96	99	93
17.	Basion-bregma magasság	126	126	127	123	129	134	-	142	130	-	128
20.	Porion-bregma magasság	110	108	107	114	115	112	124	111	109	110	112
32/1-a	Homlokhajlásszög	45°	50°	46°	51°	-	47°	48°	44°	45°	44°	44°
38.	Számított koponyakapacitás	1340	1291	1396	1326	1467	-	-	-	1476	-	1416
40.	Archossz	103	94	100	100	-	96	-	103	97	-	-
45.	Járomivszélesség	137	129	132	131	-	-	/146/	135	137	-	-
46.	Középarcszélesség	102	95	99	93	-	95	94	96	102	93	97
47.	Arcmagasság	117	-	-	112	-	110	113	112	122	110	-
48.	Felsőarcmagasság	70	63	67	67	69	67	69	66	71	63	-
51.	Szemüregszélesség	44	38	41	40	-	40	41	42	40	/45/	43
52.	Szemüregmagasság	30	30	32	30	-	29	35	33	32	35	35
54.	Orrüregszélesség	25	21	26	26	24	26	27	28	25	/30/	26
55.	Orrmagasság	50	47	48	48	50	50	50	46	55	/46/	55
62.	Szájpadhossz	53	46	45	52	-	43	47	45	49	45	52
63.	Szájpadszélesség	40	-	-	42	-	33	/38/	40	-	-	38
65.	Állkapocsbütyök szélesség	127	121	122	112	-	123	-	117	125	-	-
66.	Állkapocsszeglet szélesség	105	-	94	95	104	-	-	108	106	-	97
69.	Állkapocsmagasság	33	-	-	32	29	31	32	30	35	28	-
70.	Állkapocság magassága	66	67	68	64	59	68	75	74	68	74	60
71.	Állkapocság szélessége	35	31	31	32	29	35	35	35	30	30	31
72.	Arcprofilszög	84°	85°	88°	85°	-	87°	88°	85°	87°	-	84°
8:1	Hosszúság-szélességi jelző	74,5	79,1	77,7	82,9	80,5	-	/80,6/	-	80,7	-	75,8
17:1	Hosszúság-magassági jelző	66,0	71,2	69,0	68,0	69,7	75,3	-	75,1	69,9	-	67,4
17:8	Szélesség-magassági jelző	87,5	90,0	88,8	82,0	86,6	-	-	-	86,7	-	88,9
9:8	Transvers.-frontopar. jelző	66,0	69,3	69,9	63,3	67,8	-	73,1	-	64,0	/65,6/	64,6
47:45	Arcjelző	85,4	-	-	85,5	-	-	74,4	83,0	89,1	-	-
48:45	Felsőarcjelző	51,1	48,8	50,8	51,2	-	-	47,3	48,9	51,9	-	-
52:51	Szemüregjelző	68,2	79,0	78,1	75,0	-	72,5	85,4	78,6	76,2	/77,8/	81,4
54:55	Orrjelző	50,0	44,7	54,2	54,2	48,0	52,0	54,0	60,9	45,5	-	47,3
63:62	Szájpadjelző	76,9	-	-	80,8	-	76,7	80,9	88,9	-	-	73,1
Norma verticalis	ovoid	ovoid	ovoid	pent.	pent.	pent.	pent.	ellip.	ovoid	pent.	pent.	ovoid
Glabella	4	3	2	3	4	2	2	2	2-3	3	2-3	2
Protuberantia occ. externa	2	1	1	2	2	3	2	2	2	2	-	2
Fossa canina	3	2	2	2	1-2	2	2	2	3	3	2	2
Spina nasalis anterior	3	4	5	5	-	3	3	4	2	3	3	2
Alveolaris prognathia	2	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2

13. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	70.sir 805 Mat.	75.sir 808 Sen.	76.sir 809 Mat.	83.sir 774 Mat.	88.sir 777 Mat.	89.sir 778 Ad.	94.sir 780 Mat.	99.sir 781 Sen.	101.sir 782 Mat.	102.sir 783 Mat.	103.sir 784 Mat.	110.sir 787 Sen.	111.sir 788 Ad.	113.sir 790 Mat.
1.	175	185	181	182	189	171	180	173	178	-	175	173	178	191
1c.	175	180	174	179	184	169	170	168	174	200	172	170	176	186
5.	96	-	-	98	-	-	103	-	95	-	-	-	100	103
8.	146	145	157	153	-	146	148	142	142	-	129	138	150	143
9.	98	91	100	97	106	91	98	95	91	95	91	97	98	98
17.	132	-	-	128	-	-	126	-	127	146	-	-	124	123
20.	118	-	110	115	115	109	107	107	111	-	107	108	112	109
32/1-a	53 ^o	-	-	49 ^o	50 ^o	47 ^o	52 ^o	45 ^o	53 ^o	-	53 ^o	50 ^o	52 ^o	44 ^o
38.	1378	-	-	1507	-	-	1335	-	1326	-	-	-	1418	1369
40.	91	-	-	98	-	-	109	-	97	/135/	-	-	100	/103/
45.	-	-	-	-	134	124	139	135	126	-	121	129	-	132
46.	91	-	-	96	98	90	97	100	91	91	91	96	104	89
47.	116	-	127	124	117	115	-	121	111	-	-	-	113	128
48.	64	-	73	73	72	67	71	72	62	-	/66/	67	66	/72/
51.	42	-	44	43	43	39	39	43	43	-	40	41	40	42
52.	31	-	33	34	35	32	31	34	31	-	33	33	34	34
54.	24	-	25	23	28	23	23	26	25	-	25	26	26	24
55.	50	-	/55/	53	53	48	47	54	48	-	49	52	48	/54/
62.	46	/47/	46	51	50	42	54	45	-	-	47	45	46	52
63.	42	-	-	41	-	-	-	-	-	-	-	-	37	-
65.	118	121	-	-	124	-	-	127	118	127	114	-	117	117
66.	106	99	107	112	106	-	-	104	95	97	-	99	95	102
69.	-	33	36	36	29	32	38	32	/29/	32	/30/	-	30	-
70.	72	61	70	70	66	-	69	64	65	62	71	62	67	71
71.	30 ^o	29	30	33	33	-	35	31	27	32	31	28	36	35
72.	86 ^o	-	-	85 ^o	85 ^o	84 ^o	80 ^o	-	83 ^o	-	82 ^o	-	87 ^o	84 ^o
8:1	83,4	78,4	86,7	84,1	-	85,4	82,2	82,1	79,8	-	73,7	79,8	84,3	74,9
17:1	75,4	-	-	70,3	-	-	70,0	-	71,4	-	-	-	69,7	64,7
17:8	90,4	-	-	83,7	-	-	85,1	-	89,4	-	-	-	82,7	86,0
9:8	67,1	62,8	63,7	63,4	-	62,3	66,3	66,9	64,1	-	70,5	70,3	65,3	68,5
47:45	-	-	-	-	87,3	92,7	-	89,6	88,1	-	-	-	-	97,0
48:45	-	-	-	-	53,7	54,0	51,1	53,3	49,2	-	/54,6/	51,9	-	/54,6/
52:51	73,8	-	75,0	79,1	81,4	82,1	79,5	79,1	72,1	-	82,5	80,5	85,0	81,0
54:55	48,0	-	/45,5/	43,4	52,8	47,9	48,9	48,2	52,1	-	51,0	50,0	54,2	/44,4/
63:62	91,3	-	-	80,4	-	-	-	-	-	-	-	-	80,4	-
Norm.vert.	pent.	ovoid	ovoid	ovoid	ellip.	ovoid	pent.	sphaer.	pent.	ellip.	ovoid	ovoid	pent.	pent.
Glab.	3	4	3	2	4	2-3	4	1-2	3	-	4	2	2	3
Prot.occ. ext.	1	2	3	3	1	3	2	3	1	0	2	1	1	1
Fossa can.	3	-	4	3	3	4	3	2	2	3	4	2	4	4
Spina nas. ant.	-	-	-	3	2	3	-	-	2	-	3	3	3	-
Alv. progn.	1	-	1	1	1	2	2	1	1	-	1	1	1	1

13. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	115.sir 792 Mat.	124.sir 801 Ad.	125.sir 802 Mat.	126.sir 803 Ad.	130.sir 811 Ad.	131.sir 812 Mat.	165.sir 825 Ad.	170.sir 827 Ad.	174.sir 829 Sen.	180.sir 832 Ad.	185.sir 836 Mat.	195.sir 840 Mat.	202.sir 842 Ad.	209.sir 846 Mat.
1.	186	193	193	178	178	184	183	179	192	194	186	185	186	190
1c.	183	185	184	173	177	183	175	172	192	181	181	180	184	180
5.	101	108	102	102	96	/102/	97	-	/104/	/106/	104	102	-	/107/
8.	143	148	148	149	146	135	145	/160/	142	147	149	143	140	139
9.	96	101	102	98	101	96	95	103	100	87	98	97	104	96
17.	129	129	130	130	125	132	122	-	/142/	/120/	135	123	-	138
20.	114	114	114	110	109	112	110	113	122	104	115	109	111	114
32/1-a	49 ^o	53 ^o	48 ^o	50 ^o	50 ^o	51 ^o	50 ^o	53 ^o	50 ^o	43 ^o	54 ^o	46 ^o	51 ^o	49 ^o
38.	1397	1464	1464	1436	1370	1350	1317	-	1595	1331	1522	1313	-	1416
40.	103	103	106	/102/	91	/95/	100	-	/95/	/106/	100	106	-	108
45.	129	135	145	/139/	136	/123/	-	-	-	/139/	129	135	131	137
46.	96	102	107	98	94	88	/97/	97	97	97	102	92	92	102
47.	110	117	125	113	109	/110/	-	113	-	118	112	121	-	-
48.	/66/	68	74	69	68	65	64	72	68	70	66	72	68	72
51.	42	42	42	40	40	40	39	42	43	40	41	43	40	42
52.	31	32	36	33	32	28	30	33	32	30	32	32	45	32
54.	25	25	28	22	24	26	23	25	24	/27/	26	25	23	/24/
55.	45	52	55	49	50	/45/	/49/	49	49	50	46	54	68	50
62.	52	45	50	48	43	-	50	-	48	48	52	54	51	-
63.	-	40	40	-	40	36	-	40	-	41	38	-	-	-
65.	117	128	122	126	122	110	-	130	110	120	117	122	-	-
66.	98	109	115	116	101	92	98	109	92	106	106	94	-	105
69.	34	31	46	33	27	/32/	/29/	33	34	32	32	33	35	39
70.	65	68	76	65	61	57	58	62	63	57	65	70	62	-
71.	31 ^o	31 ^o	38 ^o	33 ^o	30 ^o	33	31 ^o	37	32	34	37 ^o	33 ^o	33	32 ^o
72.	82 ^o	90 ^o	83 ^o	83 ^o	89 ^o	-	85 ^o	-	-	-	84 ^o	80 ^o	-	77 ^o
8:1	76,9	76,7	76,7	83,7	82,0	73,4	79,2	/89,4/	74,0	75,8	80,1	77,3	75,3	73,2
17:1	69,4	66,8	67,4	73,0	70,2	71,7	66,7	-	/74,0/	/61,9/	72,6	66,5	-	72,6
17:8	90,2	87,2	87,8	87,3	85,6	97,8	84,1	-	/100,0/	/81,6/	90,6	86,0	-	99,3
9:8	67,1	68,2	68,9	65,8	69,1	71,1	65,5	/64,4/	70,4	59,2	65,8	67,8	74,3	69,1
47:45	85,3	86,7	86,2	/81,3/	80,2	-	-	-	-	/84,9/	86,8	89,6	-	-
48:45	/51,2/	50,4	51,0	49,6	50,0	/52,9/	-	-	-	50,3	51,2	53,3	51,9	52,5
52:51	73,8	76,2	85,7	82,5	80,0	70,0	76,9	78,6	74,4	75,0	78,1	74,4	77,5	76,5
54:55	55,6	48,1	50,9	44,9	48,0	/46,8/	/46,9/	51,0	49,0	54,0	56,5	46,3	51,1	48,0
63:62	-	88,9	80,0	-	93,0	-	-	-	-	85,4	73,1	-	-	-
Norm. vert.	pent.	pent.	ovoid	sphaer.	ovoid	ovoid	ovoid	sphaer.	pent.	ovoid	pent.	ovoid	ovoid	ovoid
Glab.	4	3	5	4	3	3	4	4	3	5	5	3	3	5
Prot.occ.ext.	1	2	3	3	11	0-1	3	2	2	3	3	2	4	4
Fossa can.	3	3	1-2	3	1	3	2	3	2	2	4	4	2	-
Spina nas.ant.	-	2	-	-	3	-	-	3	-	-	-	1	3	-
Alv. progn.	2	1	2	3	1	1	1	1	3	1	2	1	3	1

13. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	214.sir 849 Mat.	215.sir 850 Ad.	231.sir 861 Ad.	232.sir 862 Ad.	248.sir 890 Ad.	252.sir 891 Mat.	261.sir 895 Sen.	266.sir 900 Sen.	275.sir 904 Mat.	278.sir 905 Sen.	3.sir 1057 Sen.	- 127 Sen.	- 879 Ad.	- 880 Mat.
1.	178	177	183	168	-	183	181	192	-	178	-	167	175	188
1c.	176	173	180	168	-	178	183	184	-	182	-	164	174	184
5.	101	104	99	100	/102/	98	-	101	-	106	-	96	99	93
8.	139	136	142	139	-	157	138	149	-	/152/	150	158	141	144
9.	99	93	100	95	99	101	87	88	99	112	101	100	91	94
17.	139	136	132	137	-	127	-	113	-	145	-	135	133	131
20.	115 ^o	113 ^o	110 ^o	117 ^o	-	111 ^o	110 ^o	104 ^o	119 ^o	129 ^o	117 ^o	118 ^o	116 ^o	117 ^o
32/1-a	50	51 ^o	48 ^o	53 ^o	-	47 ^o	48 ^o	44 ^o	49 ^o	52 ^o	46 ^o	53 ^o	51 ^o	50 ^o
38.	1423	1304	1423	1248	-	1525	-	1352	-	1686	-	1480	1370	1460
40.	93	110	91	100	/98/	92	-	101	-	-	-	94	95	84
45.	133	140	124	123	140	141	129	-	145	140	135	135	130	-
46.	93	109	95	95	91	101	99	122	97	101	100	105	92	92
47.	115	114	125	-	/122/	115	-	-	-	126	128	111	-	118
48.	68	71	75	59	/73/	/63/	/63/	75	75	/74/	79	69	68	69
51.	43	44	40	39	-	400	41	/41/	41	42	42	42	42	40
52.	35	30	35	29	-	35	35	31	/40/	34	35	33	35	35
54.	25	22	21	28	-	25	23	26	/26/	28	27	30	22	22
55.	48	550	53	45	/55/	50	48	55	/56/	/53/	58	50	48	51
62.	43	56	46	-	-	49	47	48	-	-	50	41	43	42
63.	37	/39/	-	-	39	-	-	-	40	42	39	-	-	38
65.	113	120	121	-	125	127	117	125	133	132	114	124	-	112
66.	99	126	92	-	103	99	98	100	/100/	116	100	110	-	99
69.	32	32	34	-	33	32	/25/	33	/35/	32	36	33	-	32
70.	70	65	57	61	66	69	66	63	65	68	61	58	-	63
71.	32 ^o	32 ^o	29 ^o	34 ^o	33	32 ^o	30	64 ^o	34	32	31	32 ^o	-	30 ^o
72.	87	74 ^o	87 ^o	81 ^o	-	88 ^o	-	90 ^o	-	-	-	83 ^o	85 ^o	85 ^o
8:1	78,1	76,8	77,6	82,3	-	85,8	76,2	77,6	-	/85,4/	-	94,6	80,6	76,6
17:1	77,5	76,8	72,1	81,6	-	69,4	-	58,9	-	81,5	-	80,8	76,0	69,7
17:8	100,0	/100,0/	93,0	98,6	-	30,9	-	75,8	-	/95,4/	-	85,4	94,3	91,0
9:8	71,2	/68,4/	70,4	68,4	-	64,3	63,0	59,1	-	/73,7/	67,3	63,3	64,5	65,3
47:45	86,5	81,4	100,8	-	87,1	81,6	-	-	-	90,0	94,8	82,2	-	-
48:45	51,4	50,7	60,5	48,0	/52,1/	44,6	/48,8/	-	51,7	52,8	58,5	51,1	53,1	-
52:51	81,4	68,2	87,5	74,4	-	82,5	85,4	75,6	-	81,0	83,3	78,6	83,3	87,5
54:55	52,1	44,0	39,6	62,2	-	50,0	47,9	47,3	-	/52,8/	46,5	60,0	45,8	43,1
63:62	86,1	/69,6/	-	-	-	-	-	-	-	-	78,0	-	-	90,5
Norm.vert.	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	-	pent.	sphen.	ovoid	sphen.	sphaer.	pent.	ovoid	ovoid	ellip.
Glab.	3	3	1	2	2	3	1	3	3	2	3	2	2	2
Prot.occ.ext.	3	1	0	0	-	2	0	4	-	3	-	1	0	3
Fossa can.	2	2	2	4	3	1	3	2	2	1	2-3	2	2	2
Spina nas.ant.	5	4	5	2	-	4	2	2	-	-	-	-	3	3
Alv. progn.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1

13. táblázat

Szeged-Kundomb: Férfiak méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	853 Mat.	857 Sen.	913 Sen.	917 Sen.	918 Mat.	920 Mat.	921 Sen.	923 Sen.	924 Sen.
1.	-	183	182	176	-	187	195	192	-
1c.	-	172	176	171	-	181	177	185	-
5.	92	94	105	96	-	101	-	-	-
8.	148	150	145	146	-	139	133	137	-
9.	97	98	96	96	99	97	81	96	93
17.	123	123	133	126	-	120	-	-	-
20.	107	111	110	108	-	106	104	113	114
32/1-a	46 ^o	48 ^o	46 ^o	46 ^o	-	45 ^o	41 ^o	45 ^o	44 ^o
38.	-	1344	1423	1326	-	1258	-	-	-
40.	87	-	101	94	-	105	-	-	-
45.	143	-	138	129	-	/127/	138	/133/	136
46.	98	-	99	87	/90/	95	97	100	102
47.	120	-	117	122	-	115	/125/	-	-
48.	71	-	68	70	58	70	70	78	75
51.	42	41	42	42	41	39	44	41	46
52.	33	/33/	29	32	28	32	32	36	36
54.	27	-	25	28	29	23	27	27	26
55.	53	-	50	51	45	51	53	56	55
62.	47	-	49	43	-	46	49	-	51
63.	-	-	-	-	33	-	-	-	41
65.	119	-	123	120	116	118	127	-	-
66.	100	-	104	101	90	-	-	102	-
69.	31	/33/	34	32	29	33	35	35	-
70.	63	-	68	70	52	65	66	67	-
71.	34	-	38	31	32	36	36	27	-
72.	89 ^o	-	86 ^o	83 ^o	-	-	-	-	-
8:1	-	82,0	79,7	83,0	-	74,3	68,2	71,4	-
17:1	-	67,2	73,1	71,6	-	64,2	-	-	-
17:8	83,1	82,0	91,7	86,3	-	86,3	-	-	-
9:8	65,5	65,3	66,2	65,8	-	69,8	60,9	70,1	-
47:45	83,9	-	84,8	94,5	-	90,6	/90,6/	-	-
48:45	49,6	-	49,6	54,3	-	/55,1/	50,7	/58,7/	55,1
52:51	78,6	/80,5/	69,1	76,2	68,3	82,1	/72,7/	87,8	78,3
54:55	50,9	-	50,0	54,9	64,4	45,1	50,9	48,2	47,3
63:62	-	-	-	-	-	-	-	-	80,4
Norm.vert.	sphaer.	sphen.	ovoid	sphen.	pent.	sphen.	sphen.	sphen.	-
Glab.	3	3	4	3	3	1	4	4	3
Prot.occ.ext.	-	0	3	1	0	1	1	3	-
Fossa can.	2	-	4	2	4	2	3	2	3
Spina nas.ant.	5	-	2	4	-	2	2	4	3
Alv.progn.	2	-	1	1	3	2	1	1	1

14. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	Méreték és jelzők	7.sir 930 Ad.	10.sir 910 Ad.	13.sir 911 Ad.	15.sir 750 Sen.	21.sir 754 Ad.	32.sir 761 Mat.	36.sir 764 Ad.	40.sir 766 Mat.	42.sir 767 Mat.	44.sir 768 Ad.	49.sir 769 Sen.
1.	Koponya legnagyobb hossza	183	167	173	-	-	174	167	180	-	166	170
1c.	Koponya hossza a metopiontól ...	/181/	165	169	-	-	174	163	178	-	164	166
5.	Koponyaalap hossza	-	92	92	-	-	-	93	97	-	94	93
8.	Koponya legnagyobb szélessége ..	135	135	140	-	140	146	131	150	-	136	140
9.	Legkisebb homlokszélesség	96	88	94	-	101	89	88	105	-	87	92
17.	Basion-bregma magasság	-	120	122	-	121	120	116	132	-	121	117
20.	Porion-bregma magasság	107	105	103	-	106	107	101	111	-	104	109
32/1-a	Homlokhajlásszög	48°	52°	42°	-	-	46°	46°	48°	-	46°	49°
38.	Számított koponyakapacitás	-	1134	1224	-	-	1330	1064	1388	-	1142	1158
40.	Archossz	-	87	88	-	-	-	92	102	-	96	-
45.	Járomivszélesség	123	117	122	-	-	126	121	-	-	122	123
46.	Középarcszélesség	93	87	95	-	-	92	84	101	-	86	86
47.	Arcmagasság	-	-	-	-	-	-	94	-	-	106	-
48.	Felsőarcmagasság	60	61	66	-	-	57	61	67	-	66	58
51.	Szemüregszélesség	41	38	41	-	-	36	38	40	-	39	39
52.	Szemüregmagasság	32	29	35	-	-	32	31	32	-	33	32
54.	Orrüregszélesség	24	23	22	-	-	18	23	29	-	23	25
55.	Orrmagasság	45	46	49	-	-	45	46	49	-	48	45
62.	Szájpadhossz	-	44	43	-	-	41	-	-	-	46	42
63.	Szájpadszélesség	-	-	-	-	-	-	35	-	-	32	-
65.	Állkapocsbütyök szélesség	-	109	116	-	127	113	105	128	-	107	-
66.	Állkapocsszeglet szélesség	-	82	92	-	113	82	88	104	-	84	-
69.	Állkapocsmagasság	-	25	-	-	31	-	22	30	-	23	-
70.	Állkapocság magassága	-	54	60	-	70	55	56	68	-	55	58
71.	Állkapocság szélessége	-	28	25	-	36	29	28	35	-	28	31
72.	Arcprofilszög	75°	88°	93°	-	-	92°	84°	78°	-	80°	89°
8:1	Hosszúság-szélességi jelző	73,8	80,8	80,9	-	-	83,9	78,4	83,3	-	81,9	82,4
17:1	Hosszúság-magassági jelző	-	71,9	70,5	-	-	69,0	69,5	73,3	-	72,9	68,8
17:8	Szélesség-magassági jelző	-	88,9	87,1	-	86,4	82,2	88,6	88,0	-	89,0	83,6
9:8	Transvers.-frontopar. jelző	71,1	65,2	67,1	-	72,1	61,0	67,9	70,0	-	64,0	65,7
47:45	Arcjelző	-	-	-	-	-	-	77,7	-	-	86,9	-
48:45	Felsőarcjelző	48,8	52,1	54,1	-	-	45,2	50,4	-	-	54,1	47,2
52:51	Szemüregjelző	78,1	76,3	85,4	-	-	88,9	81,6	80,0	-	84,6	82,1
54:55	Orrjelző	53,3	50,0	44,9	-	-	40,0	50,0	59,2	-	47,9	55,6
63:62	Szájpadjelző	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69,6	-
Norma verticalis		ovoid	pent.	pent.	pent.	sphaer.	ovoid	ovoid	ovoid	pent.	ovoid	pent.
Glabella		2	2	1	1	-	1	1-2	1	-	1	1
Protuberantia occ. externa		0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1
Fossa canina		2	2	1-2	-	-	1	3	2	-	2-3	2
Spina nasalis anterior		3	4	2	-	-	2	3	4	-	3	1
Alveolaris prognathia		1	1	1	-	-	1	2	2	-	3	1

14. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	50.sir. 926 Sen.	51.sir 927 Ad.	52.sir 770 Ad.	53.sir 771 Ad.	53.sir 772 Ad.	56.sir 796 Ad.	62.sir 799 Mat.	69.sir 804 Ad.	74.sir 807 Ad.	84.sir 775 Ad.	87.sir 776 Sen.	90.sir 779 Ad.	105.sir 785 Ad.	112.sir 789 Sen.	114.sir 791 Ad.
1.	165	-	174	176	-	165	171	176	165	171	168	171	174	179	172
1c.	172	174	170	170	-	165	167	170	163	166	168	170	170	181	170
5.	91	96	-	102	91	-	95	99	94	-	93	-	-	99	94
8.	149	143	150	145	-	143	132	131	138	146	132	138	142	144	142
9.	-	92	97	97	91	94	90	95	90	96	86	90	94	97	91
17.	128	126	-	127	119	-	120	123	119	-	122	-	-	131	126
20.	116	-	107	109	104	106	104	101	105	101	104	107	106	117	109
32/1-a.	54 ⁰	-	43 ⁰	47 ⁰	47 ⁰	47 ⁰	-	42 ⁰	49 ⁰	46 ⁰	48 ⁰	47 ⁰	48 ⁰	52 ⁰	51 ⁰
38.	1409	-	-	1317	-	-	-	1123	1160	-	1150	-	-	1440	1282
40.	-	93	-	108	90	-	/90/	96	92	-	-	-	-	/96/	93
45.	/129/	-	-	-	121	125	/119/	127	123	124	112	-	/127/	130	125
46.	-	101	88	102	95	93	-	92	96	90	87	89	/92/	97	91
47.	-	-	117	-	-	107	-	117	111	101	-	-	109	-	105
48.	-	70	70	60	65	63	/52/	75	71	60	-	-	/66/	/65/	67
51.	40	38	40	41	40	40	39	38	39	39	38	42	40	41	39
52.	34	34	34	34	33	32	31	34	31	34	32	33	33	33	31
54.	-	24	/27/	/23/	/24/	27	-	20	22	24	/22/	-	25	24	25
55.	-	-	/48/	47	48	48	43	51	53	47	45	-	-	50	49
62.	-	43	-	-	-	-	42	47	45	46	37	-	/41/	46	45
63.	-	-	32	-	-	39	-	35	39	37	-	/43/	-	-	-
65.	114	-	115	111	-	111	104	116	111	105	105	-	111	-	116
66.	92	-	99	92	-	80	95	97	94	88	81	/93/	97	-	-
69.	/23/	27	31	30	28	30	-	31	29	29	-	/30/	26	-	/25/
70.	60	-	58	65	-	62	51	65	57	69	54	-	59	-	55
71.	26	29	26	32	-	32 ⁰	25	31	29	34 ⁰	27 ⁰	22	30	-	28
72.	-	-	-	81 ⁰	84 ⁰	85 ⁰	-	84 ⁰	85 ⁰	85 ⁰	90 ⁰	-	-	89 ⁰	83 ⁰
8:1	90,3	-	86,2	82,4	-	86,7	77,2	74,4	83,6	85,4	78,6	80,7	81,6	80,5	82,6
17:1	77,6	-	-	72,2	-	-	70,2	69,9	72,1	-	72,6	-	-	73,2	73,3
17:8	85,9	88,1	-	87,6	-	-	90,9	93,9	86,2	-	92,4	-	-	91,0	88,7
9:8	-	64,3	64,7	66,9	-	65,7	68,2	72,5	65,9	65,8	65,2	65,2	66,2	67,4	64,1
47:45	-	-	-	-	-	85,6	-	92,1	90,2	81,5	-	-	85,8	-	84,0
48:45	-	-	-	-	53,7	50,4	-	51,1	57,7	48,4	-	-	-	/50,0/	53,6
52:52	85,0	89,5	85,0	82,9	82,5	80,0	79,5	89,5	79,5	87,2	84,2	78,6	82,5	80,5	79,5
54:55	-	-	-	/48,9/	/50,0/	50,0	-	39,2	41,5	51,1	48,9	-	-	48,0	51,0
63:62	-	-	-	-	-	-	-	74,5	86,4	80,4	-	-	-	-	-
Norm.vert.	sphaer.	ovoid	sphaer.	ovoid	-	pent.	ovoid	ovoid	pent.	pent.	pent.	ovoid	pent.	ovoid	pent.
Glab.	1	-	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2
Prot.occ.ext.	0	0	0-1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1
Fossa can.	-	2	2	2	2	2	2	2	1-2	3-4	1	4	3	3	1
Spina nas.ant.	-	-	3	3	2	1	2	3	2	1	1	3	-	-	2
Alv. prog.	-	1	1	2	2-3	2	1	1	2	2	1	3	-	1	1

14. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	136.sir 814 Ad.	141.sir 815 Ad.	142.sir 816 Ad.	149.sir 817 Ad.	152.sir 818 Mat.	154.sir 820 Ad.	163.sir 824 Mat.	169.sir 826 Mat.	172.sir 925 Sen.	173.sir 828 Mat.	176.sir 830 Mat.	177.sir 831 Mat.	183.sir 834 Ad.	184.sir 835 Mat.
1.	177	176	178	173	-	174	167	-	168	173	176	-	161	172
1c.	176	176	173	170	-	176	162	-	162	171	178	178	159	165
5.	94	94	99	96	-	99	93	-	91	-	100	100	92	98
8.	137	/142/	144	-	-	148	147	144	134	141	137	154	139	138
9.	98	98	92	-	96	96	93	104	90	95	92	98	92	93
17.	131	126	125	128	-	133	123	-	121	-	132	127	120	126
20.	110	107	106	114	-	113	108	112	104	109	112	114	102	105
32/1-a	52 ^o	47 ^o	45 ^o	50 ^o	-	47 ^o	51 ^o	57 ^o	49 ^o	47 ^o	52 ^o	49 ^o	47 ^o	50 ^o
38.	1294	1335	1317	-	-	1480	1260	-	1113	-	1361	-	-	1207
40.	/88/	95	98	97	-	89	95	-	80	-	96	105	88	95
45.	121	123	126	-	-	127	125	131	123	131	128	138	122	-
46.	89	89	94	95	86	88	97	95	87	93	90	97	91	88
47.	103	-	-	113	-	113	/102/	-	-	112	-	118	103	-
48.	63	69	74	71	69	68	62	65	53	70	64	70	64	68
51.	40	39	40	40	40	37	39	38	40	40	38	40	39	37
52.	34	33	34	34	32	33	31	29	32	31	30	30	35	31
54.	23	23	-	23	25	22	26	22	26	25	26	26	23	22
55.	50	49	54	47	50	48	50	47	44	49	49	48	49	50
62.	42	45	50	47	43	43	43	50	36	51	45	49	41	43
63.	34	34	-	38	34	35	/36/	40	-	-	-	34	37	-
65.	110	-	119	107	-	117	118	122	100	119	113	127	115	/115/
66.	88	-	93	95	-	87	87	-	84	96	95	88	95	/106/
69.	/23/	30	/28/	/31/	31	33	27	30	/16/	27	27	31	27	/31/
70.	60	-	65	62	65	63	65	62	48	59	65	67	55	63
71.	28	29	31	32	31	32	32	34	23	30	30	37	25	30
72.	86	-	84	83	-	92	85	-	89	-	85	81	82	89
8:1	77,4	80,7	79,2	-	-	85,1	88,0	-	79,8	81,5	77,8	-	86,3	80,2
17:1	74,0	71,6	70,2	74,0	-	74,6	73,7	-	72,0	-	75,0	-	74,5	73,3
17:8	95,6	/88,7/	86,8	-	-	89,9	83,7	-	90,3	-	96,4	82,5	86,3	91,3
9:8	71,5	/69,0/	63,9	-	-	64,9	63,3	72,2	67,2	67,4	67,2	63,6	66,2	67,4
47:45	85,1	-	-	-	-	89,0	/81,6/	-	-	85,5	-	85,5	84,4	-
48:45	52,1	56,1	58,7	-	-	55,3	49,5	49,6	/43,1/	53,4	50,0	50,7	52,5	-
52:51	85,0	84,6	85,0	85,0	80,0	89,2	79,5	76,3	80,0	77,5	78,9	75,0	89,7	83,8
54:55	46,0	46,9	-	48,9	50,0	45,8	52,0	46,8	59,1	51,0	53,1	54,2	46,9	44,0
63:62	80,9	75,6	-	80,9	79,1	81,4	/83,7/	80,0	-	-	-	69,4	90,2	-
Norm.vert.	pent.	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	pent.	-	sphaer.	ovoid
Glab.	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	3
Prot.ovc.ext.	0	0	1-2	0	-	1	1	-	2	2	3	-	0	1
Fossa can.	2	3	4	2	3	3	2	2	2	2	3	2	2	2
Spina nas.ant.	3	2	-	1	4	4	3	-	2	-	3	3	2	3
Alv.prog.	1	2	1	3	1	1	2	3	1	2	2	2	1	1

14. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	188.sir 837 Mat.	189.sir 838 Ad.	199.sir 841 Ad.	204.sir 843 Ad.	205.sir 844 Mat.	207.sir 845 Sen.	213.sir 848 Mat.	222.sir 855 Mat.	228.sir 859 Ad.	233.sir 863 Ad.	234.sir 864 Ad.	236.sir 865 Sen.	237.sir 866 Ad.	240.sir 867 Ad.
1.	176	166	165	184	173	183	-	166	162	165	176	172	-	169
1c.	177	166	162	180	169	176	-	168	163	160	177	172	-	171
5.	/107/	101	90	95	91	96	-	89	89	95	100	99	-	97
8.	131	142	135	145	150	139	-	135	140	133	143	143	133	142
9.	92	-	91	104	93	94	95	94	95	90	98	88	89	97
17.	/135/	133	117	125	113	114	-	123	122	123	127	126	-	128
20.	110	115	102	109	109	105	-	105	107	102	111	107	105	109
32/1-a	50 ^o	54 ^o	54 ^o	46 ^o	48 ^o	45 ^o	-	49 ^o	48 ^o	49 ^o	54 ^o	47 ^o	51 ^o	51 ^o
38.	1285	1338	1091	1388	1260	1163	-	1182	1201	1106	1361	1308	-	1338
40.	/103/	101	95	94	95	101	-	88	86	92	101	94	-	94
45.	122	122	120	132	128	126	130	126	123	128	120	/125/	/120/	/125/
46.	91	90	90	95	90	97	96	89	79	92	97	90	93	-
47.	-	-	105	105	112	115	/116/	108	107	104	113	-	104	101
48.	69	61	59	68	72	72	71	65	65	62	64	63	63	57
51.	40	40	39	41	40	42	40	39	40	40	41	/38/	34	40
52.	33	34	31	35	34	33	34	30	34	28	33	33	31	32
54.	25	25	25	24	20	24	27	23	23	25	27	/22/	23	/23/
55.	50	41	58	46	51	53	52	48	48	43	/50/	/49/	46	44
62.	46	50	46	49	47	48	46	45	40	45	49	-	43	43
63.	/38/	-	35	36	-	36	-	35	37	-	40	-	37	38
65.	109	98	101	116	122	113	/124/	114	108	-	118	-	118	115
66.	86	88	97	97	93	92	95	93	89	105	102	96	-	95
69.	25	28	/29/	28	31	31	30	28	27	27	33	/23/	28	29
70.	60	59	55	57	52	59	59	59	49	59	53	62	-	54
71.	34	34	31	31	27	32	33	33	27	28	32	30	29	34
72.	82 ^o	-	-	82 ^o	88 ^o	83 ^o	-	82 ^o	86 ^o	78 ^o	79 ^o	84 ^o	-	83 ^o
8:1	74,4	85,5	81,8	78,8	86,7	76,0	-	81,3	86,4	80,6	81,3	83,1	-	84,0
17:1	/76,7/	80,1	70,9	67,9	65,3	62,3	-	74,1	75,3	74,6	72,2	73,3	-	75,7
17:8	103,1	93,7	86,7	86,2	75,3	82,0	-	91,1	87,1	92,5	88,8	88,1	-	90,1
9:8	70,2	-	67,4	71,7	62,0	67,6	-	69,6	67,9	67,7	68,5	61,5	66,9	68,3
47:45	-	-	87,5	80,3	87,5	91,3	/89,2/	85,7	87,0	81,3	86,2	-	/86,7/	/80,8/
48:45	56,6	50,0	49,2	51,5	56,3	57,1	54,6	51,6	52,9	48,4	49,2	50,4	52,5	45,6
52:51	82,5	85,0	79,5	85,4	85,0	78,6	85,0	76,9	85,0	71,8	80,5	/86,8/	92,1	80,0
54:55	50,0	61,0	43,1	52,2	39,2	45,3	51,9	47,9	47,9	58,1	/54,0/	-	50,0	/52,3/
63:62	/82,6/	-	76,1	73,5	-	75,0	-	77,8	92,5	-	81,6	-	86,1	88,4
Norm.vert.	pent.	ovoid	pent.	ovoid	pent.	ellip.	-	ovoid	sphaer.	ovoid	ovoid	ovoid	pent.	ovoid
Glab.	1	1	2	3	1	3	2	1	1	3	1	1	1	2
Prot.occ.ext.	1	0	1	0	1	2	-	0	0	0	0	2	-	1
Fossa can.	2	3	1	2	4	2	1	2	1	4	4	2	2	2
Spina nas.ant.	-	3	-	2	3	3	1	3	4	-	-	-	2	3
Alv. progn.	2	2	2	1	3	1	1	2	2	2	3	2	1	1

14. táblázat

Szeged-Kundomb: Nők méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	241.asir 868 Ad.	241.b.sir 869 Sen.	246.sir 889 Mat.	253.sir 892 Sen.	255.sir 893 Ad.	262.sir 896 Ad.	264.sir 898 Ad.	267.sir 901 Ad.	274.sir 903 Ad.	281.sir 906 Ad.	284.sir 908 Mat.	2.sir 1056 Mat.	9.sir 1063 Mat.	- 364 Ad.	- 856 Mat.	- 858 Mat.	- 915 Ad.	- 916 Ad.	- 919 Ad.
1.	173	186	175	181	176	183	-	166	167	-	180	177	177	168	169	181	166	167	177
1c.	172	185	170	178	170	182	-	166	167	-	177	174	172	170	171	178	166	165	176
5.	98	100	99	104	-	100	-	87	-	-	98	104	99	94	99	-	/94/	85	100
8.	-	147	145	142	143	137	-	133	/148/	140	147	141	143	136	142	147	135	134	-
9.	89	104	94	97	93	95	94	94	100	-	96	98	95	95	90	101	94	92	90
17.	128	132	121	130	-	134	-	117	-	114	120	127	124	119	130	-	/123/	116	121
20.	107 ^o	115 ^o	104 ^o	109 ^o	96 ^o	112 ^o	101 ^o	100 ^o	102 ^o	100	108 ^o	110 ^o	104 ^o	106	112 ^o	114 ^o	103 ^o	104 ^o	-
32/1-a	52 ^o	48 ^o	44 ^o	49 ^o	43 ^o	47 ^o	49 ^o	46 ^o	43 ^o	-	47 ^o	47 ^o	47 ^o	-	52 ^o	51 ^o	47 ^o	45 ^o	-
38.	-	1512	1265	1388	-	1378	-	1116	-	-	1325	1317	1291	1174	1356	-	1166	1099	-
40.	99	/92/	94	-	-	98	-	92	-	-	99	93	92	-	95	-	/94/	85	102
45.	-	133	123	/123/	126	/128/	118	-	-	-	131	130	129	-	128	-	-	117	-
46.	88	100	95	100	85	95	86	96	-	-	100	91	97	88	89	95	-	79	93
47.	115	-	110	-	105	118	100	100	-	-	113	-	-	-	110	109	/105/	107	-
48.	67	66	67	-	65	75	61	60	-	-	73	/63/	66	-	64	65	67	63	75
51.	38	40	39	40	42	40	37	40	41	-	40	43	40	-	40	42	39	40	39
52.	32	34	33	29	32	33	30	34	35	-	30	34	32	-	31	30	34	34	33
54.	22	24	25	-	25	23	23	22	-	21	27	27	28	-	25	25	-	23	24
55.	47	52	52	-	48	53	45	44	-	-	52	50	51	-	45	/47/	/50/	48	53
62.	47	-	45	-	-	48	40	41	-	-	48	43	44	41	45	46	-	42	50
63.	33	-	38	-	38	36	36	36	-	36	40	-	-	-	35	40	-	32	-
65.	/106/	111	113	123	118	-	102	105	109	-	124	/115/	/111/	115	120	/114/	112	119	-
66.	94	94	96	87	99	99	-	83	98	90	91	99	93	88	92	99	96	91	-
69.	33	29	26	28	29	34	26	26	39	24	34	/23/	-	28	/30/	32	28	25	30
70.	59	63	57	60	60	62	55	53	51	52	61	67	62	52	57	56	54	55	60
71.	34 ^o	32 ^o	30 ^o	28	26	32 ^o	28	28	30	29	31 ^o	26 ^o	27 ^o	25	32 ^o	35	30 ^o	30 ^o	35
72.	79 ^o	90 ^o	85 ^o	-	-	82 ^o	-	27 ^o	-	-	86 ^o	87 ^o	96 ^o	-	88 ^o	-	80 ^o	81 ^o	-
8:1	-	79,0	82,9	78,5	81,3	74,9	-	80,1	/88,6/	-	81,7	79,7	80,8	81,0	84,0	81,2	81,3	80,2	-
17:1	74,0	71,0	69,1	71,8	-	73,2	-	70,5	-	-	66,7	71,8	71,0	70,8	76,9	-	/74,1/	69,5	68,4
17:8	-	89,8	83,5	91,6	-	97,8	-	88,0	-	81,4	81,6	91,0	86,7	87,5	91,5	-	/91,1/	85,6	-
9:8	-	70,8	64,5	68,3	65,0	69,3	-	70,7	/67,6/	-	65,3	69,5	66,4	69,9	63,4	68,7	69,6	68,7	-
47:45	-	-	89,4	-	83,3	/92,2/	84,8	-	-	-	86,3	-	-	-	85,9	-	-	91,5	-
48:45	-	49,6	54,5	-	51,6	/58,6/	51,7	-	-	-	55,7	/48,5/	51,2	-	50,0	-	-	53,9	-
52:51	84,2	85,0	84,6	72,5	76,2	82,6	81,1	85,0	85,4	-	75,0	80,0	80,0	-	77,5	71,4	87,2	85,0	84,6
54:55	46,8	46,2	48,1	-	52,1	43,4	51,1	50,0	-	-	51,9	54,0	54,9	-	55,6	/53,2/	-	47,9	45,3
63:62	70,2	-	84,4	-	-	75,0	90,0	87,8	-	-	83,3	-	-	-	77,8	87,0	-	76,2	-
Norm. vert.	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	ovoid	pent.	ovoid	pent.	sphaer.	-	sphen.	ovoid	pent.	ovoid	pent.	pent.	ovoid	-	ovoid
Glab.	1	1	2	2	2	1	1	1	1	-	1	3	2	1	2	2	1	1	1
Prot.occ.ext.	0	1	1	1	0	0	-	0	2	0	0	2	1	2	1	0	0	0	1
Fossa can.	2	2	3	1	2	2	2	2	1	3	2	3	3	2	3	2	3	2	5
Spina nas.ant.	-	-	4	-	2	1	-	2	-	-	2	-	3	4	3	-	2	2	3
Alv.prog.	3	1	1	-	1	1	1	3	-	1	1	1	1	1	3	1	1	3	1

15. táblázat

Szeged-Kundomb: Fiatalok és gyermekek méretei és jelzői

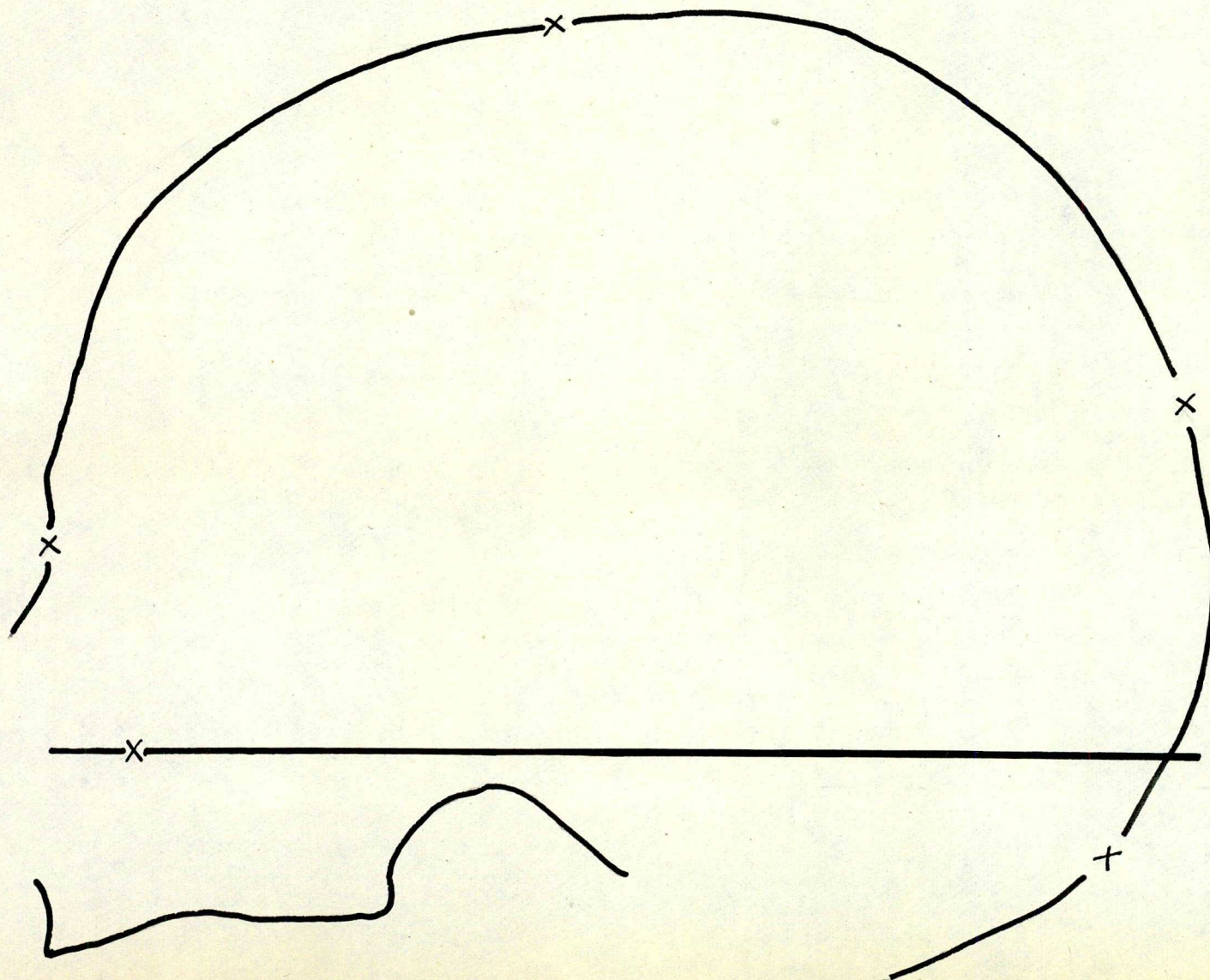
Méret- szám /Martin/	Méreték és jelzők	6.sir 928 Inf.II.	14.sir 932 Inf.II.	19.sir 752 Inf.II.	24.sir 756 Inf.II.	25.sir 758 Inf.II.	26.sir 759 Juv.	29.sir 760 Juv.	54.sir 773 Inf.II.	73.sir 806 Inf.II.	82.sir 810 Inf.II.	108.sir 786 Juv.	116.sir 793 Inf.II.
1.	Koponya legnagyobb hossza	147	-	160	164	155	162	171	158	161	159	-	170
5.	Koponya alap hossza	-	-	-	-	-	93	91	-	-	-	/92/	85
8.	Koponya legnagyobb szélessége ...	134	-	144	141	139	137	143	138	141	126	139	147
9.	Legkisebb homlokszélesség	75	94	93	92	-	91	95	84	88	-	97	-
17.	Basion-bregma magasság	-	-	-	177	-	117	124	-	-	-	119	109
20.	Porion-bregma magasság	/97/	110	110	108	-	105	109	94	-	-	103	108
32/I-a/	Homlokhajlásszög	57°	53°	53°	52°	-	48°	51°	47°	-	-	45°	54°
40.	Archossz	-	-	-	-	-	91	89	-	-	-	/85/	110
45.	Járomvisszélesség	-	-	/112/	/105/	-	/123/	/118/	/104/	-	-	120	-
46.	Középarcszélesség	64	82	81	79	68	84	85	74	80	-	88	77
47.	Arcmagasság	61	100	90	87	-	102	97	80	-	-	102	-
48.	Felsőarcmagasság	41	60	54	51	46	60	56	48	53	46	63	55
51.	Szemüregszélesség	31	37	36	35	35	38	36	34	37	32	40	36
52.	Szemüregmagasság	25	31	29	28	28	28	31	31	32	30	36	32
54.	Orrüregszélesség	19	21	21	22	19	21	22	20	22	20	21	20
55.	Orrmagasság	31	45	40	39	35	44	-	37	39	34	46	/40/
62.	Szájpadhossz	-	41	39	32	31	42	-	31	33	-	41	-
63.	Szájpadszélesség	-	31	28	25	29	32	36	26	30	-	34	-
65.	Állkapocsbütyök-szélesség	79	102	99	93	91	105	113	89	98	-	105	-
66.	Állkapocsszeglet-szélesség	62	-	-	/73/	70	88	84	78	85	68	88	78
69.	Állkapocsmagasság	17	26	25	20	20	24	27	20	23	19	25	-
70.	Állkapocság-magasság	35	51	49	46	43	56	56	44	47	40	56	45
71.	Állkapocság-szélesség	21	33	30	27	23	28	29	22	26	20	26	26
72.	Arcprofilszög	/85°/	88°	89°	92°	-	86°	88°	87°	-	-	89°	86°
8:1	Hosszúság-szélesség jelző	91,2	-	90,0	86,0	89,7	84,6	83,6	87,3	87,6	79,3	-	86,5
17:1	Hosszúság-magassági jelző	-	-	-	71,3	-	72,2	72,5	-	-	-	-	64,1
17:8	Szélesség-magassági jelző	-	-	-	83,0	-	85,4	86,7	-	-	-	85,6	74,2
9:8	Transversalis-frontopar.jelző ...	56,0	-	64,6	65,3	-	66,4	66,4	60,9	62,4	-	69,8	-
47:45	Arcjelző	-	-	/80,4/	/82,9/	-	/82,9/	/82,2/	/76,9/	-	-	85,0	-
48:45	Felsőarcjelző	-	-	/48,2/	/48,6/	-	/48,8/	/47,5/	/46,2/	-	-	52,5	-
52:51	Szemüregjelző	80,7	83,8	80,6	80,0	80,0	73,7	86,1	91,2	86,5	93,8	90,0	88,9
54:55	Orrjelző	61,3	46,7	52,5	56,4	54,3	47,7	-	54,1	56,4	58,8	45,7	/50,0/
63:62	Szájpadjelző	-	75,6	71,8	78,1	93,6	76,2	-	83,9	90,9	-	82,9	-

15. táblázat

Szeged-Kundomb: Fiatalok és gyermekek méretei és jelzői

Méret- szám /Martin/	155.sir 813 Inf.II.	153.sir 819 Juv.	155.sir 921 Inf.II.	156.sir 822 Inf.II.	156.sir 823 Inf.II.	182.sir 833 Juv.	192.sir 839 Inf.II.	216.sir 851 Juv.	218.sir 852 Inf.II.	225.sir 854 Inf.II.	230.sir 860 Juv.	244.sir 887 Inf.II.	245.sir 888 Juv.	256.sir 894 Juv.	263.sir 897 Inf.II.	265.sir 899 Inf.II.	270.sir 902 Inf.II.	283.sir 907 Juv.
1.	/148/	160	172	170	-	163	161	174	165	161	167	179	173	173	166	164	166	169
5.	/80/	/88/	87	91	/80/	-	88	100	78	79	92	98	98	87	84	82	85	80
8.	132	132	-	135	-	130	131	-	137	143	133	131	148	145	140	140	134	150
9.	85	-	85	89	95	95	88	94	-	96	93	95	94	95	87	92	85	93
17.	/118/	/220/	115	121	113	-	117	136	122	115	122	130	-	123	100	100	109	115
20.	103	103	105	105	/109/	100	103	-	109	108	105	110	110	109	93	95	105	102
32/I-a/	52 ⁰	-	53 ⁰	54 ⁰	-	49 ⁰	49 ⁰	-	55 ⁰	54 ⁰	50 ⁰	51 ⁰	51 ⁰	48 ⁰	44 ⁰	45 ⁰	51 ⁰	49 ⁰
40.	-	/88/	84	/84/	85	-	87	92	71	79	87	94	-	84	84	92	/85/	81
45.	-	-	-	/112/	/110/	120	-	-	/108/	112	120	110	/115/	117	109	/121/	-	-
46.	77	-	75	-	84	90	78	/92/	76	82	92	85	82	92	80	87	74	92
47.	85	-	-	-	-	-	-	-	86	97	105	95	108	-	86	-	79	-
48.	/51/	-	53	51	59	/57/	59	62	53	58	65	55	62	65	53	60	49	61
51.	35	-	36	37	37	38	35	39	35	37	39	36	37	40	38	41	35	38
52.	30	-	28	30	29	31	32	28	32	31	31	30	33	33	30	27	30	31
54.	18	-	19	24	23	24	22	25	22	23	25	24	23	24	24	28	21	23
55.	-	-	38	39	42	42	43	46	37	43	46	41	44	48	39	45	37	46
62.	34	-	-	-	39	43	-	41	-	40	42	38	40	40	32	39	35	38
63.	28	-	-	-	31	-	28	38	29	36	34	27	30	35	29	31	26	-
65.	-	108	95	-	-	-	95	-	95	104	106	99	109	-	102	99	89	-
66.	/79/	92	75	-	-	85	75	-	76	79	84	88	94	-	78	82	65	-
69.	22	25	23	-	27	28	26	29	21	24	29	27	31	-	22	28	21	-
70.	45	47	45	48	-	56	45	-	40	46	55	47	49	-	48	53	36	-
71.	25	28	25	27	28	29	25	26	25	28	26	31	29	-	28	32	29	-
72.	87 ⁰	-	/84 ⁰ /	88 ⁰	-	81 ⁰	85 ⁰	-	82 ⁰	80 ⁰	85 ⁰	85 ⁰	83 ⁰	83 ⁰	87 ⁰	91 ⁰	90 ⁰	90 ⁰
8:1	/89,2/	82,5	-	79,4	-	79,8	81,4	-	83,0	88,8	79,6	73,2	85,6	83,8	84,3	85,4	80,7	88,8
17:1	/79,7/	/75,0/	66,9	71,2	-	-	72,7	78,2	73,9	71,4	73,1	72,6	-	71,1	60,2	61,0	65,7	68,5
17:8	/89,4/	/90,9/	-	89,6	-	-	89,3	-	89,1	80,4	91,7	99,2	-	84,8	71,4	71,4	81,3	76,7
9:8	64,4	-	-	65,9	-	73,1	67,2	-	-	67,1	69,9	72,5	63,5	65,5	62,1	65,7	63,4	62,0
47:45	-	-	-	-	-	-	-	-	/79,6/	86,6	87,5	86,4	/93,9/	-	78,9	-	-	-
48:45	-	-	-	/45,5/	/53,6/	/47,5/	-	-	/49,1/	51,8	54,2	50,0	/53,9/	55,6	48,6	/49,6/	-	-
52:51	85,7	-	77,8	81,1	78,4	81,6	91,4	71,8	91,4	83,8	79,5	83,3	89,2	82,5	79,0	85,9	85,7	81,6
54:55	-	-	50,0	61,5	54,8	57,1	51,2	54,4	59,5	53,5	54,4	58,5	52,3	50,0	61,5	62,2	56,8	50,0
63:62	-	-	-	79,5	-	-	-	92,7	-	90,0	81,0	71,1	75,0	87,5	90,6	79,5	74,3	-

1.

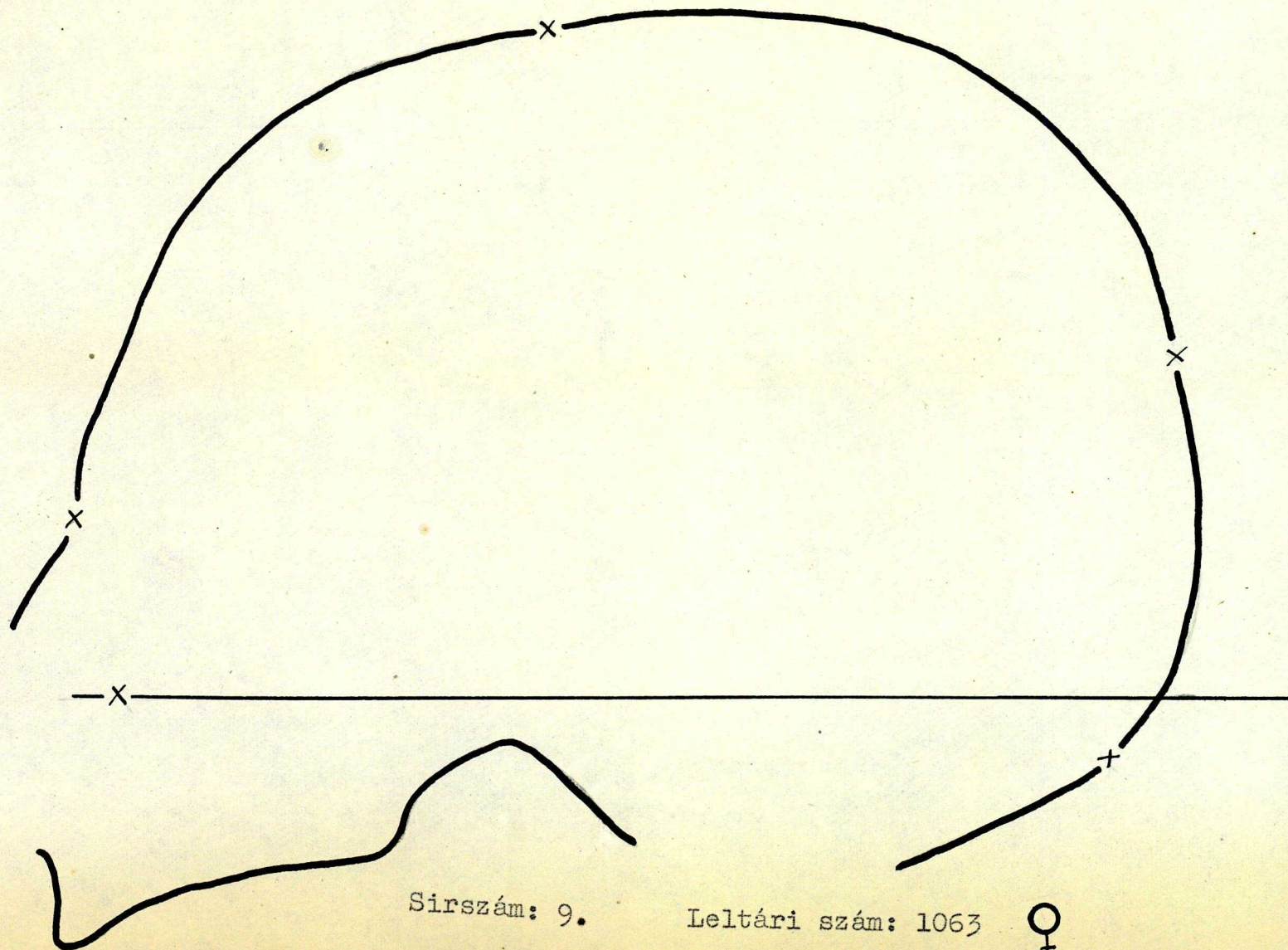

Sírszám: m2.

Leltári szám: 1056

♀

2.

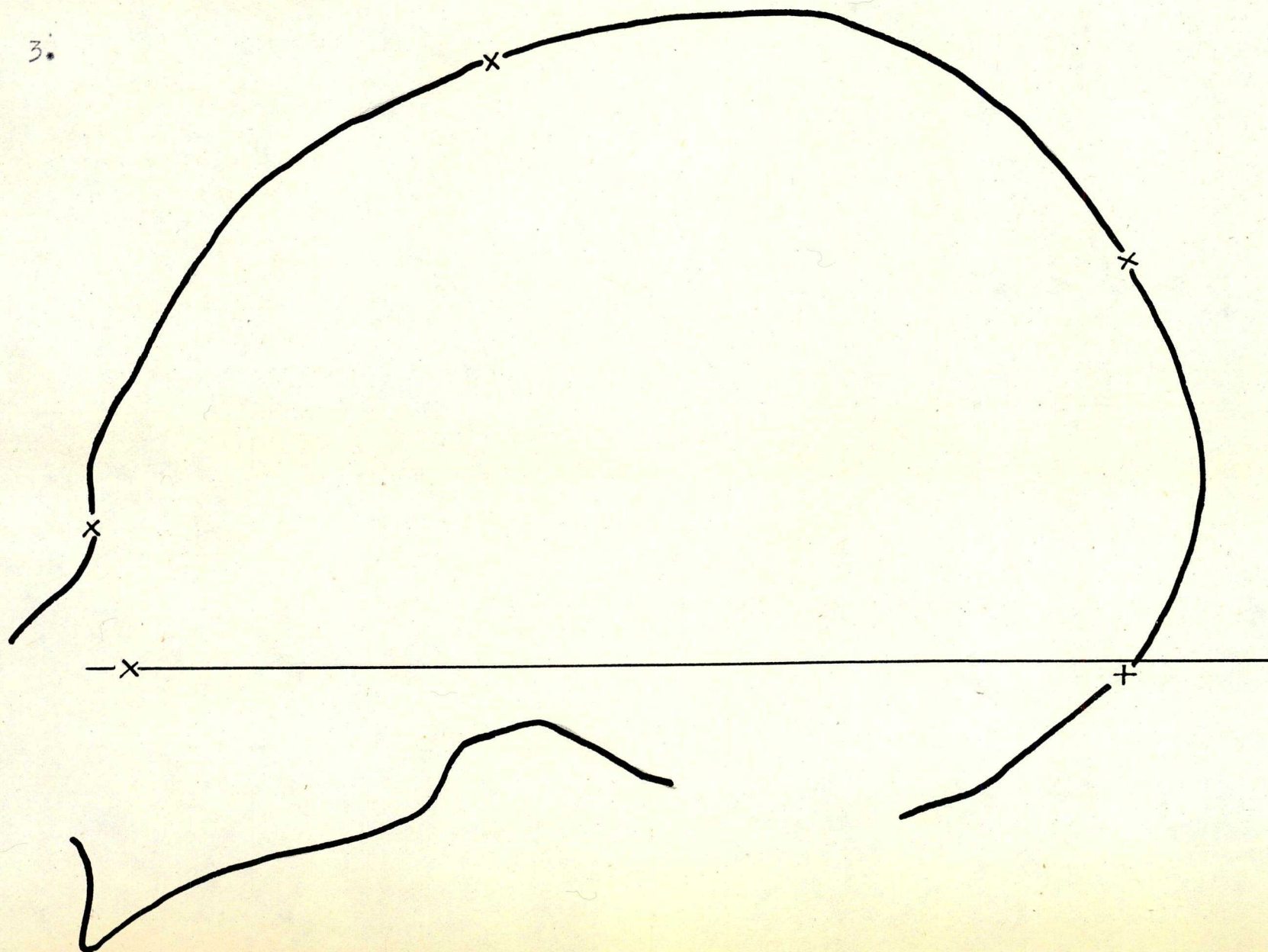

Sírszám: 9.

Leltári szám: 1063

3.

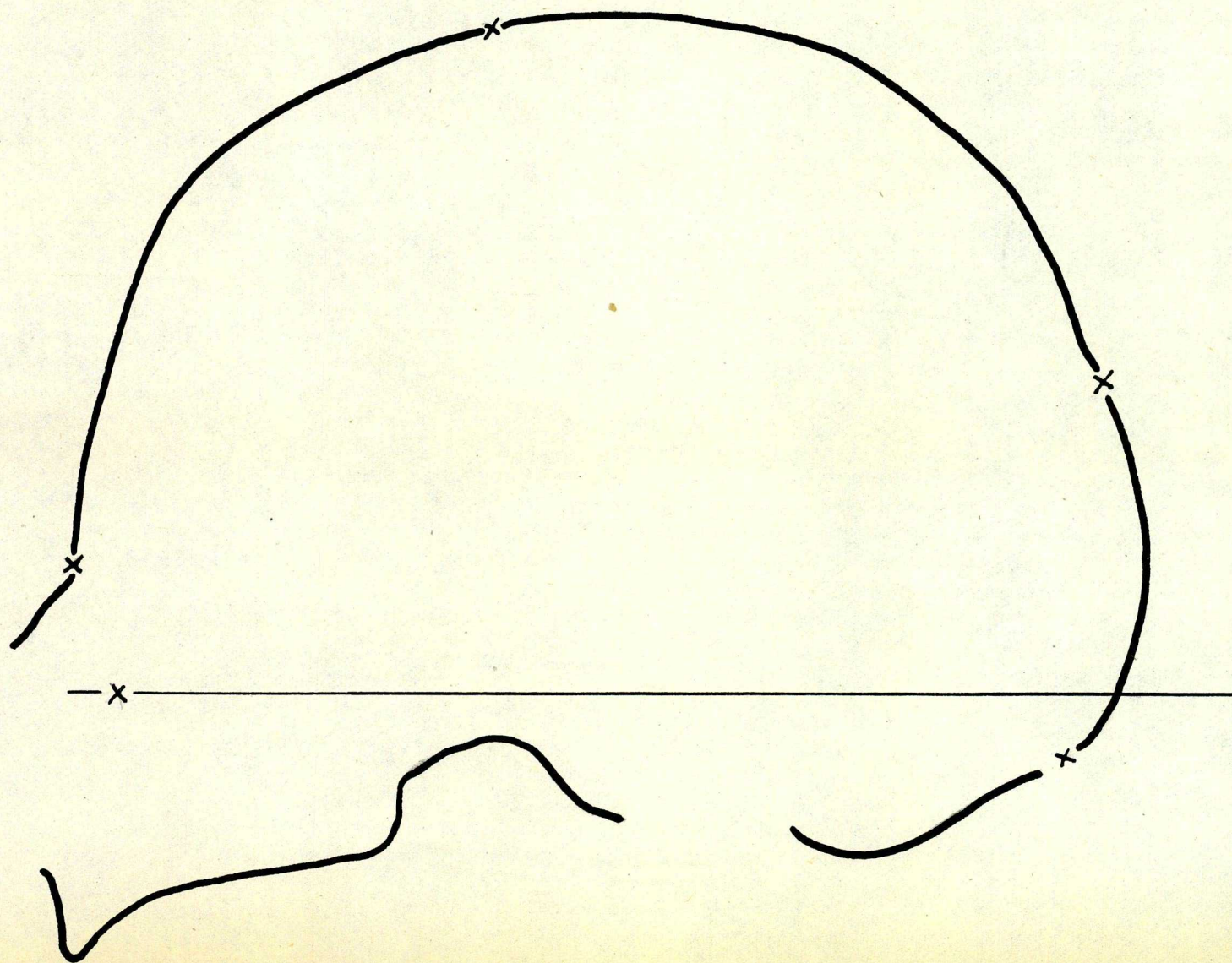

Sírszám: 10.

Leltári szám: 909

4.

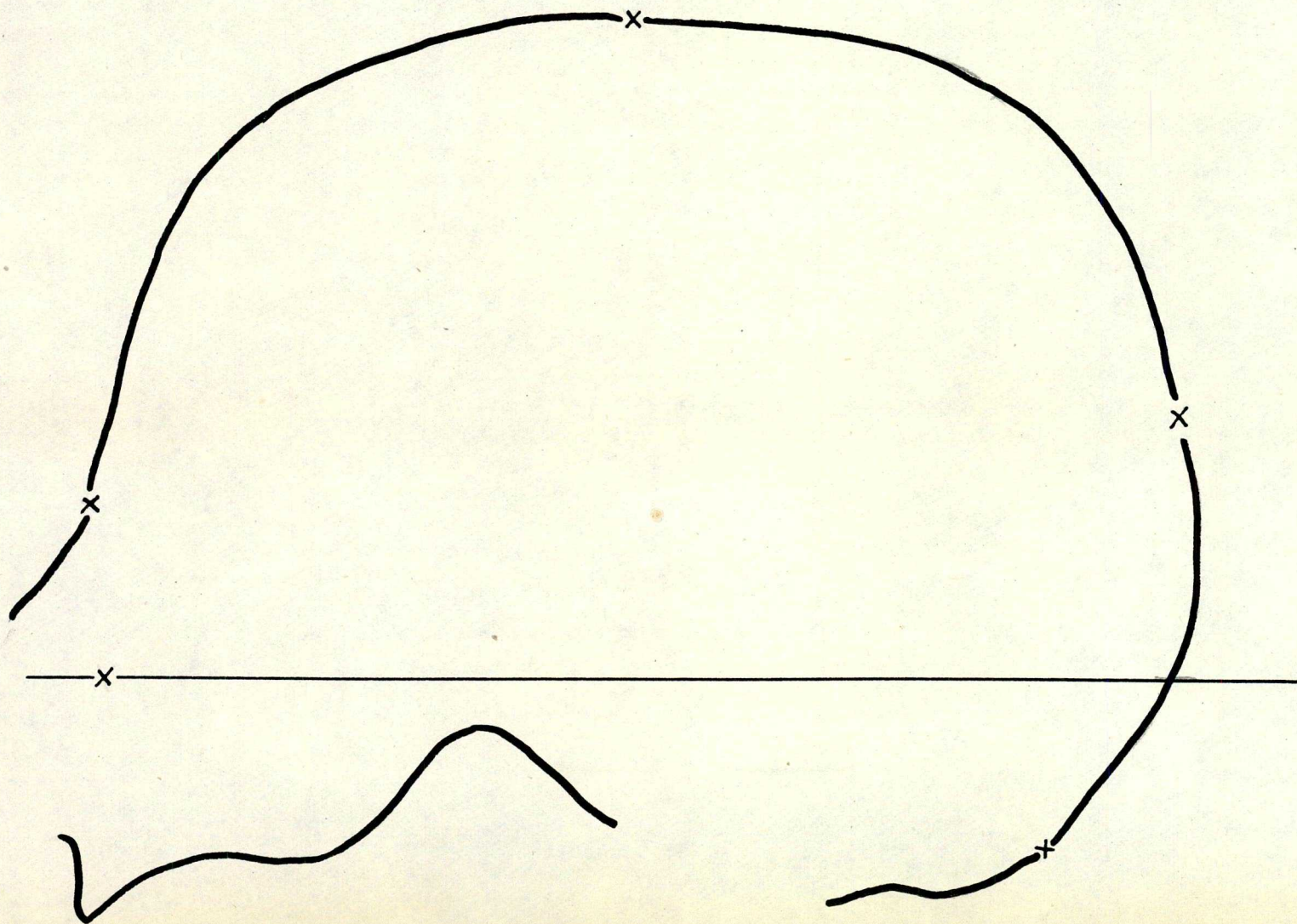

Sírszám: 10.

Leltári szám: 910

♀

5.

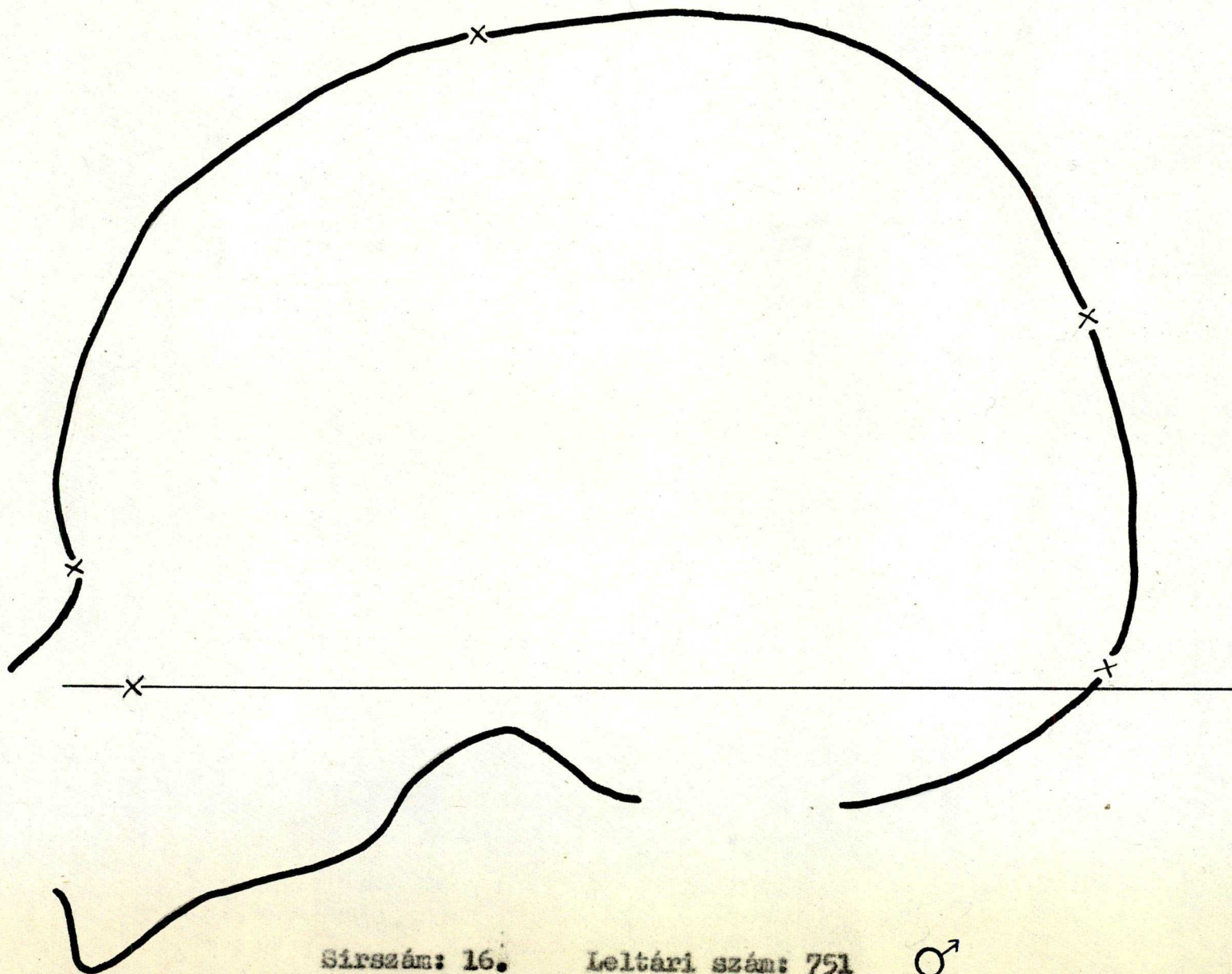

Sírszám: 13.

Leltári szám: 911

♀

6.

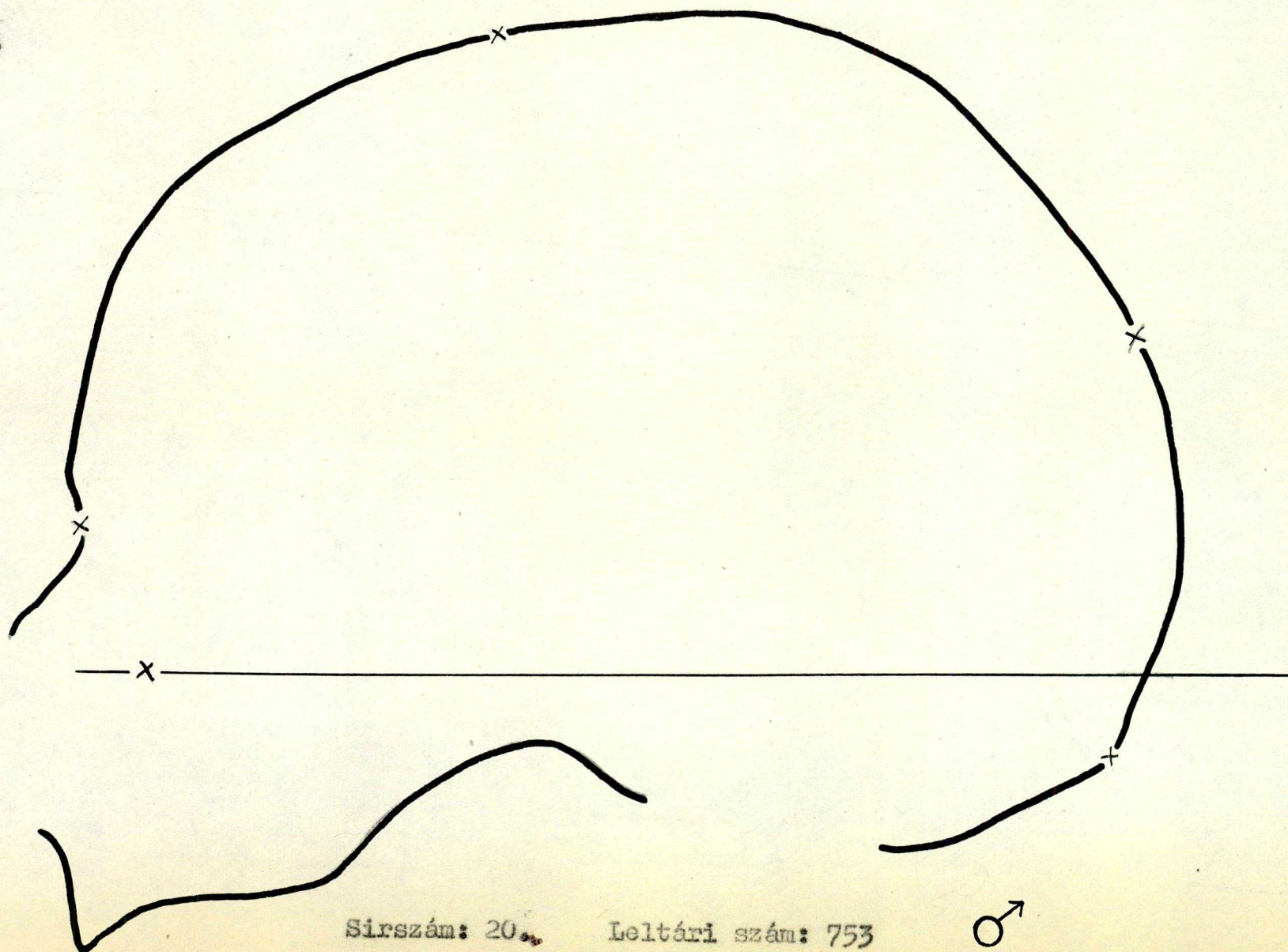

Sírszám: 16.

Leltári szám: 751

♂

7.

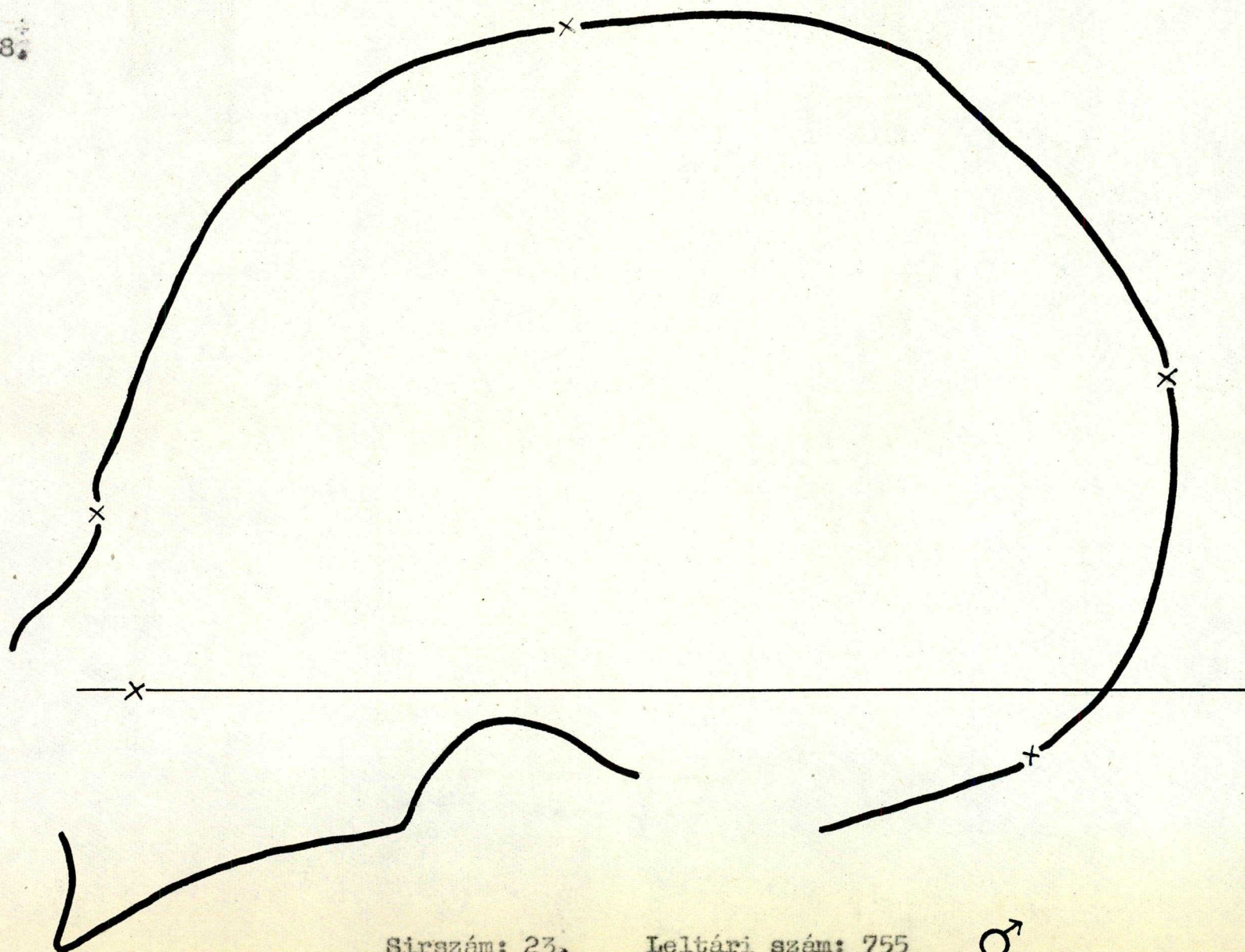

Sírszám: 20.

Leltári szám: 753

8.

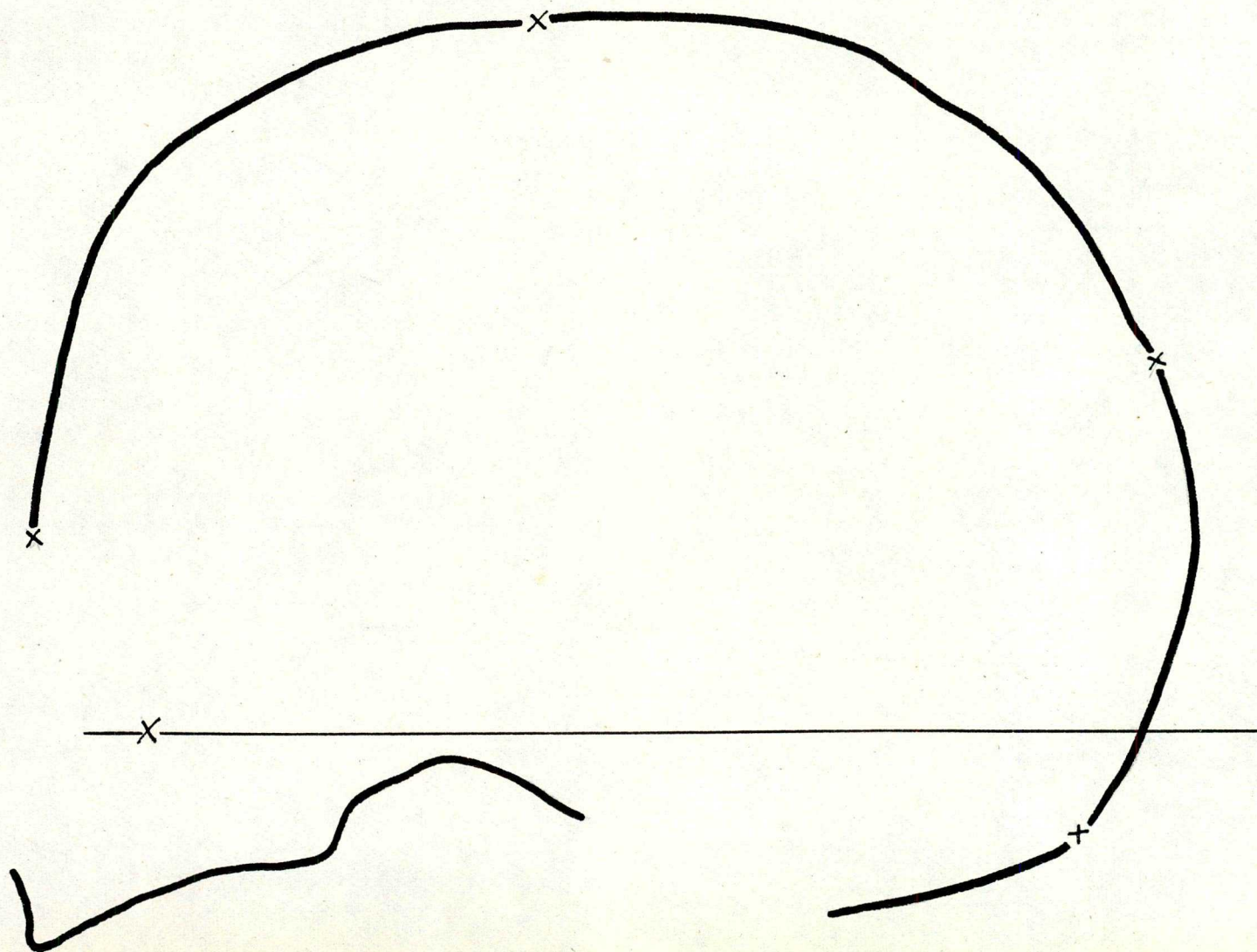

Sírszám: 23.

Leltári szám: 755

♂

9.

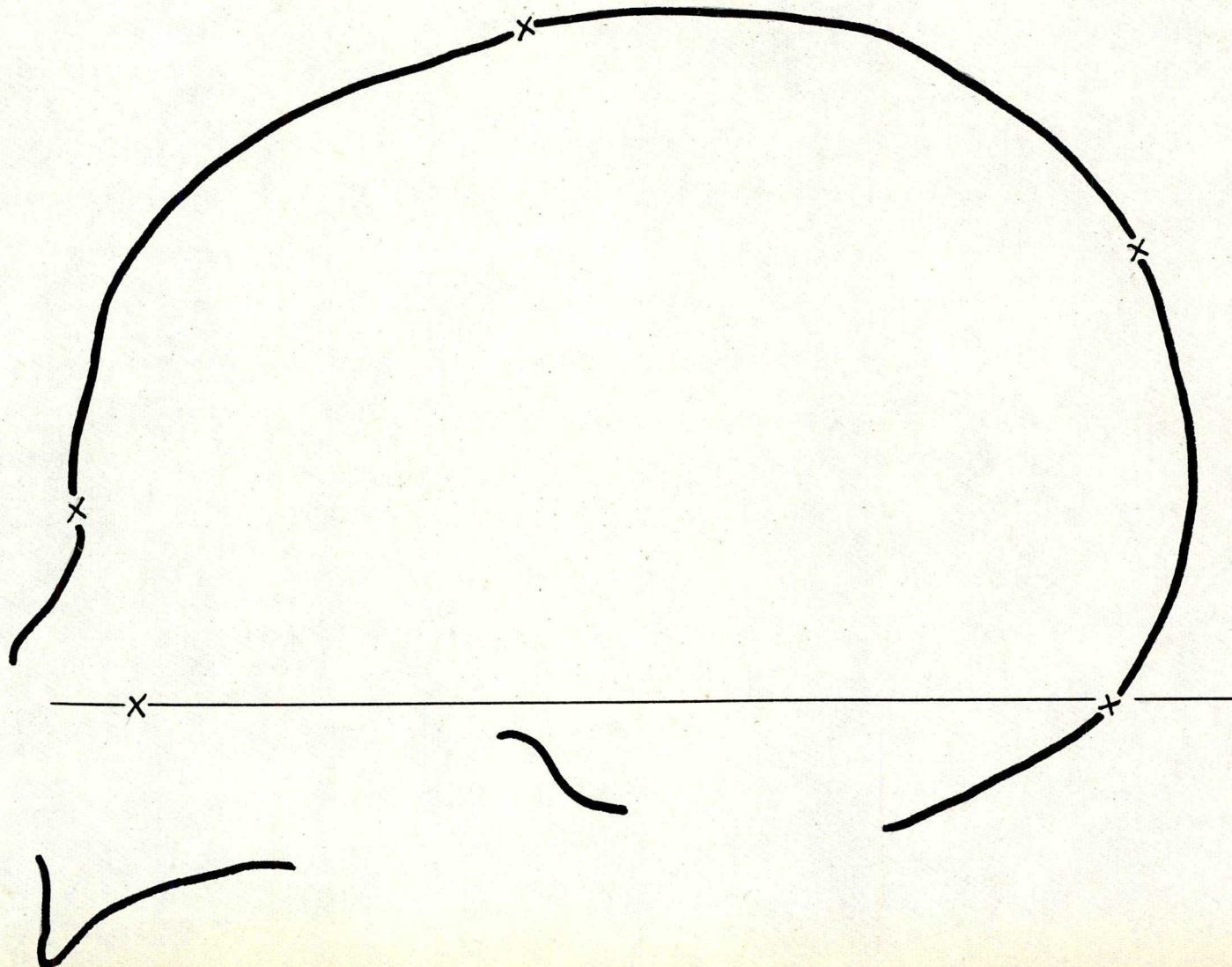

Sírszám: 32.

Leltári szám: 761

♀

10.

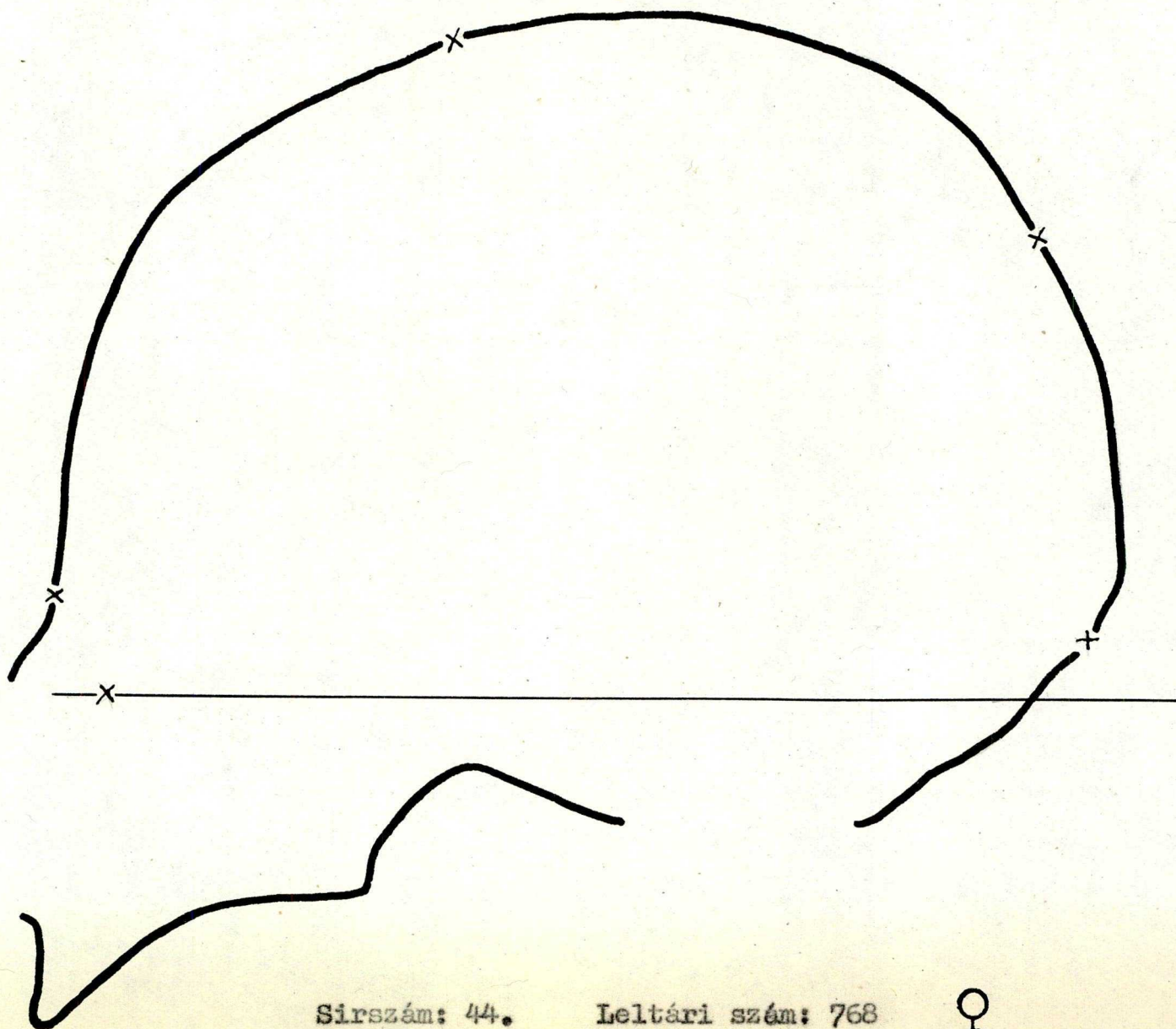

Sírszám: 36.

Leltéri szám: 764

11.

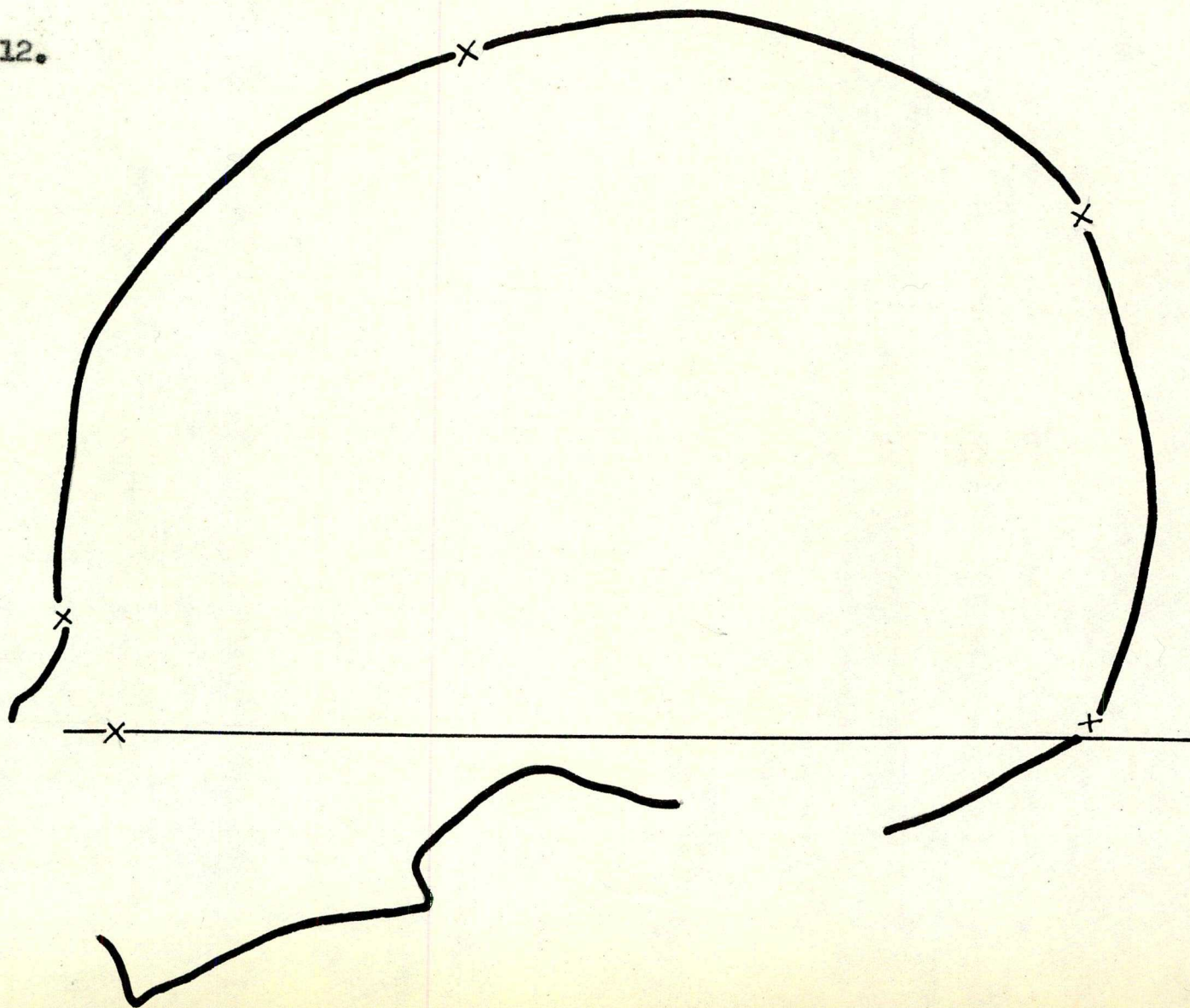

Sírszám: 44.

Leltári szám: 768

12.

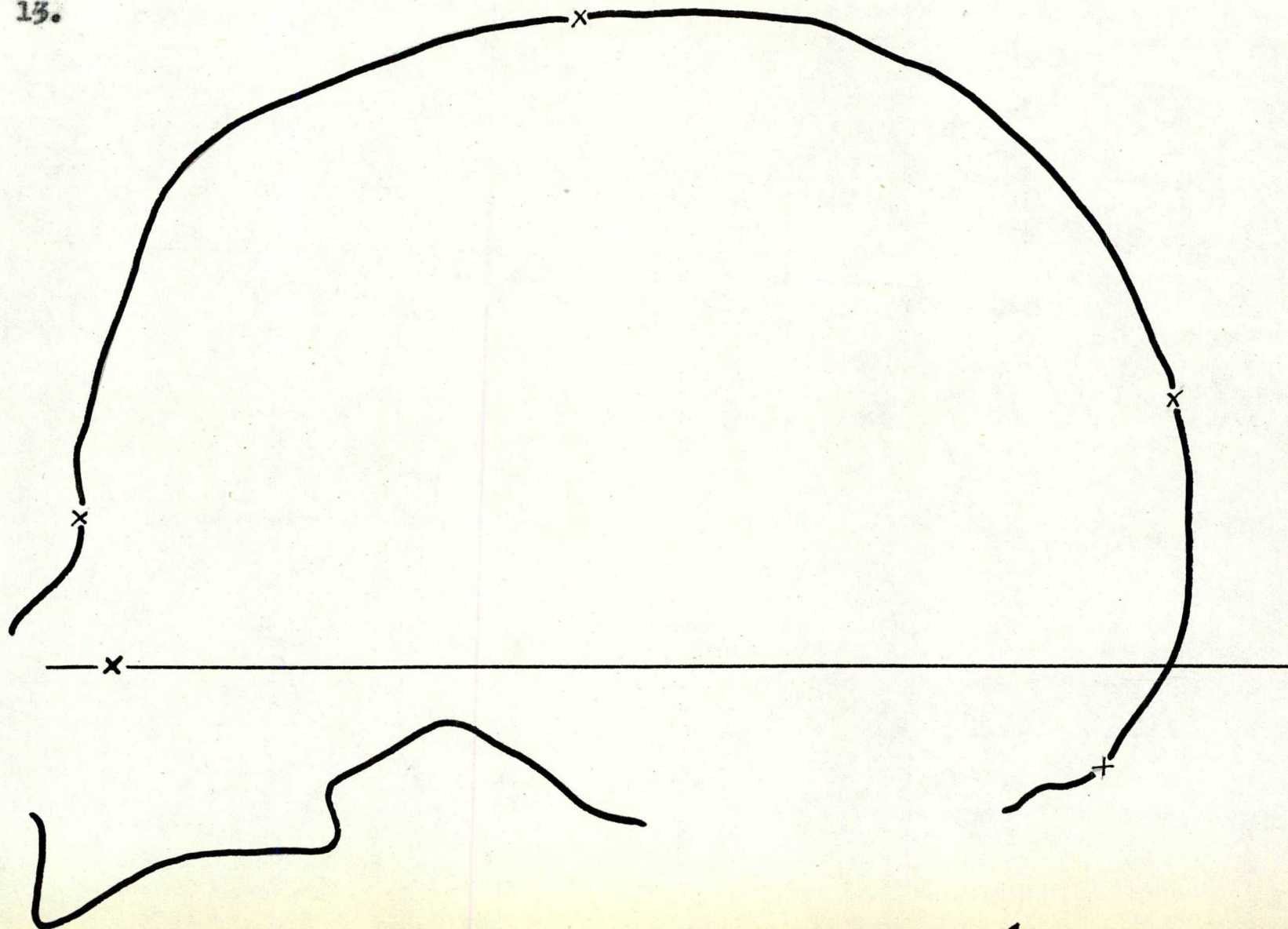

Sírszám: 49.

Leltári szám: 769

13.

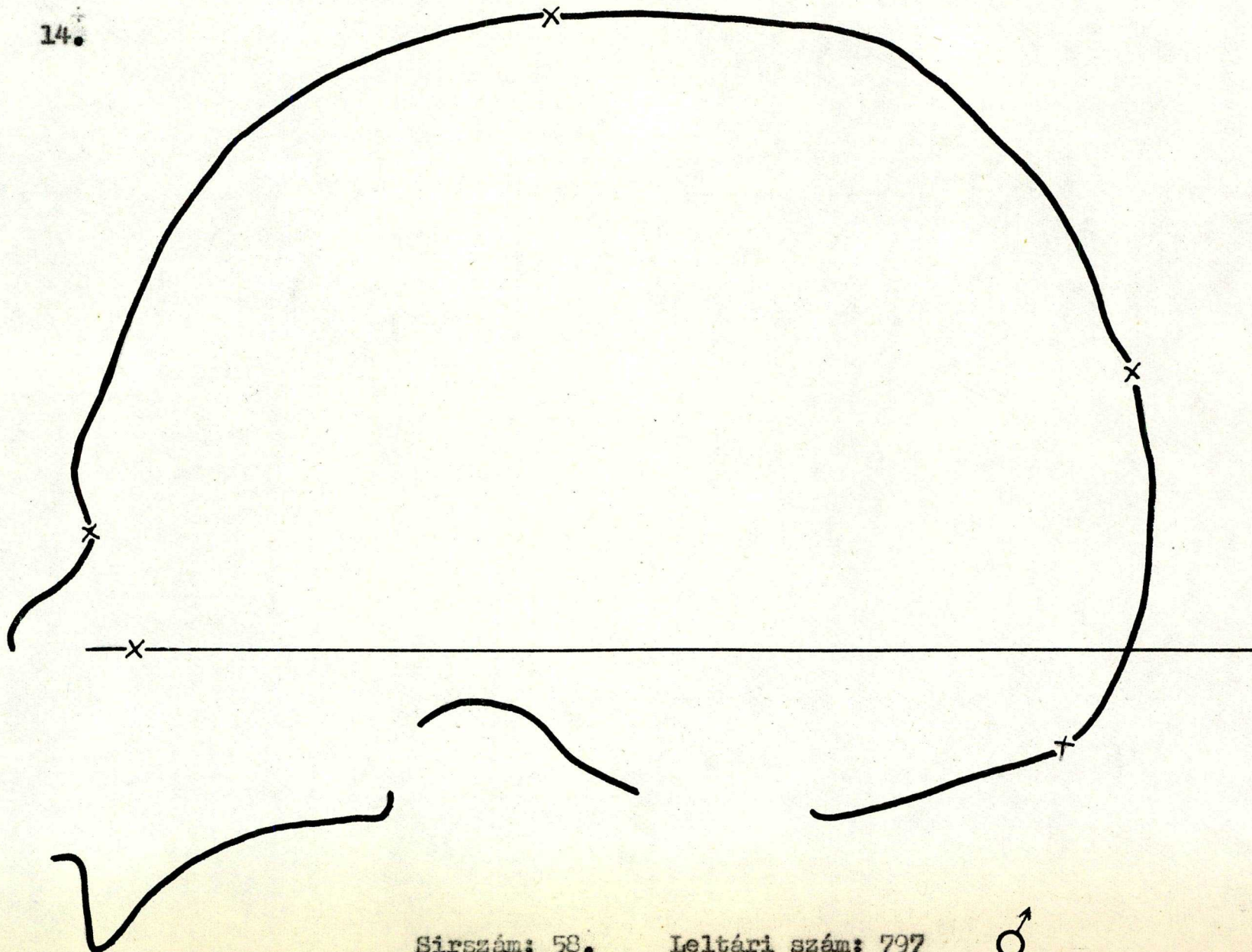

Sírszám: 55.

Leltári szám: 795

14.

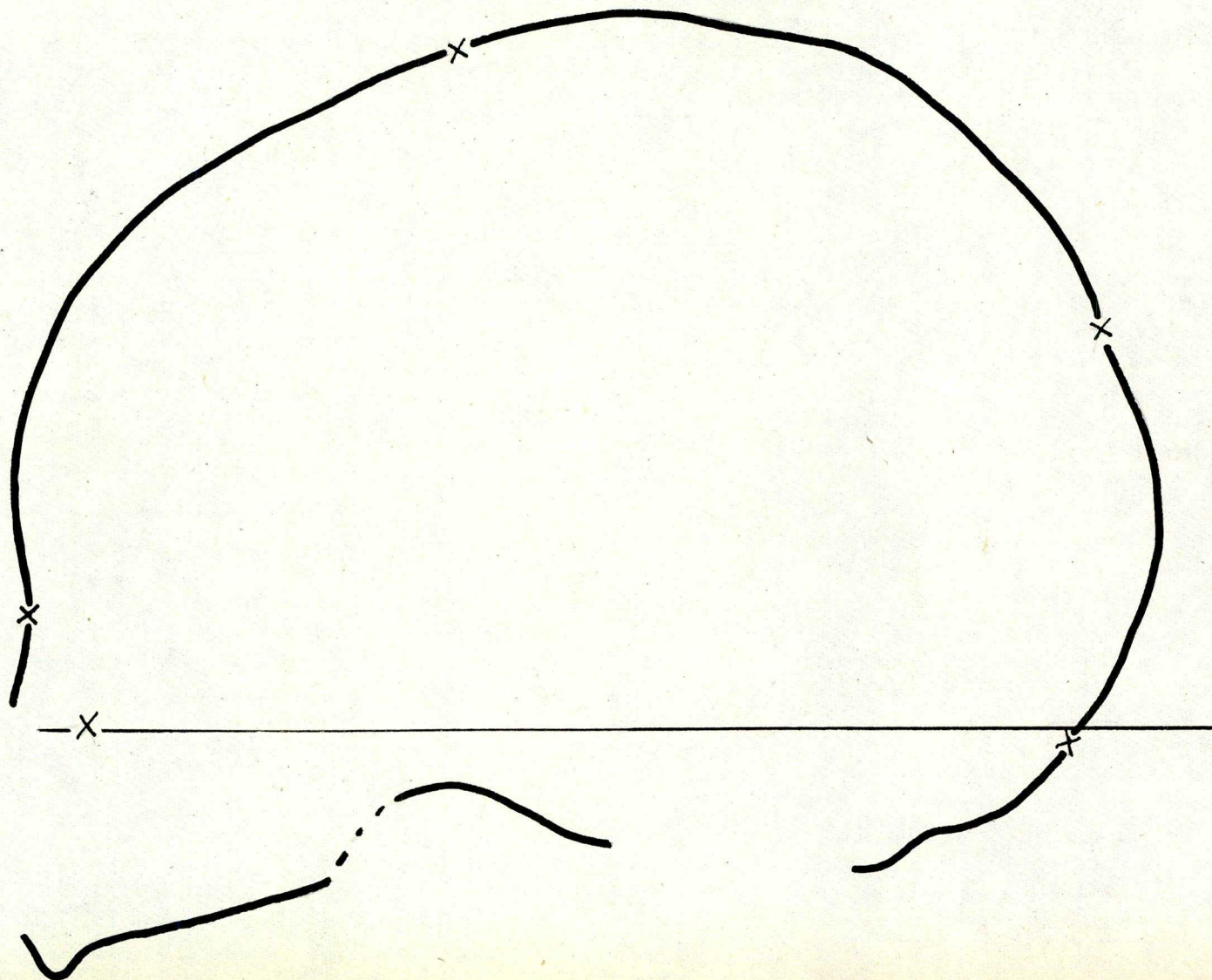

Sírszám: 58.

Leltári szám: 797

15.

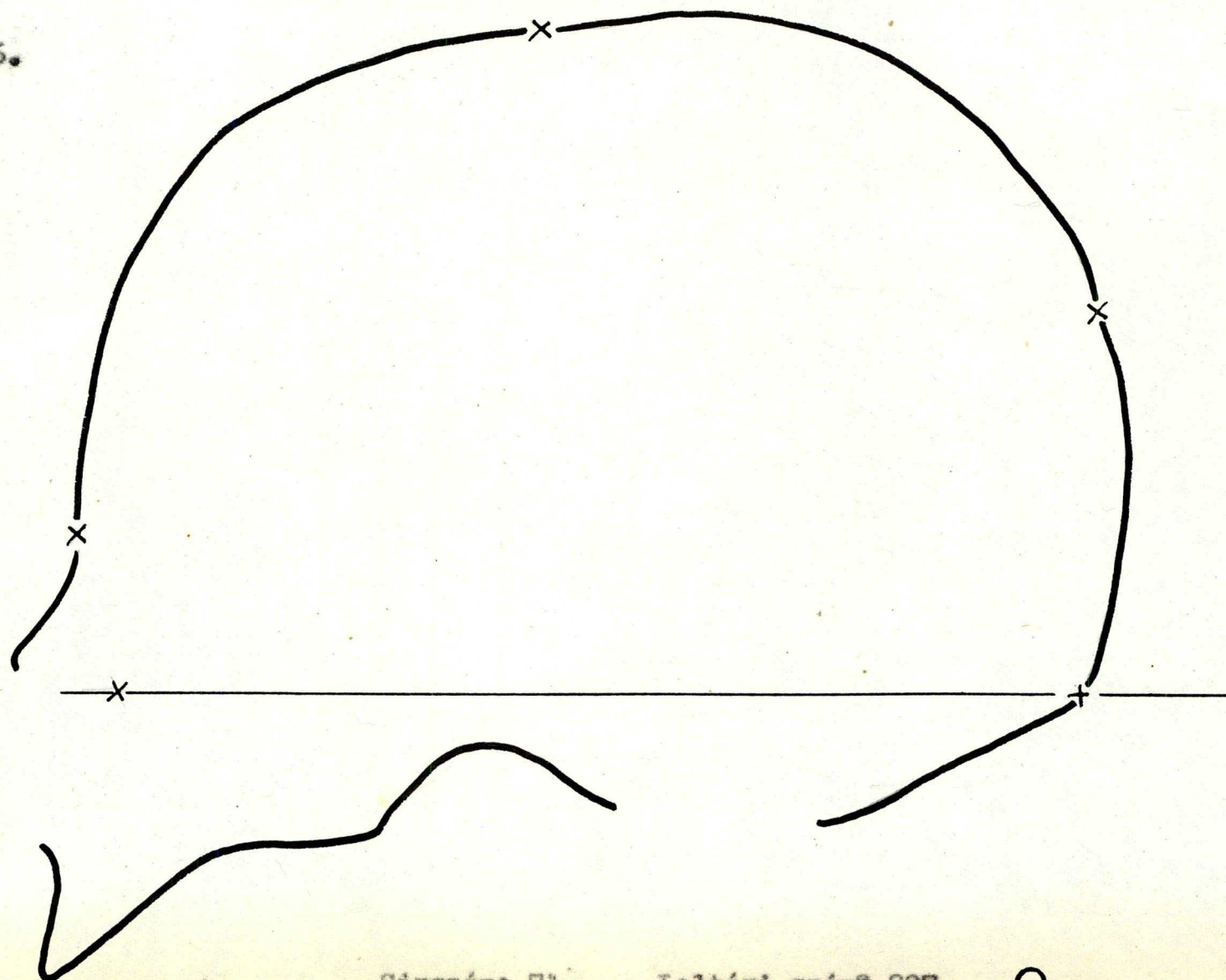

Sírszám: 62.

Leltári szám: 799

♀

16.

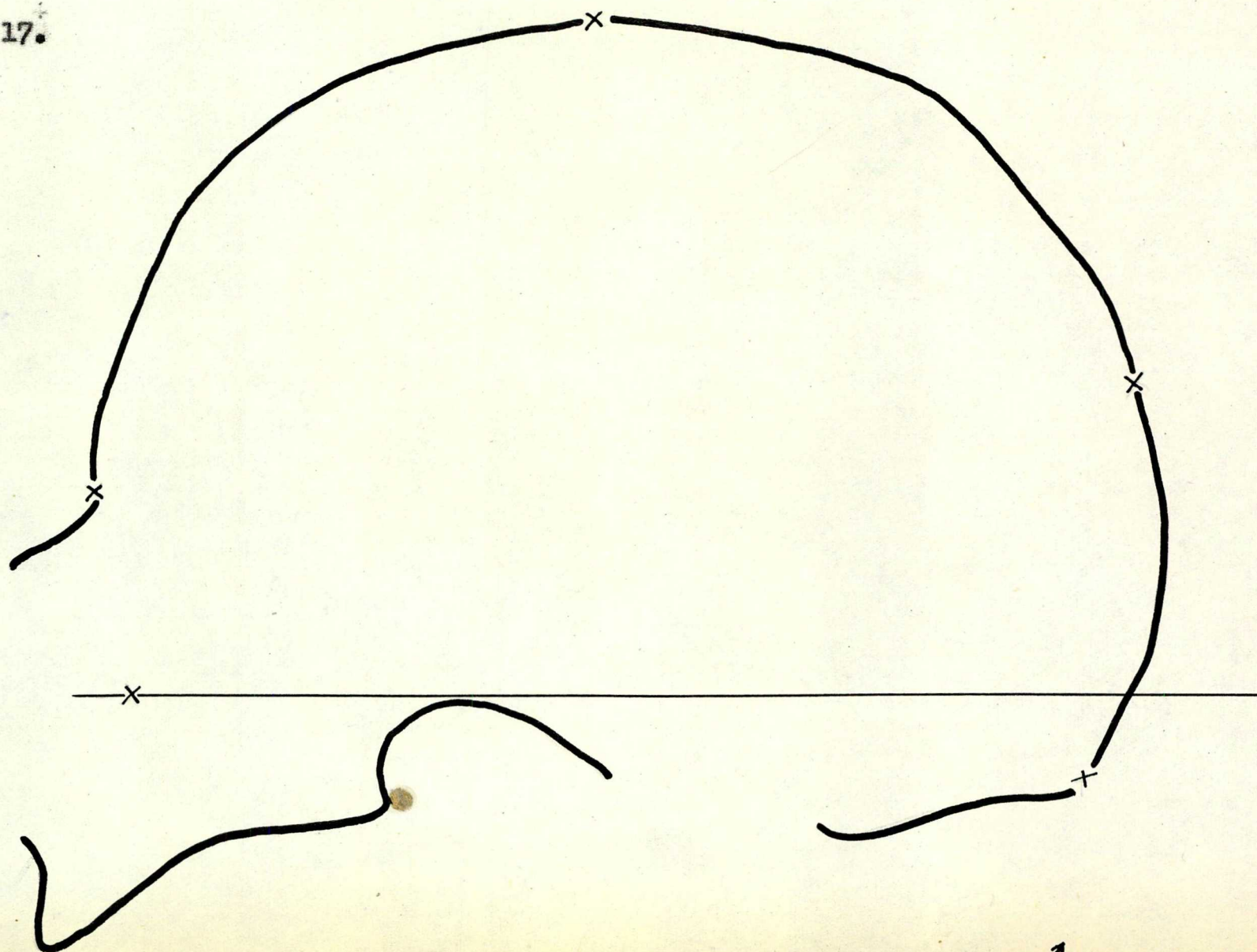

Sírszám: 74.

Leltári szám: 807

17.

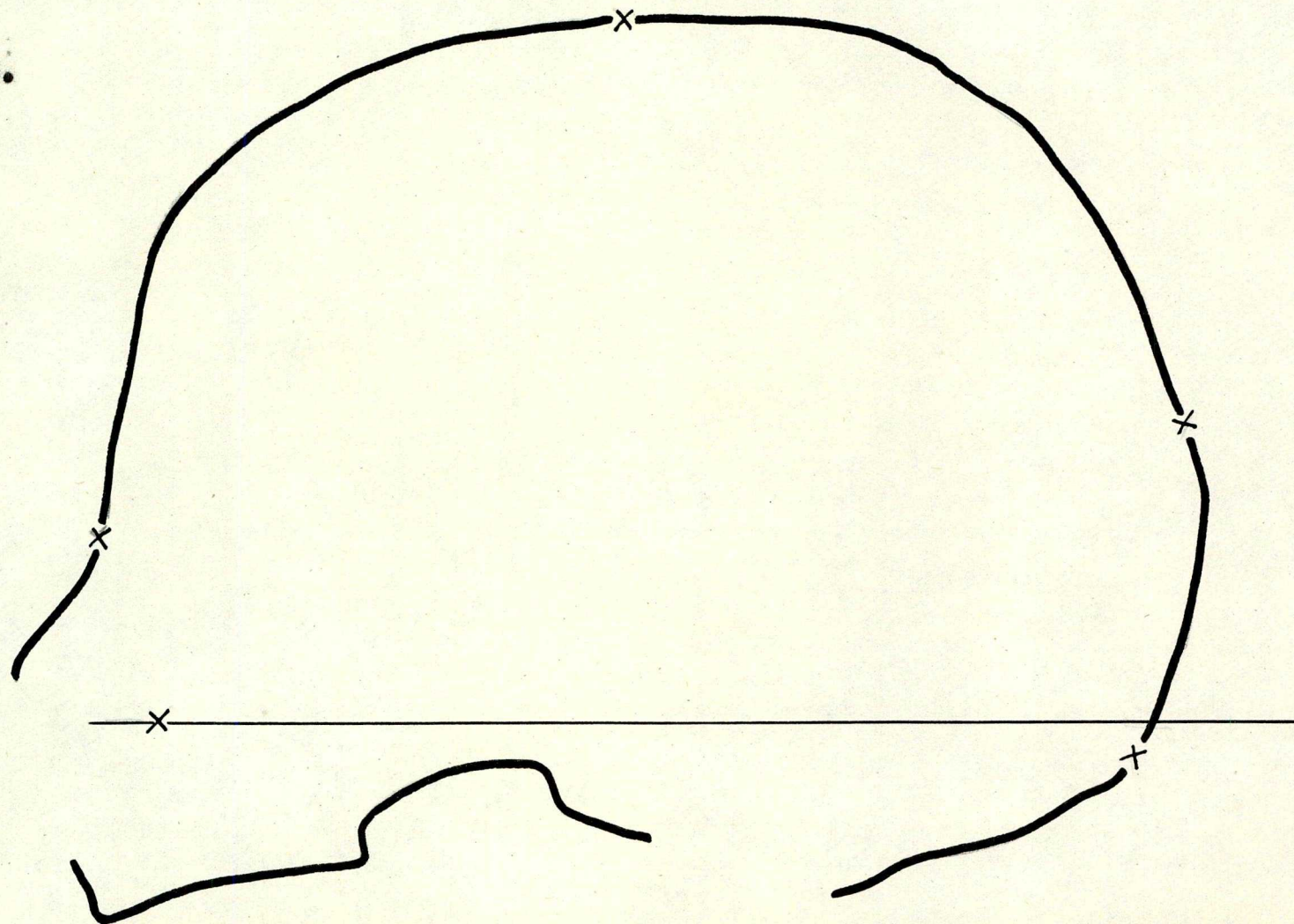

Sírszám: 83.

Leltári szám: 774

18.

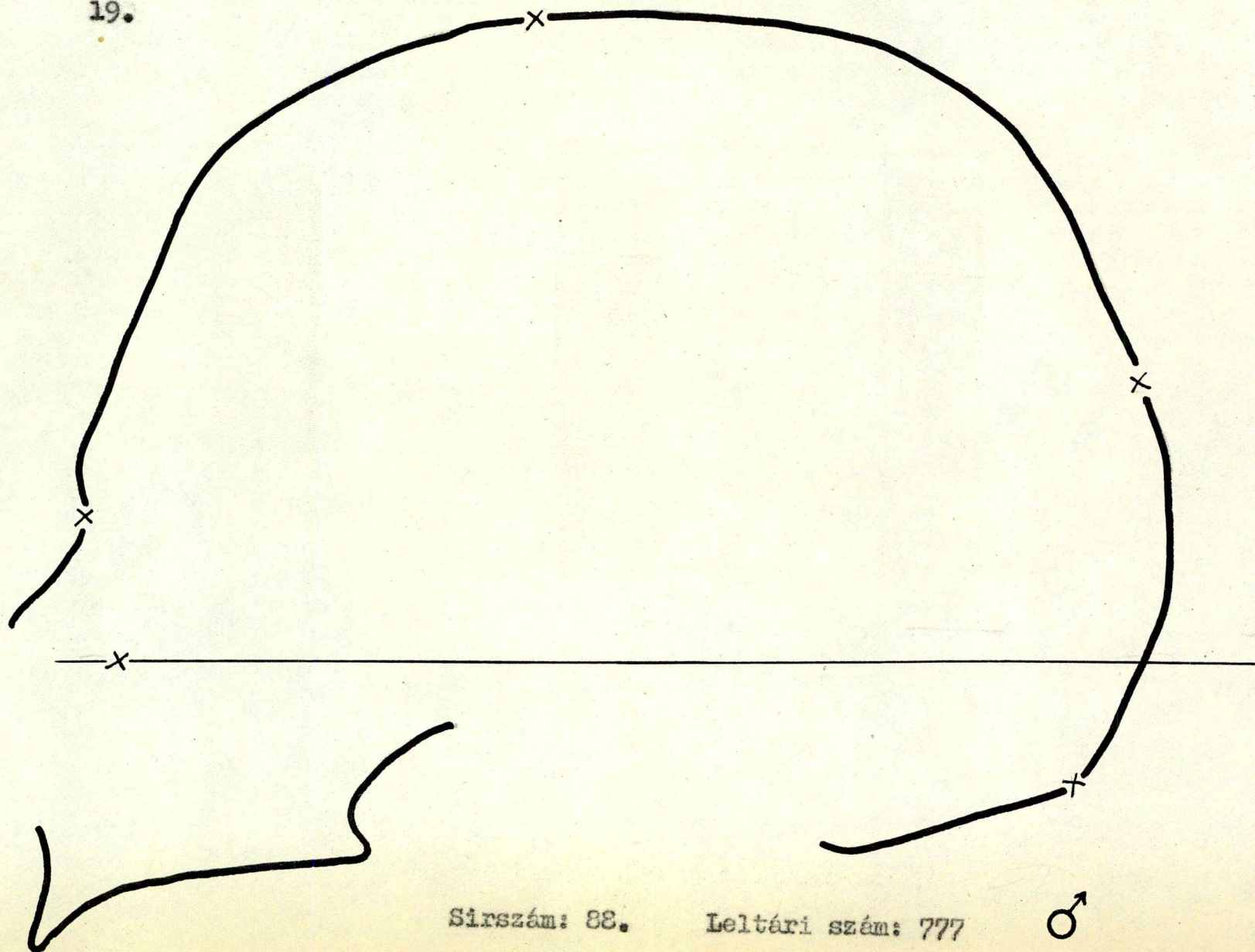

Sírszám: 87.

Leltári szám: 776

19.

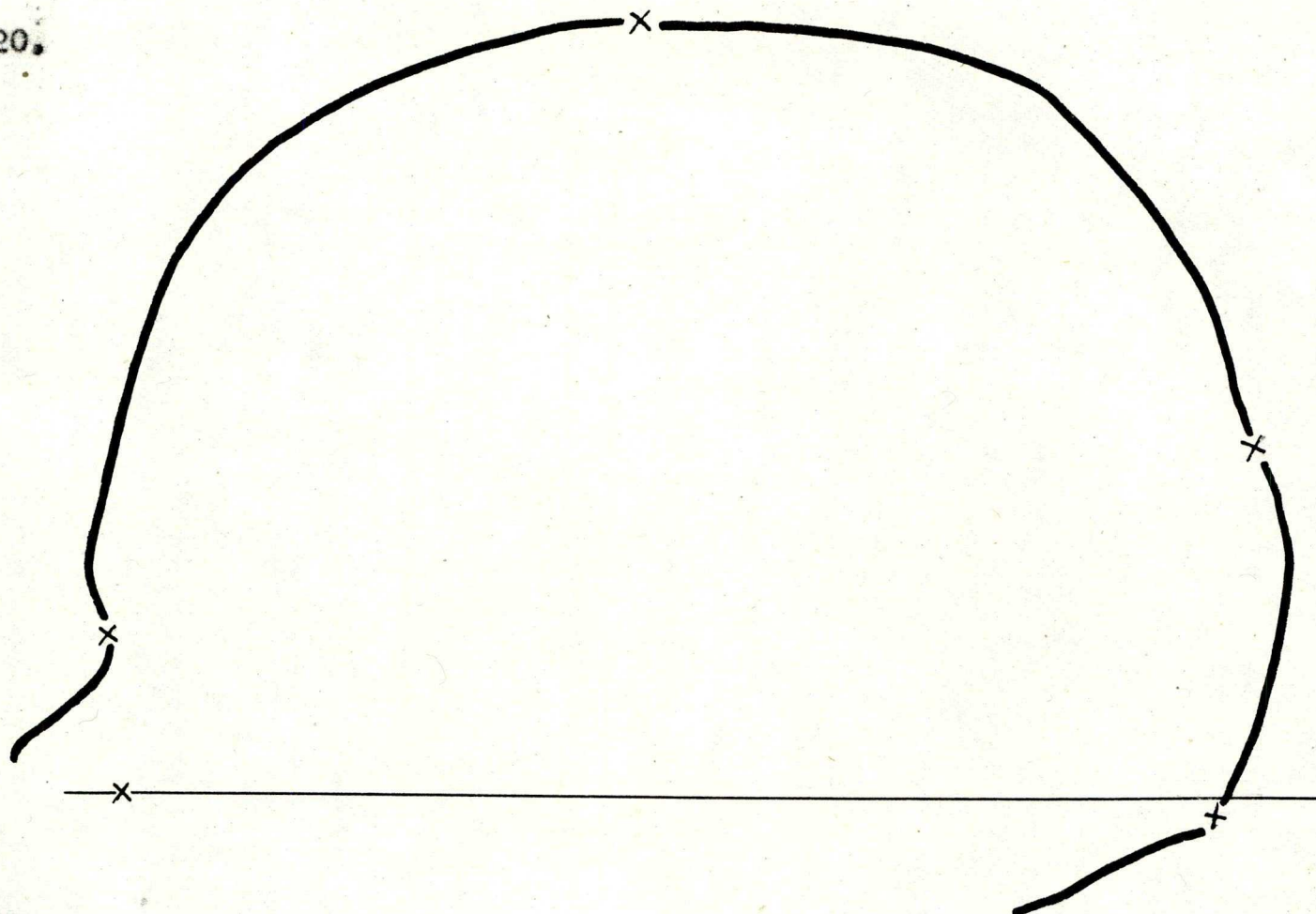

Sírszám: 88.

Leltári szám: 777

20.

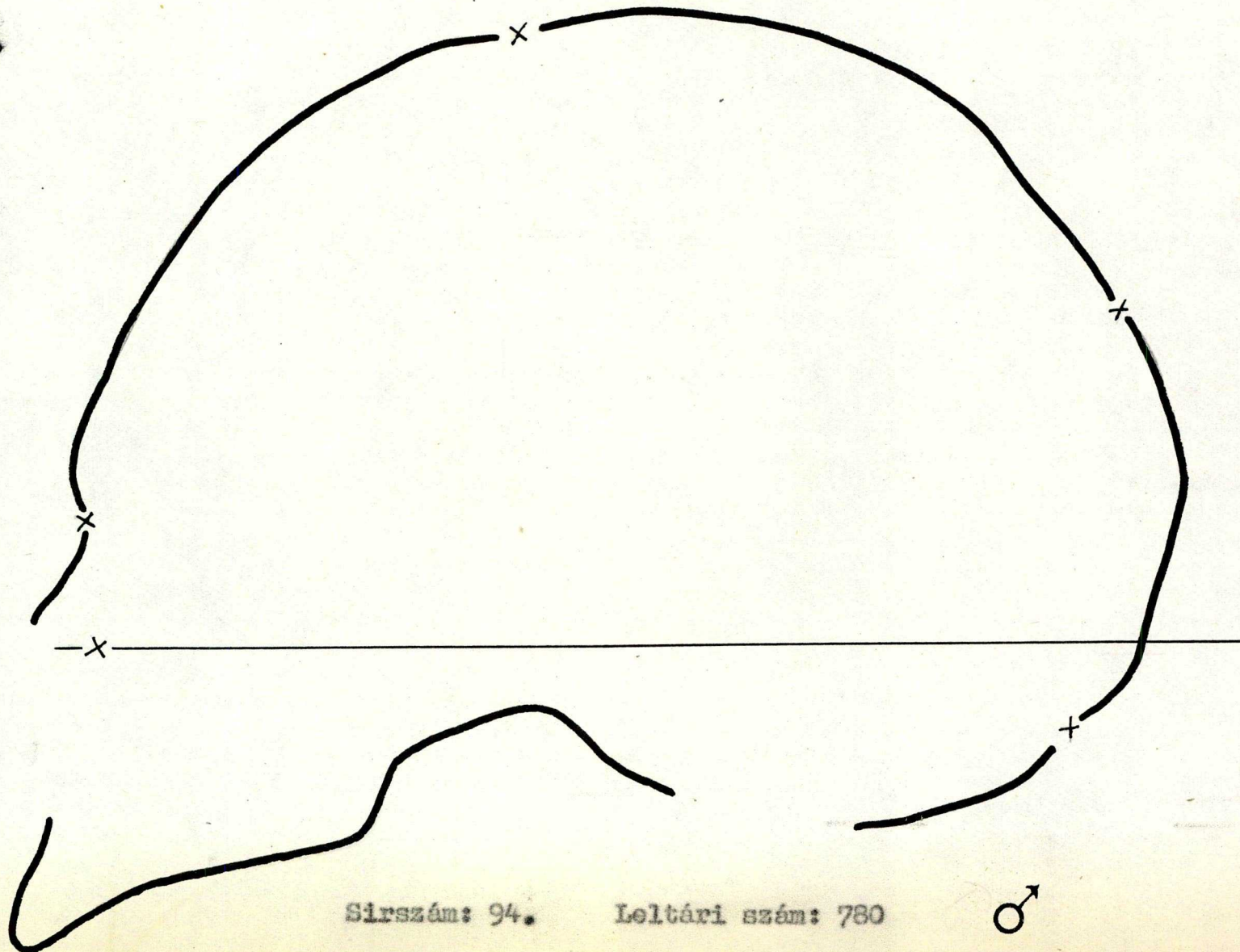

Sírszám: 89.

Leltári szám: 778

21.

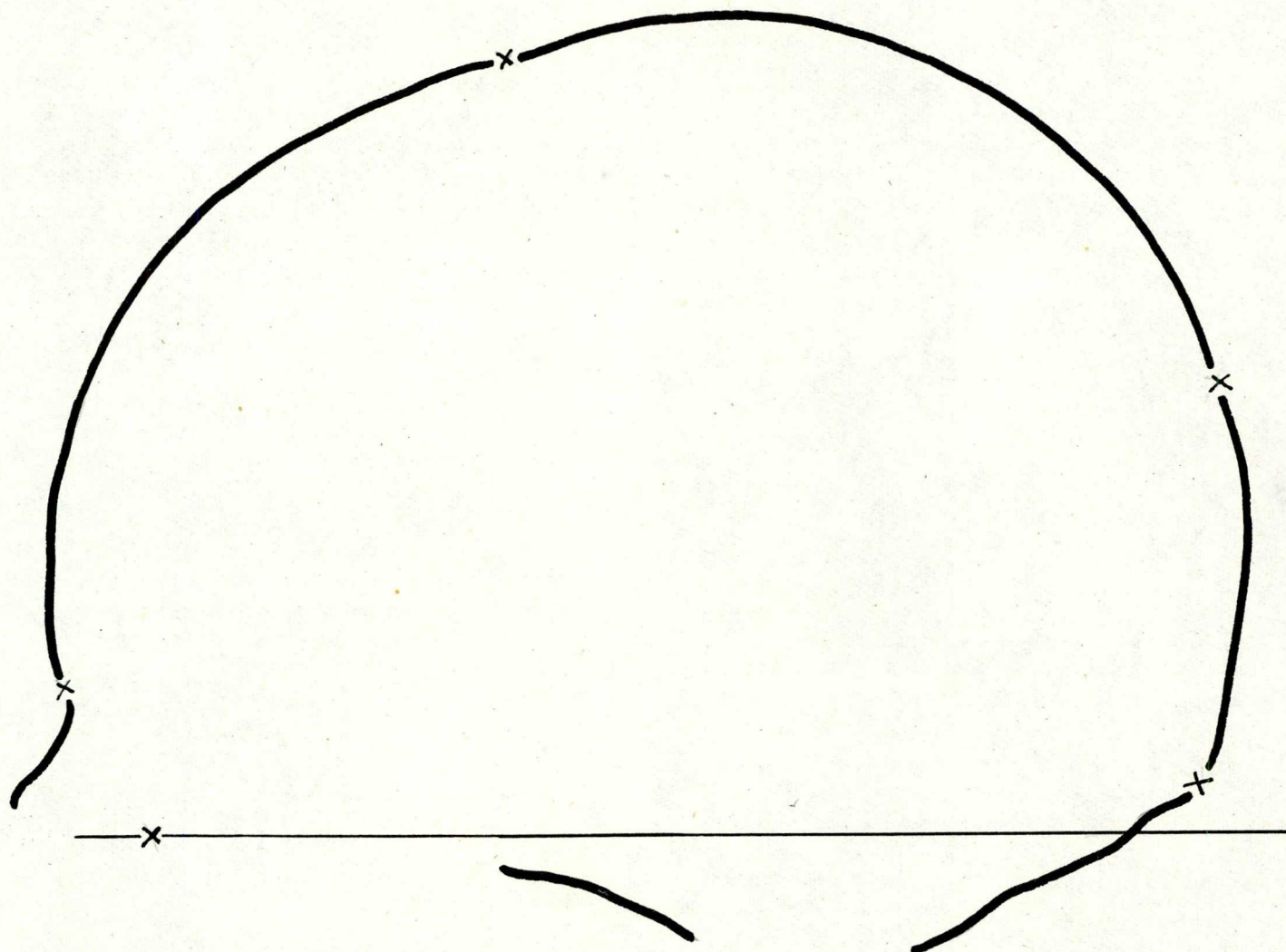

Sírszám: 94.

Leltári szám: 780

22.

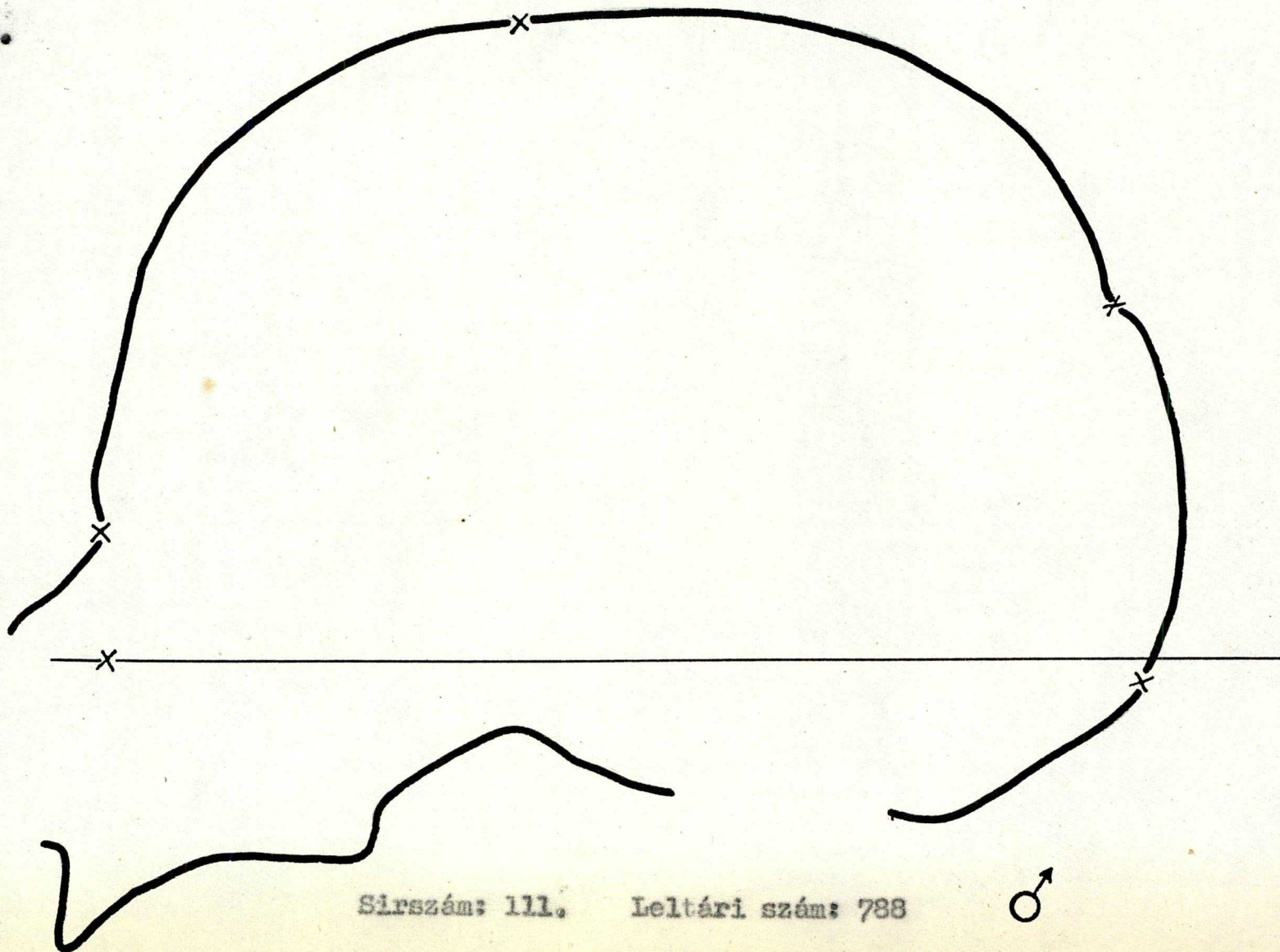

Sírszám: 101.

Leltári szám: 782

23.

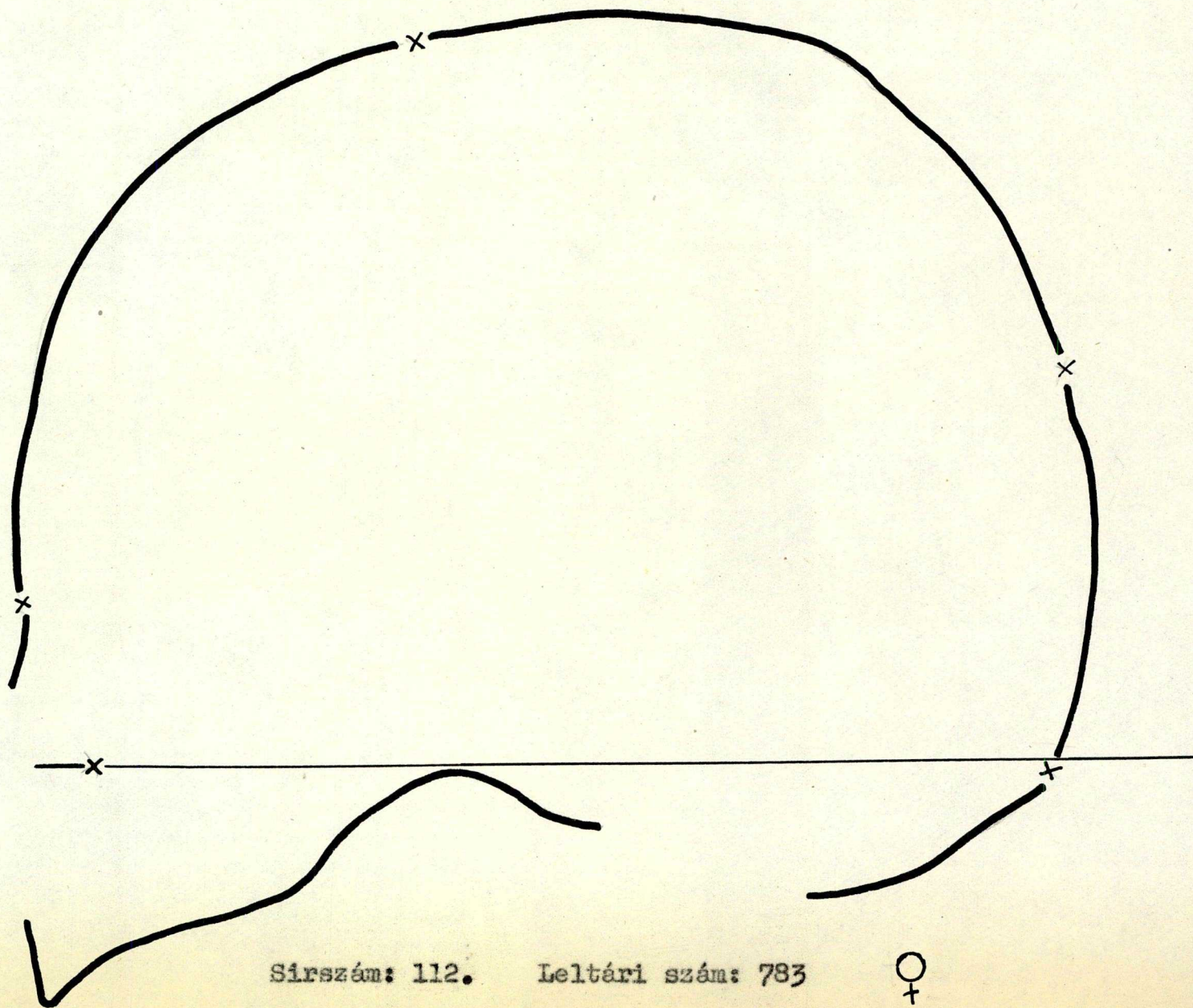

Sírszám: 111.

Leltári szám: 788

24.

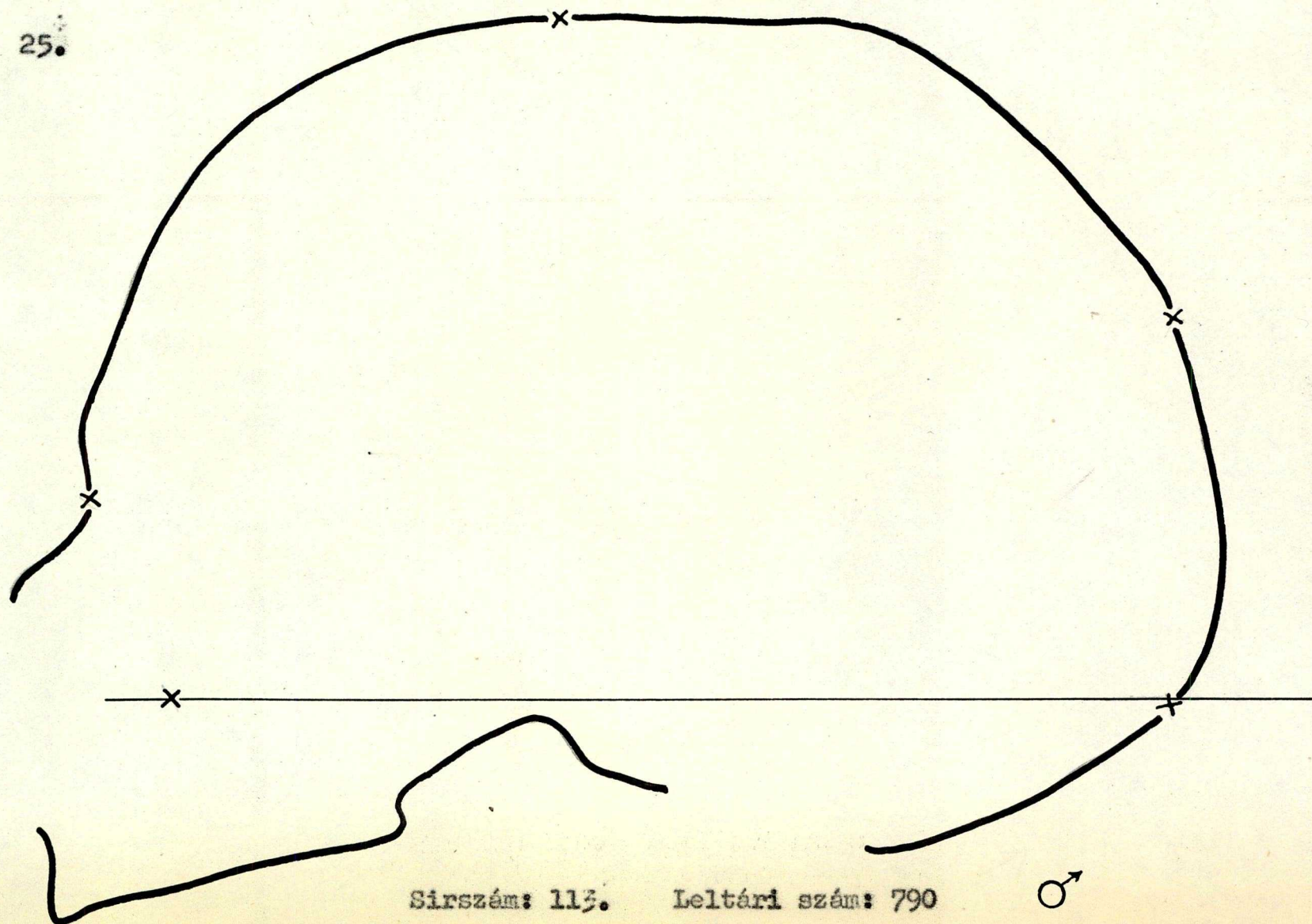

Sírszám: 112.

Leltári szám: 783

25.

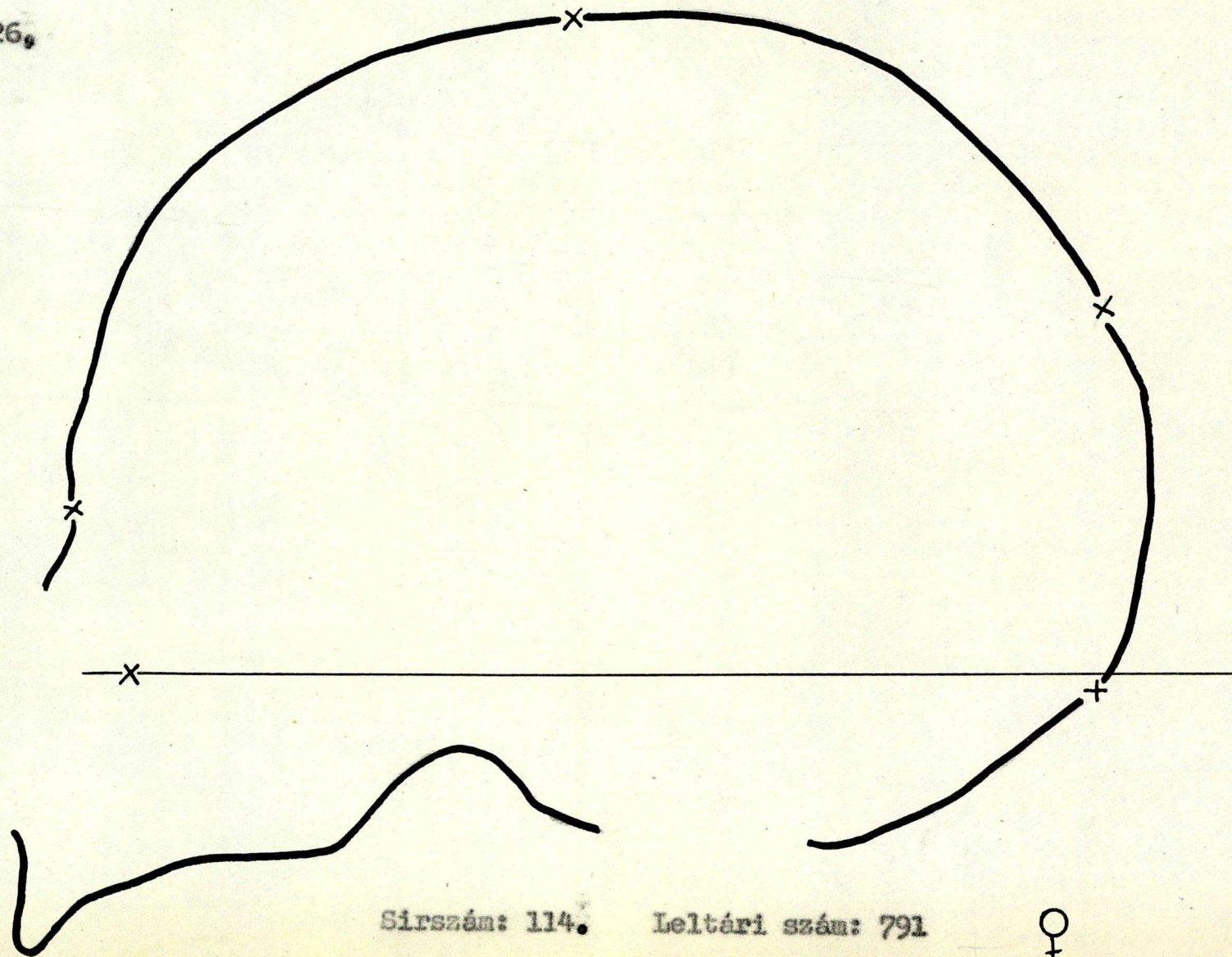

Sírszám: 113.

Leltári szám: 790

26.

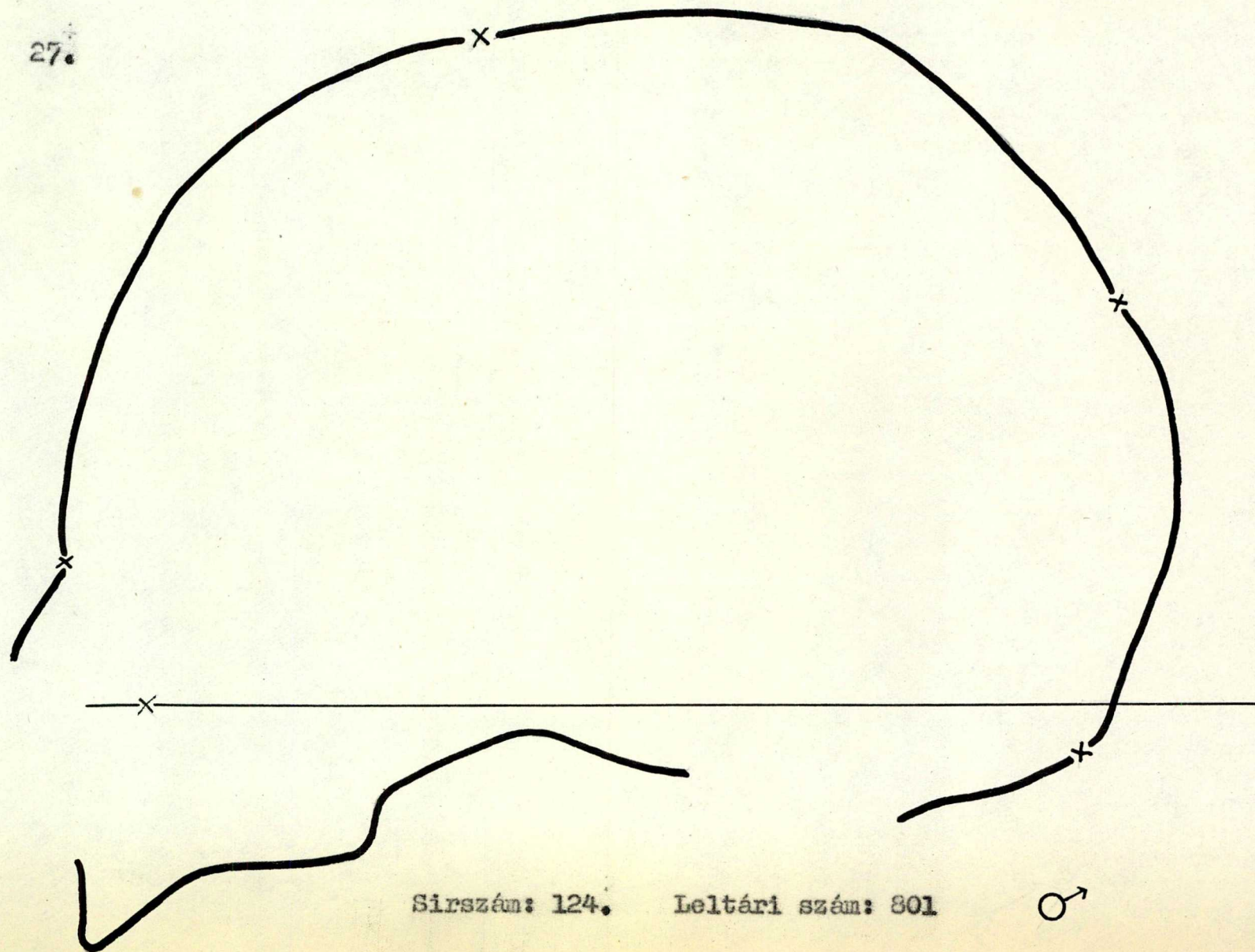

Sorszám: 114.

Leltári szám: 791

♀

27.

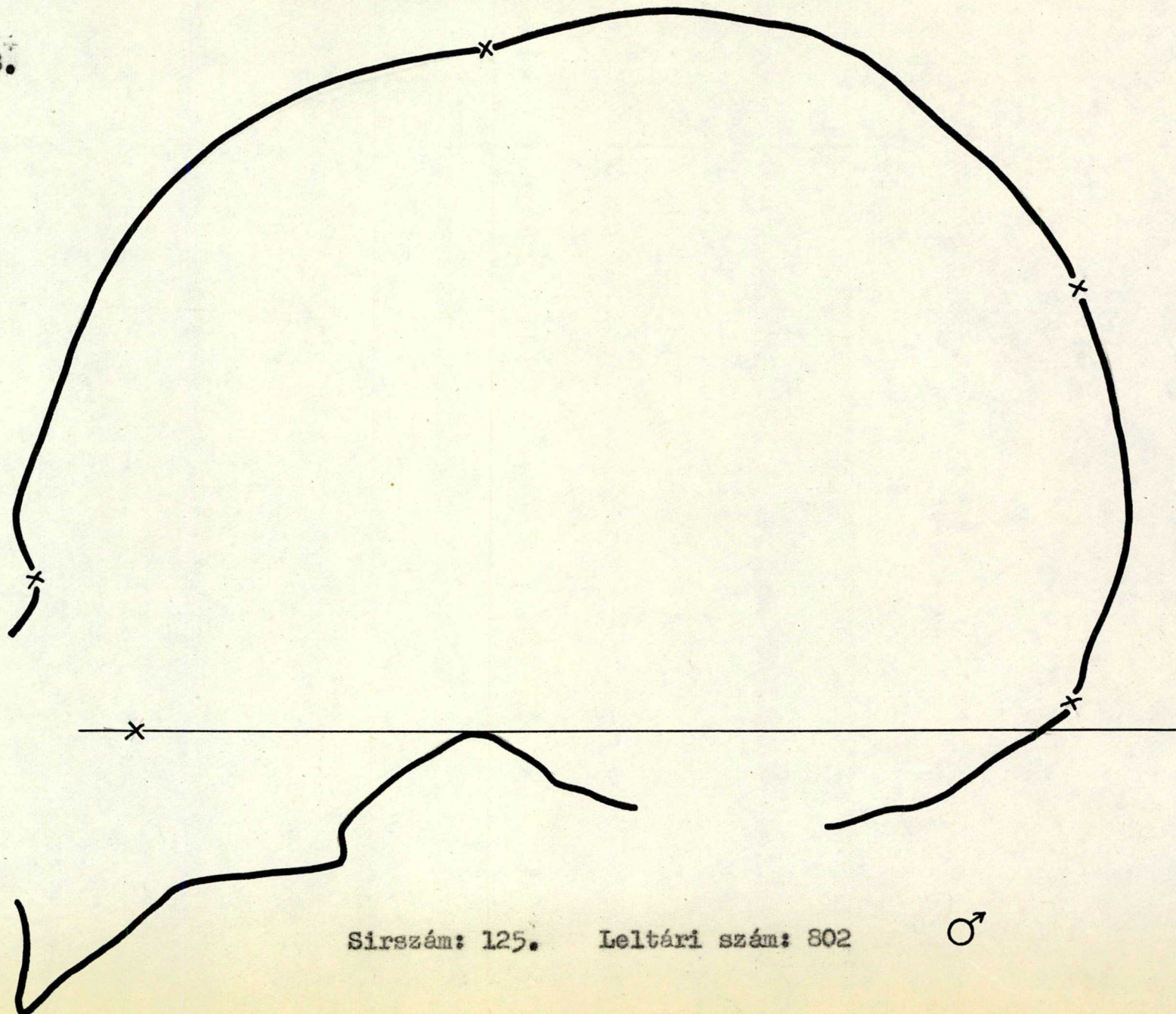

Sírszám: 124.

Leltári szám: 801

28.

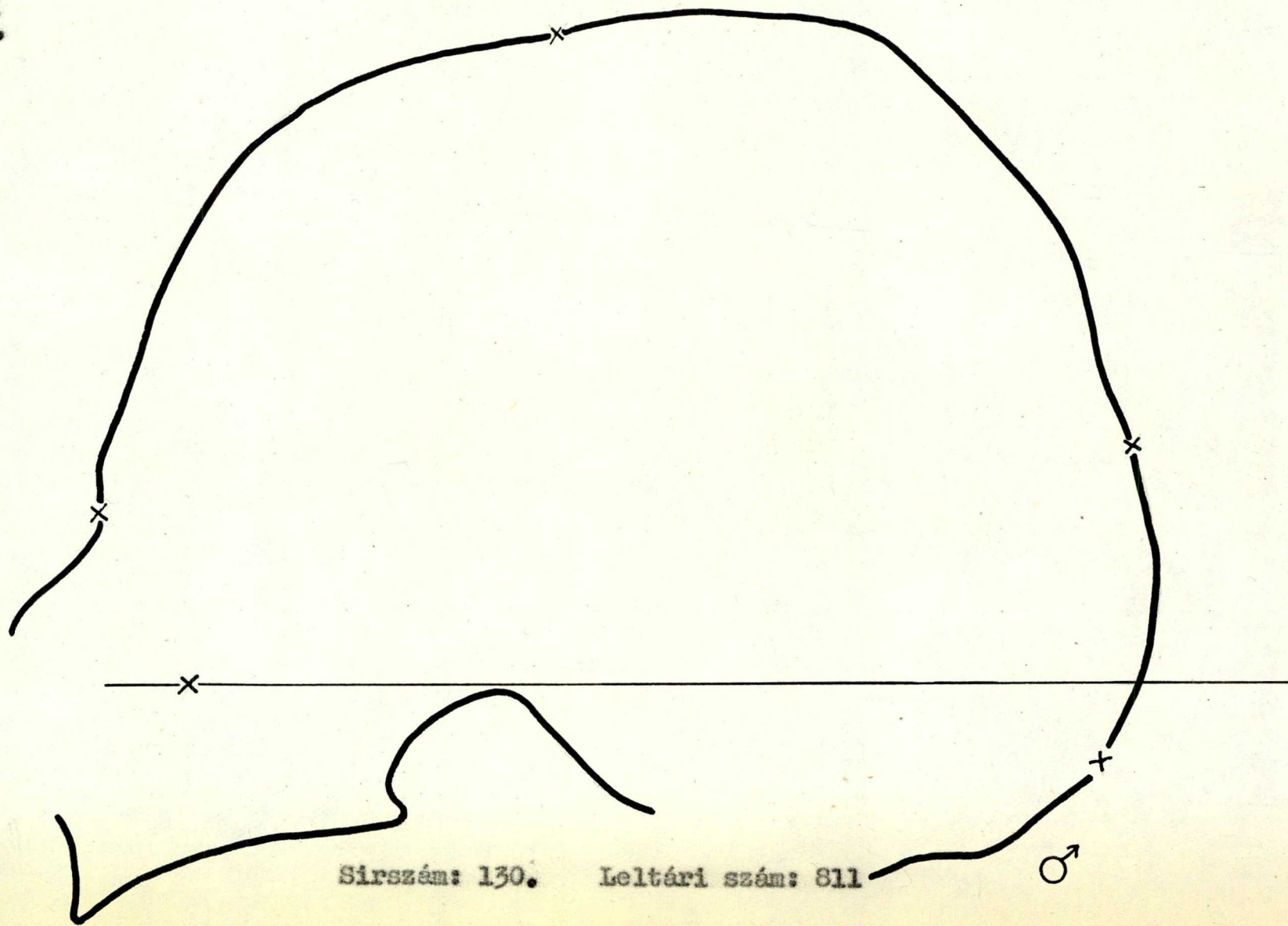

Sírszám: 125.

Leltári szám: 802

♂

29.

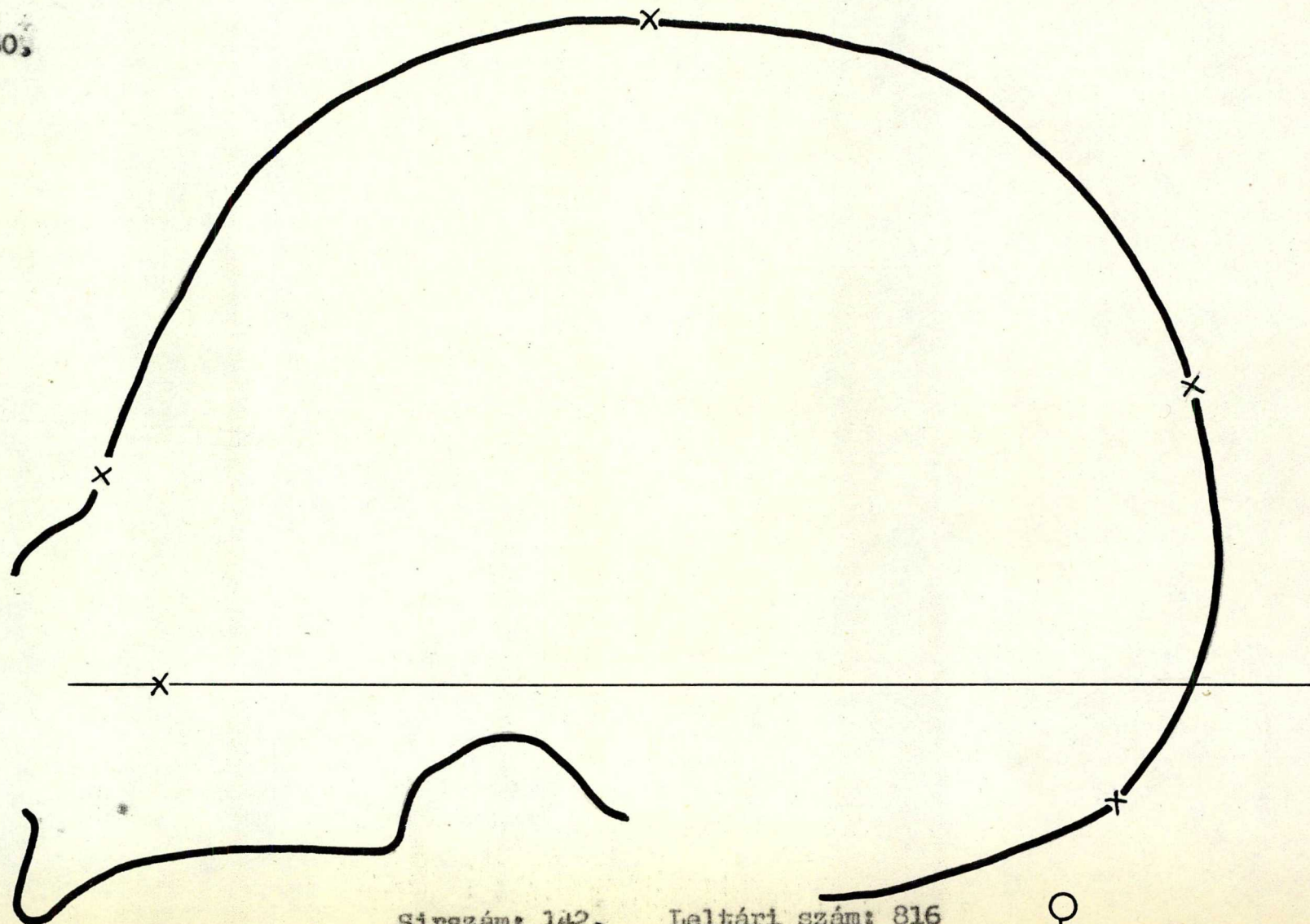

Sorszám: 130.

Leltári szám: 811

30,

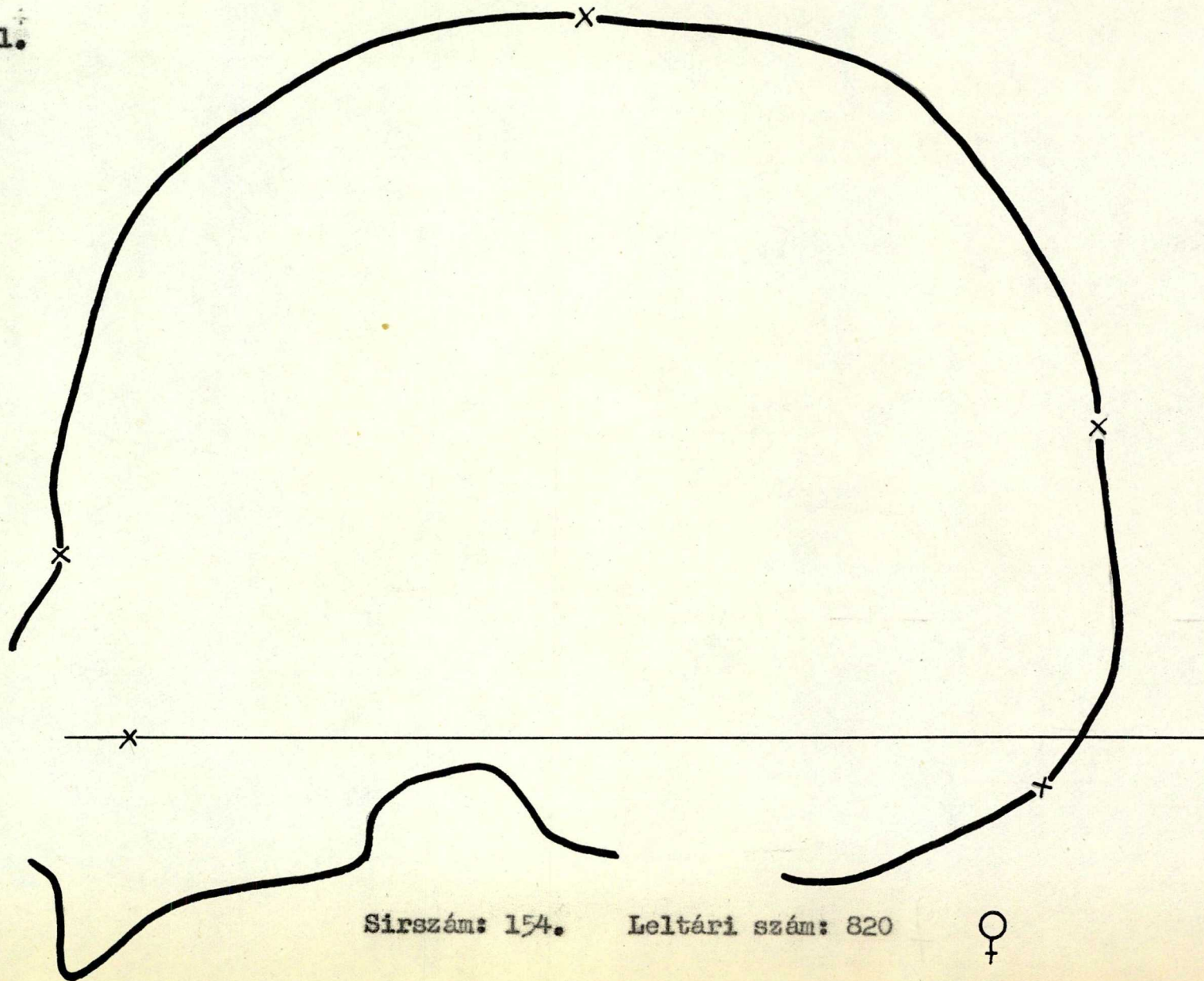

Sírszám: 142,

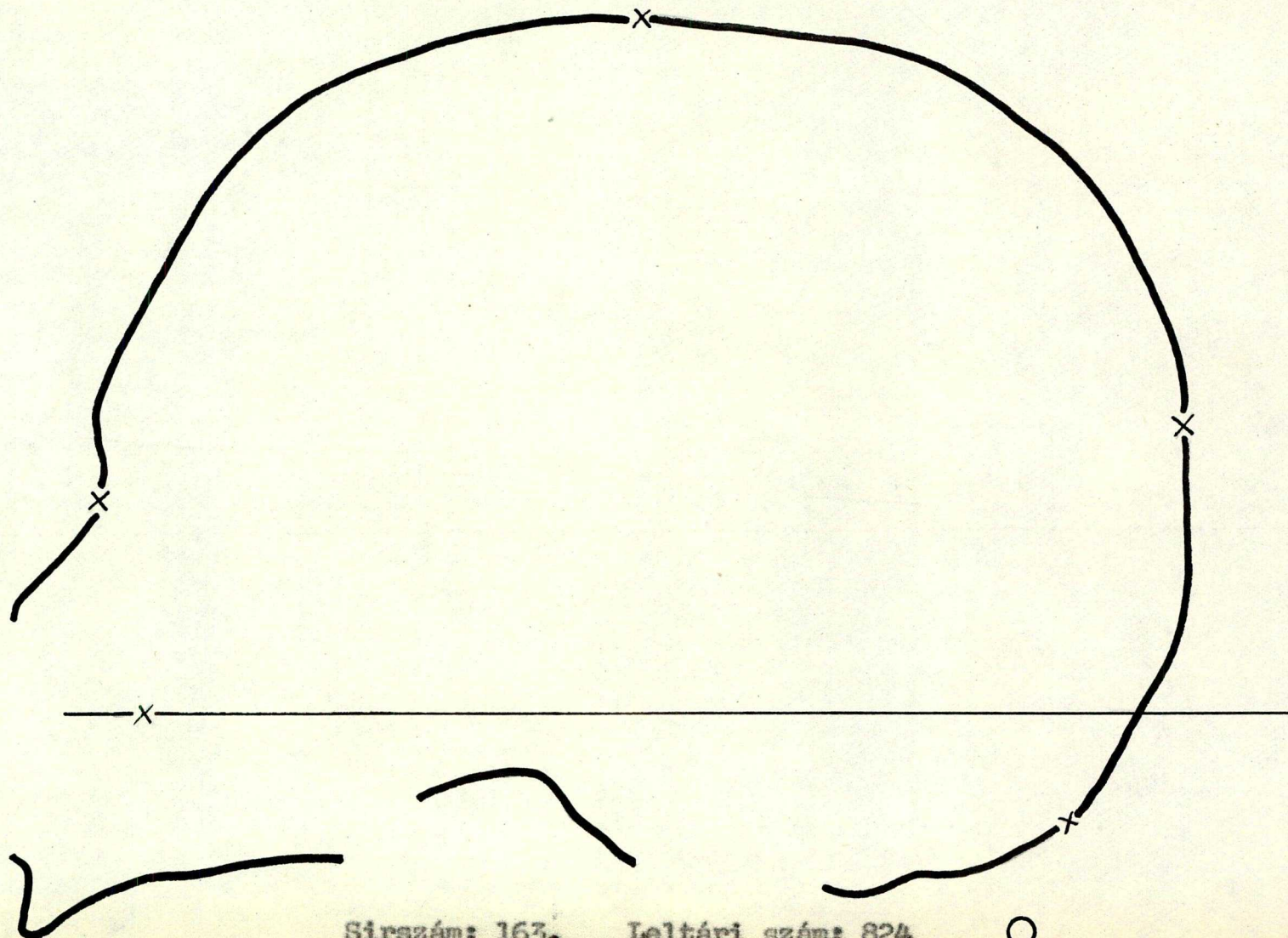
Leltári szám: 816

♀

31.

32.

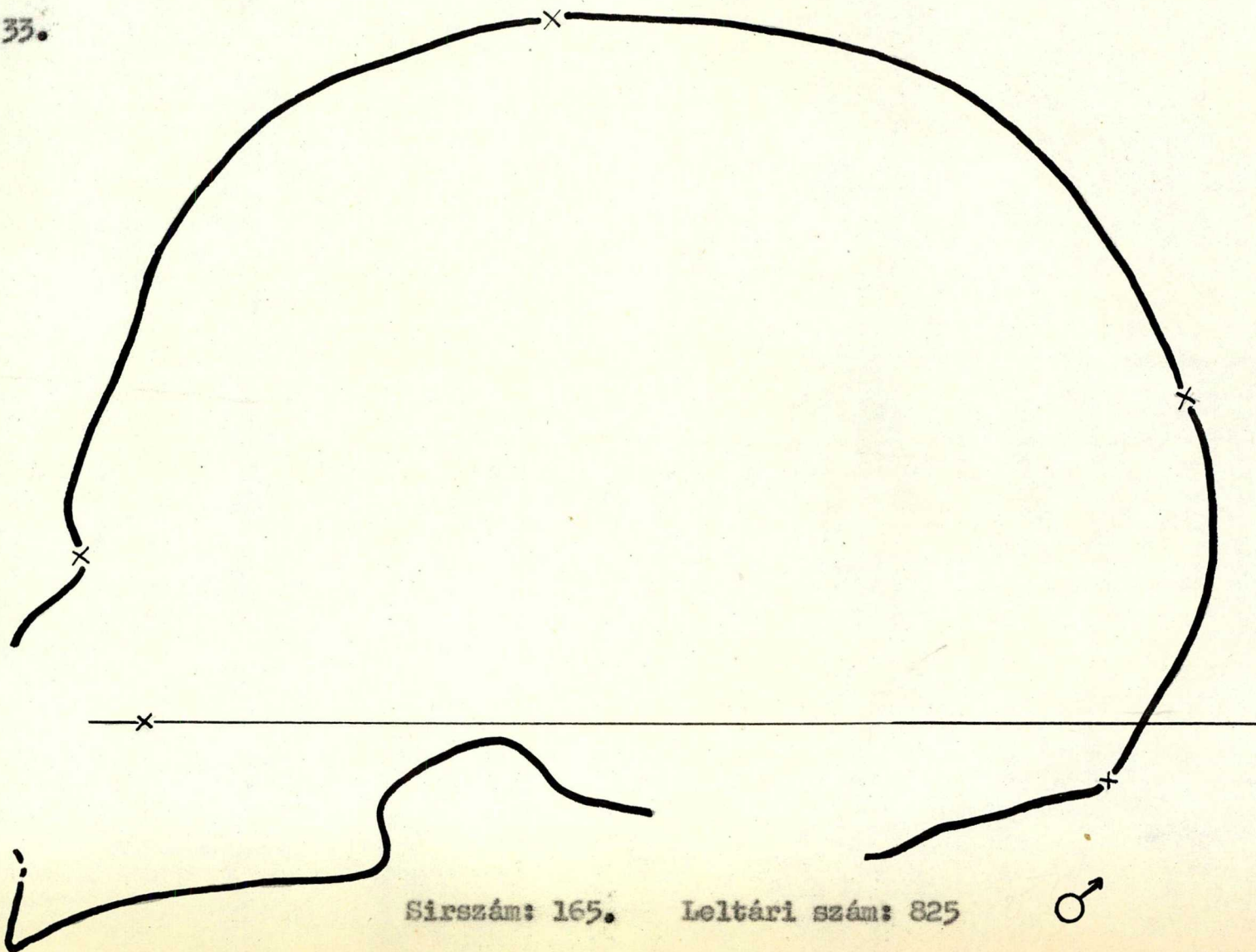

Sírszám: 163.

Leltári szám: 824

♀

33.

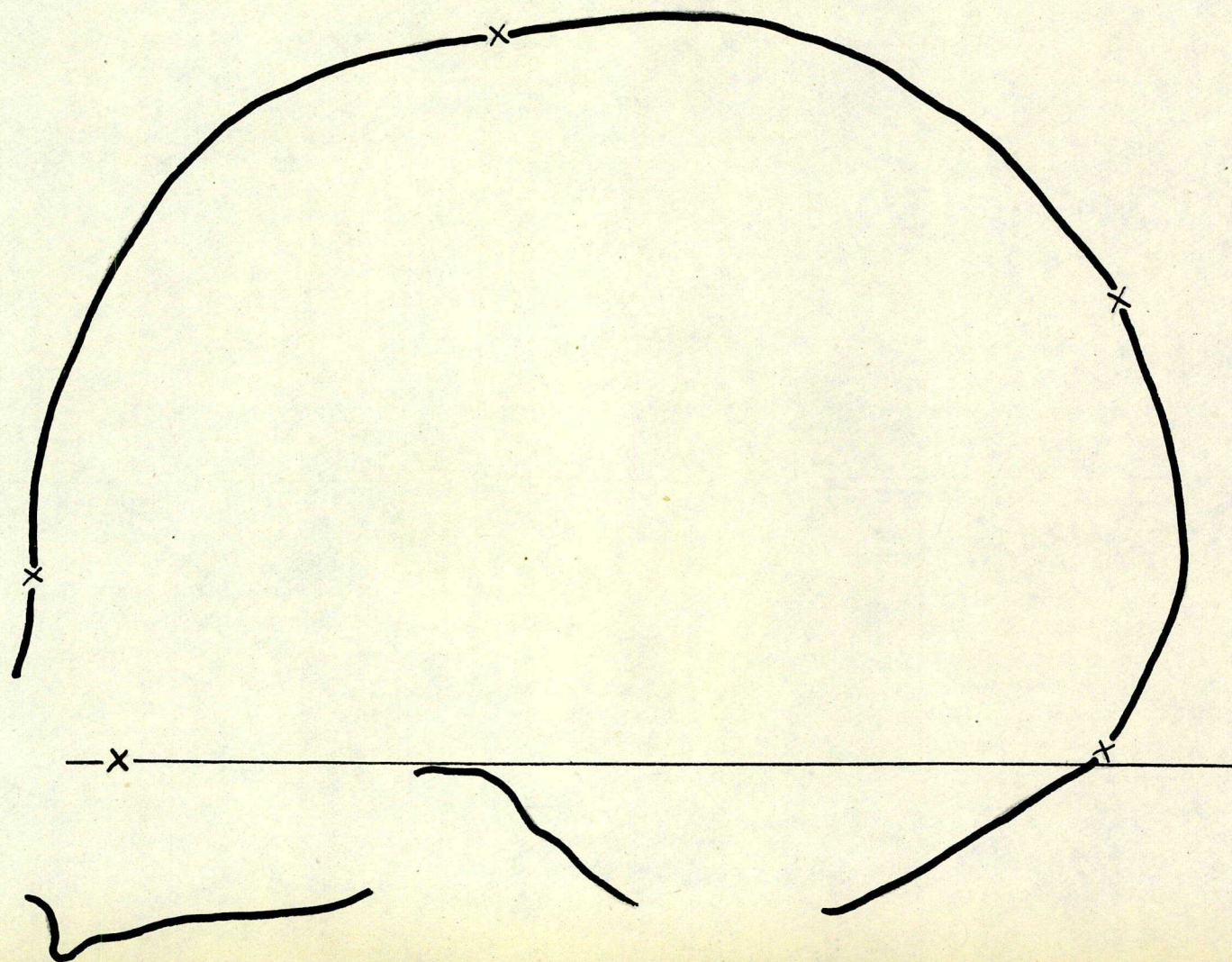

Sorszám: 165.

Leltári szám: 825

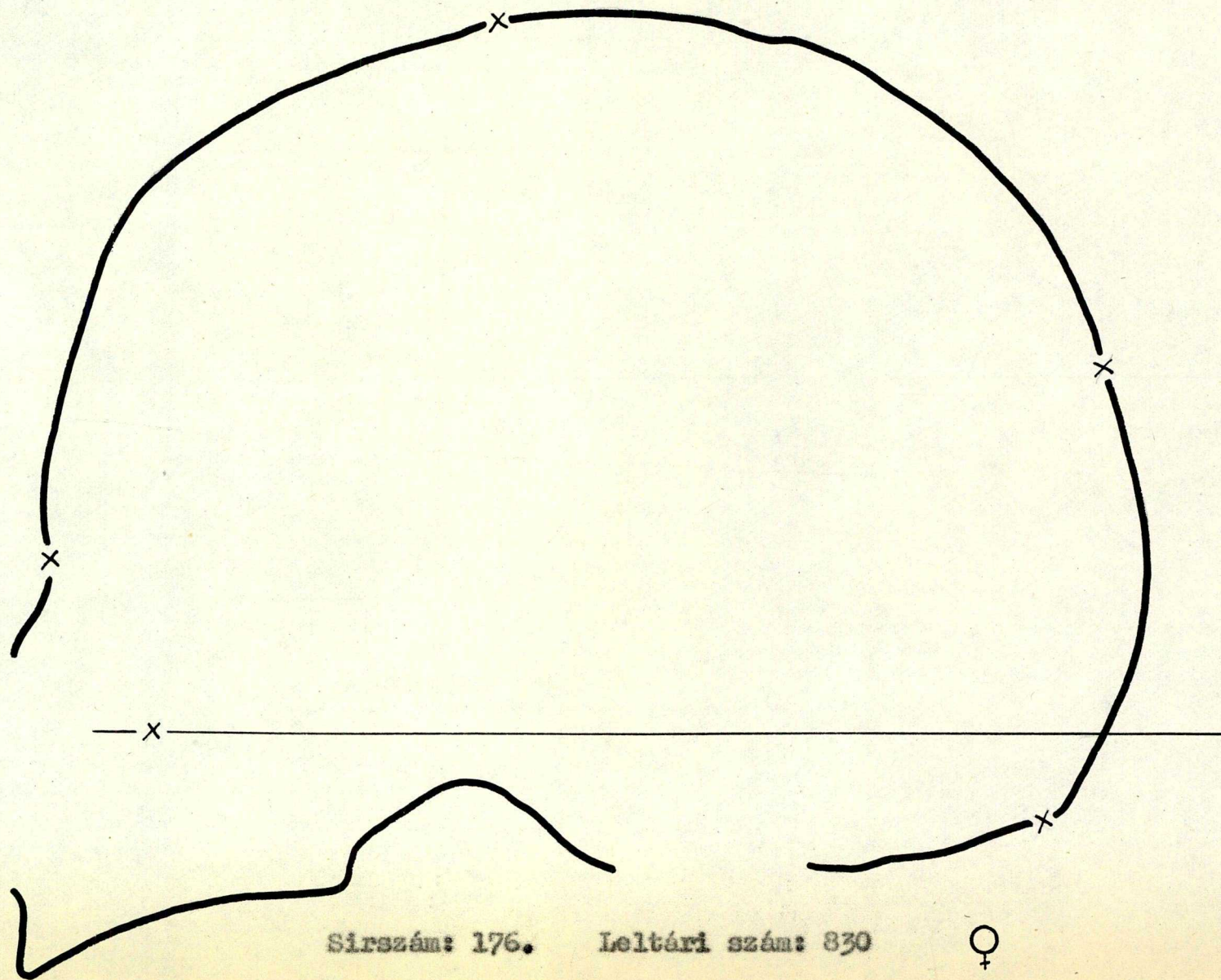
34.

Sírszám: 172. Leltári szám: 925

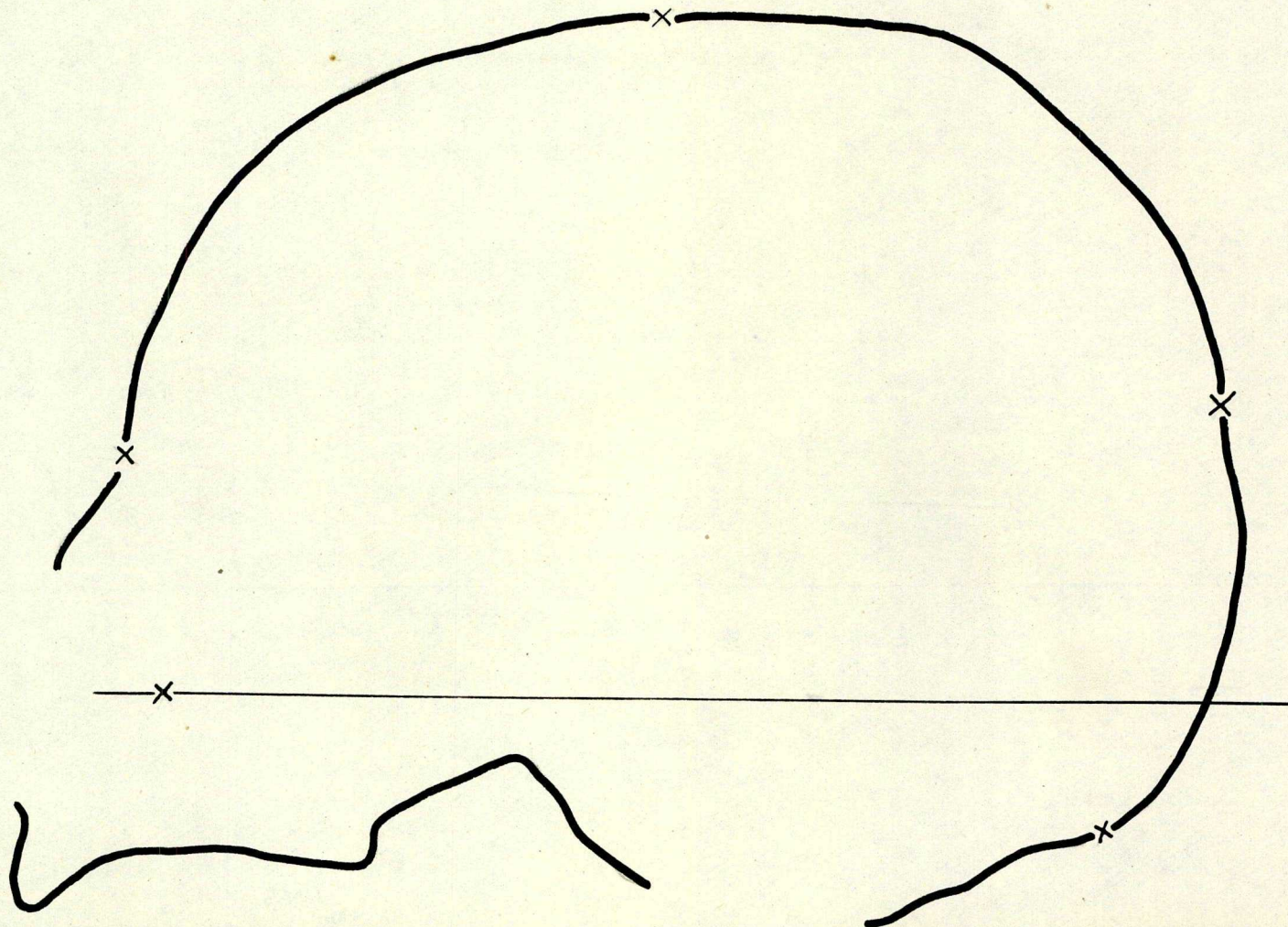
35.

Sírszám: 176. Leltári szám: 830

♀

36.

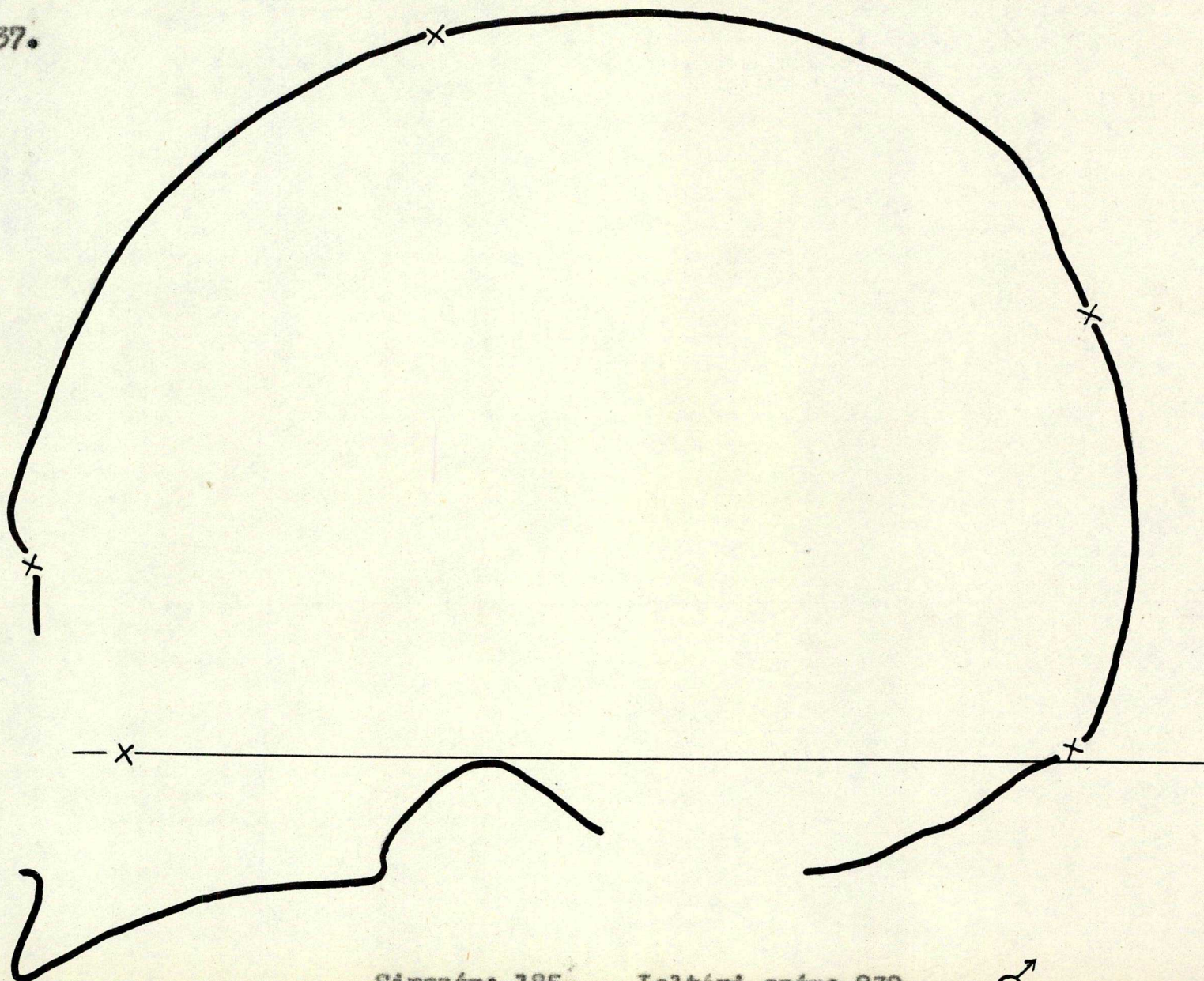

Sírszám: 183.

Leltári szám: 834

37.

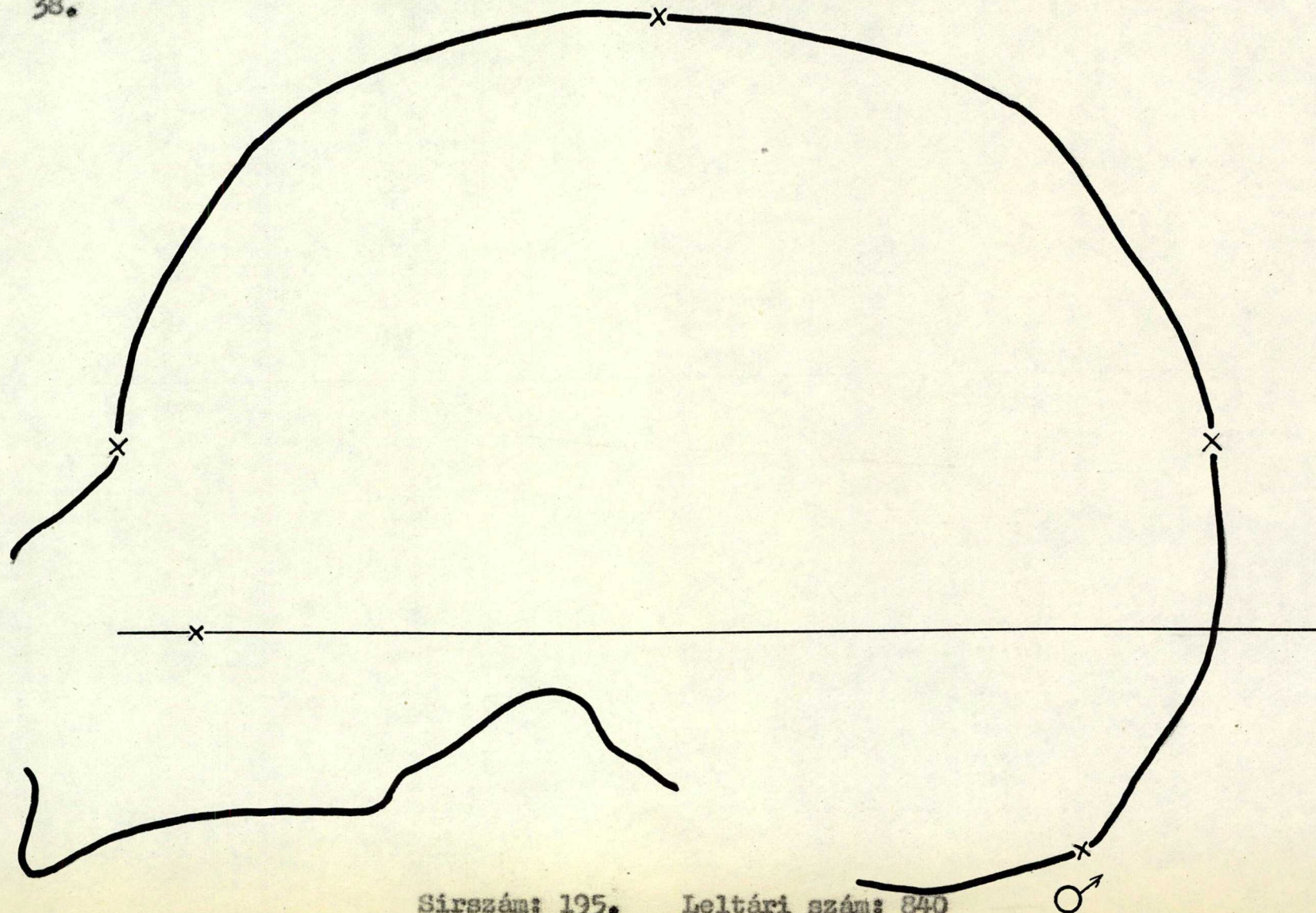

Sírszám: 185.

Leltári szám: 830

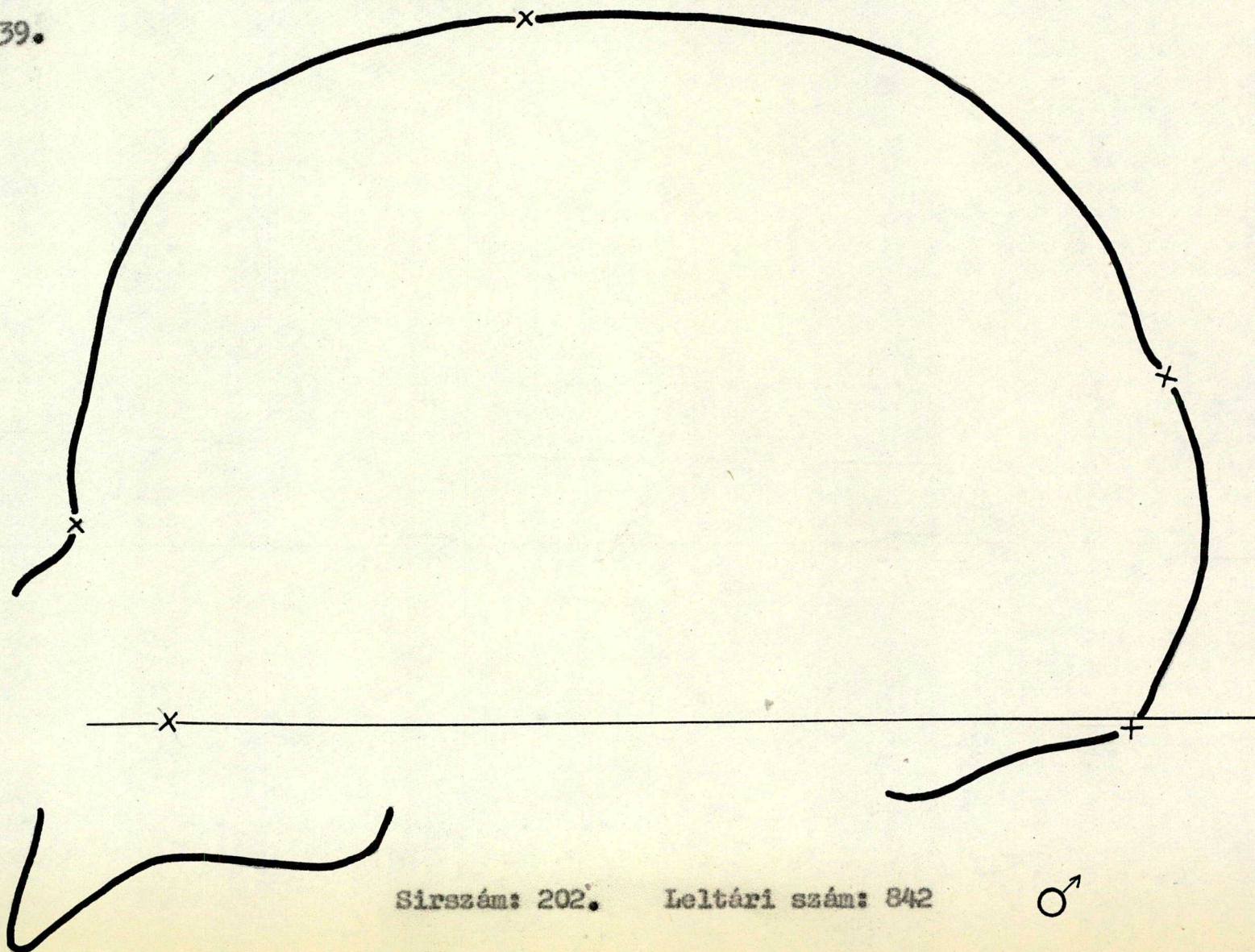
38.

Sírszám: 195.

Leltári szám: 840

39.

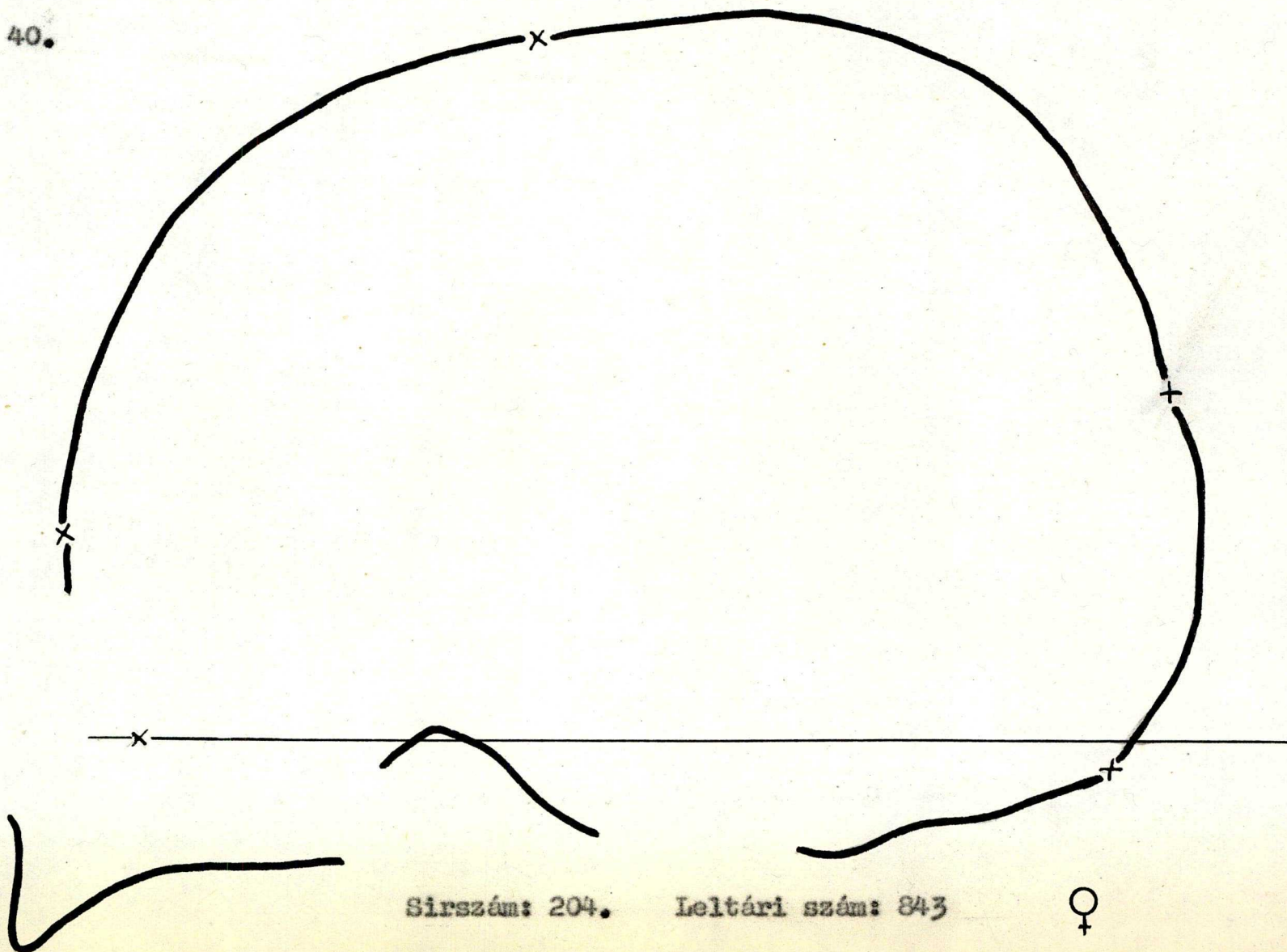

Sorszám: 202.

Leltári szám: 842

40.

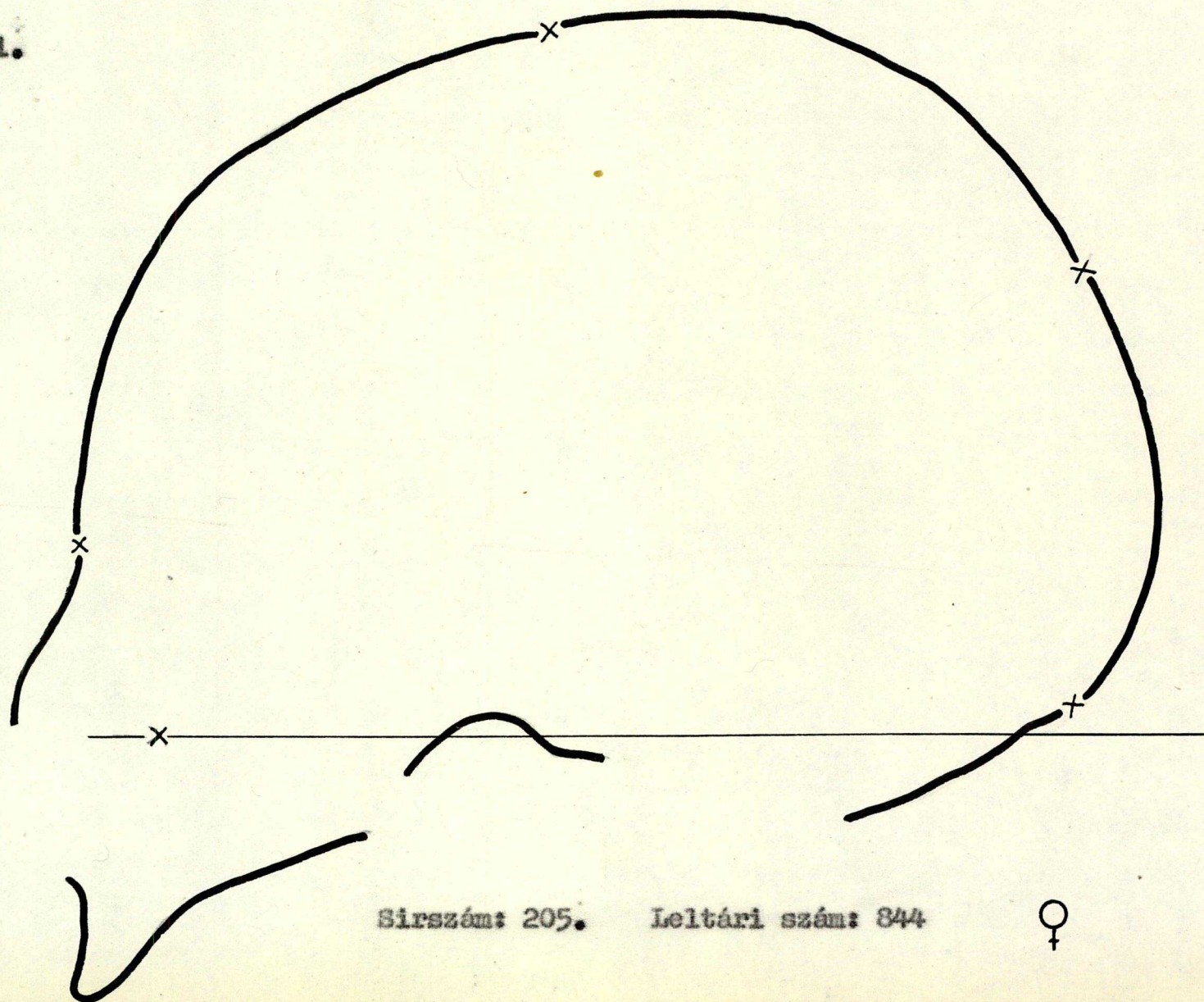

Sírszám: 204.

Leltári szám: 843

♀

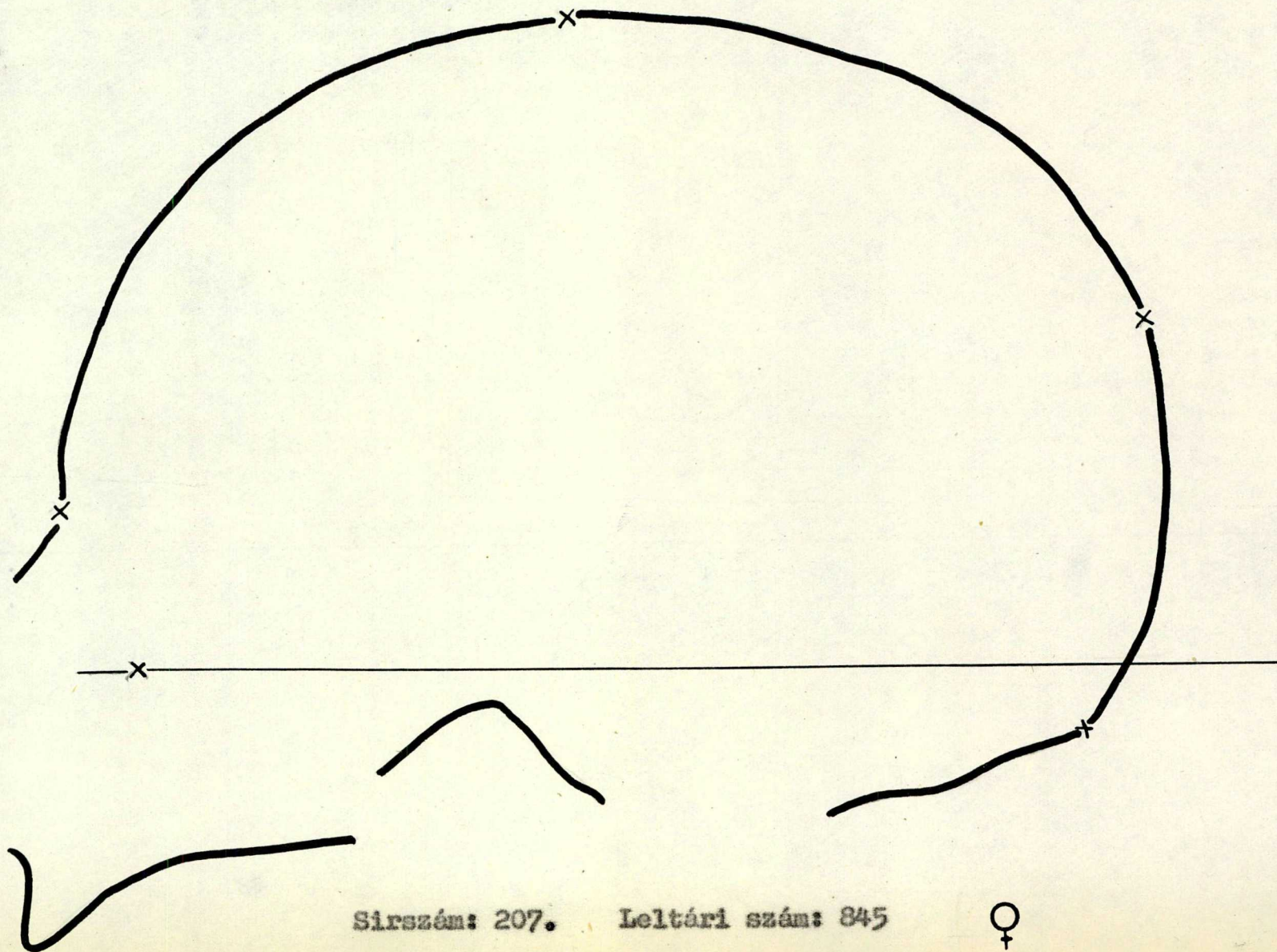
41.

Sorszám: 205. Leltári szám: 844

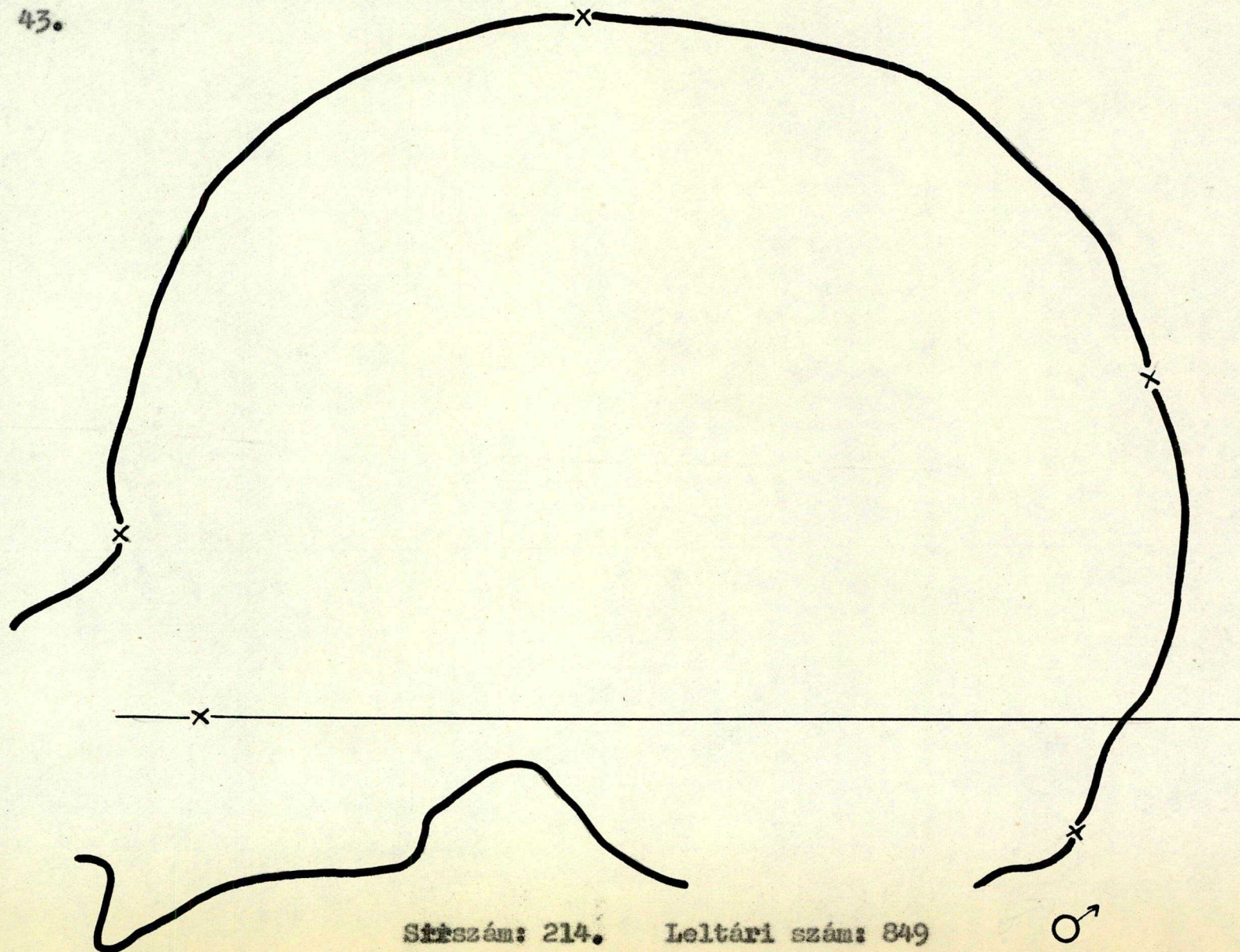
♀

42.

Sírszám: 207. Leltári szám: 845

43.

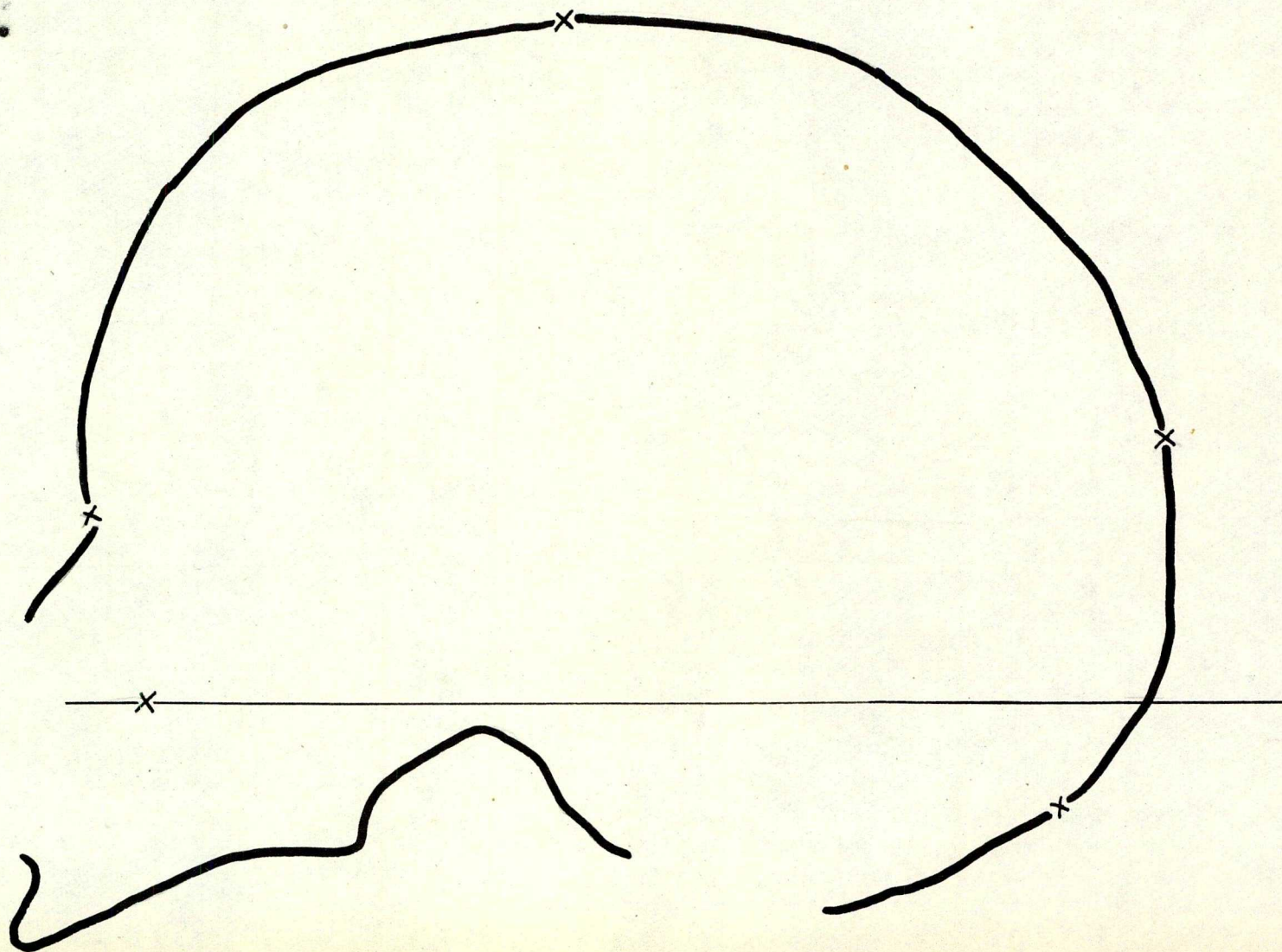

Sírszám: 214.

Leltári szám: 849

♂

44.

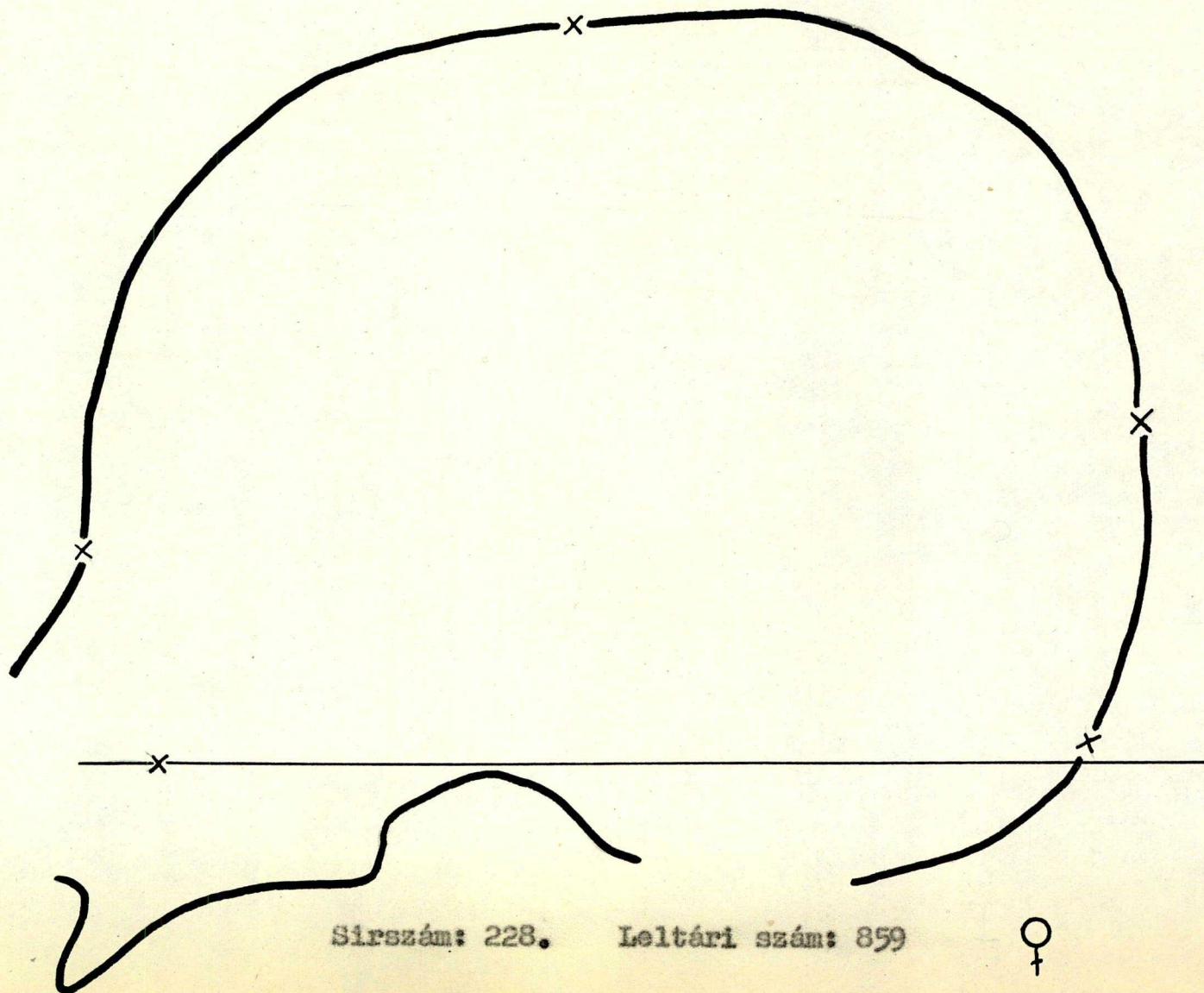

Sírszám: 227.

Leltári szám: 855

♀

45.

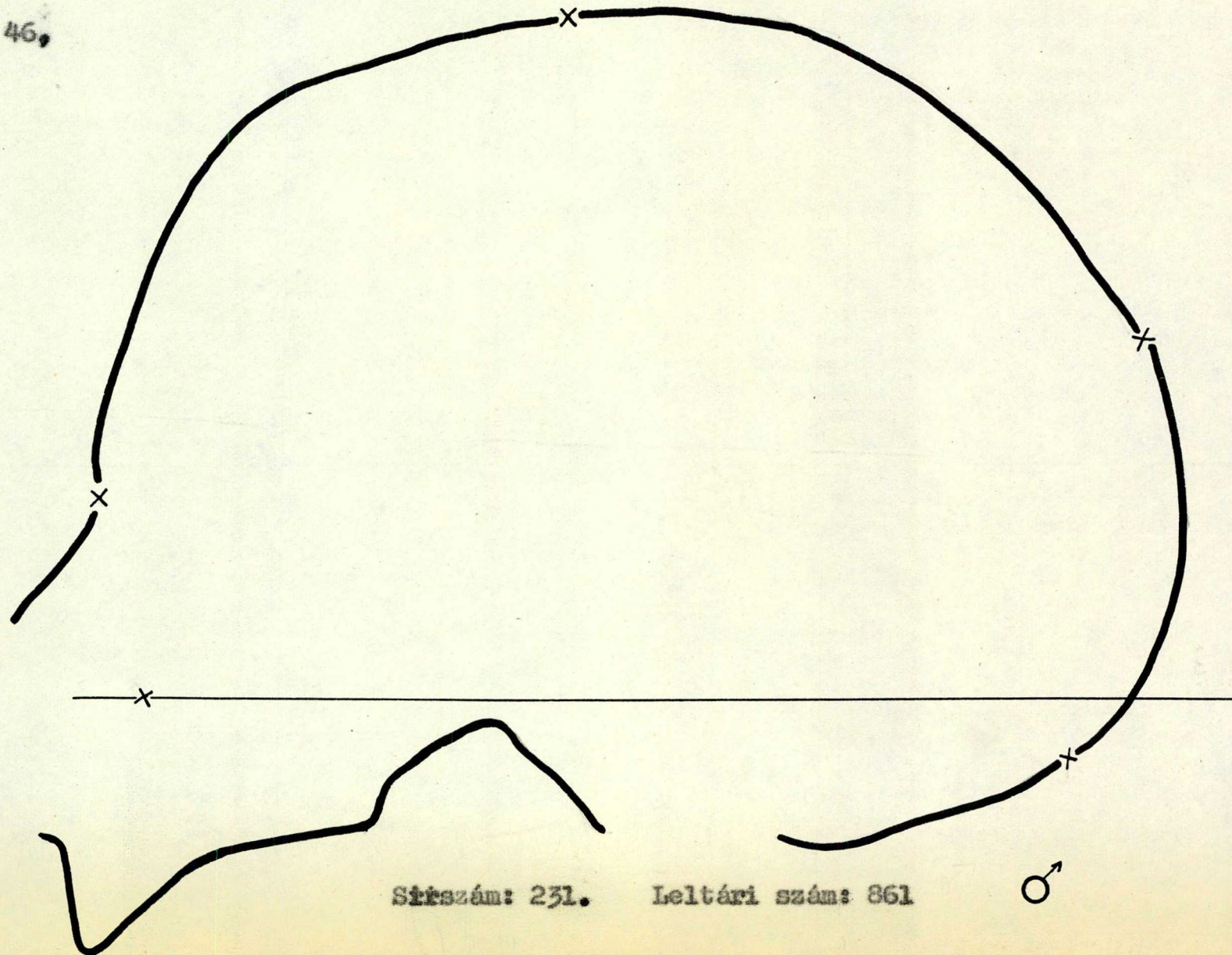

Sírszám: 228.

Leltári szám: 859

♀

46,

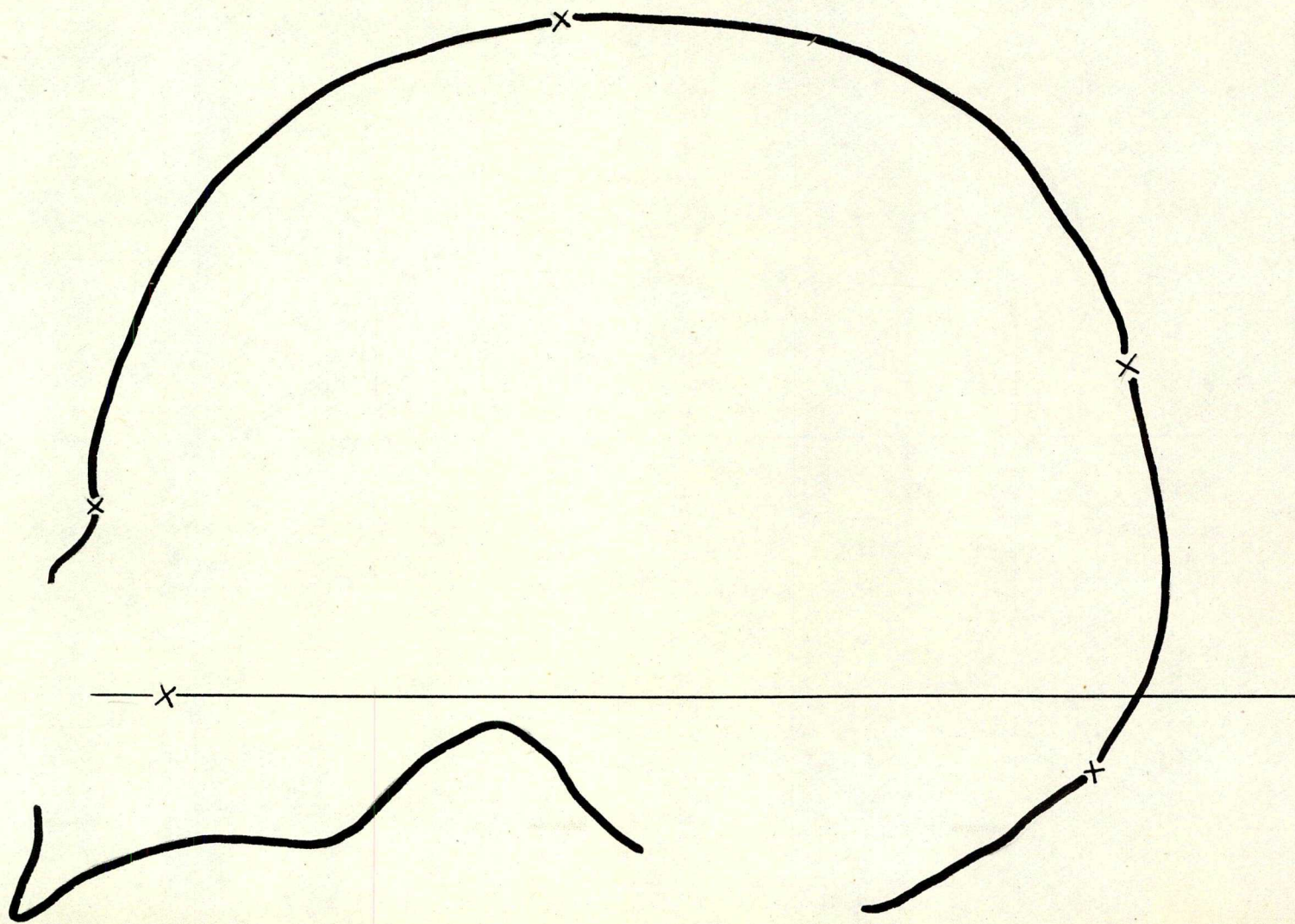

Száma: 231.

Leltári szám: 861

♂

47.

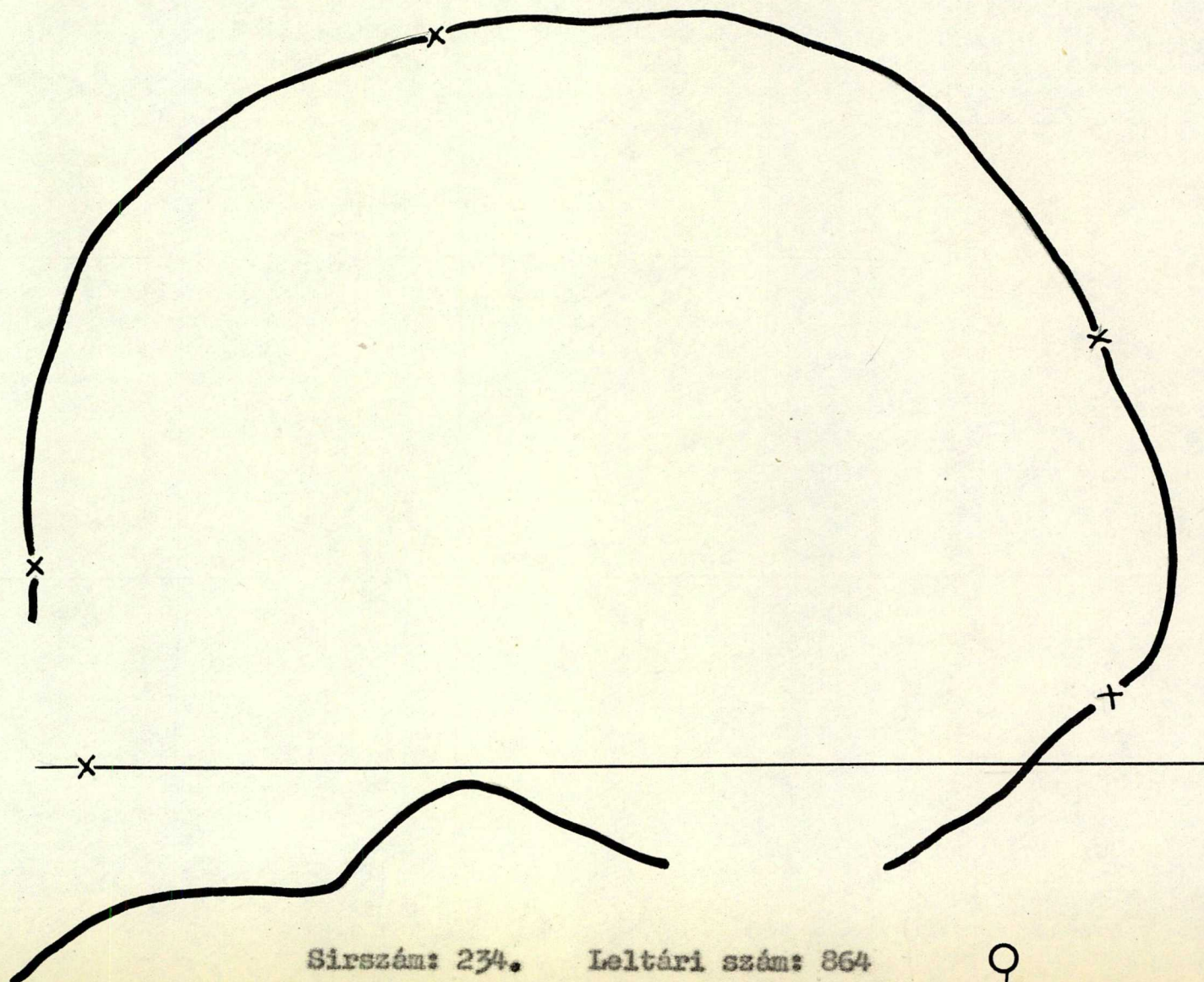

Sírszám: 233.

Leltári szám: 863

♀

48.

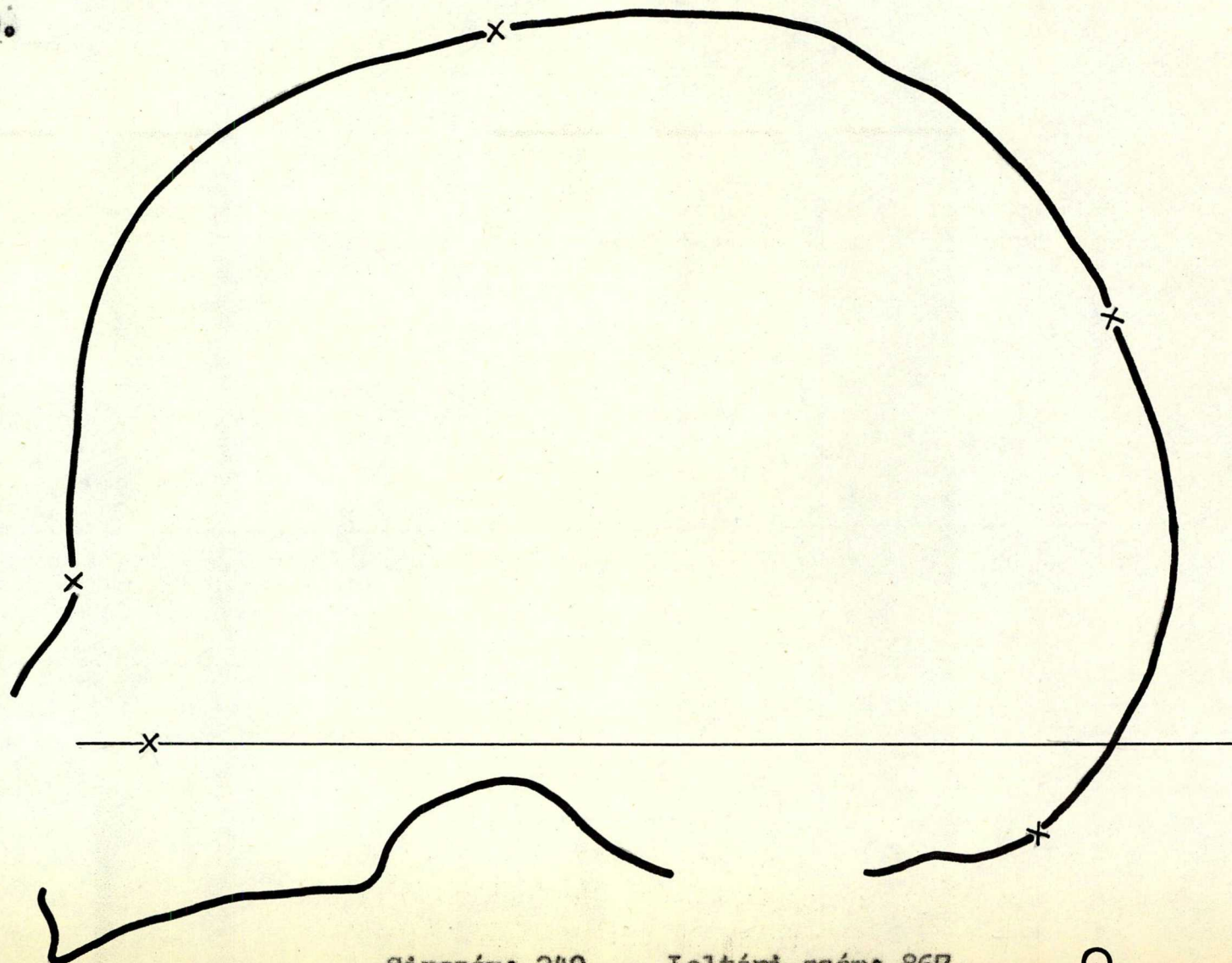

Sírszám: 234.

Leltári szám: 864

♀

49.

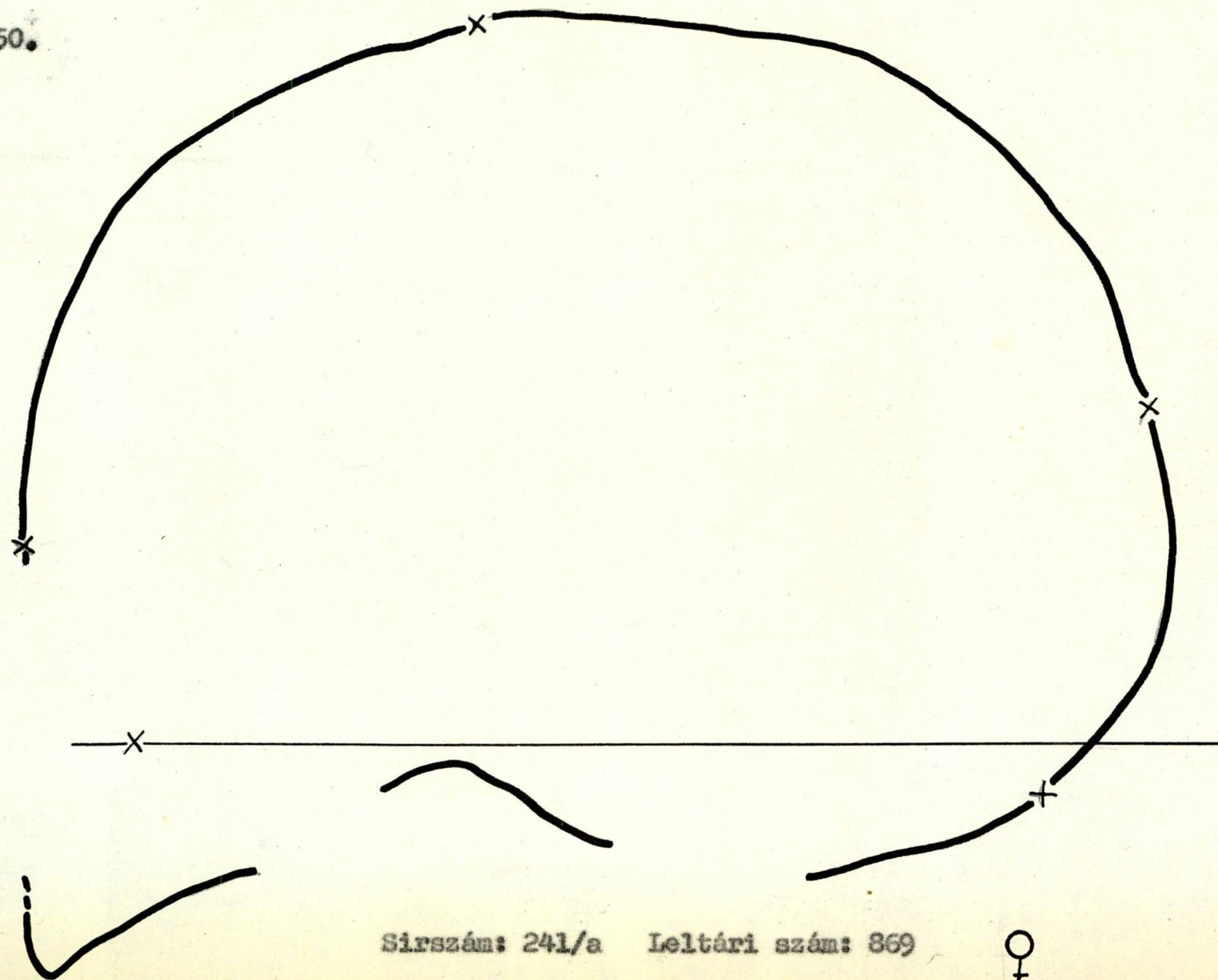

Sírszám: 240

Leltári szám: 867

♀

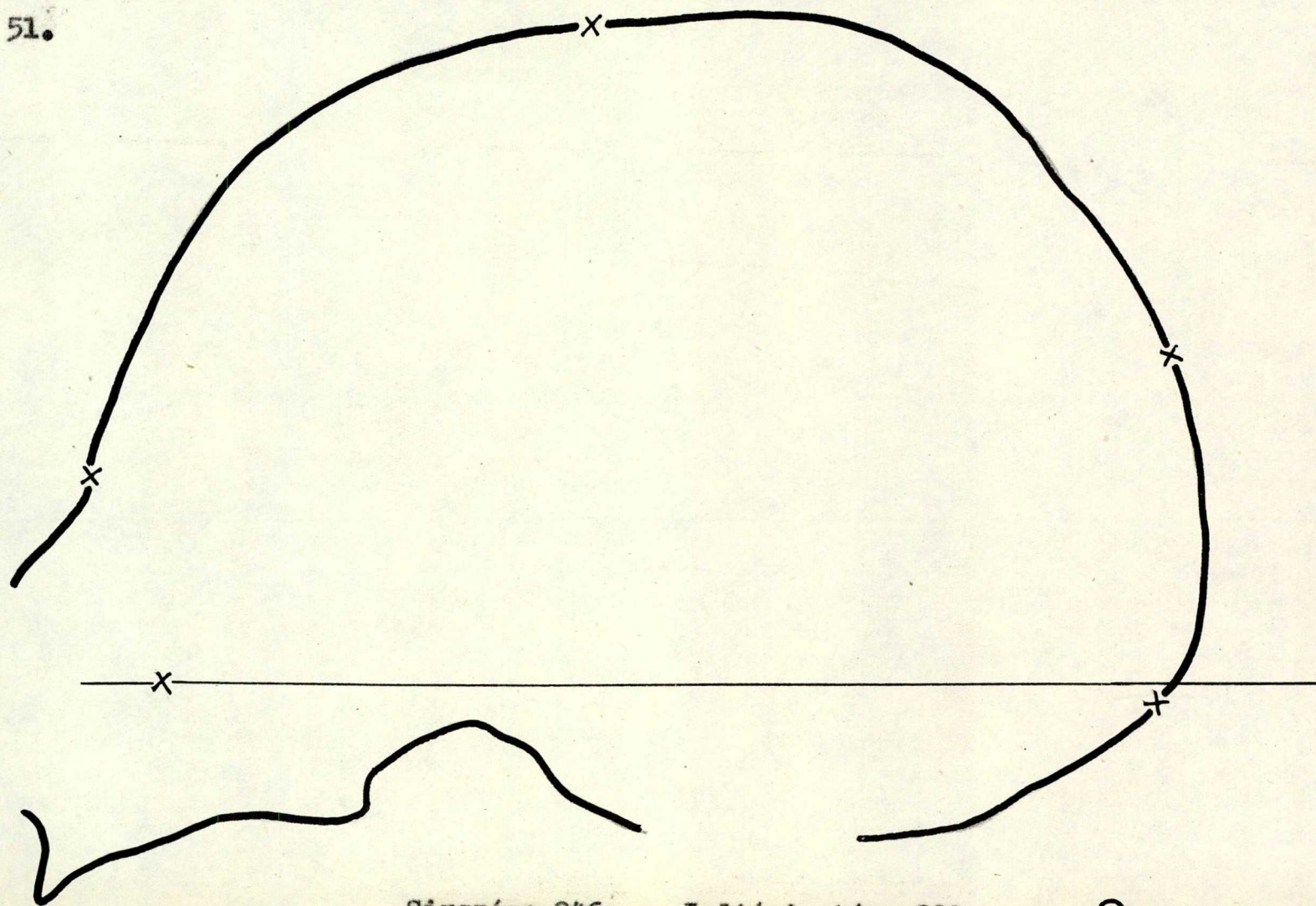
50.

Sírszám: 241/a Leltári szám: 869

♀

51.

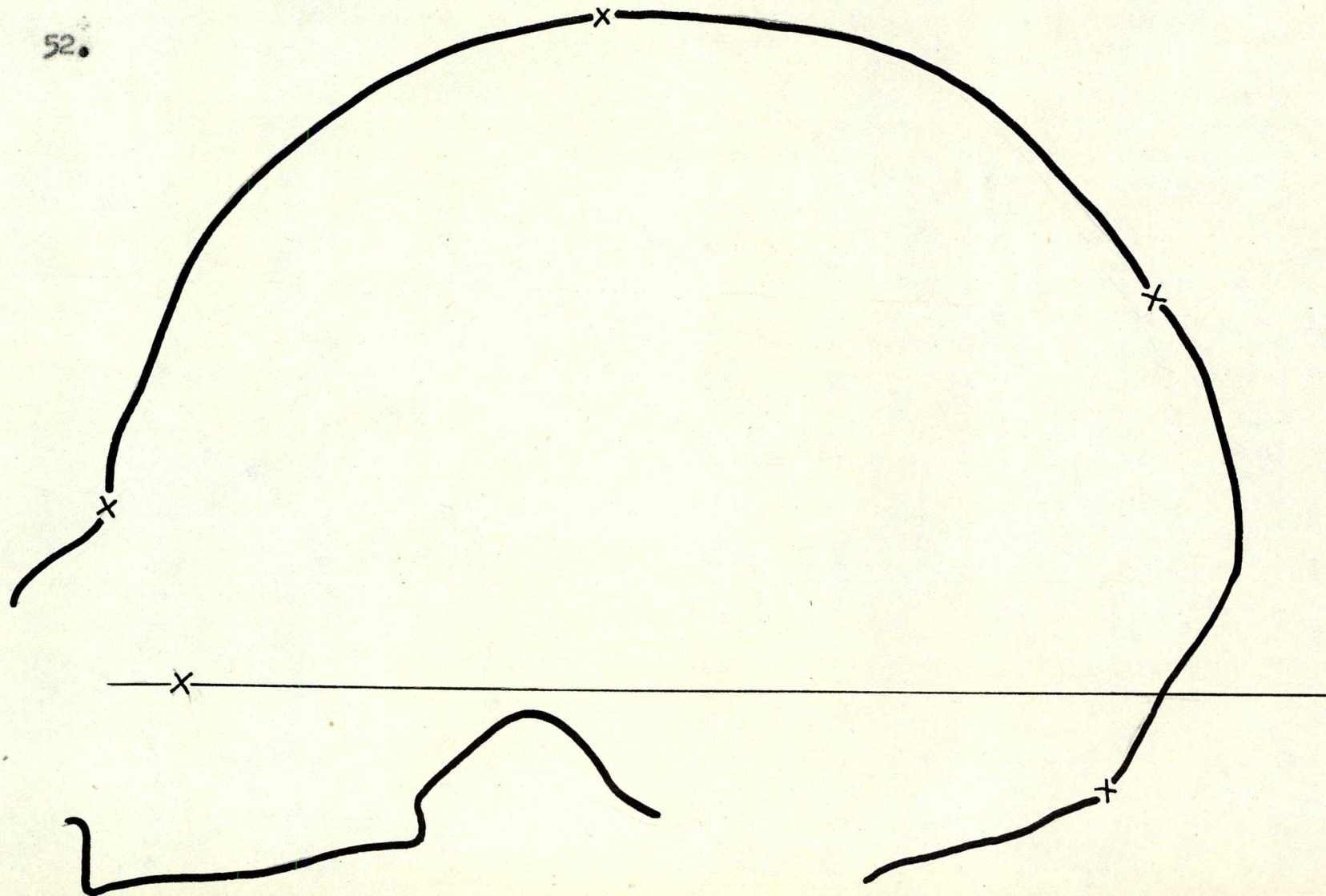

Sírszám: 246.

Leltári szám: 889

♀

52.

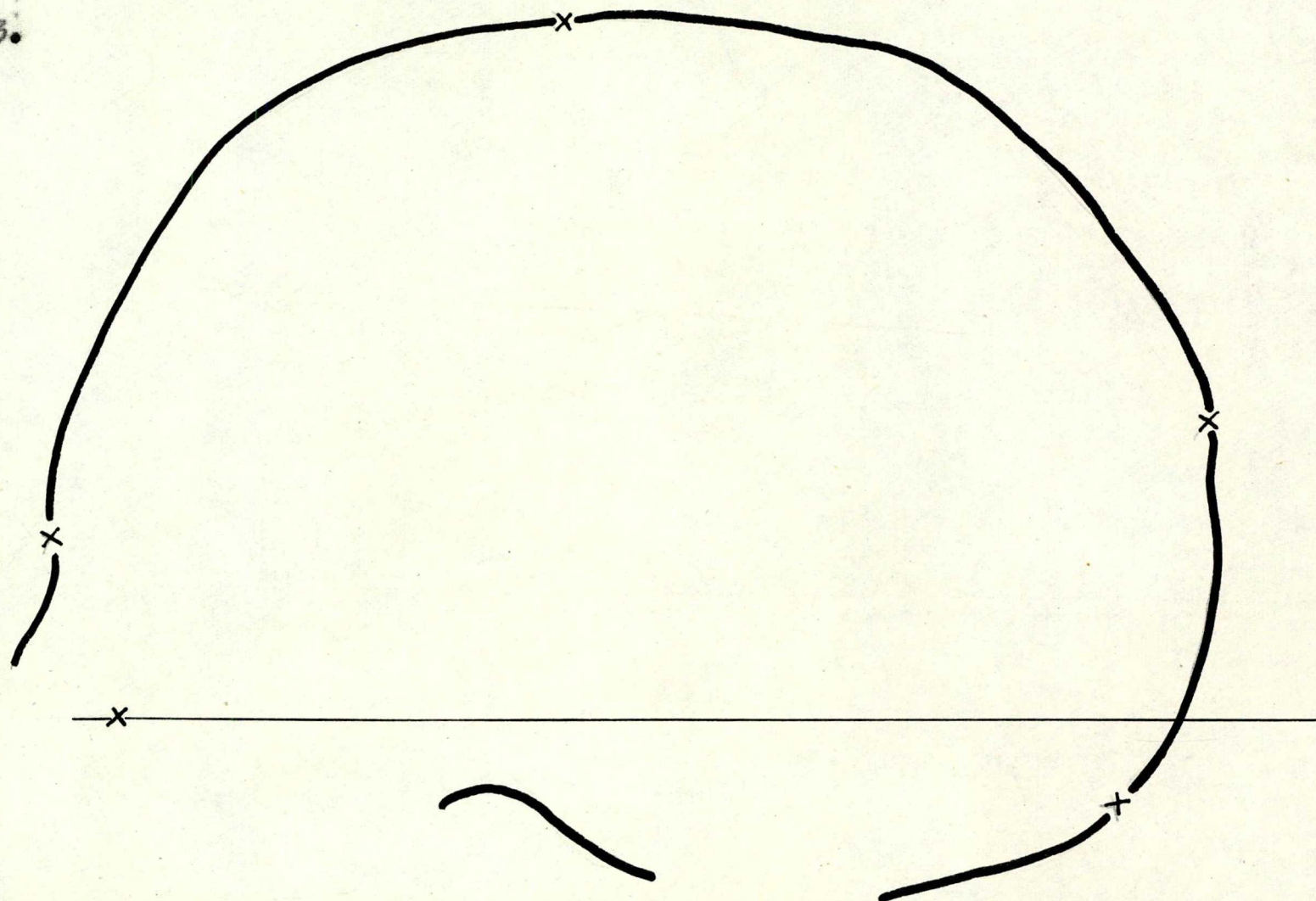

Sírszám: 252.

Leltári szám: 891

53.

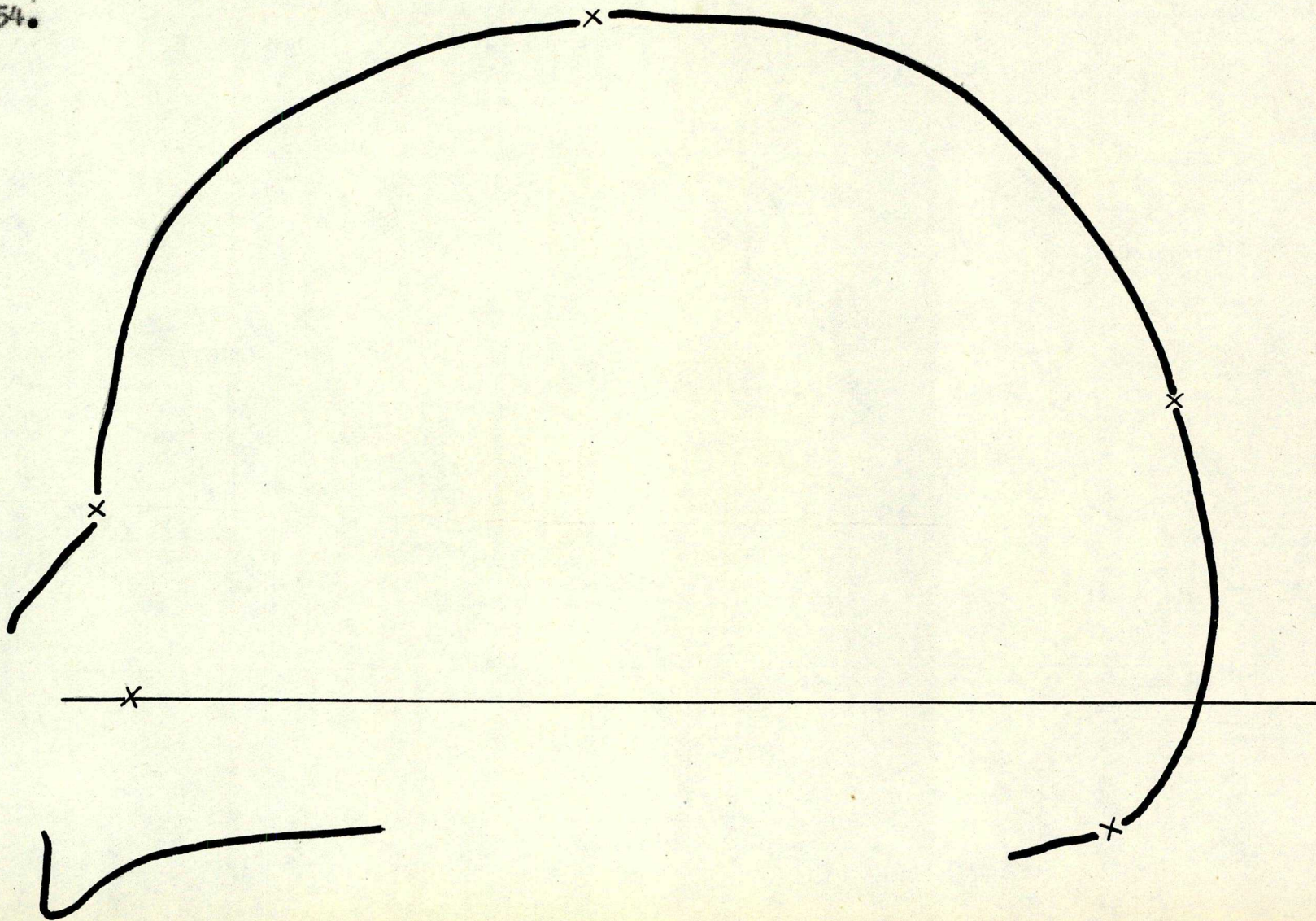

Sírszám: 253.

Leltári szám: 892

♀

54.

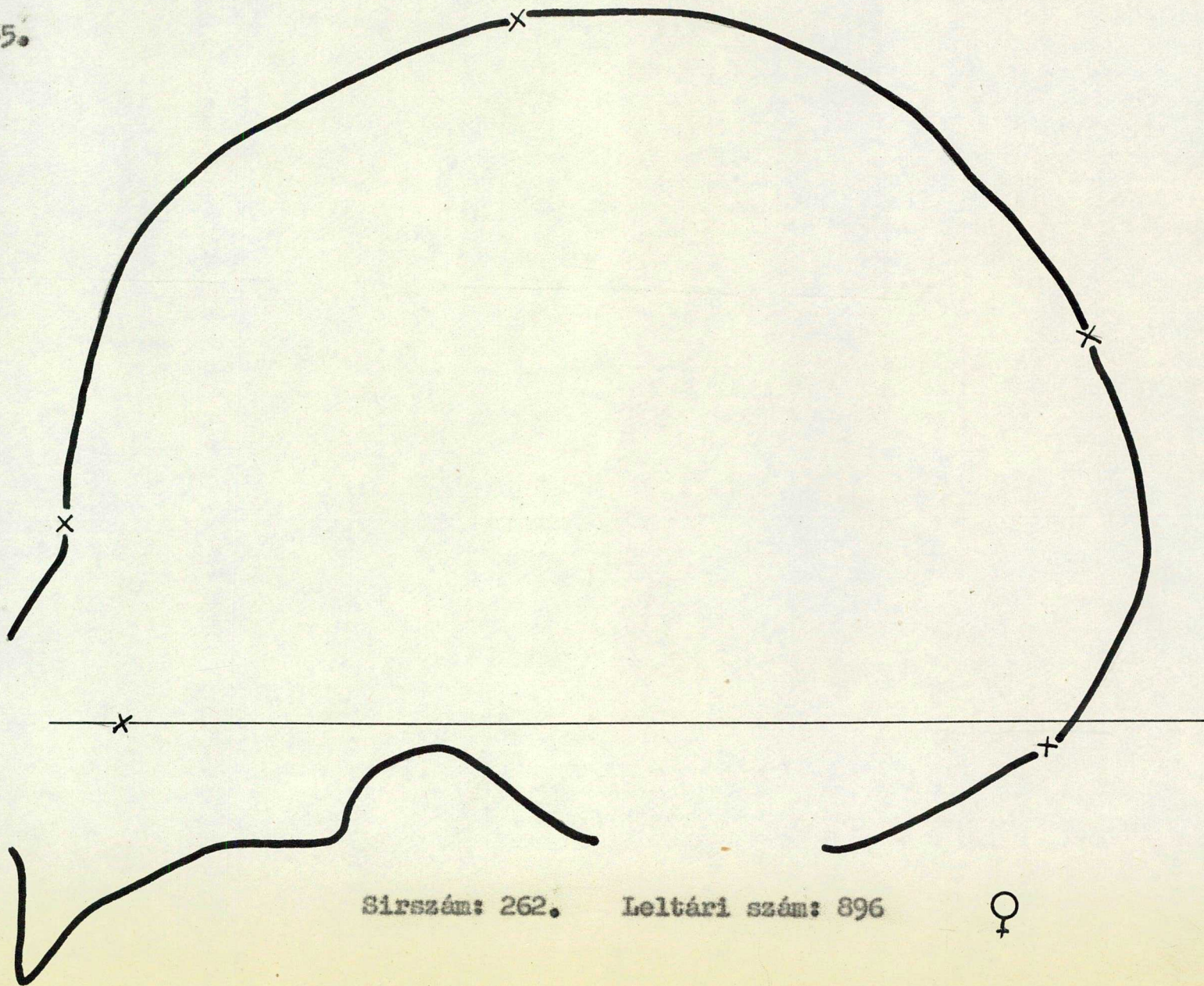

Sírszám: 261.

Leltári szám: 895

55.

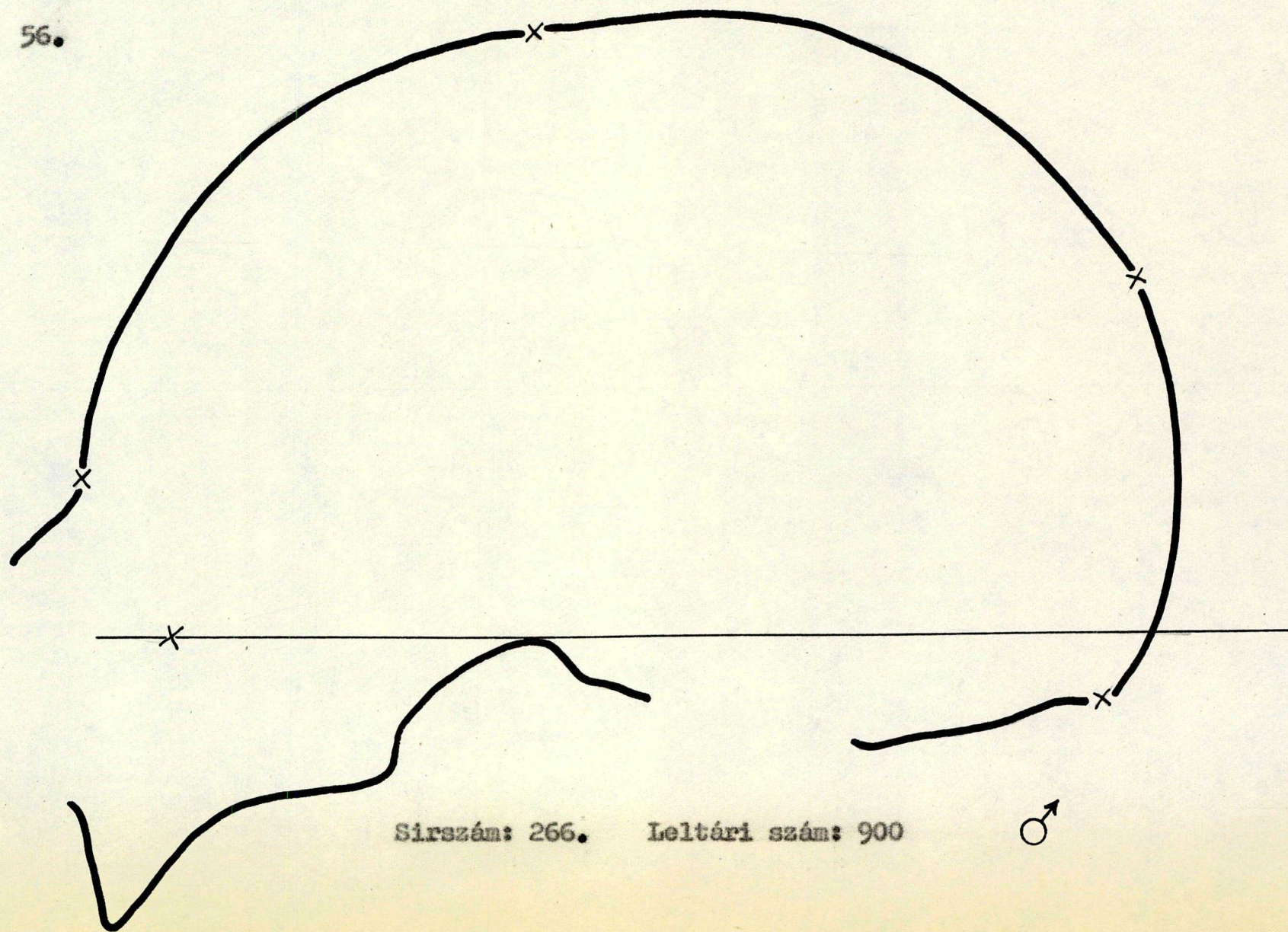

Sorszám: 262.

Leltári szám: 896

♀

56.

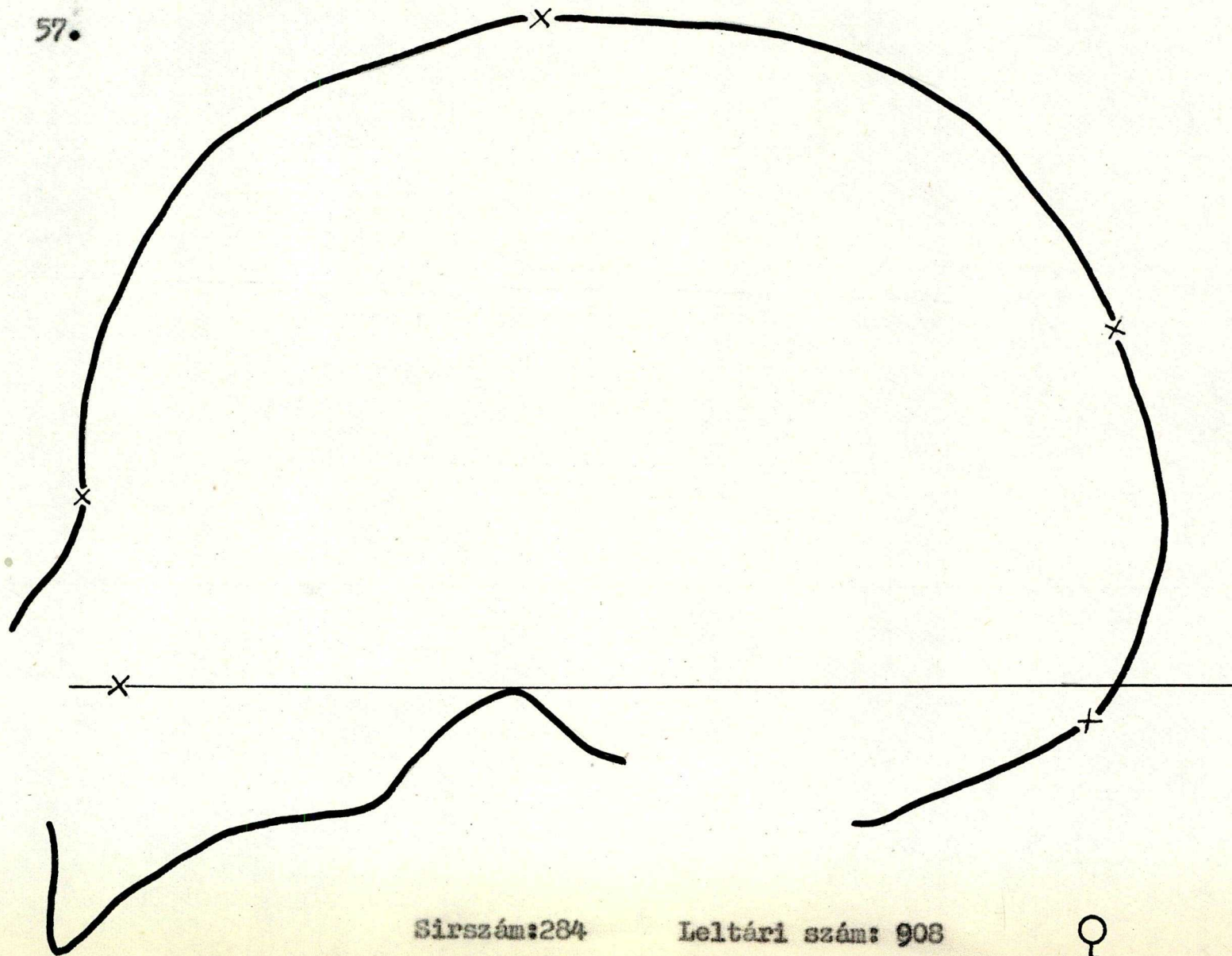

Sirszám: 266.

Leltári szám: 900

57.

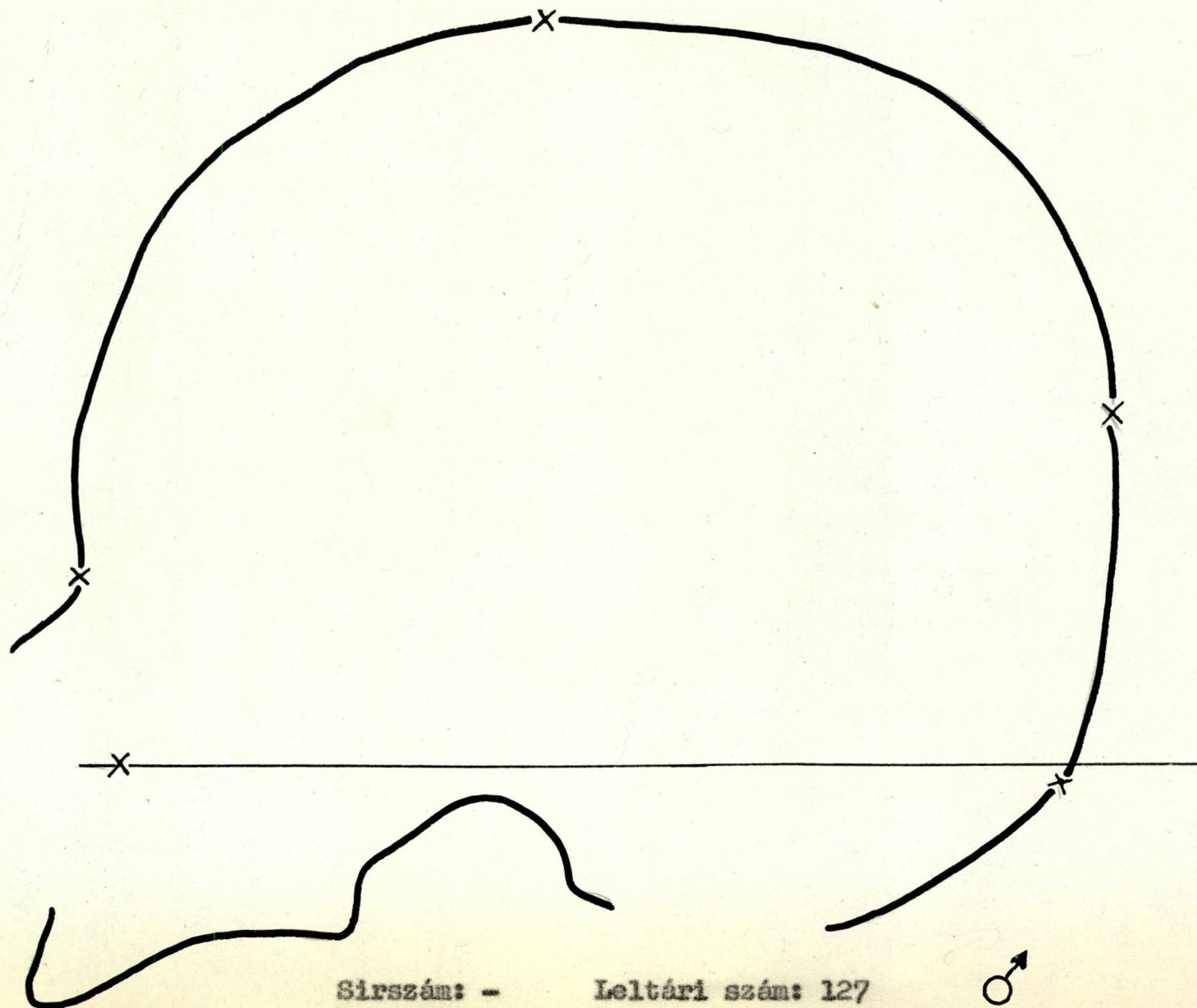

Sírszám: 284

Leltári szám: 908

58.

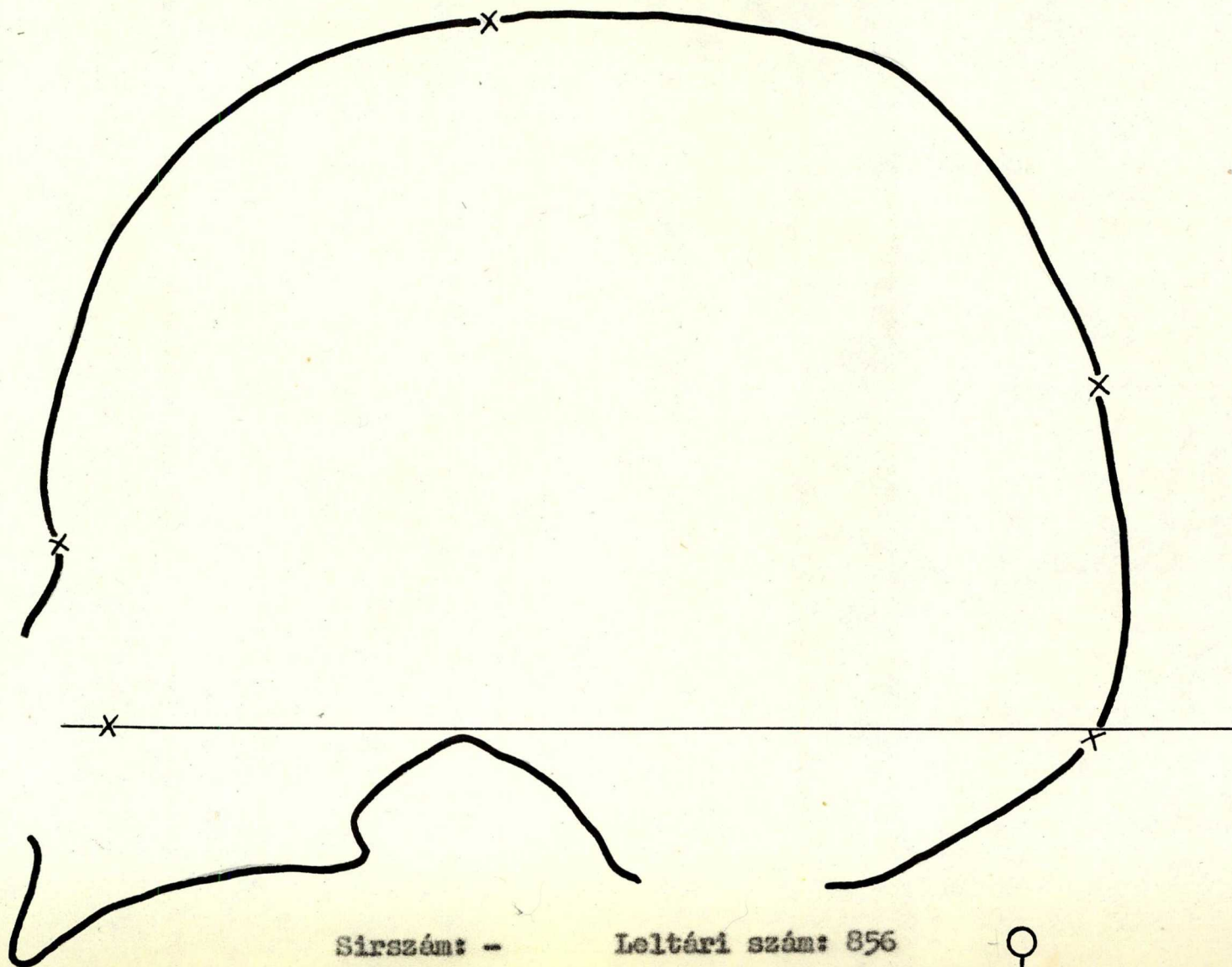

Sírszám: -

Leltári szám: 127

59.

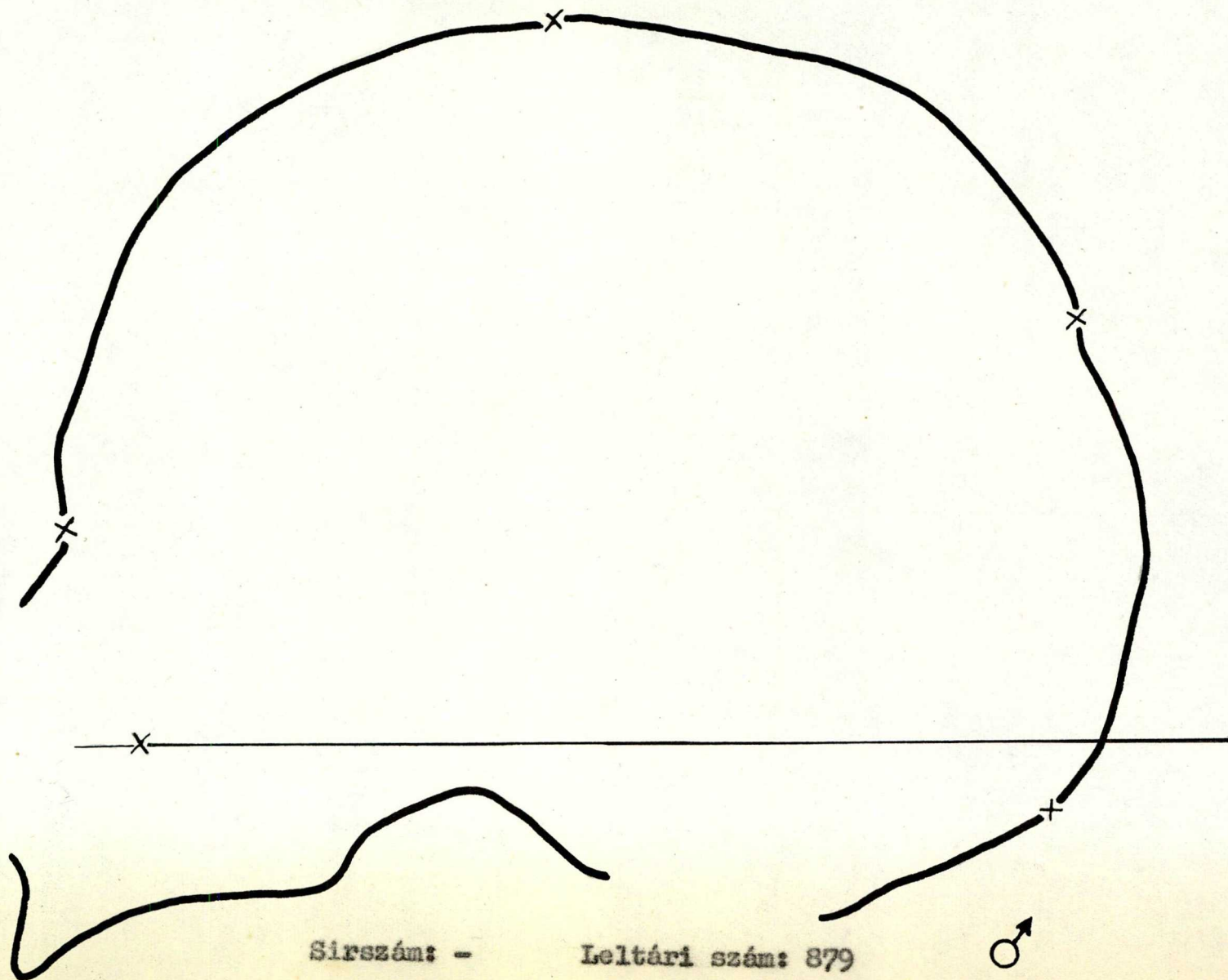

Sorszám: -

Leltári szám: 856

♀

60.

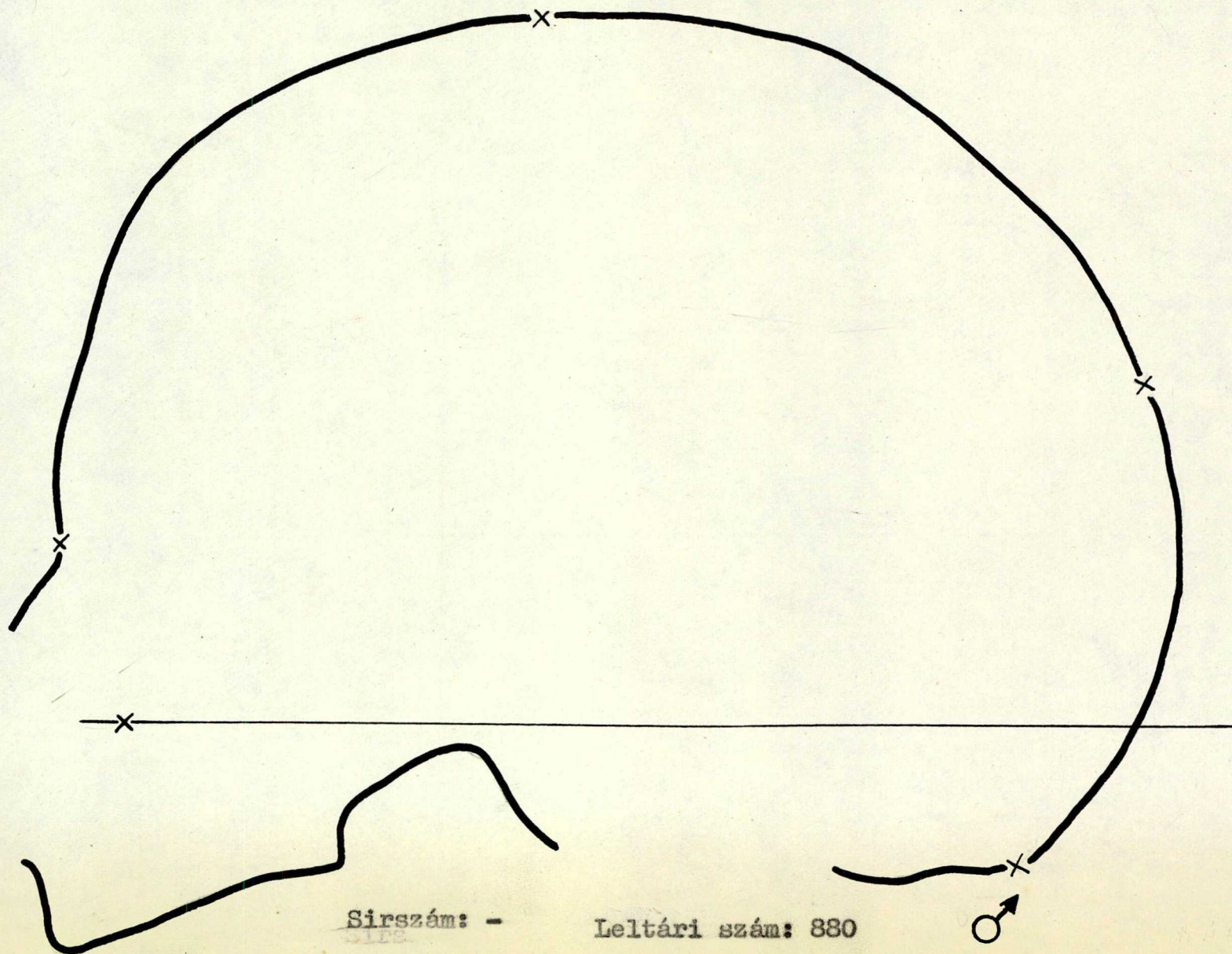

Sorszám: -

Leltári szám: 879

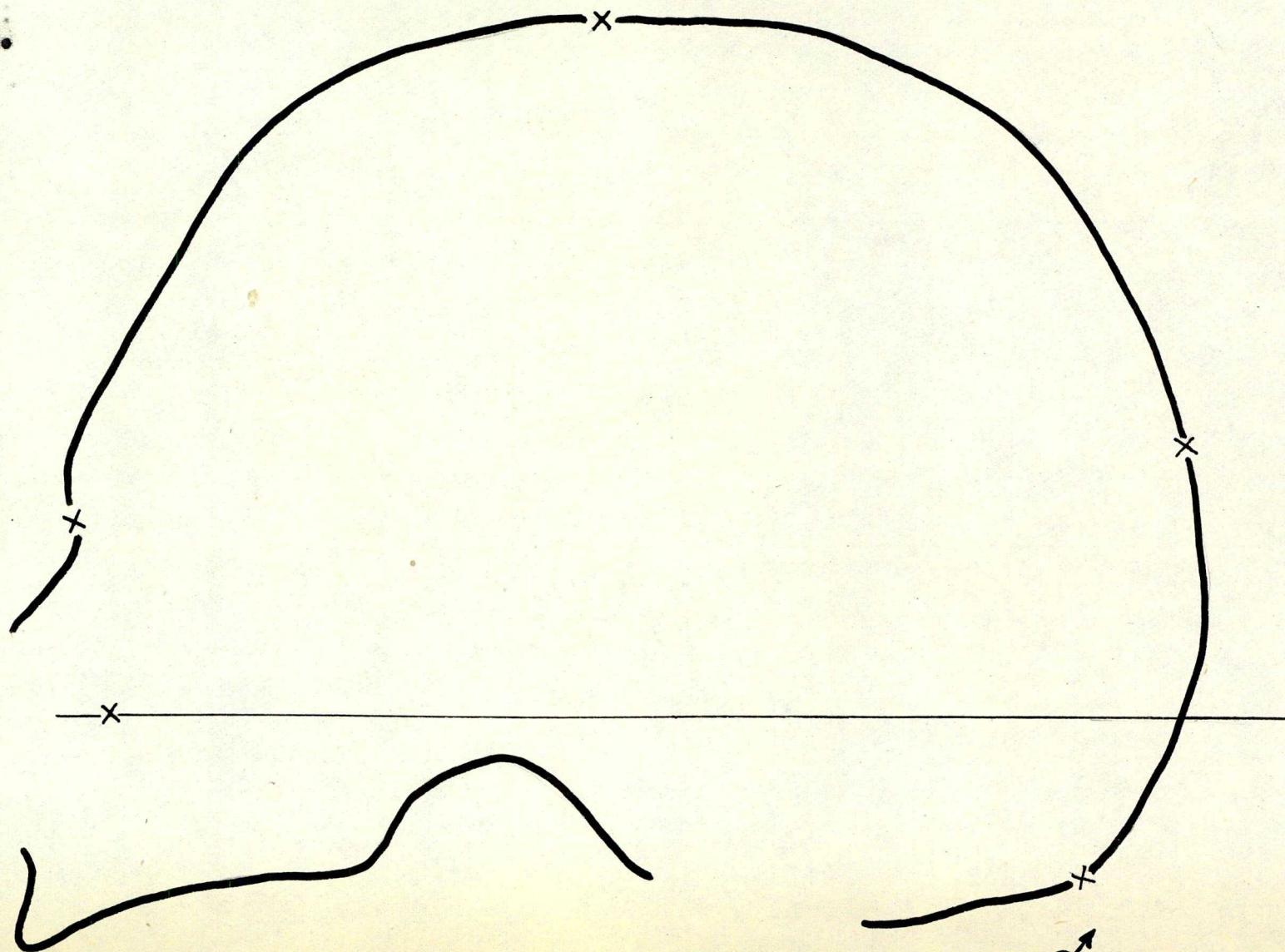
61.

Sírszám: -

Leltári szám: 880

62.

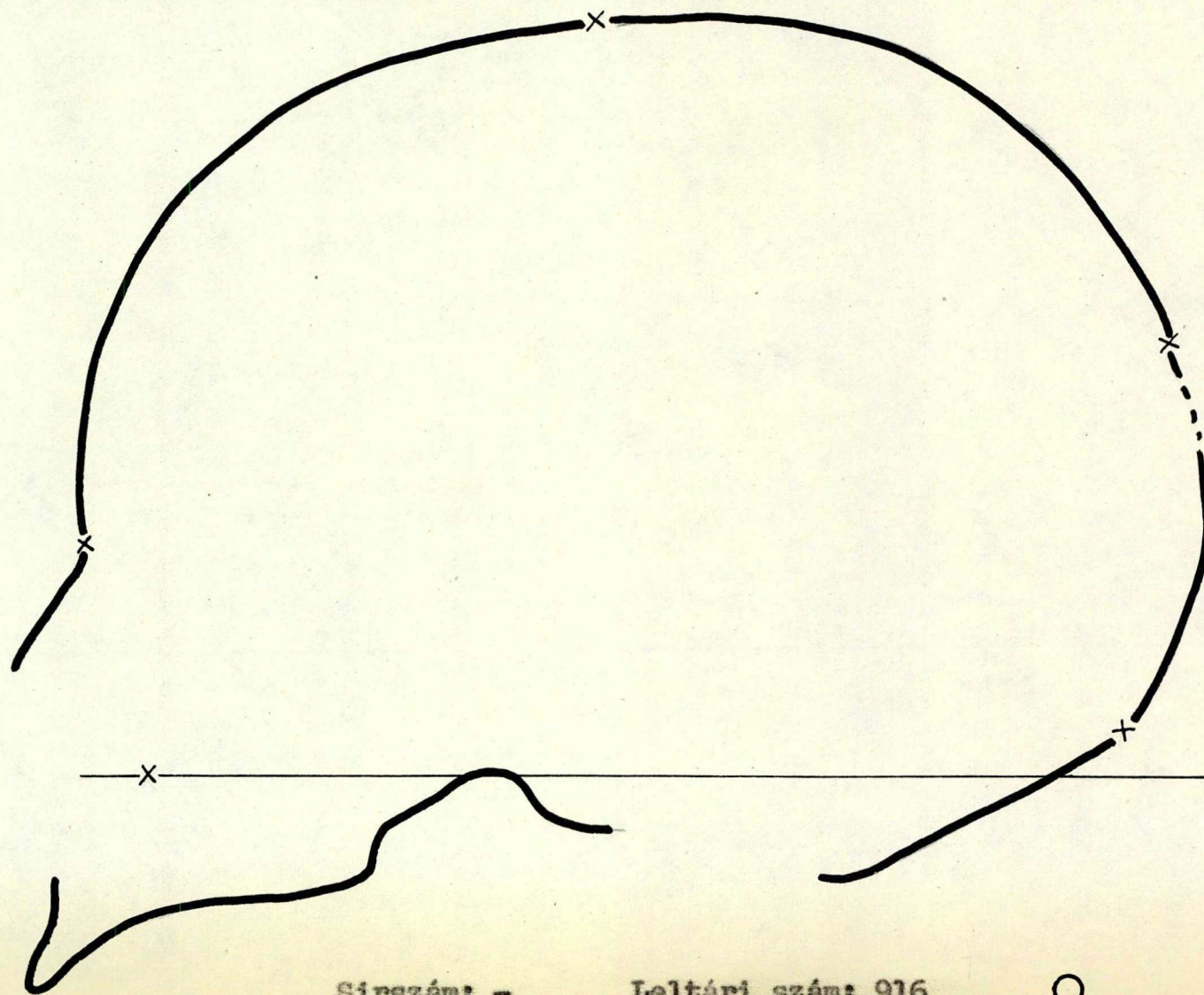

Sírszám: -

Leltári szám: 913

63.

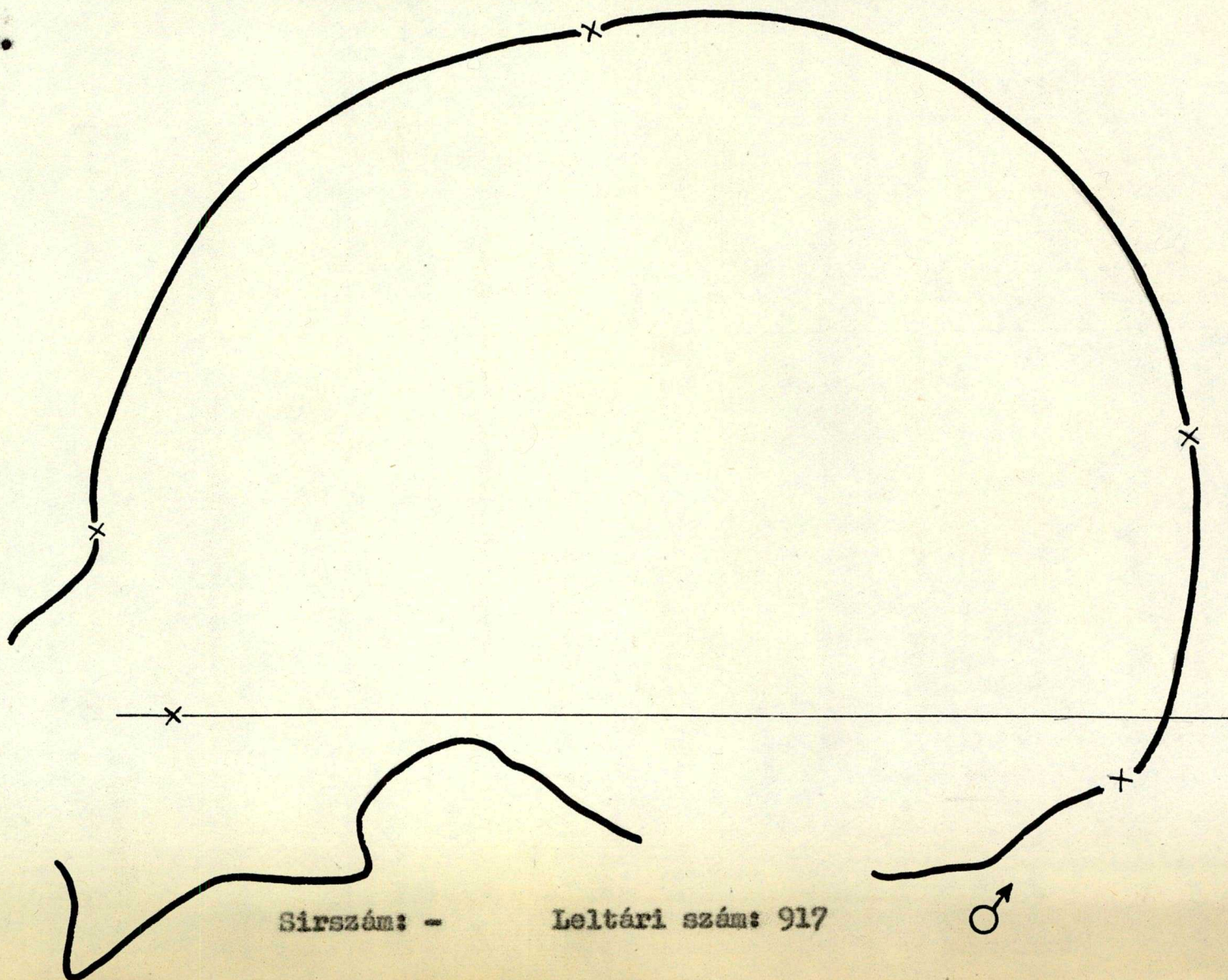

Sírszám: -

Leltári szám: 916

♀

64.

Sorszám: -

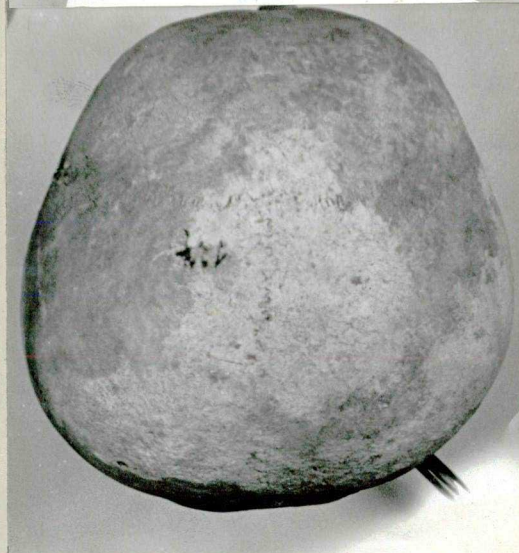
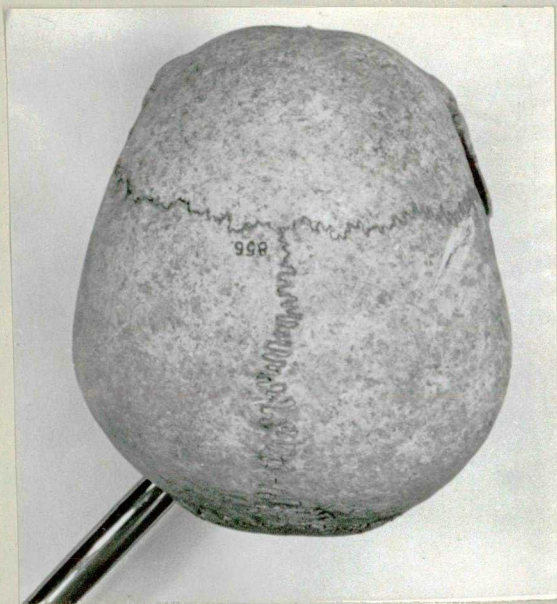
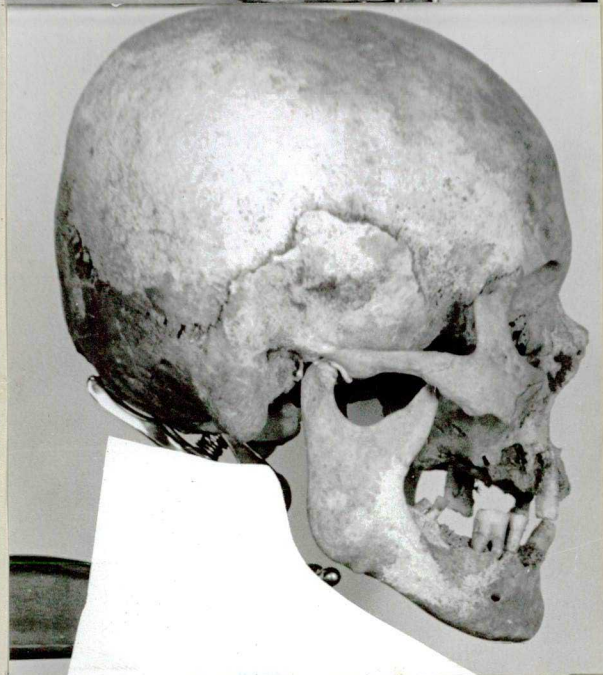
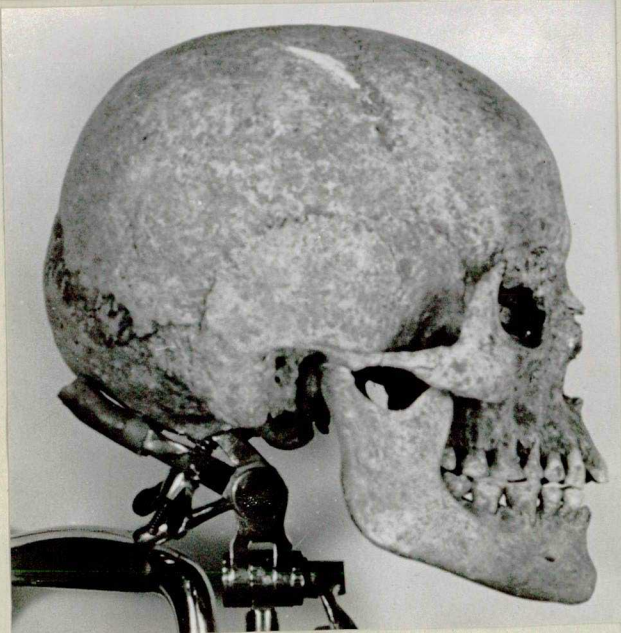
Leltári szám: 917

1. a.

b.

Szeged-Kundomb

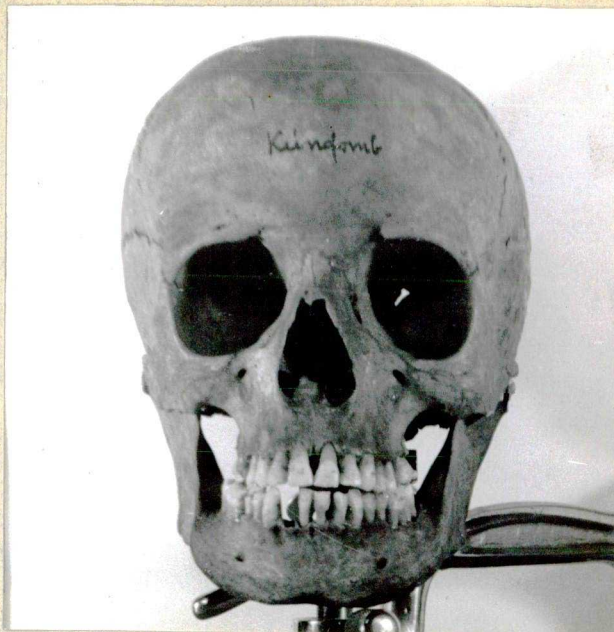
856 leltári szám

♀

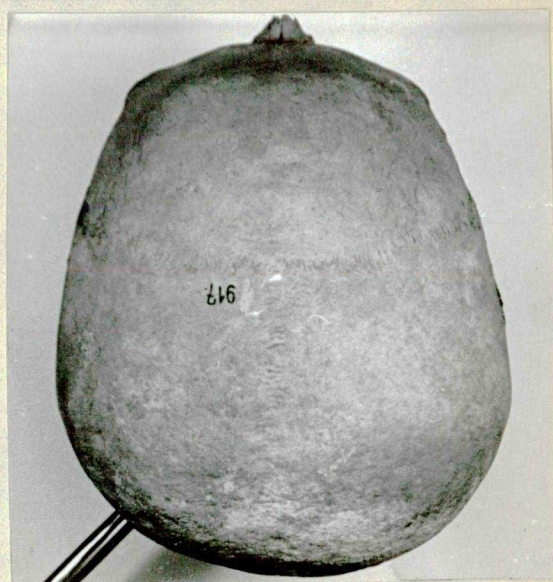
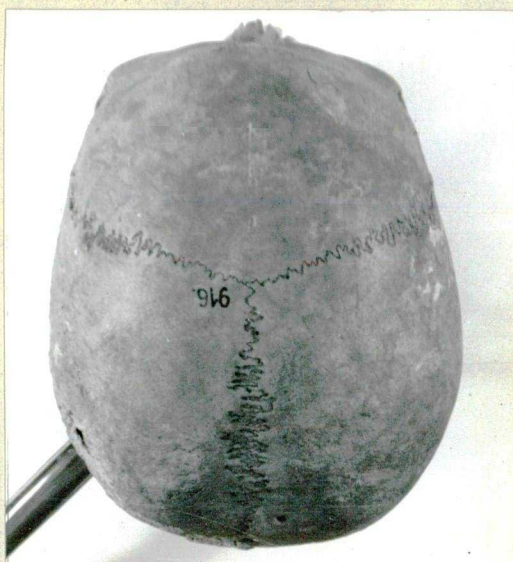
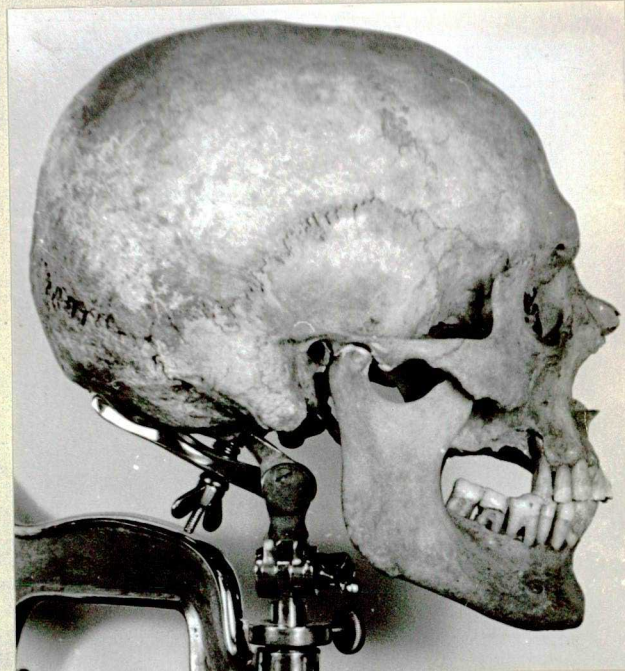
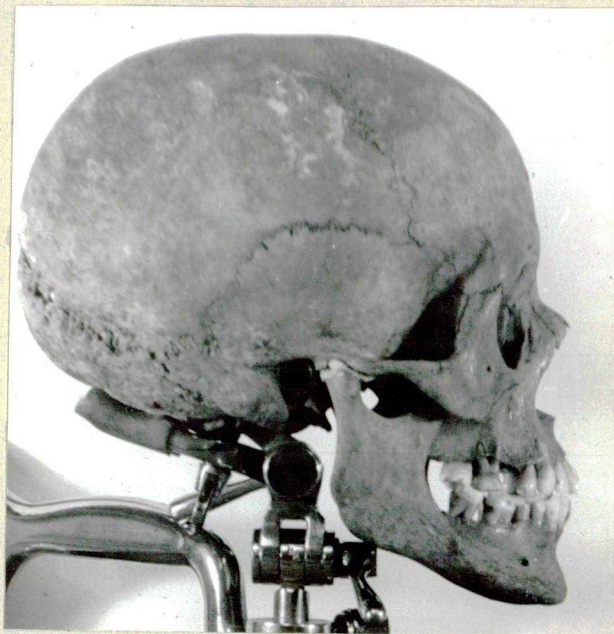
127 leltári szám

♂

ll. a.

b.

Szeged-Kundomb

916 leltári szám

♀

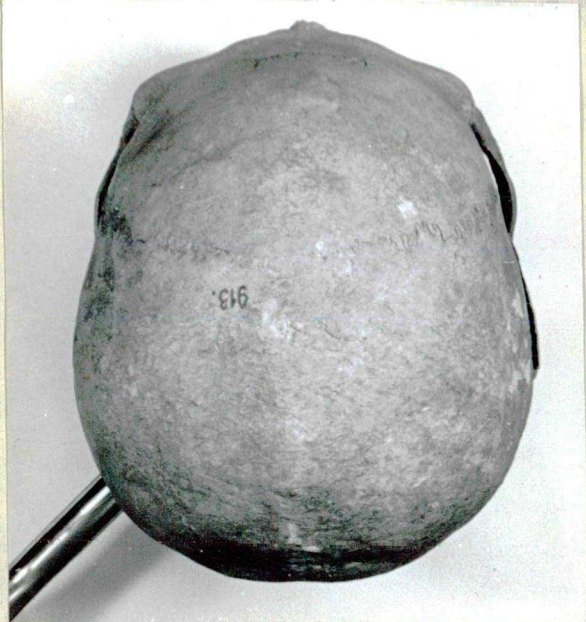
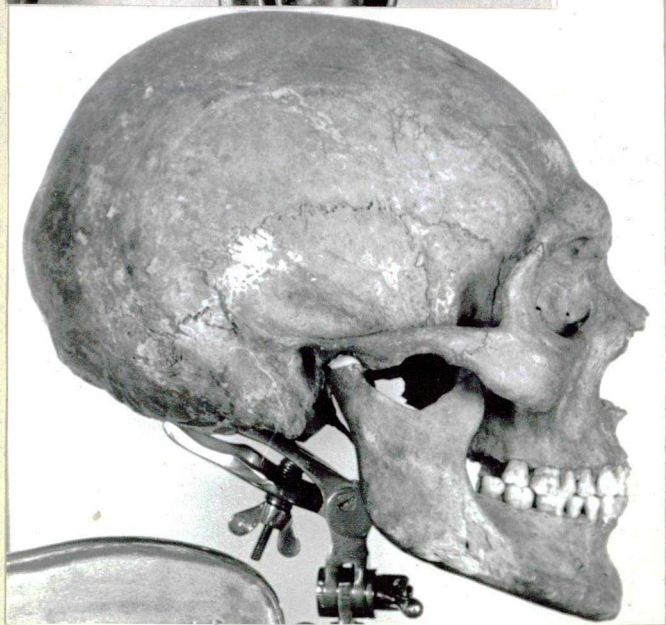
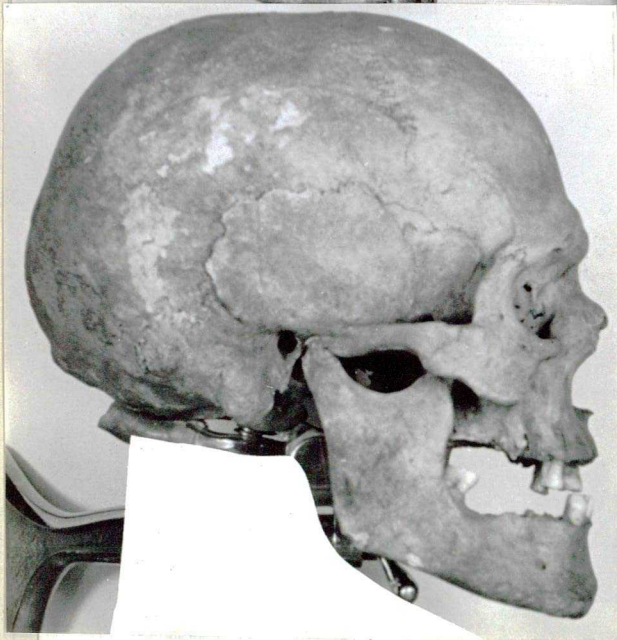
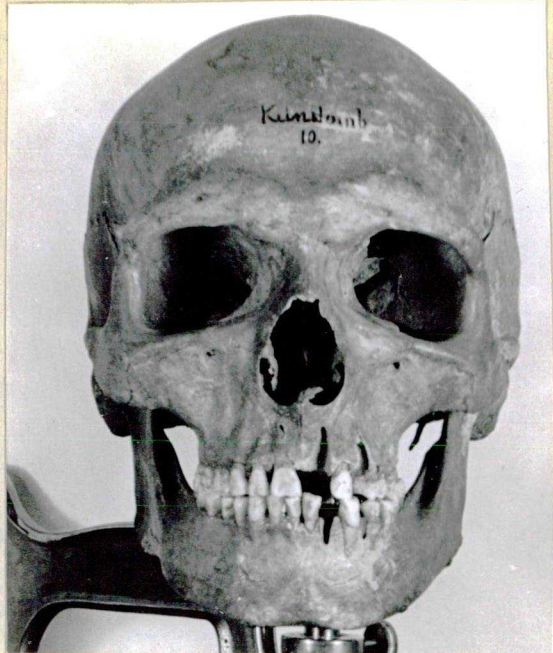
917 leltári szám

♂

III. a.

b.

Szeged- Kundomb

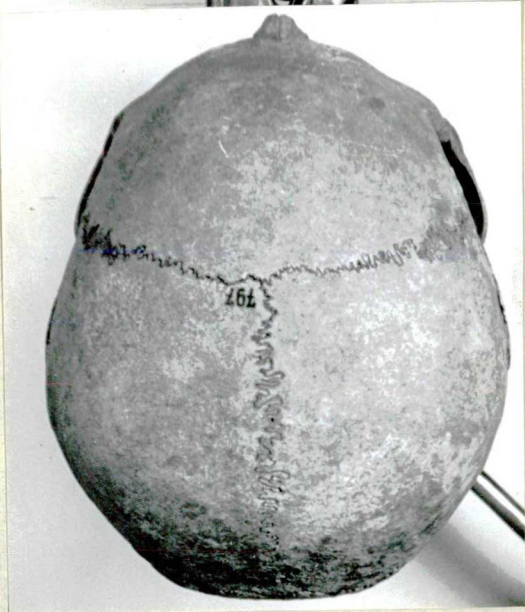
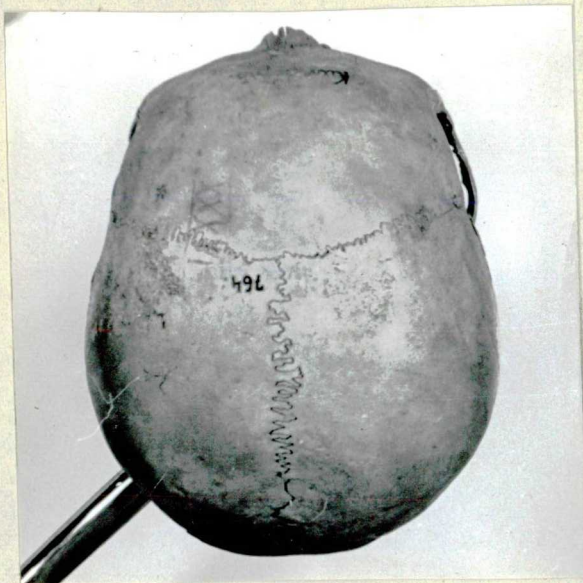
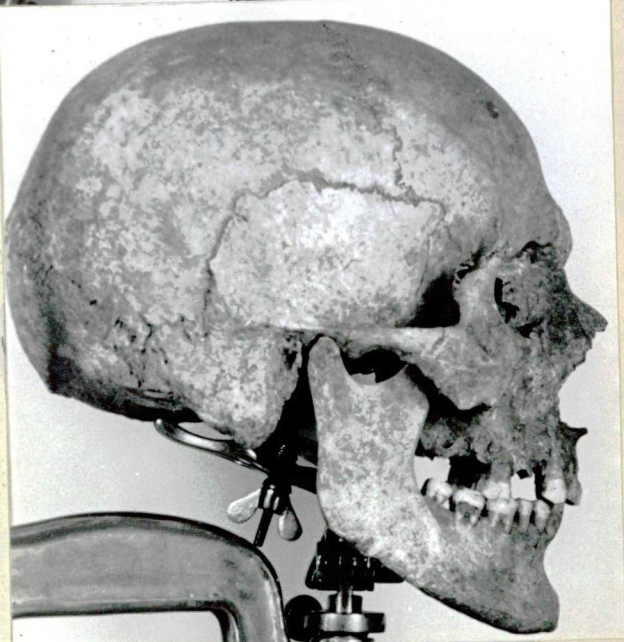
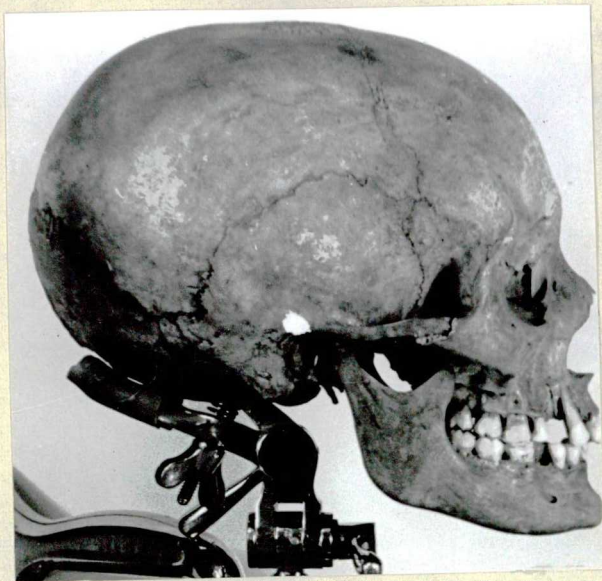
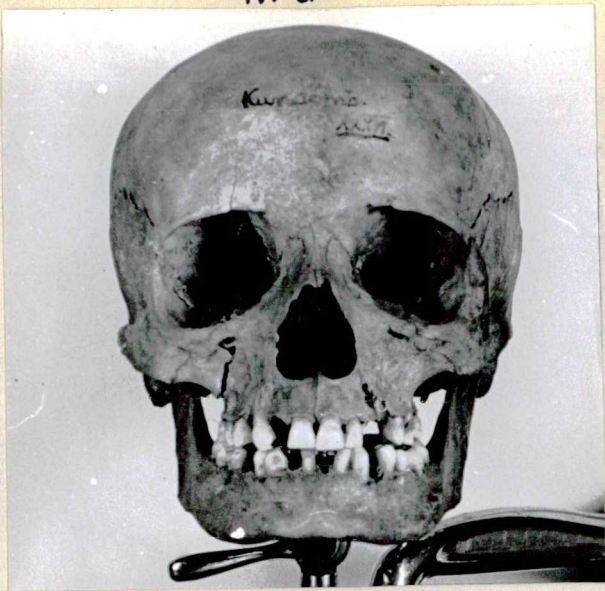
913 leltári szám

10. sír
909 leltári szám

IV. a.

Szeged-Kundomb

36. sir
764 leltári szám

♀

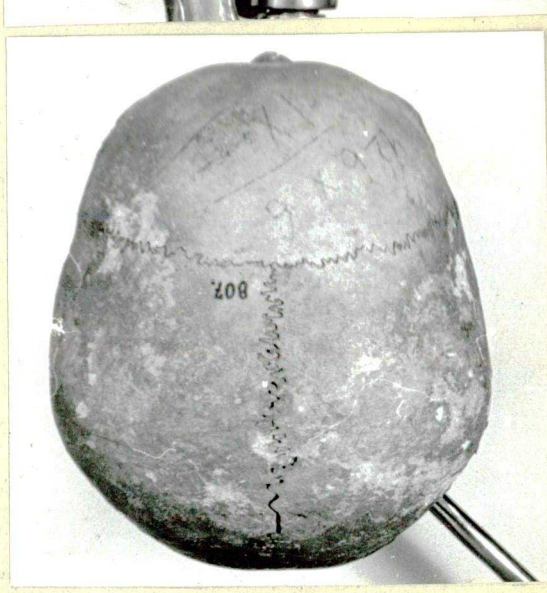
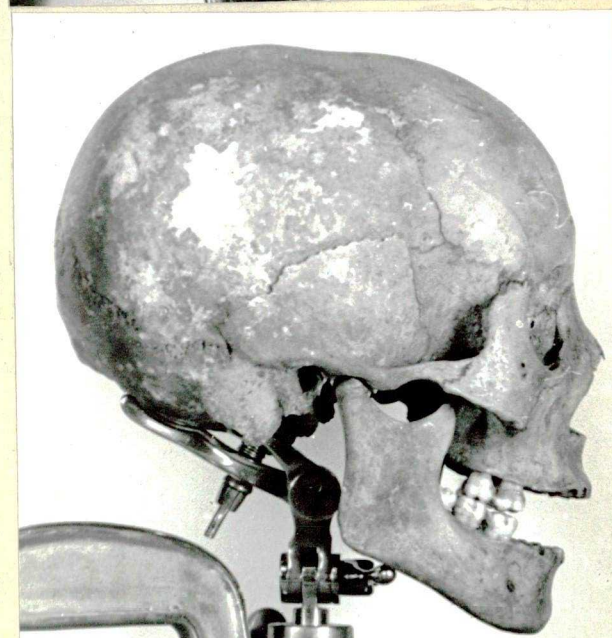
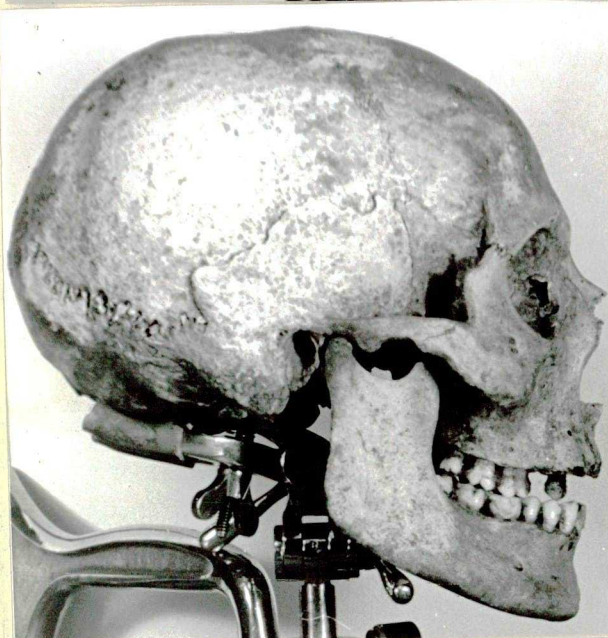
58. sir
797 leltári szám

♂

V. a.

b.

Szeged-Kundomb

69. sir
804 leltári szám

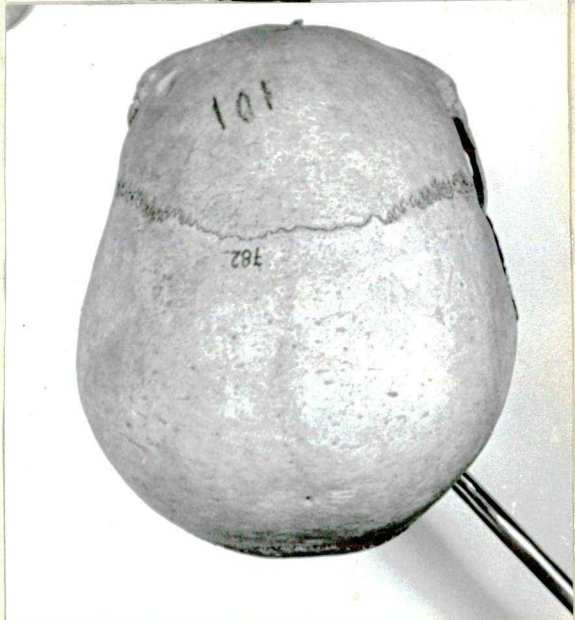
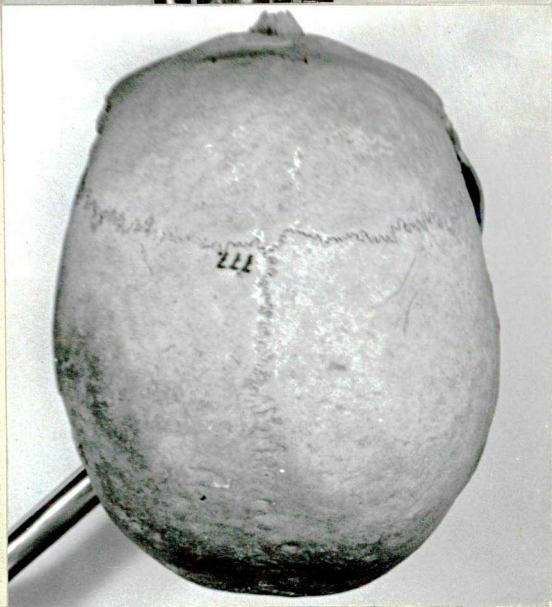
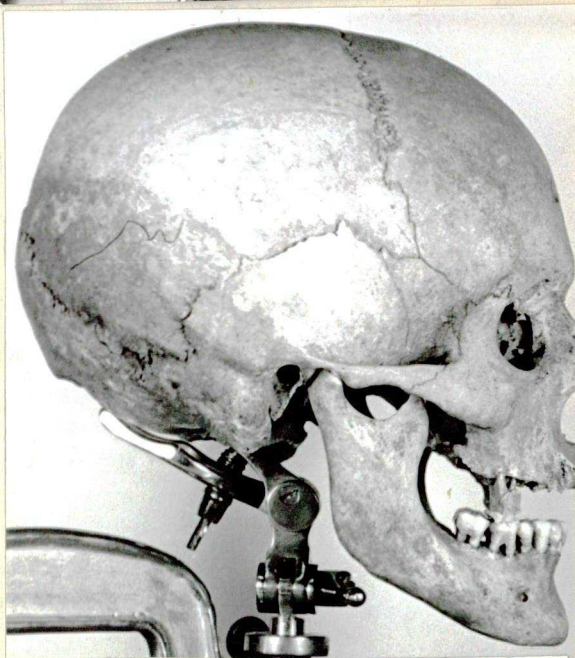
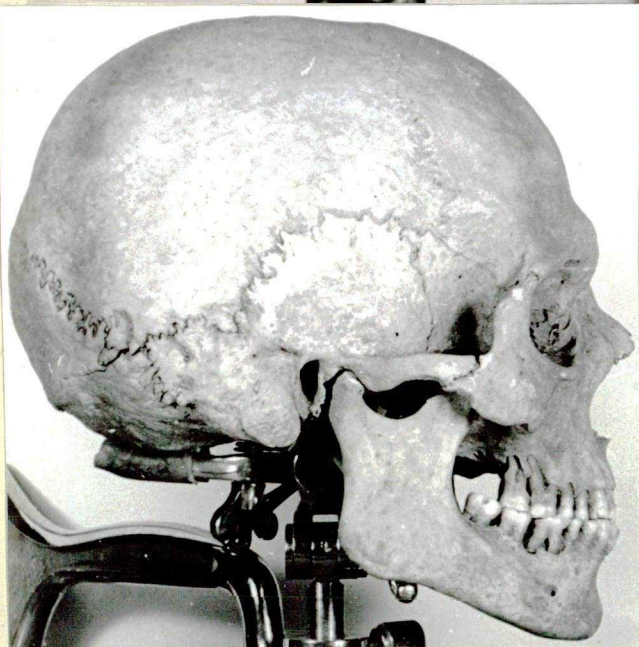
♀

74. sir
807 leltári szám

♀

VI. a.

b.

Szeged-Kundomb

88. sir
777 leltári szám

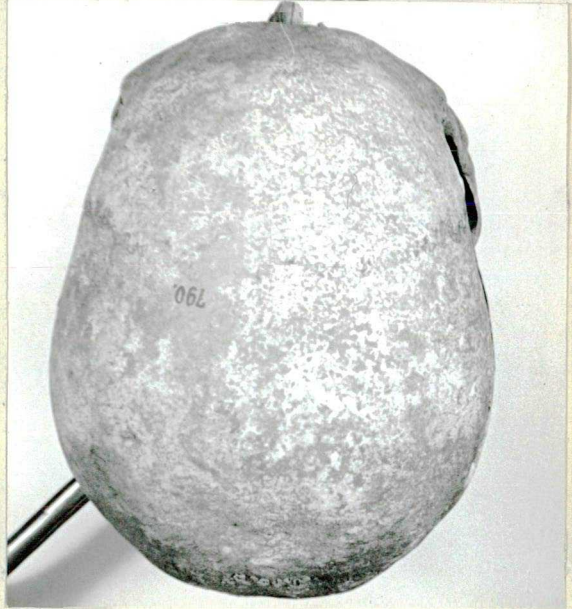
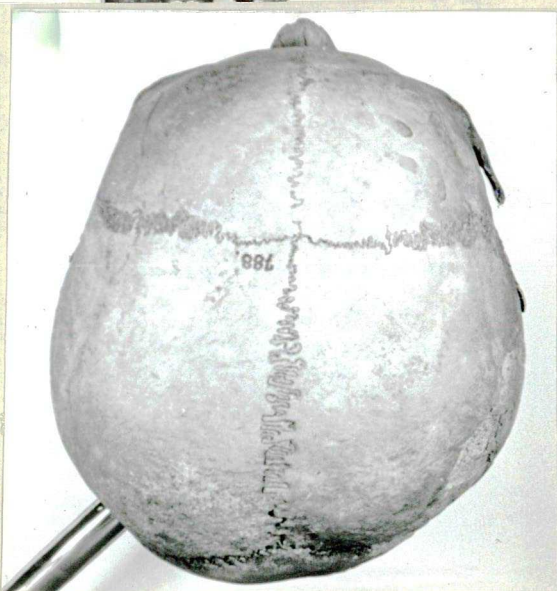
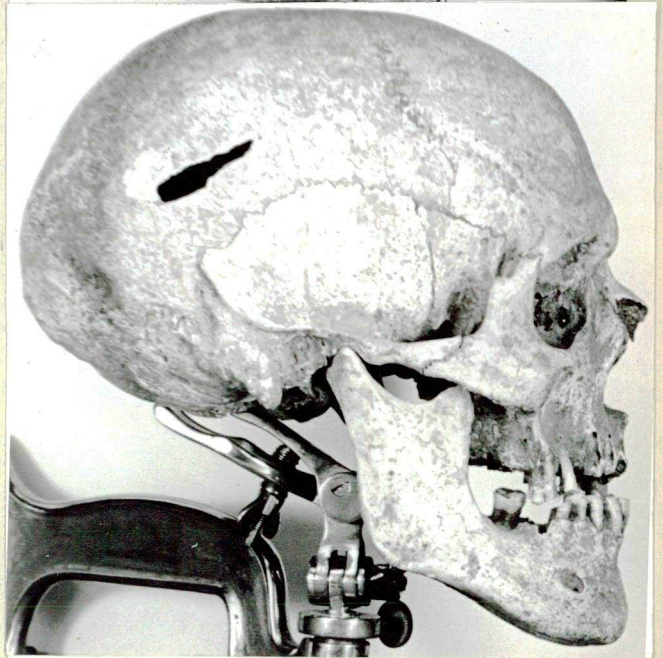
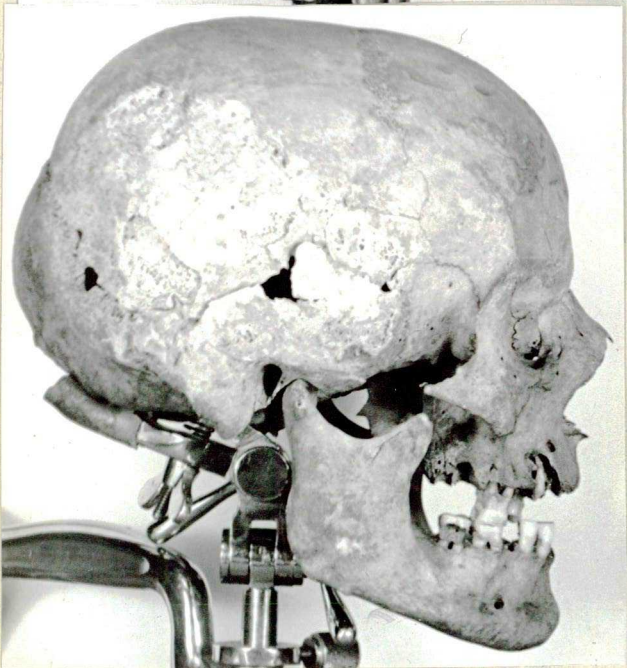
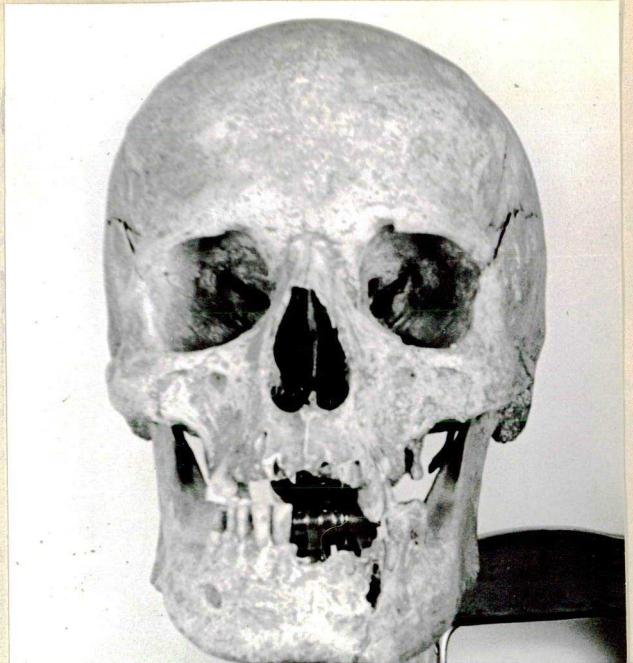

101. sir
782 leltári szám

VII. a.

b.

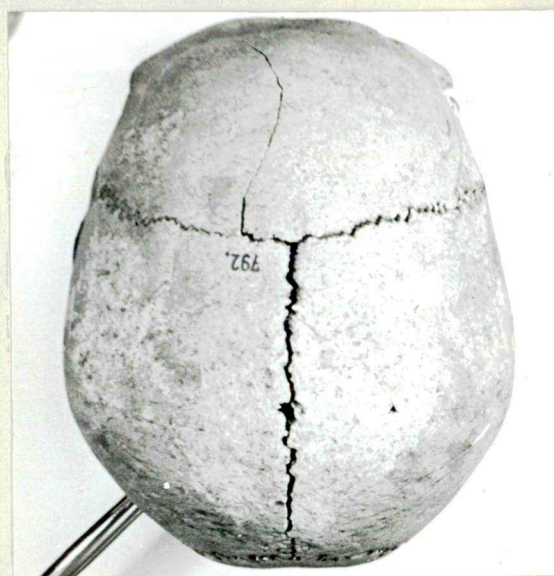
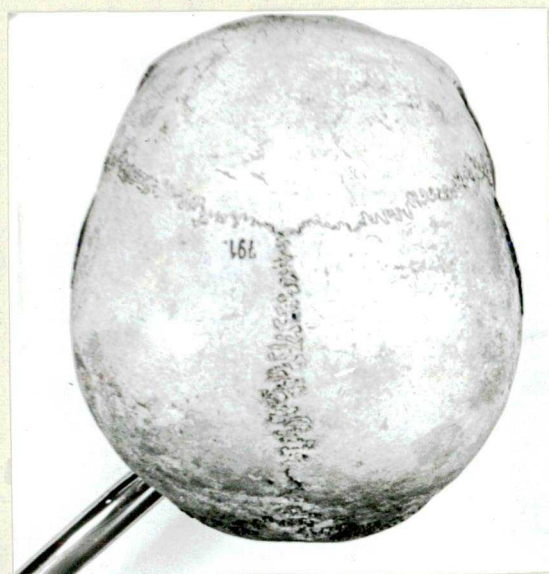
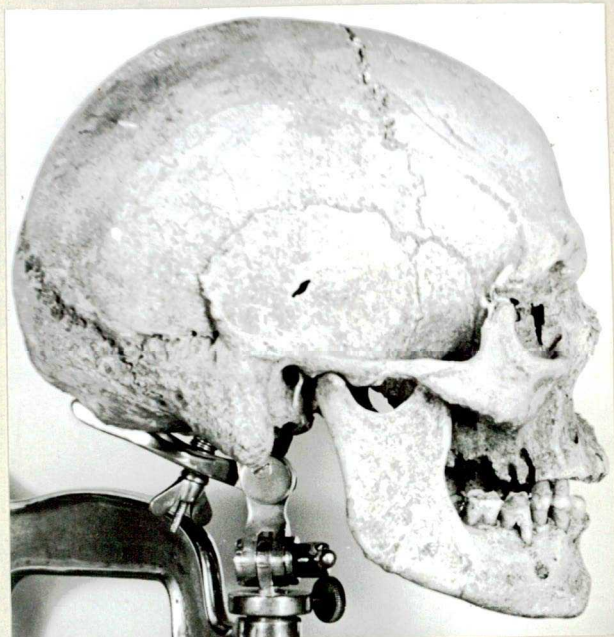
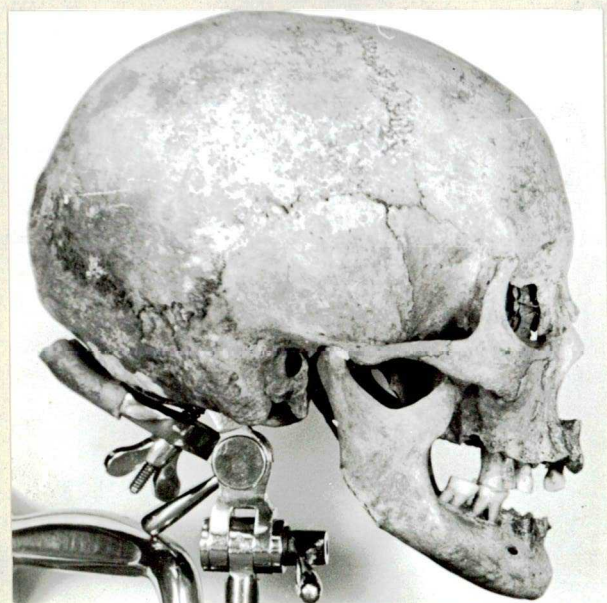
Szeged-Kundomb

111. sír
788 leltári szám

113. sír
790 leltári szám

Szeged-Kundomb

114. sir
791 leltári szám

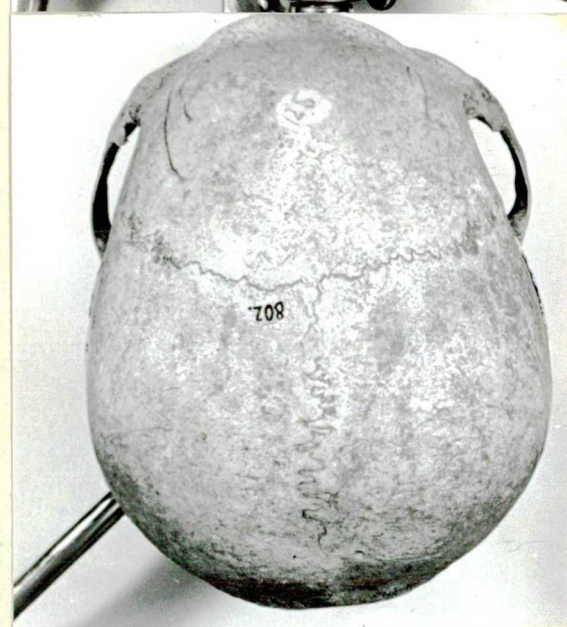
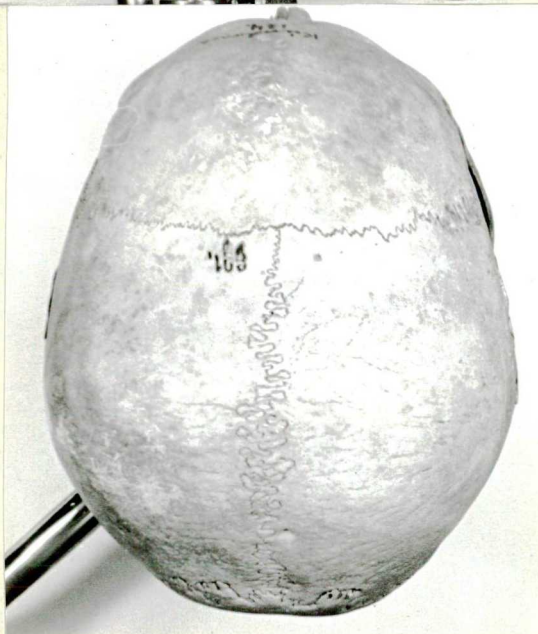
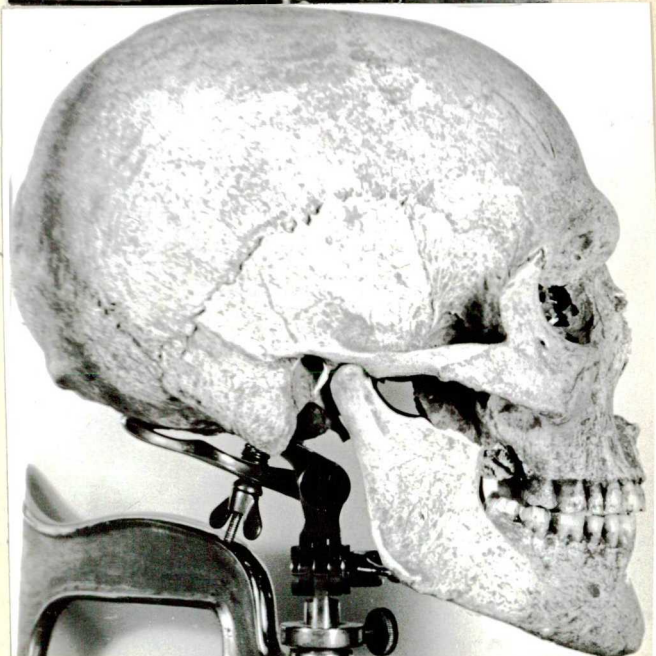
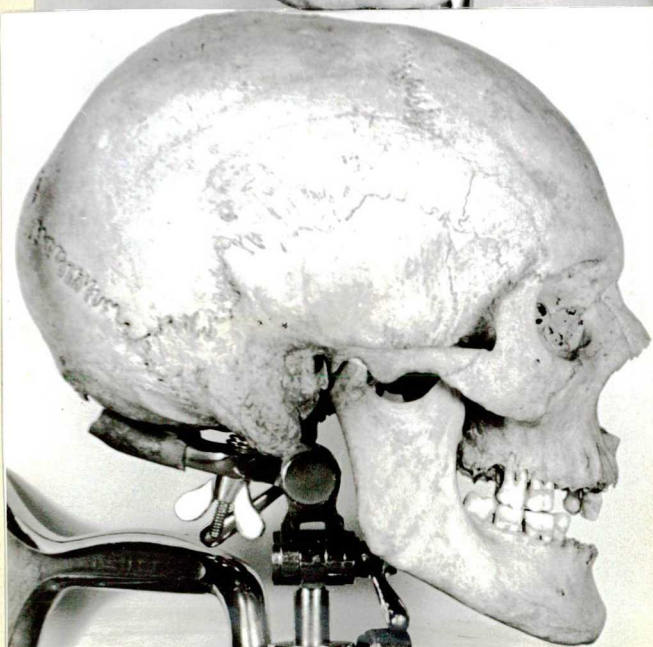
♀

115. sir
792 leltári szám

♂

IX. a.

b.

Szeged-Kundomb

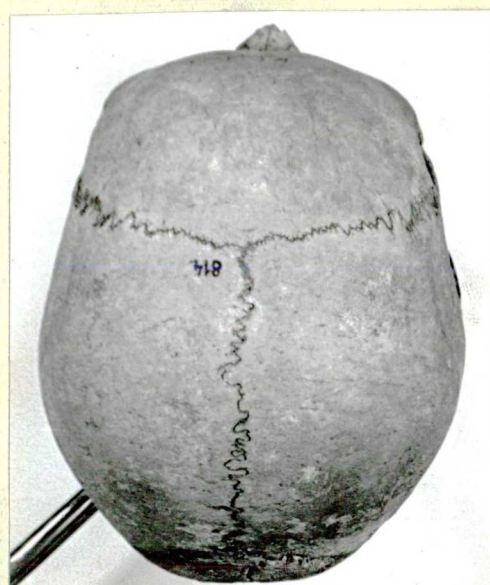
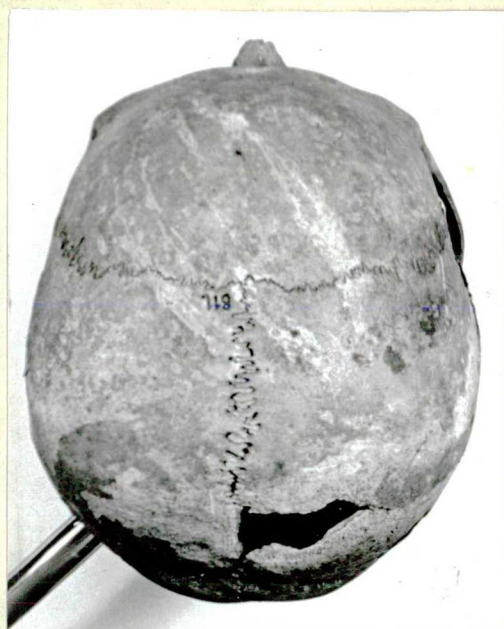
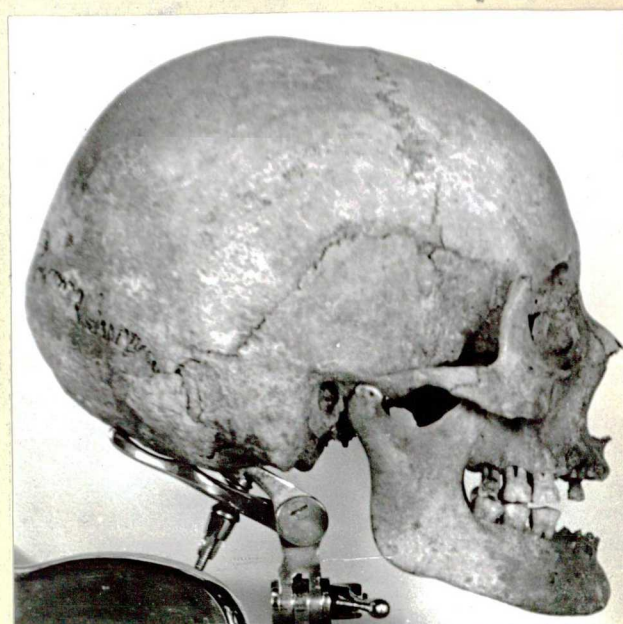
124. sir
801 leltári szám

125. sir
802 leltári szám

X. a.

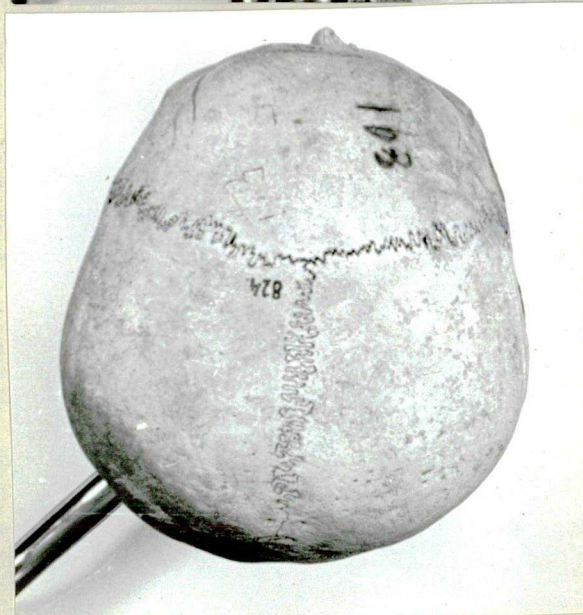
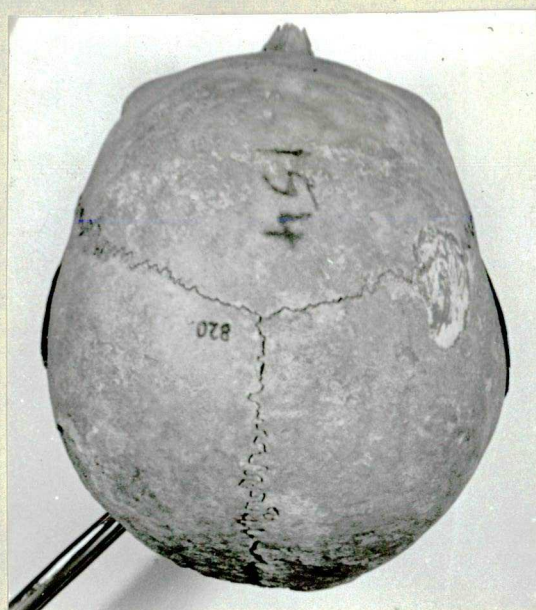
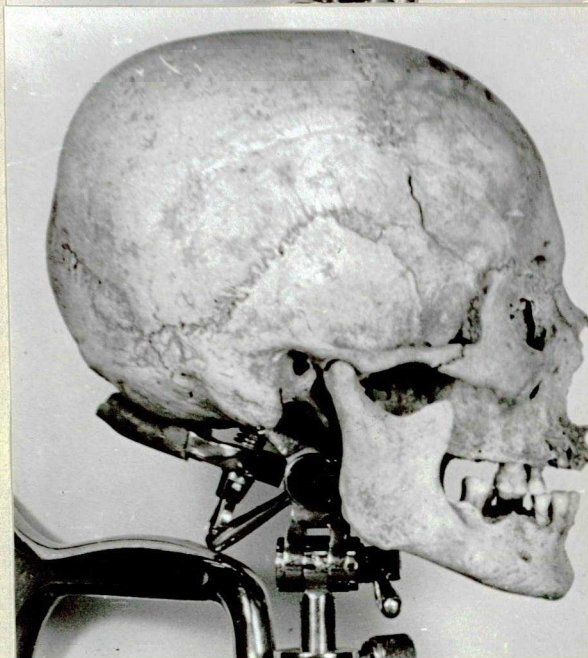
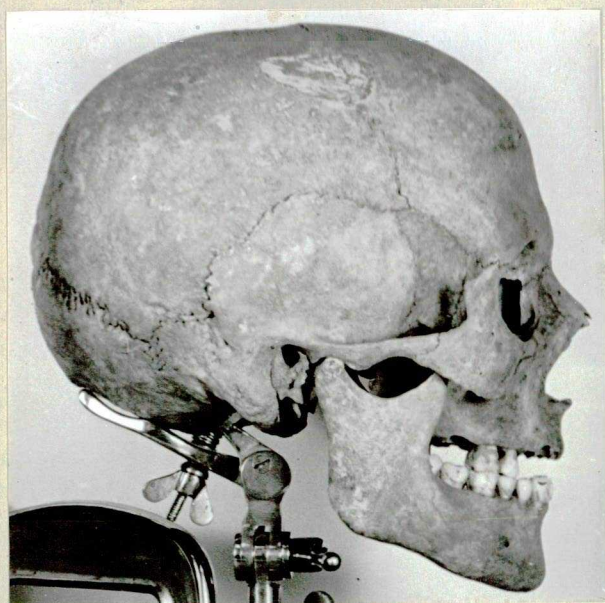
Szeged-Kundomb

130. sir
811 leltári szám

♂

136. sir
814 leltári szám

♀

Szeged-Kúndomb

154. sir
820 leltári szám

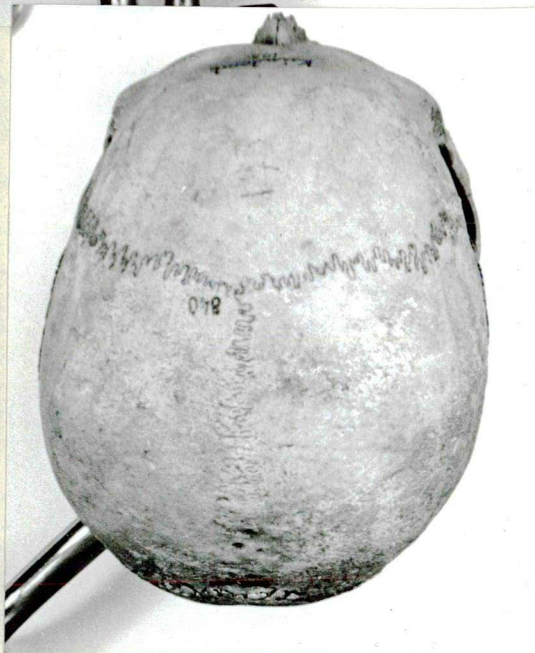
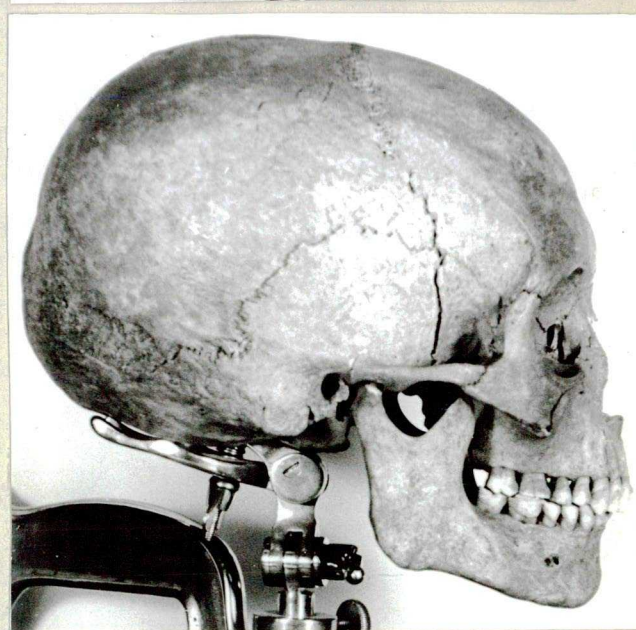
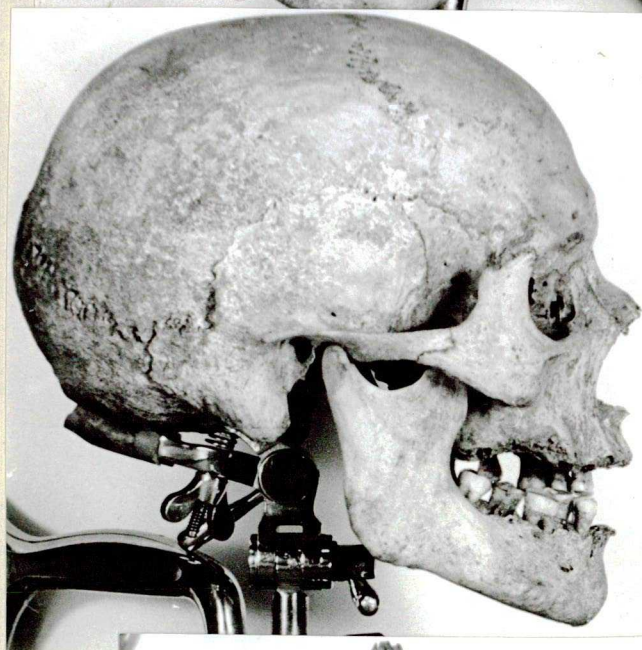
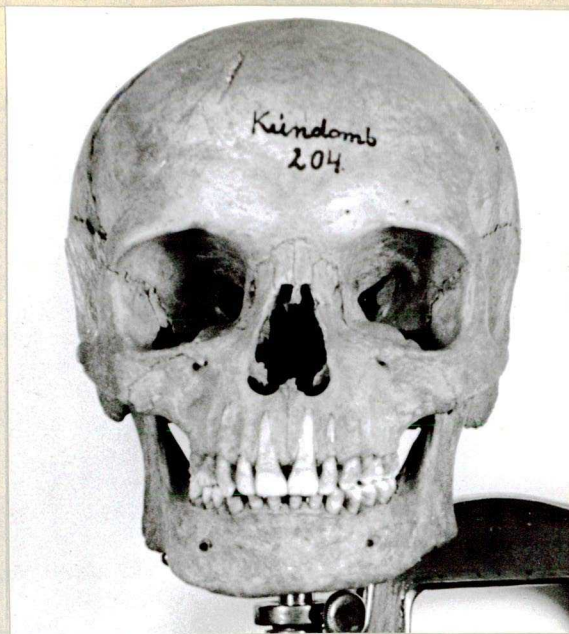

163. sir
824 leltári szám

XII. a.

b.

Szeged-Kundomb

195. sir
840 leltári szám

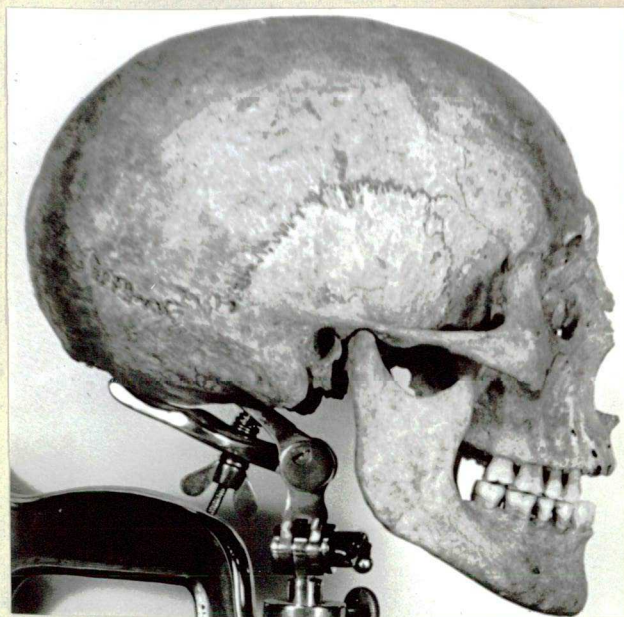
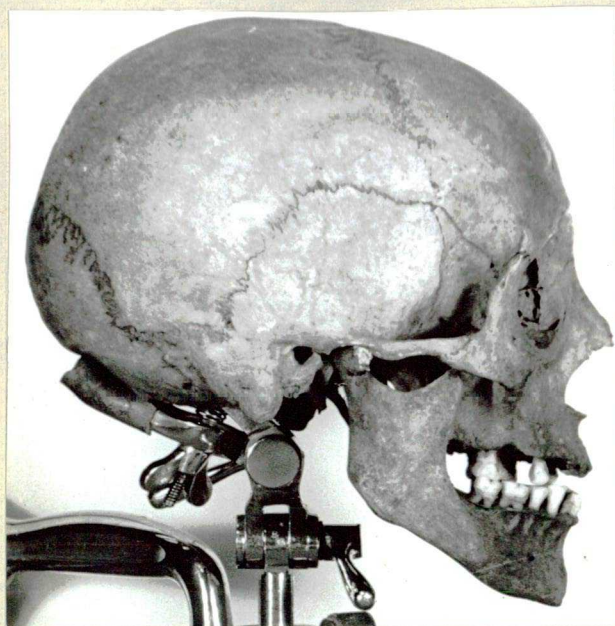
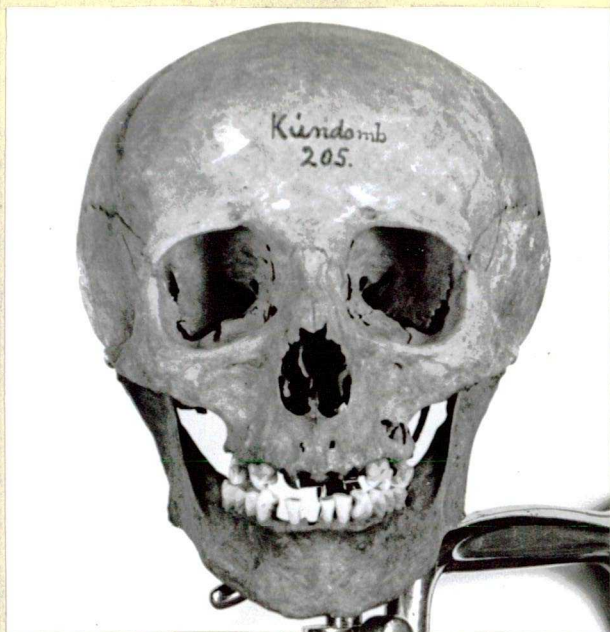

204. sir
843 leltári szám

XIII. a.

8 b.

Szeged-Kundomb

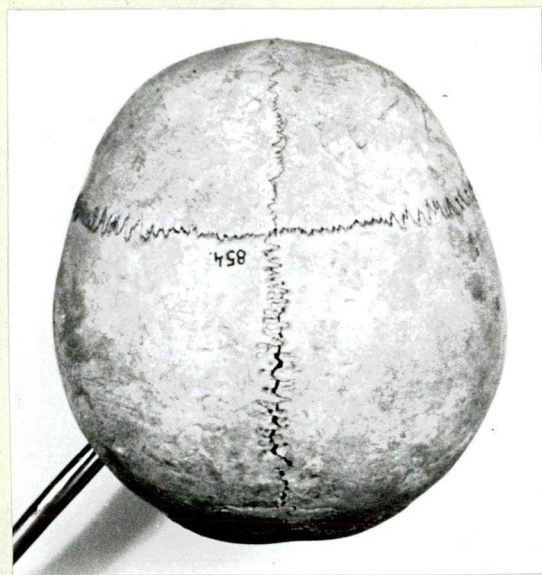
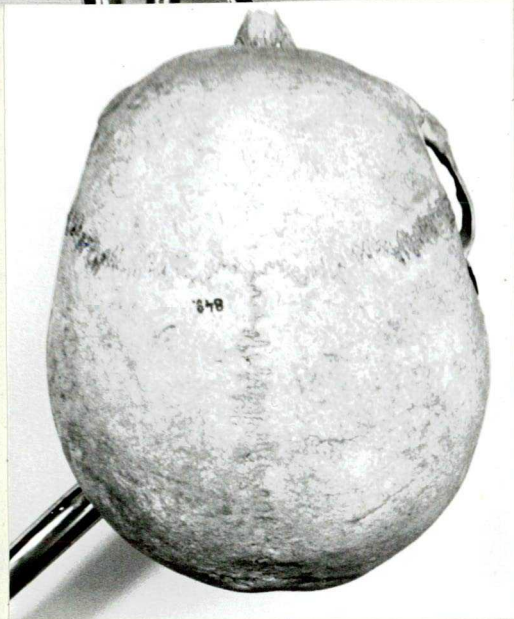
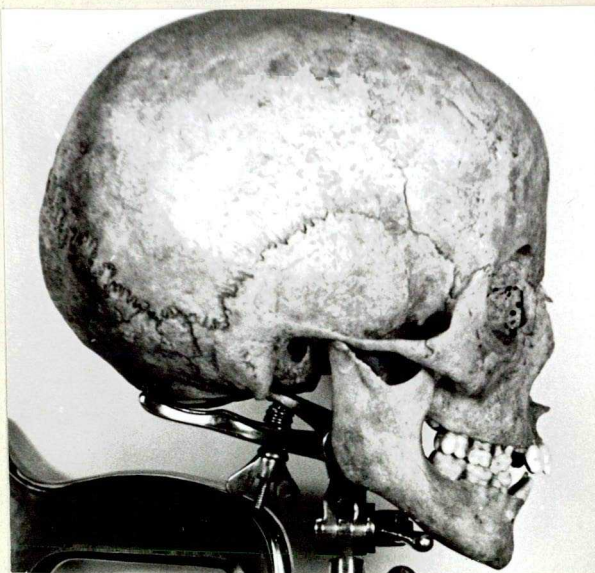
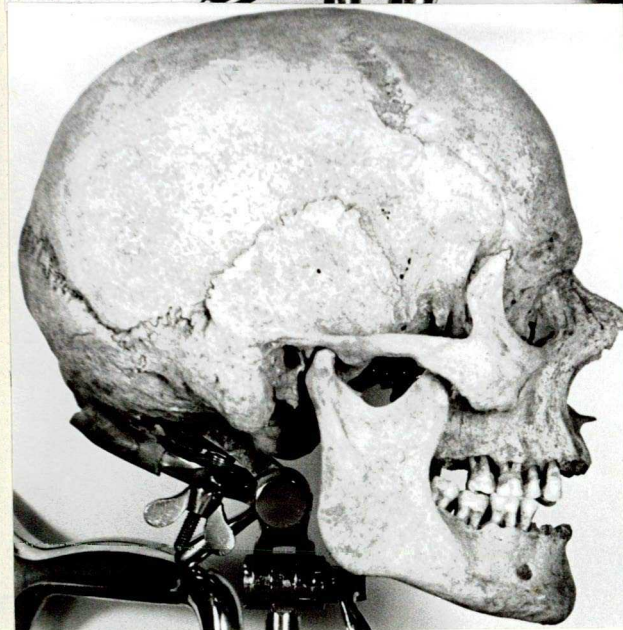
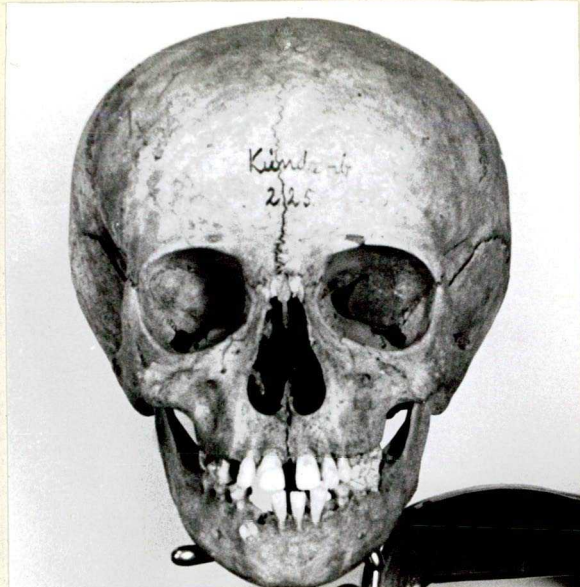
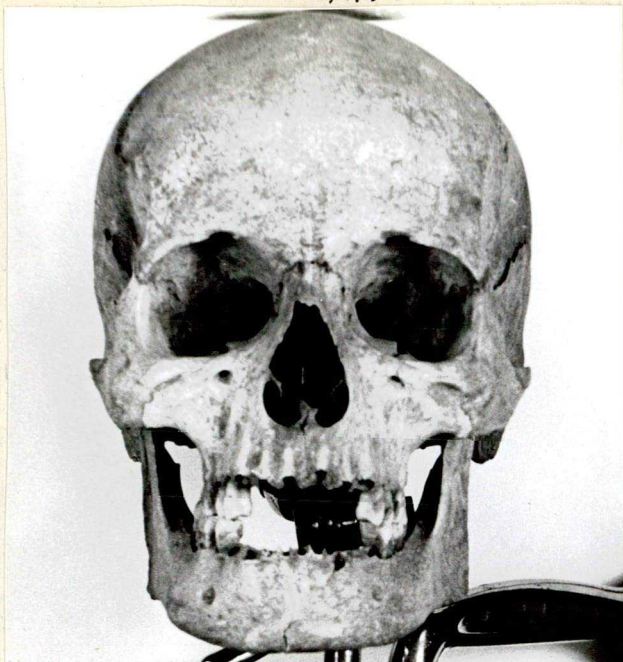
205. sír
844 leltári szám

♀

207. sír
845 leltári szám

♀

XIV. a.

Szeged-Kundomb

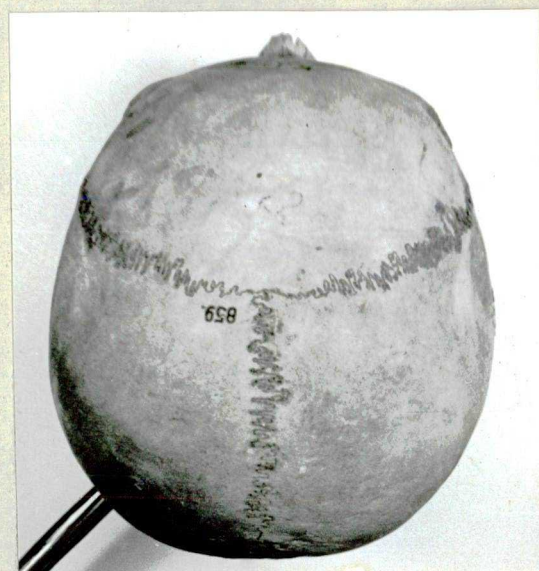
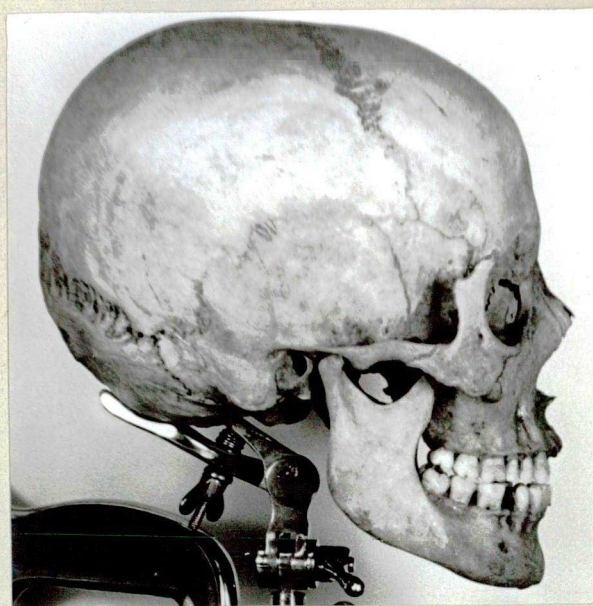
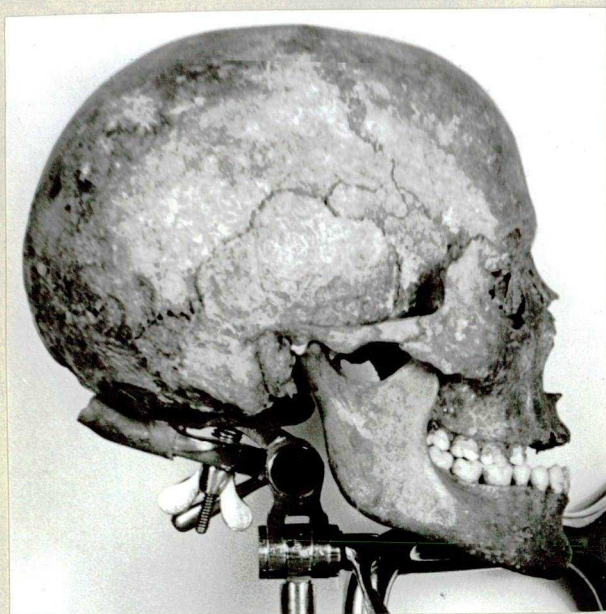
214. sir
849 leltári szám
♂

225. sir
854 leltári szám
Juv.

XV. a.

b.

Szeged-Kúndomb

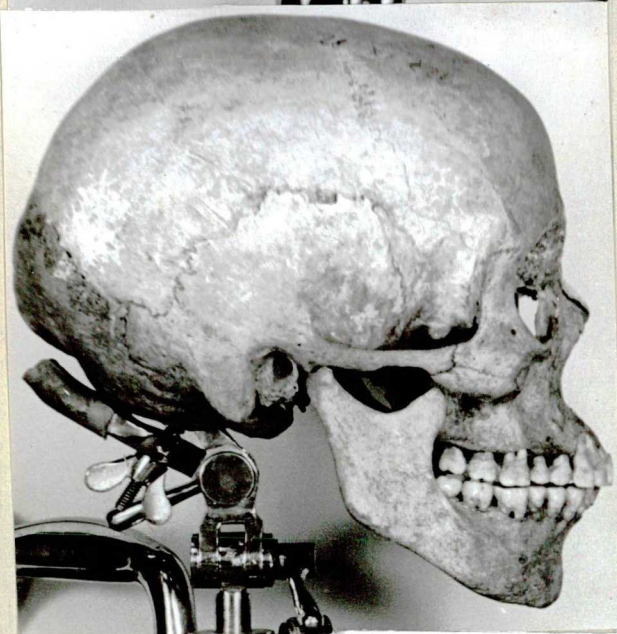
227. sir
855 leltári szám

♀

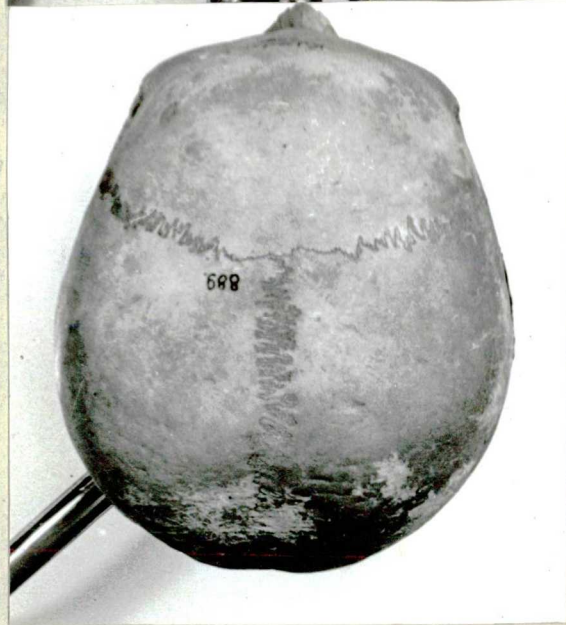
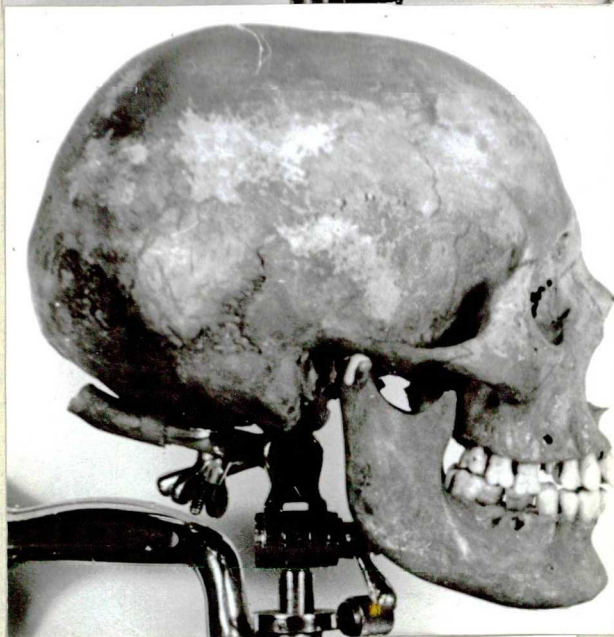
228. sir
859 leltári szám

♀

XVI. a.

b.

Szeged-Kundomb

234. sir
864 leltári szám

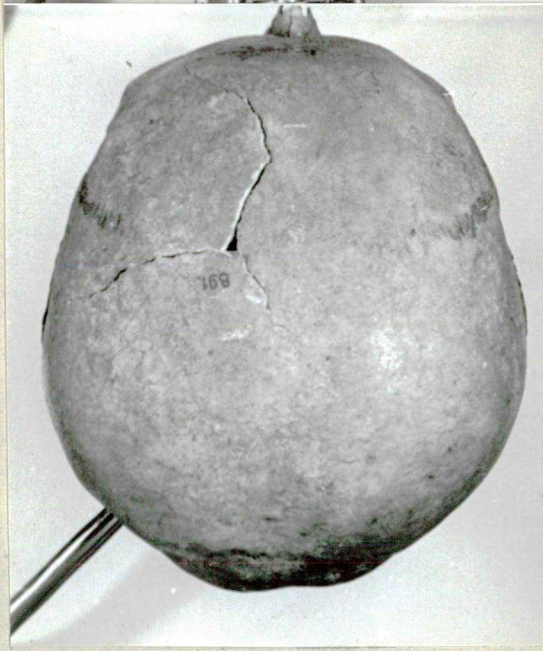
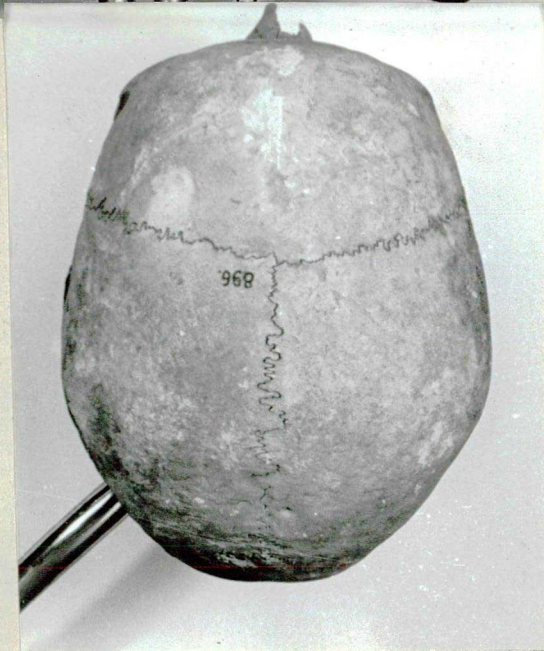
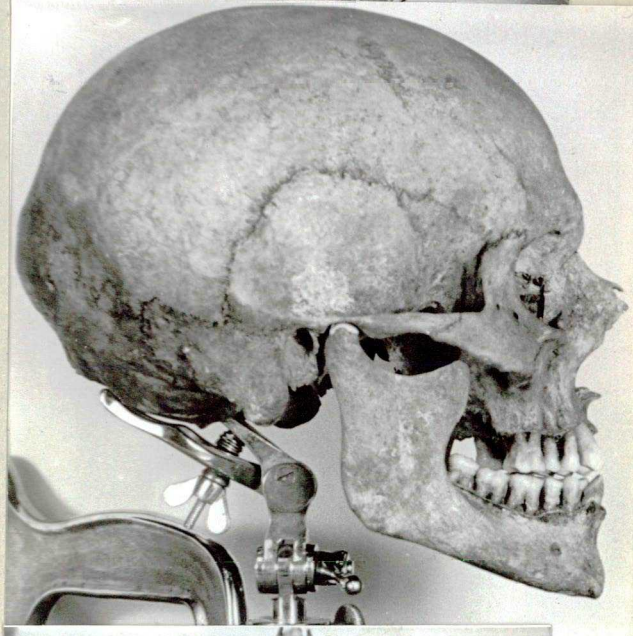

246. sir
889 leltári szám

XVII. a.

b.

Szeged-Kúndomb

262. sír
896 leltári szám

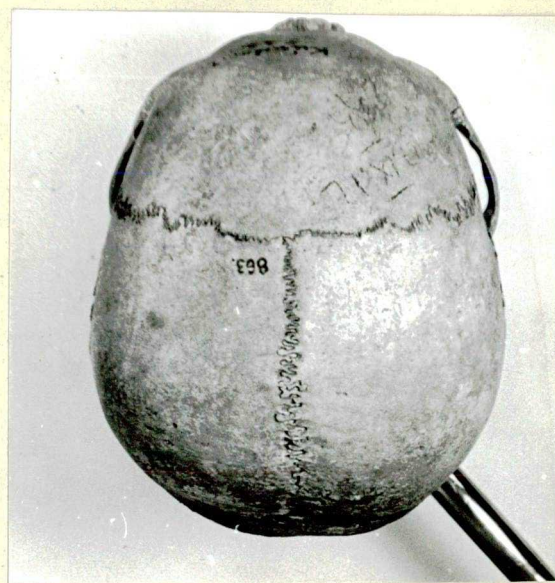
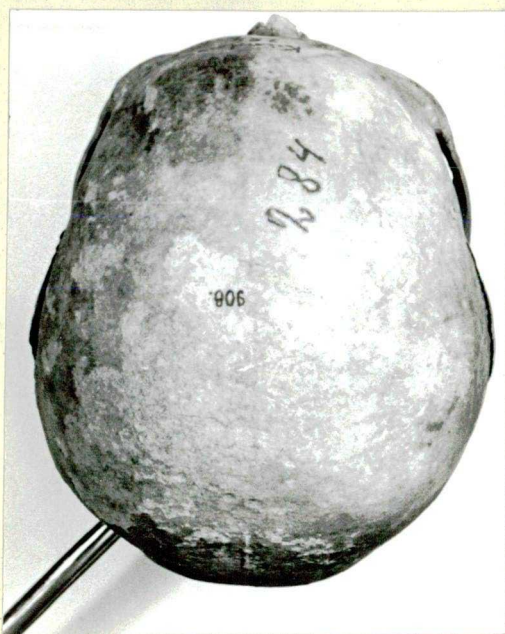
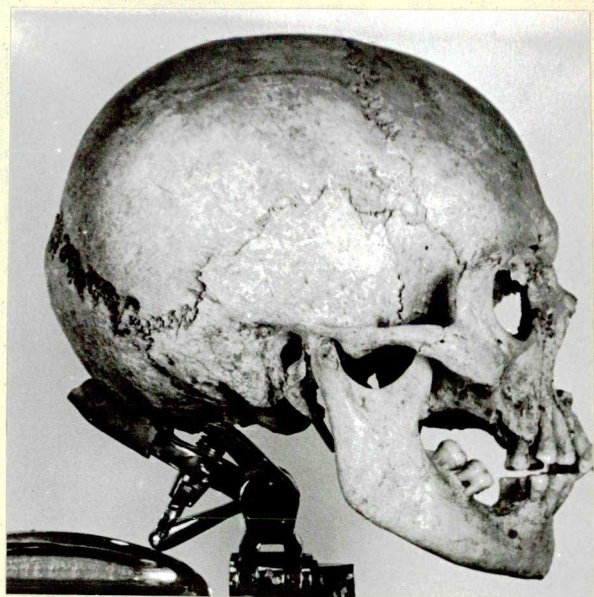
♂

252. sír
891 leltári szám

♀

XVIII. a.

b.

Szeged-Kundomb

284. sir
906 leltári szám

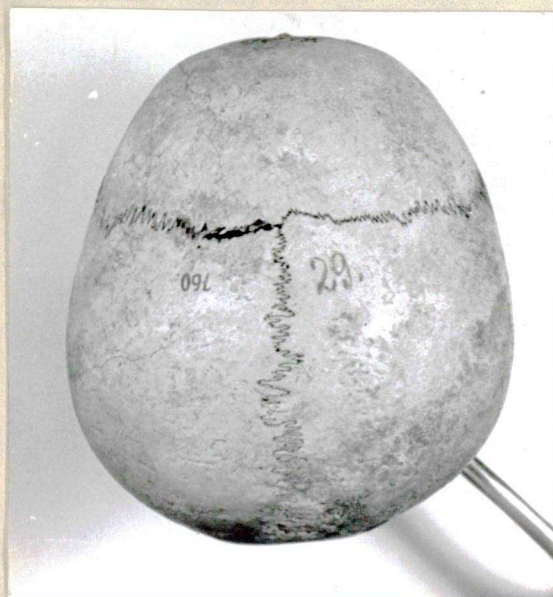
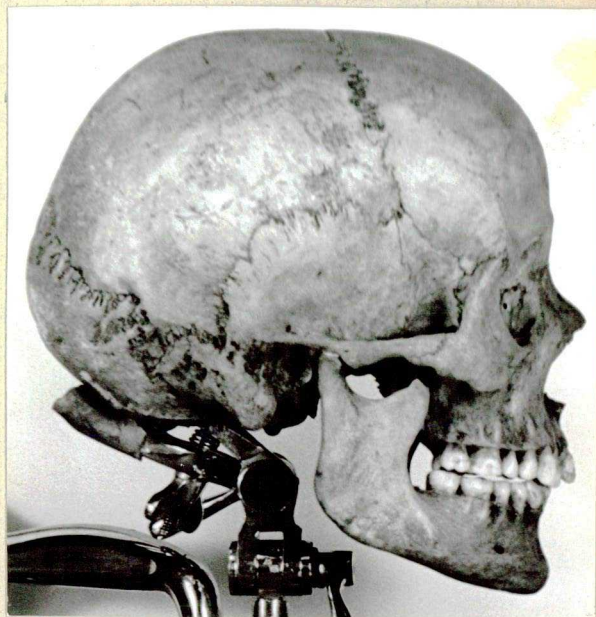
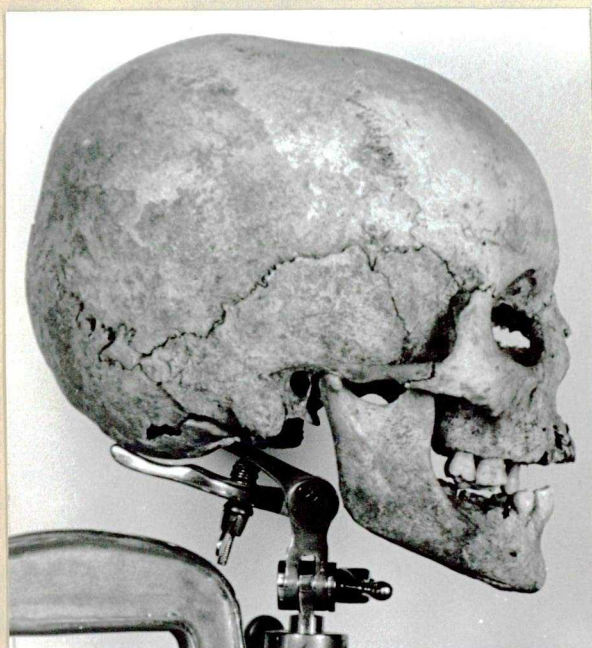
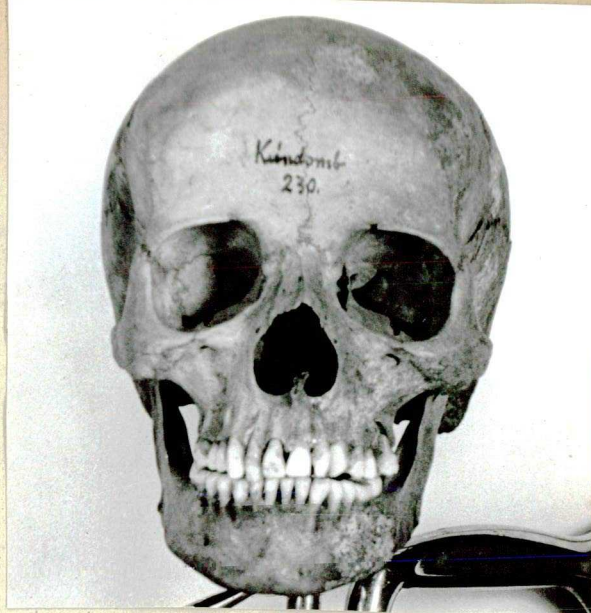
♀

233. sir
863 leltári szám

♀

XIX. a.

b.

29. sir
760 leltári szám
Juv.

230. sir
860 leltári szám
Juv.